

עיר וקדיש מז שמיא נחית

ט"ל תשכ"ח מפי זרעו

ספר
תורת הזוהר

והוא ספר הזוהר שחבר התנא האלוקי
רבן שמעון בר יוחאי זיע"א
בלשון הקודש למען ירוץ הקורא בו
מנוקד ומחולק ללמוד יומי

חלק ז'

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים ייהוו כזוהר הרקיע

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֵלֶק ז'

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוּרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחוּלֵק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' תּוֹלְדוֹת דָּף קֶלַח עַד פ' וַיֵּצֵא דָף קֶסֶה

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפִּילַת הַיּוֹדִיָּה
לְבוּרָא עוֹלָם, 4. תִּפְלָה לְפָנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מְטַרְת רּוּחַ כָּלֵל - לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכַן נְסִיִּים יַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"י

וַיֵּצֵא לְאוּר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמַשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לַפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

שם ועבר. ויתרצצו הבנים בקרבה – ששם היה
 אותו עשו הרשע נלחם בקרב עם יעקב. ויתרצצו
 – נשברו כמו שאמרנו, רצץ את מחו. נשברו זה
 עם זה ונחלקו. בא ראה, הצד הזה שרוכב נחש,
 וצד זה שרוכב על הכסא השלם הקדוש בצד
 השמש, לשמש עם הלבנה.

ובא וראה, משום שנמשך עשו אחרי אותו
 נחש, הלך אתו יעקב בעקמימות. כמו
 הנחש שהיא חכם והוא הולך בעקמימות, כמו
 שנאמר והנחש היה ערום וגו', חכם. והמעשים
 של יעקב כלפיו היו לו כמו נחש, וכך צריך לו
 כדי למשך את עשו אחר אותו הנחש, ויפרד
 ממנו, ולא יהיה לו חלק עמו בעולם הזה
 ובעולם הבא. ושנינו, בא להרגך – הקדם אתה
 והרג אותו. כתוב (הושע יב) בבטן עקב את אחיו,
 שהשרה אותו למטה באותו העקב, זהו שכתוב
 וידו אחזת בעקב עשו, ששם את ידו על אותו
 עקב להכניעו.

דבר אחר וידו אחזת – שלא יכל לצאת ממנו
 מכל וכל, אלא וידו אחזת בעקב עשו – זו
 הלבנה שהתכסה אורה משום העקב של עשו,

וְעַל כֵּן הִצְטַרַף לוֹ לְלַכֵּת עִמּוֹ בְּחִכְמָה כְּדֵי
לְדַחֲוֹתוֹ לַמָּטָה וַיִּדְבַק בְּמִקְוָמוֹ.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ
יַעֲקֹב וַדַּאי. בֹּא רְאֵה, כְּתוּב הִכִּי קָרָא
שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לֹא כְּתוּב נִקְרָא שְׁמוֹ, אֲלֵא קָרָא שְׁמוֹ.
וַיַּעֲקֹבֵנִי, וַדַּאי רָאָה אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הִנָּחַשׁ הַקְדָּמוֹנִי הוּא חָכֵם לְהִרְעוֹ. כִּיּוֹן
שָׁבָא יַעֲקֹב, אָמַר, הָרִי וַדַּאי חָכֵם כְּנִגְדּוֹ, וּמְשׁוּם
כִּךְ קָרָא לוֹ יַעֲקֹב.

הָרִי הַקְדָּמוֹנִי בְּכָל מְקוֹם, וַיִּקְרָא סֵתֵם זֶה הִיא
הַדְרָגָה הָאֲחֻרוֹנָה, כְּכַתּוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה
וְגו'. וְכֵן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, בְּכָל מְקוֹם שְׁמוֹ לֹא
נִקְרָא [אֲלֵא] עַל יְדֵי בֶן אָדָם. בְּמִקְוֹם אַחֵר מֵה
כְּתוּב? (כְּרֵאשִׁית לֵג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לַיַּעֲקֹב אֵל. אָמַר לוֹ, אֲנִי
אֱלֹהִים בְּעֲלִיוֹנִים, וְאַתָּה אֱלֹהִים בְּתַחְתּוֹנִים.

וּבֹא וּרְאֵה, יַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁעָשׂוּ הָיָה לוֹ
לְהִדְבֹק בְּאוֹתוֹ נָחַשׁ עֲקֻלְתוֹן, וְעַל כֵּן
בְּכָל מַעֲשָׂיו נִמְשָׁךְ עָלָיו כְּנָחַשׁ עֲקֻלְתוֹן אַחֵר,
בְּחִכְמָה, בְּעִקְמוּמִיּוֹת, וְכִךְ צָרִיף. וְזֶה בָּא כְּמוֹ
זֶה מֵה שְׁאָמַר רַבֵּי שִׁמְעוֹן, מֵה שְׁכַתּוּב (כְּרֵאשִׁית

(א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּיִמִּים הַגְּדֹלִים - זֶה יַעֲקֹב וַעֲשׂוֹ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֵשֶׁת - אֵלוֹ שְׂאֵר הַדְּרָגוֹת שְׂפִינִיָּהֶם. וְדַאי שְׂיַעֲקֹב נַעֲשֶׂה חָכָם כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָאֲחֵר, וְכֵן צָרִיף.

וּמִשׁוּם כֵּן בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ שְׁעִיר אֶחָד, כְּדִי לְהַמְשִׁיכּוֹ לְמִקְוֵמוֹ וַיִּפְרֹד מִן הַלְּבָנָה, וְכֵן בִּימֵי הַכַּפּוּרִים לְהַקְרִיב אוֹתוֹ הַשְּׁעִיר, וְזֶה בְּחֻכְמָה לְשֵׁלֵט עָלָיו וְלֹא יוּכַל לְהִרְעוֹ, שְׂכַתּוֹב (ויקרא טז) וְנִשְׂאָה הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתֶיךָ אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, וּבְאֲרוּהוּ שְׂזָה עֲשׂוֹ, שֶׁהוּא שְׁעִיר, וְהַכֹּל בְּחֻכְמָה וּבְרַמְזָאוֹת כְּלַפְּיוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׂכַתּוֹב (תהלים יח) וְעַם עֲקֹשׁ תַתְּפֹתֵל, מִשׁוּם שֶׁהוּא נֶחֱשׂ רַע, עֲקָם רוּחַ, חָכָם לְהִרְעוֹ, מִסְטִין לְמַעְלָה וּמִסְטִין לְמַטָּה.

וּמִשׁוּם כֵּן יִשְׂרָאֵל מְקַדִּימִים וּמִתְחַכְּמִים לוֹ בְּחֻכְמָה, בְּעַקְמִימוֹת, כְּדִי שְׁלֹא יוּכַל לְהִרְעוֹ וּלְשֵׁלֵט. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּסוּד הָאֱמוּנָה, כָּל מַעֲשָׂיו כְּלַפֵּי עֲשׂוֹ מִשׁוּם שְׁלֹא נִתֵּן מְקוֹם לְנֶחֱשׁ הַהוּא לְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא יִקְרַב אֵלָיו וְלֹא יִשְׁלֹט בְּעוֹלָם. וְעַל כֵּן לֹא הִצְטַרֵּף לְאַבְרָהָם לְהַתְנַהֵג בְּעַקְמִימוֹת, וְלֹא לְיִצְחָק, מִשׁוּם שֶׁעֲשׂוֹ, שֶׁהוּא הַצַּד שֶׁל הַנְּחָשׁ הַהוּא, טָרָם

בָּא לְעוֹלָם. אֲבָל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בַעַל הַבַּיִת, צָרִיךְ
 לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַנִּחַשׁ שֶׁלֹּא תִהְיֶה לוֹ כָּלֵל
 שְׁלִיטָה לְטַמֵּא אֶת בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל יַעֲקֹב, וְעַל
 כֵּן צָרִיךְ לִיעֲקֹב יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם כֵּן
 יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִבְחָרוּ לְחַלֵּק גּוּרְלוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב
 חֶבֶל נִחְלָתוֹ.

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים, הַצַּד שֶׁל אֲבָרְהָם גָּרַם לָהֶם
 לְהִתְגַּדֵּל וּזְכוּתוֹ סִיעָה לָהֶם, הוּא הָיָה
 מִחֲנֹךְ אוֹתָם בְּמִצְוֹת, שְׁכָתוֹב כִּי יִדְעֲתִיו לְמַעַן
 יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְגו', לְרַבּוֹת יַעֲקֹב וְעָשׂוּ. וַיִּגְדְּלוּ
 הַנְּעָרִים וַיְהִי עָשׂוּ אִישׁ יָדַע צִיד וְגו'. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִפְרָד לְדַרְכּוֹ, זֶה לְצַד
 הָאֱמוּנָה – וְזֶה לְצַד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה.

וְכֵן הָיָה בַּמַּעֲשִׂים שֶׁל רַבְּקָה, שֶׁשָּׂם כָּל אֶחָד הֶלֶךְ
 לְצַדוֹ. שְׁכָאֲשֶׁר הִיא הַשְּׁתַדְּלָה בַּמַּעֲשִׂים
 כְּשָׂרִים, אוֹ שֶׁעֲבָרָה סְמוּךְ לְמָקוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת
 אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הָיָה יַעֲקֹב שָׂמַח וְדוּחַק
 לְצֵאתוֹ. וּכְשֶׁהִיָּתְהָ הוֹלֵכֶת סְמוּךְ לְמָקוֹם שֶׁל
 עֲבוּדָה זָרָה, אוֹתוֹ הִרְשָׁע הִכָּה לְצֵאתוֹ, וּבְאֲרוּהוּ.
 וּמִשׁוּם כֵּן, כְּשֶׁנִּבְרָאוּ וַיִּצְאוּ לְעוֹלָם, כָּל אֶחָד

נִפְרַד וְהֵלֵךְ וְנִמְשַׁךְ לְמִקוּמוֹ שְׂרָאוּי לוֹ. וְעַל כֵּן
וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד וְגו'.

וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֲשׂוֹ כִּי צִיד בְּפִיו. הָרִי
פְּרָשׁוּהוּ, [כְּמוֹ] שֶׁכָּתוּב אִישׁ יָדַע צִיד

אִישׁ שָׁדָה. וְכָתוּב שָׁם (כְּרָאשִׁית י') הוּא הָיָה גִבּוֹר
צִיד. [מֵהוּ] אִישׁ שָׁדָה, לְקַפֵּחַ אֶת בְּנֵי הָאָדָם
וְלַהֲרֹג אוֹתָם. וְהוּא אָמַר שֶׁעָשָׂה תְּפִלָּה, וְצָד אוֹתוֹ
בְּפִיו. אִישׁ שָׁדָה, מִשׁוּם שֶׁחֲלַק גּוֹרְלוֹ אִינוֹ
בְּיָשׁוּב, אֶלָּא בְּמִקוּם חָרִב, בְּמִדְבָּר, בְּשָׁדָה, וְעַל
זֶה אִישׁ שָׁדָה.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יִצְחָק לֹא יָדַע אֶת כָּל מַעֲשָׂיו
הָרָעִים שֶׁל עֲשׂוֹ, וְהָרִי הַשְּׂכִינָה הִיָּתָה עִמּוֹ?
שָׂאֵם לֹא שָׁרְתָה עִמּוֹ שְׂכִינָה, אֵיךְ יָכֹל לְבָרֵךְ אֶת
יַעֲקֹב בְּשָׁעָה שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ? אֶלָּא וְדָאֵי שֶׁשְּׂכִינָה
הִיָּתָה דָּרָה עִמּוֹ בְּבֵית וְדָרָה עִמּוֹ תְּמִיד, אֲבָל לוֹ
הוֹדִיעָה לוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ יַעֲקֹב בְּלֵי דַעְתּוֹ, אֶלָּא
בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכַךְ צָרִיךְ,
שֶׁבְּשָׁעָה הַהִיא שֶׁנִּכְנָס יַעֲקֹב לְפָנָי אָבִיו, נִכְנָסָה
עִמּוֹ שְׂכִינָה, וְאָז רָאָה יִצְחָק בְּדַעְתּוֹ שְׂרָאוּי
לְבָרְכָהּ וַיִּתְבָּרֵךְ מִדַּעַת הַשְּׂכִינָה.

בֵּא רָאָה, [פַּעַם אַחַת הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְשָׂאֵר הַחֲבָרִים. נִכְנָס לְפָנָיו רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ.

אָמְרוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּבַר גְּדוֹל רְצִינּוֹ לְבַקֵּשׁ לְפָנֶיךָ
 בְּעִנְיָנִים שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשׂו, אֵיךְ לֹא רָצָה יַעֲקֹב לְתַת
 לְעֵשׂו תְּבַשִּׁיל עֲדָשִׁים עַד שְׁמֹכַר לוֹ אֶת בְּכוֹרְתּוֹ?
 וְעוֹד, שְׁאָמַר עֵשׂו לְיִצְחָק אָבִיו, וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה
 פְּעָמִים. אָמַר לָהֶם, בְּשַׁעַה הַזֹּאת אַתֶּם חִיִּבִים
 לְקַבֵּל מַלְקוֹת, שֶׁהָאֱמֻנָתְם לְדַבְּרֵי עֵשׂו וְשַׁקְרָתְם
 לְדַבְּרֵי יַעֲקֹב, שֶׁהָרִי הַפְּתוּב מֵעִיד עָלָיו וַיַּעֲקֹב
 אִישׁ תָּם, וְעוֹד פְּתוּב תַּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. אֲלֹא כִּךְ
 הוּא עִנְיָנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב עִם עֵשׂו, מִשּׁוּם שֶׁעֵשׂו הָיָה
 שׁוֹנֵא אֶת הַבְּכוֹרָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהָיָה רוֹצֵה מֵיַעֲקֹב
 שֶׁיִּקַּח אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ אֶפְלוּ בְּלִי כֶסֶף. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב
 וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֵּי וַיִּקֶּם וַיִּלָּךְ וַיִּבֹז עֵשׂו אֶת הַבְּכוֹרָה].

וַיִּזְד יַעֲקֹב נִזְיָד וַיִּבֹא עֵשׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיִף.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיִּזְד יַעֲקֹב – הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ
 שֶׁהָרִי בְּשִׁבִיל הָאֵבֶל שֶׁל אַבְרָהָם זֶה הָיָה, אֲבָל
 וַיִּזְד יִצְחָק נִזְיָד הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֹא וַיִּזְד יַעֲקֹב
 נִזְיָד, שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַשֶּׁרֶשׁ שֶׁלוֹ בְּאוֹתוֹ צַד
 שְׁנֵדֶבֶק בּוֹ, מִשּׁוּם כִּךְ עָשָׂה תְּבַשִּׁילִים אֲדָמִים,
 עֲדָשִׁים תְּבַשִּׁיל אָדָם, שֶׁהַתְּבַשִּׁיל הַזֶּה מְשַׁבֵּר אֶת
 הַכַּחַח וְהַחֲזֵק שֶׁל הַדָּם הָאָדָם כְּדֵי לְשַׁבֵּר אֶת חֲזִקוֹ
 וְכַחוֹ, וּמִשּׁוּם כִּךְ עָשָׂה לוֹ בְּחֻכְמָה כְּמוֹ אוֹתוֹ
 הַצָּבֵעַ הָאָדָם.

וַעֲלֵה הַתְּבַשִּׁיל הַהוּא נִמְכָּר לוֹ לְעֶבֶד וּמְכָר
 בְּכוֹרְתוֹ לִיעֶקֶב, וּבִשְׁעָה הַזֵּה יָדַע יַעֲקֹב,
 שֶׁבִשְׂבִיל שְׂעִיר אֶחָד שִׁיקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לַדְּרָגָה
 שְׁלוֹ, יִתְהַפֵּף לְעֶבֶד לְבָנָיו וְלֹא יִקְטֹרֵג לָהֶם. וּבְכָל
 הַלֶּךְ יַעֲקֹב עִם עֲשׂו בְּחֻכְמָה, מִשׁוּם אוֹתָהּ הַדְּרָגָה
 שֶׁל עֲשׂו הֶחֱכַם, וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט, וְנִכְנַע וְלֹא
 נִטְמָא [בוֹ] בֵּיתוֹ, וְהוּא יִגַן עָלָיו.

[וַיֹּאמֶר עֲשׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם
 הָאָדָם הַזֶּה. לָמָּה כָּתוּב פְּעַמִּים הָאָדָם?
 אֲלֹא מִשׁוּם שְׁכָל מַה שֵּׁישׁ בוֹ – אָדָם, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי. וְתַבְשִׁילוֹ אָדָם,
 שְׁכָתוּב מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה. וְאַרְצוֹ אֲדָמָה,
 שְׁכָתוּב אֲרָצָה שְׂעִיר שִׁדָּה אָדוּם. וְאַנְשָׁיו אֲדָמִים,
 שְׁכָתוּב הוּא עֲשׂו אָבִי אָדוּם. וּמִי שֶׁעֲתִיד לְהַפְרֹעַ
 מִמֶּנּוּ אָדָם, שְׁכָתוּב דּוּדֵי צַח וְאָדוּם. וְלִבּוֹשׁוֹ
 אָדָם, שְׁכָתוּב מַדּוּעַ אָדָם לְלִבּוֹשֶׁף. וְכָתוּב מִי זֶה
 בָּא מֵאָדוּם.]

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכֵן בְּלָכֵן נִרְאָה כֶּף, מִשׁוּם
 שֶׁהָרִי הוּא הִיָּה מְכַשֵּׁף, כְּכָתוּב (בראשית כ)
 נַחֲשֵׁתִי וַיְבַרְכֵנִי ה' בְּגִלְלָהּ. וְאַף עַל גַּב שִׁיעֶקֶב
 נִקְרָא אִישׁ שָׁלֵם, מִשׁוּם כֶּף הִיָּה שָׁלֵם, עִם מִי
 שֶׁהֶצְטַרְךָ לוֹ לְלַכֵּת עִמּוֹ בְּרַחֲמִים הִיָּה הוֹלֵךְ, וְעִם

מי שְהִצְטַרַךְ לוֹ לְלַכֵּת עִמּוֹ בְּדִין קָשָׁה
 וּבְעֵקֶמִימוֹת הָיָה הוֹלֵךְ, מִשּׁוֹם שְׁשָׁנֵי חֻלְקִים הָיוּ
 בוֹ, וְעָלְיוֹ כָּתוּב (תהלים יח) עִם חֶסֶד תִּתְחַסֵּד וְעִם
 עֶקֶשׁ תִּתְפַּתֵּל. עִם חֶסֶד בְּצַד הַחֶסֶד, וְעִם הָעֶקֶשׁ
 בְּצַד שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה, הַכֹּל כְּרְאוּי.

וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְכָּד הָרָעַב הָרֵאשׁוֹן וְגו'. רַבִּי
 יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (שם יא) ה' צַדִּיק יִבְחַן
 וְרָשָׁע וְאֵהֵב [ר"ת נְחֹשׁ] חֶמֶס שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ. כִּמָּה
 מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְקַנֵּים, וְכֹל מֵה שֶׁהוּא
 עוֹשֶׂה – הַכֹּל עַל הַדִּין וְהָאֱמֶת, כְּכַתוּב (דברים לב)
 הַצּוֹר תָּמִים פָּעָלוּ כִּי כָּל דְרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה
 וְאֵין עוֹל צַדִּיק וַיִּשֶׁר הוּא.

בא רְאָה, לֹא דָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם
 הָרֵאשׁוֹן עַד שֶׁצָּנָה אוֹתוֹ לְתוֹעֵלְתוֹ שְׁלֹא
 יִסְטָה לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְדַרְךְ אַחֲרֵת כְּדֵי שְׁלֹא יִטָּמֵא,
 וְהוּא לֹא נִשְׁמַר, וְעָבַר עַל מְצוֹת אֲדוֹנוֹ, וְאַחַר כֵּן
 דָּן אוֹתוֹ בְּדִין.

וְעַם כָּל זֶה לֹא דָן אוֹתוֹ כְּרְאוּי לוֹ, וְהָאֲרִיךְ עִמּוֹ
 אֶת רְגָזוֹ וְהִתְקַיֵּם יוֹם אֶחָד שֶׁהוּא אֶלְף
 שָׁנִים, פָּרַט לְאוֹתָם שְׁבַעִים שָׁנִים שֶׁמָסַר לְדָוִד
 הַמֶּלֶךְ, שְׁלֹא הָיָה לוֹ מַעֲצָמוֹ כְּלוּם.

כְּמוֹ כֵּן אֵינוֹ דָּן אֶת הָאָדָם כְּמַעֲשָׂיו הַרְעִים
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה תָּמִיד, שָׂאם כֶּף לֹא יִכּוֹל
 הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאָרִיךְ
 רְגָזוֹ עִם צְדִיקִים, וְעַם רְשָׁעִים יוֹתֵר מִהַצְּדִיקִים.
 עִם הַרְשָׁעִים כְּדֵי שִׁיּוּבוֹ בְּתִשְׁבָּה שְׁלָמָה,
 שִׁיתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, כִּפְתוּב
 (יחזקאל לג) חִי אֲנִי נְאֻם ה' וְגו' אִם אֶחֱפֹץ וְגו' כִּי
 אִם בְּשׁוֹב רְשָׁע מְדַרְכּוֹ וְחָיָה. וְחָיָה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וְחָיָה בְּעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן מְאָרִיךְ לָהֶם אֶת רְגָזוֹ
 תָּמִיד. אוֹ כְּדֵי שִׁיִּצֵּא מֵהֶם גְּזַע טוֹב בְּעוֹלָם כְּמוֹ
 שֶׁהוֹצִיא אֶת אַבְרָהָם מִתְּרַח, שֶׁהוּא גְזַע טוֹב
 וְשָׂרֵשׁ וְחֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם.

אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצְּדִיקִים
 תָּמִיד בְּכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁהֵם עוֹשִׂים, מִשּׁוֹם
 שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא יִסְטוּ יְמִינָהּ וְשִׁמְאֵלָהּ, וּמִשּׁוֹם
 כֶּף בּוֹחֵן אוֹתָם, לֹא בְּשִׁבְלֵוֹ, שֶׁהָרִי הוּא יוֹדֵעַ אֶת
 הַיֵּצֵר וְכַח הָאֱמוּנָה שְׁלָהֶם, אֲלֵא כְּדֵי לְהָרִים
 רֵאשִׁם בְּשִׁבְלֵם.

כְּמוֹ זֶה עָשָׂה לוֹ לְאַבְרָהָם, שִׁכְתוּב (בראשית כב)
 וְהֶאֱלֵהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. מַה זֶה נִסָּה?
 הִרְמַת נִס, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) הִרְיִמוּ נִס, שָׂאוּ
 נִס, הָרִים דְּגָלוֹ בְּכָל הָעוֹלָם. וְאֵף עַל גַּב שְׂזָה

נִתְבָּאָר, בְּשִׁבִיל זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָרִים אֶת
 דָּגְלוֹ שֶׁל אֲבָרָהֶם בְּעֵינֵי כָלֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב נֹסֶה אֶת
 אֲבָרָהֶם. אֵף כֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָרִים
 אֶת דָּגְלֵ הַצְּדִיקִים, הוּא בּוֹחֵן אוֹתָם לְהָרִים אֶת
 רֵאשִׁים בְּכָל הָעוֹלָם.

צְדִיק יִבְחֵן, מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 מִשּׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁמְתַרְצֶה
 בְּצְדִיקִים, מָה כָּתוּב? (ישעיה נג) וְה' חִפֵּץ דְּכָאוֹ
 הַחֲלִי, וּבִאֲרוּהוּ. אָבֵל מִשּׁוּם שְׁרִצוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לֹא מְתַרְצֶה אֶלָּא בְּנִשְׁמָה, אָבֵל בְּגוֹף
 לֹא. שֶׁהָרִי הַנִּשְׁמָה דוֹמָה לְנִשְׁמָה שֶׁל מַעְלָה,
 וְהַגּוֹף אֵינוֹ רָאוּי לְהֶאֱחֹז לְמַעְלָה, וְאֵף עַל גַּב
 שְׂדֵמוֹת הַגּוֹף הִיא בְּסוּד עֲלִיוֹן.

וְבֵא וּרְאֵה, בְּזִמְן שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצֶּה
 מִנִּשְׁמַת הָאָדָם לְהַנּוֹת [לְהָאִיר] בָּהּ, הוּא
 מְכַה אֶת הַגּוֹף כְּדֵי שֶׁתִּשְׁלַט הַנִּשְׁמָה, שֶׁהָרִי בְּעוֹד
 הַנִּשְׁמָה עִם הַגּוֹף, הַנִּשְׁמָה לֹא יְכוּלָה לְשִׁלַּט.
 שְׁכַאֲשֶׁר יֵשׁ רַע [נִשְׁכָּר] לְגוֹף, הַנִּשְׁמָה שׁוֹלֶטֶת.
צְדִיק יִבְחֵן, מָה זֶה צְדִיק יִבְחֵן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (ישעיה כח) אָבֵן בַּחֵן. כֵּן גַּם צְדִיק יִבְחֵן, מְחַזֵּק
 אוֹתוֹ. כְּאָבֵן בַּחֵן הַזֶּה שֶׁהִיא פְּנֵת יְקָרָת, כֵּן גַּם
 צְדִיק יִבְחֵן.

וְרָשָׁע וְאֵהָב חָמֵס שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ (תהלים יא). **מַה זֶה שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ? הַתְּעֵלָה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא שֶׁנִּפְשׁוֹ שׁוֹנֵאת אֶת הָרָשָׁע הַהוּא? אֲלֵא אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁכַל הַנְּשָׁמוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ, שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ שֶׁל הָרָשָׁע הַהוּא שְׁלֵא רוּצָה אוֹתָהּ כָּלֵל, לֹא רוּצָה אוֹתָהּ לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא, וּמִשׁוּם כֵּךְ כָּתוּב וְרָשָׁע וְאֵהָב חָמֵס שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ, וְדַאי. דְּבַר אַחַר שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (עמוס 1) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְיָהוּה בְּנִפְשׁוֹ, וּמִשׁוּם כֵּךְ צְדִיק יִבְחֶן.**

בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁבְרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, צָוָה אוֹתוֹ לְהִיטִיב לוֹ. נָתַן לוֹ חֲכָמָה, הַתְּעֵלָה בְּדַרְגָּתוֹ לְמַעְלָה. כְּשֶׁיִּרְדַּ לְמַטָּה, רָאָה תְּשׁוּקַת הַיֵּצֵר הָרָע וְנִדְבַק בּוֹ, וְשָׁכַח כָּל מַה שֶׁהַתְּעֵלָה [שֶׁהִסְתַּכַּל] בְּכַבּוּד הָעֲלִיוֹן שֶׁל רַבּוֹ.

בֵּא נַח, בְּהַתְּחִלָּה כָּתוּב (בראשית 1) נַח אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה, וְאַחַר כֵּךְ יָרַד לְמַטָּה, וְרָאָה יַיִן חֲזָק שְׁלֵא צְלוּל, מִיּוֹם אֶחָד, וְשָׁתָה מִמֶּנּוּ וְהִשְׁתַּכַּר וְהַתְּגַלָּה, כְּכַתוּב וַיִּשְׁתֶּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בַּתוֹךְ אֶהְלֵה.

בֵּא אֲבָרְהָם, הַתְּעֵלָה בַּחֲכָמָה, וְהִסְתַּכַּל בְּכַבּוּד רַבּוֹנוֹ. אַחַר כֵּךְ וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיִּרְדַּ אֲבָרָם

מְצַרִּימָה לְגוֹר שָׁם כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאַרְץ וְגו'. מֵה
 כְּתוּב אַחַר כֵּן? וַיַּעַל אֲבָרָם מִמְצָרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ
 וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנְּגַבָּה, וְהִתְעַלָּה לְדַרְגָּתוֹ
 הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהִיְתָה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִכְנַס בְּשָׁלוֹם
 וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם.

בא יִצְחָק, מֵה כְּתוּב? וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ מִלְבָּד
 הָרַעַב הָרֵאשׁוֹן וְגו', וְהֵלֵךְ יִצְחָק וְהִתְעַלָּה
 מִשָּׁם אַחַר כֵּן בְּשָׁלוֹם. וְאֵת כָּל הַצְּדִיקִים בּוֹחֵן
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָרִים אֶת רֹאשׁוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

מִדְרָשׁ הַגֵּשֶׁלִם

וַאֲלֵהָ תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרָהָם אֲבָרָהָם הוֹלִיד
 אֶת יִצְחָק. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, הַדּוֹדָאִים
 נִתְּנוּ רֵיחַ וְגו'. שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, לְעֵתִיד לְבֹא
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִחֲתִיָּה אֶת הַמֵּתִים וַיִּנְעַר
 אוֹתָם מֵעַפְרָם שְׁלֵא יִהְיוּ בְּנֵין עֶפֶר כְּמוֹת שֶׁהָיוּ
 בַּתְּחִלָּה שֶׁנִּבְרְאוּ מֵעַפָּר מִמֶּשׁ, דְּכַר שְׂאִינוּ
 מִתְקִים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים
 אֶת הָאָדָם עֶפֶר מִן הָאֲדָמָה.

וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה יִתְנַעְרוּ מֵעַפָּר מְאוֹתוֹ הַבְּנֵין,
 וַיַּעֲמְדוּ בְּבִנְיָן מְקִים לְהִיּוֹת לָהֶם קִיּוּם.

זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרֵי מֵעֶפֶר קוֹמֵי שְׁבִי
 יְרוּשָׁלַיִם. יִתְקַיְמוּ בְּקִיּוֹם, וַיַּעֲלוּ מִתַּחַת לְאָרֶץ,
 וַיִּקְבְּלוּ נִשְׁמַתָּם בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יִצִּיף
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל מִינֵי רֵיחֹת שְׁבִגָן עֵדָן
 עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רֵיחַ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַל תִּקְרָא הַדּוֹדָאִים אֶלָּא
 הַדּוֹדִים. זֶהוּ הַגּוֹף וְהַנְּשָׁמָה שֶׁהֵם דּוֹדִים
 וְרַעִים זֶה עִם זֶה. רַב נַחֲמָן אָמַר דּוֹדָאִים מִמָּשׁ.
 מָה הַדּוֹדָאִים מוֹלִידִים אֶהְבָּה בְּעוֹלָם, אִף הֵם
 מוֹלִידִים אֶהְבָּה בְּעוֹלָם. וּמָה זֶה נִתְּנוּ רֵיחַ?
 כְּשֶׁרוֹן מַעֲשִׂיהֶם, לְדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאֵם.

וַעֲלֵ פְתַחֲנוּ – אֵלּוּ פְתַחֵי שָׁמַיִם שֶׁהֵם פְּתוּחִים
 לְהוֹרִיד נְשָׁמוֹת לְפִגְרִים. כָּל מְגִדִים – אֵלּוּ
 הַנְּשָׁמוֹת. חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים – אוֹתָם שִׁיִּצְאוּ
 נִשְׁמַתָּם מֵהַיּוֹם כְּמָה שָׁנִים וְאוֹתָם שִׁיִּצְאוּ נִשְׁמַתָּם
 מִיָּמִים מוֹעֲטִים וְזָכוּ בְּכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂיהֶם לְהַכְנִס
 בְּעוֹלָם הַבָּא, כָּלֵם עֲתִידִים לִירֹד בְּבֵת אַחַת
 לְהַכְנִס בַּגּוֹפּוֹת הַמוֹכְנִים לָהֶם.

אָמַר רַבִּי אֲחָא בַר יַעֲקֹב, בֵּת קוֹל יוֹצֵאת
 וְאוֹמֶרֶת: חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים דּוֹדִים צְפִנְתִּי
 לָךְ. צְפִנְתִּי אוֹתָם בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת. לָךְ –

בְּשִׁבְלֶךָ, בְּשִׁבְלֵי שְׂאֵתָה גּוֹף קָדוֹשׁ וְנָקִי. דְּבַר
 אַחַר הַדּוּדָאִים [נִתְּנוּ רֵיחַ] – אֵלּוּ מִלְּאֲכֵי שָׁלוֹם.
 נִתְּנוּ רֵיחַ – אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם רֵיחַ הָעוֹלָם. נִתְּנוּ
 – הַשְּׂאִירוֹ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (במדבר כא) וְלֹא נָתַן סִיחוּן
 אֶת יִשְׂרָאֵל.

שְׁלֵמֵי מִדְּנוֹ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֵשׁ כְּתוּבֵי שֵׁל
 מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת הוֹלְכִים בְּכָל חֹדֶשׁ
 וּבְכָל שַׁבָּת לְלוֹוֹת לְנִשְׁמָה עַד מְקוֹם מַעְלָתָהּ.
 וּבְמֵי נְקִים אֵת עַל פִּתְחֵינוּ כָּל מְגִדִים? אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, אֵלּוּ הֵן הַגּוֹפּוֹת שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּפִתְחֵי
 קְבָרוֹת לְקַבֵּל נִשְׁמָתָן, וְדוֹמָה נוֹתֵן פֶּתַק שֶׁל
 חֲשָׁבוֹן, וְהוּא מְכַרִּיז וְאוֹמֵר: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,
 חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים, אוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ מִכַּמָּה יָמִים
 וְאוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ מִזְמַן מוֹעֵט – כֻּלָּם צְפַנְתִּי לָךְ,
 לְהוֹצִיא אוֹתָם בַּחֲשָׁבוֹן.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, עֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְשַׂמַּח בְּאוֹתוֹ זְמַן עִם הַצְּדִיקִים
 לְהַשְׂרֹת שְׂכִינָתוֹ עִמָּהֶם, וְהַכֹּל יִשְׂמְחוּ בְּאוֹתָהּ
 שְׂמֻחָה, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׁיו.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עֵתִידִים הַצְּדִיקִים בְּאוֹתוֹ זְמַן
 לְבְרָא עוֹלָמוֹת וּלְהַחֲיוֹת מֵתִים.

אָמַר לוֹ רַבֵּי יוֹסִי, וְהָרִי שְׁנִינוּ (קהלת א) אֵין כָּל
 חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ? אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָה,
 בֵּא שְׁמַע, בְּעוֹד שְׁהַרְשָׁעִים בְּעוֹלָם וַיִּרְבוּ, כָּל
 הָעוֹלָם אֵינוֹ בְּקִיּוֹם, וּכְשֶׁהֲצַדִּיקִים בְּעוֹלָם, אֲזִי
 הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם. וְעַתִּידִים לְהַחֲיוֹת מֵתִים כְּמוֹ
 שְׁאַמְרָנוּ, (זכריה ח) עַד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וְזִקְנוֹת
 בְּרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְאִישׁ מְשַׁעֲנֵתוֹ בְּיָדוֹ מֵרַב
 יָמִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב לְמַעְלָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִשְׁיגוּ הַצַּדִּיקִים דַּעַת שְׁלָמָה. שְׁאַמַּר
 רַבֵּי יוֹסִי, בַּיּוֹם שֶׁיִּשְׁמַח הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּמַעֲשָׂיו, עַתִּידִים הַצַּדִּיקִים לְהַפִּיר אוֹתוֹ
 בְּלִבָּם, וְאִזּוֹ תִרְבֶּה הַהִשְׁכָּלָה בְּלִבָּם כְּאֵלוֹ רָאוּ
 אוֹתוֹ בְּעֵינָי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה כח) וְאָמַר בַּיּוֹם
 הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה וְגו'.

וְשִׂמְחַת הַנְּשָׂמָה בַּגּוֹף יִתֵּר מִכָּלֶם, עַל שְׂיֵהִיו
 שְׁנֵיהֶם קִיָּמִים וַיִּדְעוּ וַיִּשְׁיגוּ אֶת
 בּוֹרְאָם וַיִּהְיוּ מִזִּיו הַשְּׂכִינָה, וְזֶהוּ הַטּוֹב הַגָּנוּז
 לְצַדִּיקִים לְעַתִּיד לְבֹא. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת
 יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. אֵלוֹ הֵם תוֹלְדוֹת הַשְּׂמִיחָה
 וְהַשְּׂחוּק שְׂיֵהָא בְּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן. בֶּן אַבְרָהָם –
 הִיא הַנְּשָׂמָה הַזּוֹכָה לְכָךְ וְלִהְיוֹת שְׁלָמָה

במעלתה. אברהם הוליד את יצחק – הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה בעולם.

אמר רבי יהודה לרבי חייא, זה ששנינו שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא מה היא? אמר לו, טרם הלכתי לפני אותם המלאכים הקדושים, בעלי המשנה, כך נשמע לי. כיון ששמעתי את זה שאמר רבי אלעזר, התישב בלבי. שאמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא כמו זה שכתוב (שמות כד) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו. וזה הוא ששנינו נזונים.

ואמר רבי אלעזר, במקום אחד שנינו נהנים, ובמקום אחר שנינו נזונים. מה בין זה לזה? אלא כך אמר אבי, הצדיקים שלא זכו כל כך, נהנים מאותו זיו, שלא ישיגו כל כך. אבל הצדיקים שזכו, נזונים עד שישגו השגה שלמה. ואין אכילה ושתיה אלא זו, וזו היא הסעודה והאכילה. ומנין לנו זה? ממשנה, שכתוב (שמות לד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה. מה הטעם לחם לא אכל ומים לא שתה? מפני שהיה נזון מסעודה אחרת,

מאותו זיו של מעלה. וכמו כן סעודתם של צדיקים לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה, סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמח בשמחתו, זהו שכתוב (תהלים לד) ישמעו עננים וישמחו. רב הונא אמר, מכאן (ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו. אמר רבי יצחק, זה וזה ישנם לעתיד לבא. ולמדנו, אמר רבי יוסי, יין המשמר בענביו מששת ימי בראשית – אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידים להתגלות לצדיקים לעתיד לבא, וזו היא השתיה והאכילה, ודאי זו היא.

אמר רבי יהודה ברבי שלום, אם כן מהו לוייתן ומה השור, שכתוב (איוב מ) כי בול הרים ישאו לו? אמר רבי יוסי, והנה כתוב (ישעיה כז) בעת ההיא יפקד ה' בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לוייתן נחש ברח ועל לוייתן נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים. הנה כאן שלשה. אלא רמז הוא שרמז על המלכיות. אמר רבי תנחום, אין לומר על מה שאמרו רבותינו, ודאי כך זה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲנִי הֵייתִי לְפָנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּשְׁאַלְתִּי עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אָמַרְתִּי, הַסְּעוּדָה הַזֹּאת שֶׁל הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא הָאֵם כֶּף הוּא? לֹא הִתְיַשְׁבָּה בְּלִבִּי, שֶׁהִנֵּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא כְּמוֹ זֶה שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ד) וַיַּחְזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, יָפָה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכֵן הוּא.

עוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הָאֲמוּנָה הַזֹּאת שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ לְרַב הָעוֹלָם שֶׁמְזַמְּנִים הֵם לְסְעוּדָה הַזֹּאת שֶׁל לוֹיָתָן וְהַשּׁוֹר הַהוּא, וְלִשְׁתוֹת יַיִן טוֹב שֶׁמְשַׁמֵּר מִכְּשֻׁנְבְּרָא הָעוֹלָם, פָּסוּק מְצֵאוֹ וְדַרְשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשִׁבְעָה.

שֶׁאָמַר רַבִּי זִירָא, כָּל מֵינֵי פִתּוּי פִתּוּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהַחְזִירָם לְמוֹטָב, וְזֶה הוּא יוֹתֵר מִכָּלֵם, שֶׁאָמַר לָהֶם וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשִׁבְעָה, וּבִקְלָלוֹת - וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ, וְזֶה קָשָׁה לָהֶם מִן הַכֹּל. מָה הַטַּעַם? שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טז) מִי יִתֵּן מוֹתָנּוּ בְיַד ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'.

אָמַר רַבִּי זִירָא, מְלַמֵּד שֶׁמְשׁוּם הָאֲכִילָה מְסֻרוֹ נִפְשָׁם לְמוֹת בְּיָדָם. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ

ברוך הוא תאֹתם, אָמַר לָהֶם: אִם תִּשְׁמְעוּ לְקוֹל
הַמְצוֹת - וְאֶכְלֶתֶם לְשִׁבְעָה, כְּדֵי לְהַנִּיחַ דַּעְתָּם.
כְּמוֹ כֵּן רָאוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַגְּלוּת נִמְשַׁכֶּת, הִסְתַּמְכוּ
עַל פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה, וְאָמְרוּ שְׁעֵתִידִים לְאָכַל
וְלִשְׁמַח בְּסֵעוּדָה גְּדוֹלָה שְׁעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לַעֲשׂוֹת לָהֶם, וְעַל כֵּן רַב הָעוֹלָם סָבְלוּ אֶת
הַגְּלוּת מִשׁוּם אוֹתָהּ הַסֵּעוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֵין לָנוּ לְסַתֵּר אֶת אַמוּנַת הַכֹּל,
אֲלָא לְקַיָּם אוֹתָהּ. שְׁהַרִי הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל
זֶה שְׁהַרִי אָנוּ יוֹדְעִים אֶת אַמוּנַת הַצַּדִּיקִים,
וְהַכְּסוּף שְׁלָהֶם מַה הוּא? שְׁכָתוּב (שיר א) נְגִילָה
וְנִשְׁמַחָה בָּךְ, וְלֹא בְּאֶכִילָהּ. נִזְכִּירָה דְדִיךָ מִיַּיִן.
וְאוֹתָהּ סֵעוּדָה שְׁמֻזְמָנִים אֵלֶיהָ, יִהְיֶה לָנוּ חֵלֶק
לְהַנּוֹת מִמֶּנָּה, וְזוֹ הִיא הַשְּׁמֻחָה וְהַשְּׁחוּק. וְאֵלָה
תּוֹלְדַת יְצַחֲק - שְׁיִצְחָקוּ הַצַּדִּיקִים לַעֲתִיד לָבֵא.
אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יְצַחֲק - זְכוּת הַנִּשְׁמָה מוֹלִיד
הַשְּׁחוּק הַזֶּה וְהַשְּׁמֻחָה בְּעוֹלָם.

וַיְהִי יְצַחֲק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. רַבִּי בּוֹ בְּשֵׁם רַבִּי
יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת
פִּיהוּ וְגו', בְּכַמָּה מַעֲלוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, שְׁשָׁנֵינוּ,
אָמַר רַבִּי אַחָא בַר יַעֲקֹב, כָּל מַה שְּׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹת שְׁלוֹ, חוּץ מִמֶּנּוּ, הֵיוּ

בְּשִׁתּוּף. וְהָאֵם אָמַר כֶּף רַבִּי אָחָא? חֵס וְשָׁלוֹם!
 שְׁהָרִי בְּדָבָר הַזֶּה תִּרְבֶּה הַמַּחְלָקָת בְּעוֹלָם. שְׂאֵם
 תֵּאמַר כֵּן, הַמְּלֹאכִים שֶׁהֵם נִבְרָאִים רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
 מִמֶּשׁ, יֵאמַר שִׂישׁ בָּהֶם שִׁתּוּף, הָרִי כָּל הַפָּנִים
 שְׁלֵהֶם וְשִׁלְנוּ שׁוּיִם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּדָבָר הַזֶּה תִּתְרַבֶּה הַמַּחְלָקָת
 בְּעוֹלָם, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ, שְׁכַל מַה
 שֶׁעָשָׂה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא – עָשָׂה כְּמוֹ הַגּוֹף
 וְהִנְשָׂמָה. וְאֵם תֵּאמַר שְׁהָרִי אֵין לְמִלְאָכִים גּוּף –
 כֶּף זֶה, אָבַל אֵינָם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה עֵד
 שֶׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם הִנְשָׂמָה הַקֹּדֶשׁ הַהִיא, שֶׁהִיא
 סִיוַע שְׁלִמְעָלָה. וּבְגוֹנִים הִלְלוּ, כָּל מַה שֶׁעוֹשָׂה,
 צָרִיךְ אֶת אוֹתוֹ סִיוַע שְׁלִמְעָלָה מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעָה הַהִיא שֶׁעֲתִיד הַקֹּדֶשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים, וְהֵנָּה סוּף כָּל
 [הַצָּרוֹת] עֲמָקִים [עֲתִיקִים] יִהְיֶה בְּאַרְבָּעִים, וּגְזוֹר
 הַדִּין – (דְּבָרִים כ"ה) אַרְבָּעִים יִכְנוּ לֹא יִסִּיף. סוּף
 הַלִּיכְתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר בְּשַׁנַּת הָאֲרָבָעִים.
 אַרְבָּעִים שָׁנָה קָדָם תַּחֲיֵית הַגּוֹף מִמִּתְנַת לוֹ
 הִנְשָׂמָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל. בְּשַׁנַּת הָאֲרָבָעִים יִקוּמוּ
 הַגּוֹפּוֹת מִן הָעֶפֶר. בְּאַרְבָּעִים נִכְלָא הַגְּשָׁם, זֶהוּ

שְׁכָתוֹב (בראשית ז) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם, וְכָתוֹב וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ.

זְמַן גְּאֻלְתֵּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים הוּא, וּבַחֲמָשִׁים בָּא יָשׁוּב הָעוֹלָם, שֶׁהִיא הַיּוֹבֵל. הַחֲזֵרֶת הַנְּשֻׁמָּה לַגּוֹף בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים שֶׁהִמְתִּינָה לוֹ בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, שֶׁהִמְתִּין לַגּוֹף.

בְּקַחְתוּ אֶת רַבְקָה - בְּהַכְנָסְתָּהּ בַּגּוֹף הַמְזֻמָּן לוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּהַכְנָסְתָּהּ בּוֹ, אֵין תְּאוֹתָם וְכִסּוּפָם אֵלֹא לַהֲנוּת מִזִּיו הַשְּׂכִינָה וְלִזְזוֹן מִזִּיּוֹה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, יִשְׁקֵנִי - יִפְרִנְסֵנִי. שְׂאִין פְּרִנְסָתָם אֵלֹא לַהֲנוּת וְלִזְזוֹן מִזִּיּוֹה שֶׁל מַעְלָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, סוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁכָתוֹב כִּי טוֹבִים דְּדִידָךְ מִיָּיִן.

בַּת בְּתוּאֵל - בַּת בְּתוֹ שֶׁל אֵל. רַב הוֹנָא אָמַר, לֹא כָךְ הוּא. וְאֲנִי הֵייתִי בְּכַרְפֵי הַיָּם וְשָׁמַעְתִּי שֶׁהָיוּ קוֹרְאִים לְאוֹתוֹ הָעֵצִים שֶׁעַל הַשְּׂדֵרָה, אוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁאָר בְּקִבְרֵ מְכַל הַגּוֹף - בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי. שְׂאֵלְתִי עָלָיו. אָמְרוּ שֶׁהוּא כְּרָאשׁ [דוּמָה] הַנְּחָשׁ, שֶׁהוּא רַמָּאִי, וְאוֹתוֹ הָעֵצִים הוּא רַמָּאִי מְכַל שְׂאָר הָעֵצִמוֹת.

שְׁלֵמֵדְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לָמָּה נִשְׁאָר בְּקִיּוּם
 אוֹתוֹ הָעֶצֶם יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר
 הָעֶצְמוֹת? מִשּׁוּם שֶׁהוּא רַמְאִי, וְאֵינּוּ סוֹבֵל טַעַם
 שֶׁל הַמְּזוֹן שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם כְּמוֹ שְׁאָר הָעֶצְמוֹת,
 וּמִשּׁוּם כִּף הוּא חֹזֵק מִכָּל הָעֶצְמוֹת, וְהוּא יֵהִיָּה
 הָעֶקֶר שֶׁהַגּוֹף נִבְנָה מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב בַּת
 בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי.

וְלֵמֵדְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּא רַמְאִי וּמַעוֹלָם
 רַמְאִי, וְשִׁכְּן יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא רַמְאִי.
 זֶהוּ שְׁכַתּוּב בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי – עֶצֶם רַמְאִי.
 מִפְּדֵן אָרֶם – מִצְּמֵד רַמְאִים, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינּוּ פִּדְנָא
 דְּתוֹרָא, שֶׁהוּא צְמֵד. אַחֻת לָבֵן – אַחֻת יֵצֵר הָרַע
 הָאֲרָמִי. כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינּוּ, בְּתַחֲלָה שֶׁהִיא מְנוּלָה
 בְּחַטָּאוֹת בְּזֵה הָעוֹלָם נִקְרָא לוֹט. לְעֵתִיד לְבֹא
 שְׁלֵא יֵהֵא מְנוּלָה כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמִי שְׁרוּחֵץ
 וּמִטְבִּיל אֶת טְמֵאָתוֹ, קוֹרְאִים לוֹ לָבֵן. עַל כָּל פְּנִים
 אֵין יֵצֵר הָרַע בְּטֵל מִן הָעוֹלָם.

בֵּא שְׁמַע שְׁכֵף אָנוּ בְּאַרְנוּ בְּבְרִיתָא. שְׁתֵּי בְנוֹת
 לוֹט, שֶׁהֵן שְׁנֵי כַחוֹת הַגּוֹף הַמַּעוֹרְרוֹת אֶת
 יֵצֵר הָרַע, עֵכָשׁוּ שְׁאֵינּוּ כָּל כֵּף מְנוּלָה וְנִטְבֵּל
 מִלְּכֻלּוֹכוֹ נִקְרָא לָבֵן, וְאוֹתָן שְׁתֵּי בְנוֹת אֵינָן

בְּטוֹת מִמֶּשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית כט) וּלְלָבָן
שְׁתֵּי בָנוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֶּךָ הוּא. שָׁם כָּתוּב בְּכִירָה
וַצְעִירָה, וְכֹאֵן כָּתוּב גְּדוּלָה וְקִטְנָה. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, אָבֵל אֵינָן בְּכַח לַעֲשׂוֹת רָע וְלִהְתְּעוֹרֵר
לִיצֵר הָרַע כְּמִתְחַלָּה, מִשְׁמַע שְׁכָתוֹב שֵׁם הַגְּדֹלָה
לְאָה, שְׁלֹאָה מִכְּחָה וּמִרְשָׁעָתָה. וְשֵׁם הַקִּטְנָה
רְחֵל, שְׁאִין בָּהּ כַּח הַמִּתְעוֹרֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה
כג) וּכְרַחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזִיָּה נֶאֱלָמָה.

אָמַר רַב הוֹנָא, זֶה יֵצֵר הָרַע, וְשְׁתֵּי בָנוֹתָיו
מִתְחַלְּפוֹת מְכֻמוֹת שֶׁהֵיוּ בְּרֵאשׁוֹנָה.
בְּתַחֲלָה לוֹט, מְקַלֵּל מְגוֹל. עֲכָשׁוּ לָבָן, מְלָבָן,
שְׁאִינוֹ מְקַלֵּל וּמְגוֹל בְּנוֹוֹלוֹ כְּבְרֵאשׁוֹנָה.
בְּתַחֲלָה שְׁתֵּי בָנוֹתָיו חֲזָקוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת
בְּכַחָה, וְעֲכָשׁוּ שֵׁם הַגְּדֹלָה לְאָה – לְאָה בְּלֹא
כַּח, לְאָה בְּלֹא חֲזוּק, לְאָה מִמַּעֲשִׂיָּהּ
הֵרֵאשׁוֹנִים. וְשֵׁם הַקִּטְנָה רְחֵל, כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָנוּ,
וְלֹא כְּמוֹת שֶׁהֵיוּ בְּרֵאשׁוֹנָה.

אָמַר רַב אֲחָא בְּרִי יַעֲקֹב, בֵּא רְאֵה מַה כָּתוּב,
וַיַּעֲתֵר יַצְחָק לֵה' לְנִכְח אֲשֶׁתוֹ כִּי עָקְרָה
הִיא. אָמַר רַבִּי אֲחָא, מִפְּנֵי מַה הִיא עָקְרָה? מִפְּנֵי

שִׁיצֵר הָרַע אֵינוֹ נִמְצָא בְּכַח בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן אֵין נִמְצָא פְּרִיָּה וּרְבִיָּה זּוֹלָתִי בַּתְּפִלָּה. וּמָה כָּתוּב? וַיַּעֲתֹר לוֹ ה' וַתַּהַר רַבֵּקָה אֶשְׁתּוֹ. כִּיִּןן שְׁמַתְעוֹרֵר יֵצֵר הָרַע, נִמְצָא פְּרִיָּה וּרְבִיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, מָה הִפְרָשׁ בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לְאוֹתוֹ זְמַן? וְעוֹד, שֶׁהֵנָּה הַכָּתוּב אָמַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה. אָמַר רַבִּי אַחָא, כֵּן הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵעִיר אוֹתוֹ לְעִנְיָן הַהוּא שְׁצָרִיךְ לְזוּג, וְלֹא לְכָל שָׁעָה, שֶׁיְהִיָּה תָמִיד עִם אָדָם כְּמוֹ כַּעַת, שֶׁהוּא נִמְצָא תָמִיד וְחוֹטְאִים בּוֹ בְּנֵי אָדָם, אֲלֹא לְאוֹתוֹ זְווג לְבָדוֹ. וְהַתְּעוֹרְרוֹת הַהֵיא תִּהְיֶה הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (יחזקאל לו) וְהִסִּירְתִּי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר. מָה זֶה לֵב בָּשָׂר? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֵב לְהוֹצִיא בָּשָׂר, וְלֹא לְדַבֵּר אַחֵר.

סדר הלימוד ליום טז חשון (יום 46 בשנה)

רַבִּי יִצְחָק בְּרַבִּי יוֹסִי הָיָה בָּא מִקְפּוֹטְקִיא לְלוֹד. פָּגַע בּוֹ רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, תֵּאמַר שְׁחַבְרִינוּ חֲכָמֵי הַבְּרִיתָא הַתְּעוֹרְרוּ לְעִנְיָן הַזֶּה שִׁיצֵר הָרַע יִשְׁתַּכַּח מִן הָעוֹלָם, פָּרַט לְאוֹתָהּ

שַׁעַת הַזְּוֹג. אָמַר לוֹ, חַיִּיךָ, כֶּף צָרִיךָ יִצֵר הָרַע לְעוֹלָם כְּגַשְׁם לְעוֹלָם. שְׂאֵלְמָלֵא יִצֵר הָרַע, חֲדוֹת הַשְּׁמוּעָה לֹא תִהְיֶה, אָבֵל לֹא מְנוּלֵת כְּבָרָא שׁוֹנָה לְחֵטָא בּוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (יִשְׁעִיָּה י"א) לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכֹל הַר קְדוֹשֵׁי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּא הֵלֵב שְׁמִדוּרוֹ שֶׁל יִצֵר הָרַע בּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, לֵב טוֹב בְּנִין הַגּוֹף וְהַנְּשָׁמָה, וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב (דְּבָרִים ו') וְאֵהֱבֵת אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לִבְבְּךָ, שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֹּל.

כְּשֶׁבֵא רַב כְּהֵנָא, אָמַר, כֶּף אוֹמְרִים מִשְׁמֵם שֶׁל בְּעֵלֵי הַבְּרִיתָא: שְׁנֵי בְנֵינִים שֶׁל הַגּוֹף הֵם – הַכְּבֵד וְהֵלֵב. שְׂאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכְּבֵד וְהֵלֵב מְנַהֲיָגִים אֵת הַגּוֹף בְּכֹל צְדִדֵי אֵיבָרָיו. הַמְנַהֲיָג שֶׁל הָרָאשׁ הוּא הַמַּח, אָבֵל שֶׁל הַגּוֹף הֵם שְׁנַיִם. וְהָרָאשׁוֹן הוּא הַכְּבֵד, וְהַשְּׁנַיִם הֵלֵב. וְהֵינּוּ שְׂכָתוֹב בְּפָרָשָׁה וַיִּתְרַצְצוּ הַבְּנִיִּים בְּקַרְבָּה, אֵלוֹ שְׁנֵי בְנֵינֵי הַגּוֹף.

מָה הַטַּעַם וַיִּתְרַצְצוּ? מִשּׁוּם שְׁמֵהֵלֵב [מִתְעוֹרָר] נִשְׁכַּח הַיִּצֵר הָרַע. וַיִּתְרַצְצוּ? [שְׂאֵלוֹ] וַיִּשְׁלְיוּ הֲיֵה צָרִיךָ לְהִיּוֹת! אֵלֵא, אָמַר רַב הוֹנָא, וַיִּתְרַצְצוּ – וַיִּשְׁבְּרוּ, כְּלוּמַר, נִשְׁבַּר כַּחַם וְחֵילָם. אָמַר רַבִּי

יְהוּדָה, הַגּוֹף מֵהוּ אוֹמֵר? אִם כֵּן לָמָּה זֶה אָנֹכִי,
וְלָמָּה נִבְרָאתִי? מִיָּד – וַתִּלְךָ לְדַרְשׁ אֶת ה'.

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנָךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים
וְגו'. אֵלֹה שְׁנֵי גֵאִים – הַכֹּכֵד וְהַלֵּב.
רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַמֶּח וְהַלֵּב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַמֶּח
אֵין בְּכֹלֵל זֶה, מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב בְּבִטְנָךְ, וְאֵין הַמֶּח
בְּבִטֶן אֶלָּא בְּרֹאשׁ. וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמַּעֲיָן וְגו', וְרַב
יַעֲבֹד צָעִיר. זֶהוּ הַכֹּכֵד, שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל וְהוּא
מִשְׁמַשׁ לְפָנָי הַלֵּב. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּכֵד
קוֹלֵט הַדָּם וּמִשְׁמַשׁ בּוֹ לְפָנָי הַלֵּב.

וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי. אָמַר רַב כְּהֵנָּא, הַכֹּכֵד
הוּא הָרֹאשׁוֹן, וְהוּא אֲדָמוֹנִי. לָמָּה הוּא
אֲדָמוֹנִי? עַל שְׁבוּלַע אֶת הַדָּם תִּחְלָה. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רֹאשׁוֹן? עַל
שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לְבֹלַע הַדָּם מִכָּל הַמֵּאֲכָל, וְהוּא
רֹאשׁוֹן לְדָם, אָבֵל לֹא לִיצִירָה. וּבִמָּה נִבְאָר וְרַב
יַעֲבֹד צָעִיר? עַל שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל בְּשַׁעוֹרוֹ מִן
הַלֵּב, וְהוּא עוֹבֵד לְלֵב.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, לָמָּה בָּאָה הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת? אֶלָּא
לְהִרְאוֹת לְבָנֵי הָעוֹלָם, שֶׁאֵף עַל גֵּב
שֶׁהַשְּׁלֵמוֹת הֵיאָה תְּהִיָּה בְּאֶרֶץ – דִּרְכוֹ וְטַבְעוֹ שֶׁל

הַעוֹלָם לֹא יִשְׁתַּנֶּה. רַבִּי יִיסָא אָמַר, בֵּא רְאָה, הַכֶּבֶד הוּא הַצַּד צִיד, וְהוּא צִיד בְּפִיו, וְהֵלֵב הוּא הַחוֹשֵׁב, וְהוּא יֵשֵׁב אֲהֵלִים. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיֵּזַד יַעֲקֹב נָזִיד, חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת, נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בַּתּוֹרָה. וַיֵּזַד יַעֲקֹב נָזִיד, רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא אָמַר, לְעוֹלָם טַבְעוּ שֶׁל עוֹלָם אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה, בֵּא רְאָה, מֵהַ כְּתִיב, וַיֵּזַד יַעֲקֹב נָזִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (שמות יח) אֲשֶׁר זָדוּ עָלֵיהֶם, וְתִרְגְּמוּ: שְׁחֻשְׁבוּ. כְּלוּמַר, הֵלֵב חוֹשֵׁב וּמְהַרְהֵר בַּתּוֹרָה בִּידְעֵת בּוֹרְאוֹ. מֵהַ כְּתוּב? וַיָּבֵא עֲשׂוּ מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עַיִף. הַכֶּבֶד שֶׁדָּרָךְ טַבְעוּ לְצֵאת וּלְצוּד צִיד בְּפִיו לְבֹלַע וְאֵינוֹ מוֹצֵא, נִקְרָא עַיִף, וְהוּא אוֹמֵר לְלֵב: עַד שֶׁאַתָּה מְהַרְהֵר בְּדַבְרִים אֵלּוֹ בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, הִרְהֵר בְּאֲכִילָה וּבִשְׁתִּיָּה לְקַיֵּם גּוֹפֶךְ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה, כִּי כֵן דִּרְכֵי לְבֹלַע הַדָּם וּלְשַׁגֵּר לְשֶׁאֵר הָאֲבָרִים, כִּי עַיִף אֲנֹכִי, בְּלֹא אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה.

וְהֵלֵב אוֹמֵר: תֵּן לִי הָרֵאשׁוֹן וְהַמְּבַחֵר מִכָּל מַה שֶׁתְּבֹלַע, תֵּן לִי בְּכוֹרְתְךָ. זֶה שְׁכַתוֹב מְכָרָה כִּיּוֹם אֶת בְּכוֹרְתְךָ לִי, רֵאשִׁית הַתְּאֻוָּה. עַד שֶׁהֵלֵב מְהַרְהֵר וְחוֹשֵׁב בְּמֵאֲכָל, בּוֹלַע הַכֶּבֶד. שֶׁאֵלְמֵלֵא אוֹתוֹ כֶּסֶף וְהִרְהוֹר שֶׁל הֵלֵב בְּמֵאֲכָל, לֹא יוֹכְלוּ

הַכָּבֵד וְהָאֲבָרִים לְבָלַעַ. שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֵּן דִּרְךָ
הַעֲבָדִים – שְׂאִינָם אוֹכְלִים עַד שֶׁהָאֲדוֹן אוֹכֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב לְאַחַר כֵּן, וַיַּעֲקֹב נֶתַן לַעֲשׂוֹ
לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים. מַה זֶה עֲדָשִׁים?
עַגְלָגָלִים כַּגְּלָגֶלֶת, וְהַגְּלָגֶל סוּבֵב בְּעוֹלָם, כְּלוּמַר
שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח מִדְּרָכּוֹ. כִּף הוּא בֶּן אָדָם, בְּאוֹתוֹ זְמַן,
אֵף עַל גַּב שֶׁכָּל אוֹתוֹ חֶסֶד וְכָבוֹד וּשְׁלֵמוֹת יֵהוּ,
דִּרְכּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם לְאָכֵל וּלְשִׁתּוֹת לֹא יִשְׁתַּכַּח.

מִשְׁנָה. שְׁנִינוּ, אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנֻשְׁבוֹת,
וְעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר רוּחַ
אֶחָד לְקַיֵּם הַגּוֹף שִׁיְהִיָּה כְּלוּל מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (יחזקאל לו) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ.
בְּאַרְבַּע לֹא כְּתוּב, אֶלָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם,
שִׁיְהִיָּה כְּלוּל מֵאַרְבַּעָתָם.

וְלַמְדֵּנוּ, אוֹתוֹ הָרוּחַ הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד, הוּא
הָרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ, וְאֵין בֵּין הָעוֹלָם
הַזֶּה לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ אֶלָּא שְׁעָבוֹד מְלַכְיוֹת בְּלִבָּד,
וְאֵין בֵּין עוֹלָם הַזֶּה לְתַחֲתֵית הַמַּתִּים אֶלָּא נְקִיּוֹת
וְהַשְּׂגַת יְדִיעָה. רַב נַחֲמָן אָמַר, וְאֵרִיכוֹת יָמִים.

אָמַר רַב יוֹסֵף, וְכִי יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְתַחֲתֵית הַמַּתִּים
אֵינָם אֶחָד? אָמַר לוֹ, לֹא, שְׁשִׁנִּינוּ, בֵּית

המקדש קודם לקבוץ גליות, קבוץ גליות קודם לתחית המתים, ותחית המתים האחרון שבכלם. מנין לנו? שכתוב (תהלים קמו) בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס. הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם. זו היא תחית המתים שהיא הרפואה לשבורי לב על מתייהם. בונה ירושלים תחלה, ואחריו נדחי ישראל יכנס, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל.

שנינו, ארבעים שנה קודם הקבוץ גליות לתחית המתים, כמו שאמרנו ויהי יצחק בן ארבעים שנה. ארבעים השנה הללו מה מעשיהם? אמר רב כהנא אמר רבי ברוקא, מקבוץ גליות עד תחית המתים כמה צרות, כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, שכתוב (דניאל יב) בעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר.

רבי יהודה אמר מכאן, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים. רבי יצחק אמר מכאן, (זכריה יג) וצרפתים כצורף את הכסף ובחנתים כבחן את הזהב. ובאותם הימים יהיו ימים אשר יאמרו אין לי בהם חפץ. ומשעה שיעברו הצרות עד תחית המתים ארבעים שנה.

רַב הוּנָא אָמַר, בְּאֵרָא, כִּי אַרְבַּעַיִם שָׁנָה הָלְכוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר וְגו' אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ
 בְּקוֹל ה' – כְּמוֹ כֵּן [הַגּוֹף] כָּאֵן. אָמַר רַב יוֹסֵף, כָּל
 אֵלוֹ דְּבַר אֶחָד אָמְרוּ. וְלִסּוּף אַרְבַּעַיִם שָׁנָה,
 שְׁהַצְרוֹת יַעֲבְרוּ וְהִרְשָׁעִים יָכְלוּ, יַחֲיוּ הַמֵּתִים
 שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכַתוּב (נחום א) לֹא
 תִּקּוּם פְּעַמִּים צָרָה, וְדִי לָהֶם בְּמָה שֶׁעָבְרוּ. וּמִזְמַן
 תַּחֲיֵית הַמֵּתִים יִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם בְּיִשׁוּבוֹ, זֶהוּ שְׁכַתוּב
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְוֵן הָיָה יוֹשֵׁב, וְהָיָה מְצַטְעֵר
 בְּנִפְשׁוֹ מְאֹד. נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר
 לוֹ, מֵרְאָה הָאֹר שֶׁל מְאֹר הָעוֹלָם לָמָּה חֲשׂוֹכִים?
 אָמַר לוֹ, מֵרְאָה וּפְחָד רַב נִכְנַס בִּי, שְׁהָרִי אָנִי
 רוֹאֶה מָה שֶׁהַתְּעוֹרְרוּ חֲבֵרֵינוּ בְּעַלֵּי הַבְּרִיתָא,
 שֶׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ שֶׁל קְדוּשִׁים, וְהֵיכָא שֶׁהֵעִירוּ
 שְׁבַשְׁשֵׁי יִהְיֶה גְאֻלָּה, יָפָה. אָבָל אָנִי רוֹאֶה אַרְיִכוֹת
 יִתָּר עַל אוֹתָם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, שֶׁבְּאַלְף הַשָּׁשִׁי לְזִמְן
 אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מִמֶּנּוּ יִהְיוּ עוֹמְדִים כָּל
 שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם בְּקִיּוּמָם.

וּמִשּׁוּם כֶּף הֵעִירוּ חֲבֵרֵינוּ עַל הַפְּסוּק שֶׁקָּרָא
 לָהֶם בְּנֵי חַת, ח"ת – שִׁיתְעוֹרְרוּ לְח"ת
 שָׁנָה, וְהֵינּוּ שְׁכַתוּב (ויקרא כה) בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת

תָּשׁבוּ אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ. כְּשִׁישְׁתֵּלֶם הַזֶּא"ת,
שֶׁהוּא חֲמֶשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה,
תָּשׁבוּ אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ, אֶל נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא
אַחֲזָתוֹ וְנִחְלָתוֹ.

[עוֹד] אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שָׁזָה לֹא יִהְיֶה לָךְ קָשָׁה,
שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ, שְׁלֹשׁ פְּתוֹת הֵן: שֶׁל צְדִיקִים
גְּמוּרִים, וְשֶׁל רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְשֶׁל בֵּינוֹנִים.
צְדִיקִים גְּמוּרִים יִקּוּמוּ בְּקִימָה שֶׁל מֵתֵי אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, מֵהַיּוֹם כַּמָּה שָׁנִים, שֶׁהֵם קוֹדְמִים
בַּתְּחִלָּה בַּשָּׁנָה הָאַרְבָּעִים שֶׁל קַבּוּץ גְּלִיּוֹת.
וְהָאֲחֵרוֹנִים כֻּלָּם לְזִמְן אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה
לְאַלְף הַשְּׁשִׁי, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ. מִי יִזְכֶּה לְאַרְךָ הַזֶּה?
מִי יִתְקִים בְּקִיּוּם דָּתוֹ בֵּין הַזִּמְן הַזֶּה, וְעַל כֵּן אָנִי
מְצַטְעֵר בְּנַפְשִׁי.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, הִנֵּה שְׁנִינּוּ, יְהִי אוֹר – יְהִי ר"ז.
חֲזַר וְאָמַר, בַּתְּשׁוּבָה יִתְקַדֵּם הַכֹּל. אָמַר
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אִם לֹא שְׁאַמְרַתְךָ כֵּךְ, חֶסְמָנוּ אֶת
הַפְּיּוֹת לְצַפּוֹת לְגֹאֲלָהּ כָּל יוֹם, שְׁכַתּוֹב (יחזקאל לג)
חֶסֶן יְשׁוּעוֹת. מֵהוּ יְשׁוּעוֹת? אֵלּוּ הַמְצַפִּים
יְשׁוּעוֹת בְּכָל יוֹם.

מֵהִי דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר? הִינּוּ מֵה שְׁכַתּוֹב
וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ. מִמִּשְׁמַע

שְׁכָתוֹב מִיִּשְׁנֵי, אֵלּוּ הֵם הַצְּדִיקִים הַנִּקְדָּמִים
 בְּחַיֵּיהֶם קֹדֶם זֶה. וְכִמָּה שָׁנִים הֵם נִקְדָּמִים? רַבִּי
 יְהוּדָה אָמַר, מֵאֲתִים וְעֶשֶׂר שָׁנִים. רַבִּי יִצְחָק
 אָמַר, רַד"י שָׁנָה, שְׁכָתוֹב (במדבר כד) וְיִר"ד מֵיַעֲקֹב
 וְגו'. יִר"ד שָׁנָה נִקְדָּמִים הַצְּדִיקִים לְשָׂאֵר כָּל
 אָדָם. רַב נַחֲמָן אָמַר, לְפִי הַשְּׁעוֹר שֶׁנִּבְלָה בְּעַפָּר.
 אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, הֲרַבָּה תַּחֲחִיּוֹת הָיוּ, אֶלֶּא
 כָּל הַתַּחֲחִיּוֹת יֵהְיוּ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְזֵהוּ שֶׁנֶּאֱמַר
 בְּחֻזֹן, (דניאל י) וְאַמֶּת הַדְּבָר וְצָבָא גְדוֹל.

וַיְהִי רַעַב בְּאֶרֶץ מִלְּבַד הָרָעַב הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה
 בַּיָּמִי אֲבָרְהָם. רַבִּי אֲבָהוּ פָּתַח וְאָמַר, (שיר א)
 עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. שְׁשָׁנֵינוּ,
 אַרְבַּע תְּקוּפוֹת וְאַרְבָּעָה זְמַנִּים מְשָׁנִים זֶה מִזֶּה
 יַעֲבְרוּ הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבָא. הָאֶחָד – אוֹתוֹ זְמַן
 יִשְׁגָּא הַחֲכָמָה בְּעוֹלָם וַיִּשְׁיגוּ הַשְּׂגָה מֵהַ שְּׁלֹא
 הַשְּׁיגוּ בְּזֵה הָעוֹלָם. שְׁשָׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס,
 הַשְּׂגַת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבָא יוֹתֵר מִמֶּלְאָכֵי
 הַשָּׁרָת, שְׁכָתוֹב (ישעיה יא) כִּמִּים לַיָּם מְכַסִּים, הַשְּׁנֵי
 תַּתְּעַסְקוּ. (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

וַיִּשְׂאֵלוּ אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמֶר אַחֲתֵי
 הִיא, כִּמוֹ שֶׁאָמַר אֲבָרְהָם, מִשׁוֹם
 שֶׁשְּׂכִינָה הָיְתָה עִמּוֹ וְעַם אִשְׁתּוֹ, וּבְשִׁבִיל הַשְּׂכִינָה

הוא אָמַר, שְׁפָתוֹב (משלי ז) אָמַר לַחֲכָמָה אַחֲתִי אָתָּה,
 וְעַל כֵּן הִתְחַזַּק וְאָמַר אַחֲתִי הִיא. עוֹד, אַבְרָהָם
 וַיִּצְחַק כִּף רְאוּי, שְׂוֹדָאֵי מְשׁוֹם הַפְּסוּק שְׁפָתוֹב
 (שיר ה) אַחֲתִי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמָּתִי, וּמְשׁוֹם כִּף וְדָאֵי
 נִרְאָה לָהֶם לֹמַר אַחֲתִי הִיא, וְעַל כֵּן מִתְחַזְּקִים
 הַצְּדִיקִים בְּקַב"ה.

וַיְהִי כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים וְגו'. אֵת רַבָּה
 אֲשֶׁתוֹ - דּוֹקָא, [וְזוֹ הַשְּׂכִינָה. כְּמוֹ
 שְׁעִבּוּדָה זָרָה כְּתוֹב בָּהּ וַיִּקְוֵמוּ לְצַחֵק, כִּף גַּם
 מְצַחֵק אֵת] זוֹ שְׂכִינָה שֶׁהִיְתָה עִם רַבָּה. דְּבַר
 אַחֵר, וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂוֹדָאֵי הָיָה מְשַׁמֵּשׁ
 מְטָתוֹ בַּיּוֹם? שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוֹשִׁים
 וְלֹא מְשַׁמְשִׁים מְטָתָם בַּיּוֹם, וַיִּצְחַק שֶׁהִיָּה קְדוֹשׁ
 הָיָה מְשַׁמֵּשׁ מְטָתוֹ בַּיּוֹם?

אַלְא וְדָאֵי שְׂאֲבִימְלֶךְ הָיָה חָכָם, וְהוּא הַסְּתַכַּל
 בְּאִיצְטַגְנִינוֹתוֹ שֶׁהוּא חֲלוֹן. כְּתוֹב כָּאֵן
 בְּעַד הַחֲלוֹן, וְכְתוֹב שָׁם (שׁוֹפְטִים ה) בְּעַד הַחֲלוֹן
 נִשְׁקָפָה וְתִיַבב אִם סִיסְרָא. מֵה לְהֵלֵן
 בְּאִיצְטַגְנִינוֹת, אֵף כָּאֵן בְּאִיצְטַגְנִינוֹת. וְרָאָה שְׁלֹא
 הָיָה כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר יִצְחַק, אֵלְא וְדָאֵי הוּא מְצַחֵק
 עִמָּה, וְהִיא אֲשֶׁתוֹ. וְאִזּוֹ וַיִּקְרָא אֲבִימְלֶךְ לְיִצְחַק
 וַיֹּאמֶר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, נֶאֱדָה הָיָה לְאֲבִימְלֶךְ

לַעֲשׂוֹת לְיִצְחָק כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְאַבְרָהָם, רַק שְׂזָה
הוֹכִיחַ אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה.

בֵּא רָאָה, כְּתוּב כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאֵת אֱלֹהִים
בְּמָקוֹם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אַבְא, מִשּׁוּם כֶּף
אָמַר אֲחִתִּי הִיא, כְּדִי לְהַדְבִּק בְּשִׁכְיָנָה, שְׁכַתוּב
אָמַר לְחַכְמָה אֲחִתִּי אֶת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שְׁבָהֶם לֹא הִיְתָה אַמוּנָה. שְׂאֵם נִמְצְאָה בָּהֶם
אַמוּנָה, לֹא הָיָה צְרִיף, אֲבָל מִתּוֹךְ שְׁלֹא הִיְתָה
בִּינֵיהֶם אַמוּנָה אָמַר כֶּף, וּמִשּׁוּם כֶּף אָמַר, כִּי
אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאֵת אֱלֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה. אֵין
יִרְאֵת אֱלֹהִים, זֶה הָאִמוּנָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשּׁוּם שְׁלֹא שׁוּרָה הַשְּׁכִינָה
מִחוּץ לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל זֶה אֵין יִרְאֵת
אֱלֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה, שְׂזָה לֹא מְקוּמוֹ וְלֹא שׁוּרָה
כָּאֵן. וְיִצְחָק הַחֲזִיק בּוֹ בְּאַמוּנָה, שְׂרָאָה שְׁהֵנָה
הַשְּׁכִינָה שׁוּרָה בְּתוֹךְ אֶשְׁתּוֹ.

וַיֵּצֵא אֲבִימֶלֶךְ אֶת כָּל הָעַם לֵאמֹר הַנִּגַּע בְּאִישׁ
הַזֶּה וּבְאֶשְׁתּוֹ מוֹת יוּמַת בֵּא רָאָה כְּמָה
מְאָרִיךְ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַשְׁעִים מִשּׁוּם
אוֹתוֹ הַחֲסֵד שֶׁעָשָׂה עִם הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שְׁהָרִי
מִשּׁוּם זֶה לֹא שְׁלֵטוֹ בְּיִשְׂרָאֵל עַד לְאַחַר דּוֹרוֹת

אחרונים. יפה עשה אבימלך שעשה חסד עם
 יצחק שאמר לו (לאברהם) הנה ארצי לפניך בטוב
 בעיניך שב.

רבי יהודה אמר, חבל על הרשעים שחסדם אינו
 שלם. בא ראה, עפרון אמר בהתחלה,
 (בראשית כג) אדני שמעני השדה נתתי לך והמערה
 אשר בו לך נתתיה וגו'. ואחר כך אמר, ארץ
 ארבע מאת שקל כסף וגו'. וכתוב וישקל אברהם
 לעפרון וגו', עבר לסחר. אף כאן כתוב בראשונה
 הנה ארצי לפניך וגו', ואחר כך אמר לו לך
 מעמנו כי עצמת ממנו מאד. אמר לו רבי אלעזר,
 זה החסד שעשה עמו – שלא לקח משל אבימלך
 כלום, ושלחו עם כל ממונו, ואחר כך הלך
 אחריו לכרות עמו ברית.

ואמר רבי אלעזר, יפה עשה יצחק, שהרי
 משום שידע את סוד החכמה השתדל
 וחסר באר מים, כדי להתחזק באמונה כראוי. כן
 אברהם השתדל וחסר באר מים [וכן יצחק].
 יעקב מצא אותה מתקנת וישב עליה, וכלם
 הלכו אחריו והשתדלו, כדי להתחזק באמונה
 השלמה כראוי.

וְכַעַת יִשְׂרָאֵל מִתְחַזְקִים בּוֹ בְּסוּדוֹת שֶׁל מְצוּוֹת
הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם מִתְחַזֵּק אָדָם
בְּצִיצִית, שֶׁהִיא מְצוּוֹה, וְאָדָם מִתְעַטֵּף בָּהּ. כִּךָּ גַם
בְּתַפְלִין שֶׁמְנִיחַ עַל רֵאשׁוֹ וּבְזֵרוּעוֹ, שֶׁהוּא סוּד
עֲלִיּוֹן כְּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא
בְּאָדָם שֶׁמִּתְעַטֵּר בּוֹ בְּתַפְלִין וּמִתְעַטֵּף בְּצִיצִית,
וְהַכֹּל סוּד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁלֹּא מִתְעַטֵּף בְּזֶה וְלֹא מִתְעַטֵּר
לְהִתְחַזֵּק בְּתַפְלִין בְּכָל יוֹם, דּוֹמֵה לוֹ שְׂאִין
שׁוֹרֵה עִמּוֹ הָאֱמוּנָה, וְסָר מִמֶּנּוּ פֶּתַח רְבוּנוֹ,
וּתְפִלָּתוֹ אֵינָה תְּפִלָּה כְּרָאוּי. וּמִשּׁוּם כִּךָּ הָיוּ
הָאֲבוֹת מִתְחַזְקִים בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה,
מִשּׁוּם שֶׁבְּאֵר הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל סוּד הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה
שׁוֹרֵה בּוֹ.

וַיַּעֲתִק מִשֶּׁם וַיַּחֲפֹר בְּאֵר אַחֲרֵת וְגו'. רַבִּי חֲיִיא
פֶתַח וְאָמַר, (ישעיה נח) וְנַחֲךָ ה' תָּמִיד
וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשֶׁךָ וְעֲצַמְתֶּיךָ יַחֲלִין וְגו'.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ וְנִתְבָּאֵר. אָבֵל בְּפֶסוּק הַזֶּה
בּוֹ הַחֲזִיקוּ בְּעֲלֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם לְעוֹלָם
הַבָּא. וְנַחֲךָ ה' תָּמִיד – בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
וְנַחֲךָ ה', כִּיּוֹן שֶׁאָמַר וְנַחֲךָ ה', לָמָּה תָּמִיד? אֵלֶּא
זֶה הַתָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבִים שֶׁהוּא הַתְּחִזֵּק תַּחַת

זרועו של יצחק, וזהו החלק לעולם הבא. מנין לנו? מדוד, שכתוב (תהלים כג) ינחני במעגלי צדק למען שמו.

והשביע בצחצחות נפשך – זו האספקלריה המאירה שכל הנשמות נהנות להסתכל ולהתענג בתוכה. ועצמתיך יחליץ – הפסוק הזה אין ראשו סופו. אם נשמתו של הצדיק [עולה למעלה, נ"א נהנית באור של מעלה], מה זה ועצמתיך יחליץ? אלא הנה פרושה, זו תחית המתים. שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיות את המתים ולתקן את עצמות האדם שיהיו כבראשונה בגוף שלם, והנשמה מוסיפה אור בתוך האספקלריה המאירה שתאיר עם הגוף לברית שלם כראוי.

ומשום כך כתוב והיית כגן רוה. מה זה כגן רוה? שלא פוסקים מימיו העליונים לעולם ולעולמי עולמים. והגן [והגוף] הזה נשקה ממנו ומתרוה ממנו תמיד. וכמוצא מים – זה הנהר ההוא ששופע ויוצא מעדן, ולא פוסקים מימיו לעולמים.

בא ראה, באר של מים נובעים זהו סוד עליון בתוך סוד האמונה. באר שיש בה מוצא

מִים, וְהִיא בְּאֵר שְׁמֵת־מֵלֵאת מְמוֹצָא הַמֵּים
הַהוּא, וְהֵם שְׁתֵּי דְרָגוֹת שֶׁהֵן אַחַת, זָכָר וּנְקֵבָה
יַחַד כְּרֵאוּי.

וּבֵא וְרָאָה, אוֹתוֹ מוֹצָא מֵים וְאוֹתָהּ בְּאֵר הֵם
אֶחָד, וְהֵכֵל נִקְרָא בְּאֵר, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הַמְקוֹר
שְׁמֵכְנִיס וְלֹא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, וְהַבְּאֵר מֵתֵמְלֵאת.
וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּבְאֵר הַזֶּה, מִסְתַּכֵּל בְּסוּד הָעֲלִיּוֹן
שֶׁל הָאָמוּנָה. וְזֶהוּ סִימָן הָאָבוֹת – שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים
לְחַפֵּר בְּאֵר מֵים בְּתוֹךְ סוּד עֲלִיּוֹן, וְאֵין לְהַפְרִיד
בֵּין הַמְקוֹר וְהַבְּאֵר, וְהֵכֵל אֶחָד.

וַיִּקְרָא שְׁמָה רַחֲבוֹת – רִמְזוּ שְׁעֵתִידִים בְּנֵיו לְעַבֵּד
וּלְתַקֵּן אֶת הַבְּאֵר הַזֶּה כְּרֵאוּי בְּסוּד
הַקְּרִבְנוֹת וְהָעוֹלוֹת. כְּמוֹ כֵן, (בראשית ב) וַיִּנְחֵהוּ בְּגֵן
עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ. אֵלּוּ הַקְּרִבְנוֹת וְהָעוֹלוֹת.
וּמִשׁוּם זֶה יִתְפַּשְׁטוּ מְעִינֹתָיו לְכָל הַצְּדִידִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה) וַיִּפּוּצוּ מְעִינֹתָיִךְ חוּצָה בְּרַחוּבֹת
פְּלִגֵי מַיִם, וּמִשׁוּם כֵּן וַיִּקְרָא שְׁמָה רַחֲבוֹת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (שם א) חֲכָמוֹת בַּחוּץ
תְּרַנְּנָה בְּרַחֲבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
סוּד עֲלִיּוֹן. מַה זֶה חֲכָמוֹת? אֵלּוּ הַחֲכָמָה
הָעֲלִיּוֹנָה וְהַחֲכָמָה הַקְּטָנָה שֶׁנִּכְלָלָת בְּעֲלִיּוֹנָה
וְשׁוֹרָה בָּהּ.

בַּחוּץ תִּרְנֶה – בֹּא רְאֵה, הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה הִיא סְתוּמָה שֶׁל כָּל הַסְּתוּמִים, וְלֹא נוֹדַעַת וְאִינָה בְּגִלּוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) לֹא יָדַע אָנוּשׁ עֲרֶכָה וְגו'. כְּשֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְהֵאִיר, מְאִירָה בְּסוּד הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא מִמֶּנָּה, כְּפִי שֶׁשָּׂנִינוּ, הָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא בִּי"ד, וְהַחֲכָמָה הַזֹּאת נִכְסִית שֵׁם, וְהֵם אֶחָד בְּזִמְנָן שֶׁמִּתְיַצֵּב [שֶׁמִּתְעַטֵּר נ"א שֶׁנַּעֲשֶׂה] הַכֹּל בְּסוּד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ. אִזּוֹ הִיא הַשְּׂמֵחָה לְהִיּוֹת מְאִירָה, וְהַכֹּל בְּחֵשָׁאִי, שֶׁלֹּא נִשְׁמַע בַּחוּץ לְעוֹלָמִים.

עוֹד רוּצָה לְהִתְפַּשֵּׁט, וְיוֹצְאִים מִן הַמְּקוֹם הַזֶּה אִשׁ וּמִים וְרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר, וְנַעֲשִׂים קוֹל אֶחָד שֶׁיוֹצֵא בַּחוּץ וְנִשְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר. אִזּוֹ מִשָּׁם וְלֵהֲלֵךְ זֶהוּ חוּץ. הֵרִי בְּפָנָיִם הוּא בְּחֵשָׁאִי, שֶׁלֹּא נִשְׁמַע לְעוֹלָמִים. עֲכָשׁוּ שֶׁנִּשְׁמַע הַסּוּד נִקְרָא בַּחוּץ. מִכָּאן צָרִיךְ אָדָם לְהִתְקִין אֶת מַעֲשָׂהוֹ וּלְבַקֵּשׁ.

בְּרַחְבוֹת – מִי הִרְחִיבוֹת? זֶה הִרְקִיעַ הַהוּא שָׁבוּ מְאִירִים כָּל הַכּוֹכָבִים, וְהוּא הַמַּעֲיָן שֶׁאֵין מִימּוֹ פּוֹסְקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְהוּא רְחִיבוֹת, וְשֵׁם תַּתָּן קוּלָּהּ, עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהַכֹּל אֶחָד.

וּמִשׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֵמָה, (משלי כד) הֵכֵן בַּחוּץ
 מִלְּאֲכֹתֶךָ וְעִתְדָה בַּשָּׂדֶה לְךָ וְגו'. הֵכֵן
 בַּחוּץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁפֹתוֹב בַּחוּץ תִּרְנֶנָּה, שְׁהֲרִי
 מִכָּאֵן עוֹמֵד הַמַּעֲשֶׂה לְהִתְתַּקֵּן וְדָבָר לְשִׂאלָה,
 שְׁפֹתוֹב (דברים ד) כִּי שִׂאל נָא לְיָמִים רֵאשֵׁנִים וְגו',
 וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קַצֵּה הַשָּׁמַיִם.

וְעִתְדָה בַּשָּׂדֶה לְךָ - זוֹ הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוּ ה'.
 וְאַחַר שִׂידַע הָאָדָם אֶת סוֹד הַחֲכָמָה
 וַיִּתְקִין אֶת עֲצָמוֹ בָּהּ, מֵה כְּתוֹב אַחַר כֵּךְ? וּבְנִיתָ
 בֵּיתֶךָ. זוֹ הַנִּשְׁמָה שֶׁל אָדָם בְּגוֹפוֹ, שִׁיתְתַּקֵּן
 וַיַּעֲשֶׂה אִישׁ שָׁלֵם. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁחָפַר יִצְחָק וַעֲשֶׂה
 בְּאֵר בְּשָׁלוֹם, לְאוֹתוֹ הַשָּׁלוֹם [שִׁיְהִיָּה שָׁלֵם] קָרָא
 רְחוּבוֹת, וְהַכֹּל כְּרָאוּי. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים
 שִׁמְעֵשִׂיהֶם לְקַבֵּ"ה לְקִיָּם אֶת הָעוֹלָם, שְׁפֹתוֹב כִּי
 יִשְׂרִים יִשְׁכְּנוּ אֶרֶץ, יִשְׁכִּינוּ אֶרֶץ, וְהֲרִי פִּרְשׁוּהָ.

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוֹב
 (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ
 קָרָא לַיְלָה. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל
 בֵּא רְאֵה, כָּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּלֵם הֵם
 דְּבָרֵי אֱמֶת, וְהַכֹּל בְּסוֹד עֲלִיוֹן. וְכֹל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה
 כָּלֵם דְּבָרֵי אֱמוּנָה וְסוֹדוֹת עֲלִיוֹנִים כְּרָאוּי.

ובא ויראה, לא זכה יצחק כמו אברהם, שלא סמו עיניו ולא כהו. אבל כאן הוא סוד עליון, סוד האמונה, כמו שנתבאר, שכתוב ויקרא אלהים לאור יום. זה אברהם, שהוא אור היום, ואורו הולך ומאיר ומתחזק בתקון היום.

ומשום כך מה כתוב? ואברהם זקן בא בימים, באותם האורות שמאירים. והוא זקן, [ומאיר. אז הולך ומאיר] כמו שנאמר (משלי ד) הולך ואור עד נכון היום, ומשום כך ויקרא אלהים לאור יום. ולחשך קרא לילה – זה יצחק, שהוא חשך, והוא הולך לקבל לתוכו את הלילה. ומשום כך, כשהוא זקן מה כתוב? ויהי פי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת. כך זה ודאי, שרצה להחשך ולהדבק [בחשך] בדרגתו כראוי.

בא רבי אלעזר בנו ונשק ידיו. אמר לו, יפה. אברהם מאיר מצד של דרגתו, יצחק נחשך מהצד של דרגתו, ויעקב למה, שכתוב ועיני ישראל כבדו מזקן? אמר לו, כך זה ודאי, כתוב כבדו ולא כהו. כתוב מזקן ולא מזקנו. אלא מזקן – מזקן של יצחק, מאותו צד כבדו. לא יוכל לראות להסתכל כראוי, אבל לא כהו. אבל

יִצְחָק כָּהֵן וְדָאֵי מְכַל וְכָל, וְנַעֲשֶׂה חֶשֶׁךְ, שֶׁהָרִי
אֵז נֶאֱחָז בּוֹ הַלַּיְלָה, וְהִתְקַיֵּם וְלַחֶשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה.

וַיִּקְרָא אֶת עֵשׂוֹ בְּנֵוֹ הַגָּדֹל. שֶׁנִּכְלָל מִצְדֵּוֹ שֶׁל
הַדִּין הַקָּשֶׁה. וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זְקַנְתִּי לֹא

יִדְעֵתִי יוֹם מוֹתִי. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח וְאָמַר, (תהלים
פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ בְּךָ וְגו'. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ
שֶׁמִּתְחַזֵּק בְּקַב"ה וְשֵׁם בּוֹ אֶת תְּקִפּוֹ.

יְכוֹל כַּחֲנַנְיָה מִישָׂאֵל וְעִזְרִיָּה שֶׁהִתְחַזְּקוּ וְאָמְרוּ,
(דניאל ג) הֵן אֲתָנוּ אֶלְהֵינוּ שְׂאֲנוּ עוֹבְדִים
יְכוֹל לְהַצִּילֵנוּ מִתּוֹךְ כַּבֶּשֶׂן הָאִשׁ הַיּוֹקְדֵת, וּמִיָּדָךְ
הַמֶּלֶךְ יִצִּיל.

בֵּא רָאָה, שָׂאֵם לֹא יִצִּיל וְלֹא יַעֲמֵד עֲלֵיהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, נִמְצָא שֶׁשְּׂמוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא יִתְקַדֵּשׁ בְּעֵינֵי הַכֹּל, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ. אֲלֵא כִּיּוֹן שֶׁיִּדְעוּ שֶׁלֹּא אָמְרוּ כְּרֹאוּי,
חֲזְרוּ וְאָמְרוּ, וְהֵן לֹא יִדְוַע לְהִיּוֹת לָךְ הַמֶּלֶךְ וְגו'.
בֵּין יִצִּיל בֵּין לֹא יִצִּיל, יִדְוַע לְהִיּוֹת לָךְ הַמֶּלֶךְ וְגו'.
וְשִׁנְיָנוּ שֶׁיִּחְזַקְאֵל הוֹדִיעַ לָהֶם דְּבָר, וְשָׁמְעוּ וְקִבְּלוּ
מִמֶּנּוּ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עֹמֵד עֲלֵיהֶם, כְּדִי
שֶׁיִּקְבְּלוּ שְׂכָר, וְאֵז חֲזְרוּ וְאָמְרוּ, וְהֵן לֹא יִדְוַע
לְהִיּוֹת לָךְ הַמֶּלֶךְ וְגו'.

אָפֵא לא יתחזק אדם שיאמר, הקדוש ברוך הוא יצילני, או יעשה לי כף וכף. אבל ישים את כחו בקב"ה שיסיע לו, כשהוא משתדל באותם המצוות של התורה וללכת בדרך אמת. שפיון שאדם בא להטהר, ודאי מסייעים לו. ובזה יתחזק בקב"ה שהוא יסיע לו, ויתחזק בו, שלא ישים את כחו בטחונו באחר.

ומשום כך, עוז לו בך מסלות בלבבם. שיעשה לבו כראוי בלי הרהור אחר, אלא כמסלה הזו שהיא מתישבת לעבר בכל מקום שצריך, כך גם.

דבר אחר אשרי אדם עוז לו בך - עז כמו שפנאמר (תהלים כט) ה' עז לעמו יתן. משום שצריך לאדם להתעסק בתורה לשמו של הקדוש ברוך הוא. שכל מי שמתעסק בתורה ואינו משתדל לשמה, טוב לו שלא נברא. מסלות בלבבם, מה זה מסלות בלבבם? כמו שפנאמר (שם סח) סלו לרכב בערבות ביה שמו. זו התורה היא שהיא השתדל בה להרים את הקדוש ברוך הוא ולעשותו חטיבה בעולם.

בא ראה, כל מעשיו של יעקב היו לשמו של הקדוש ברוך הוא, ומשום כך הקדוש ברוך

הוא הִיָּה עִמּוֹ תָּמִיד, שְׁלֹא זָזָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה.
שְׁהָרִי בְּשַׁעַה שְׁקָרָא לוֹ יִצְחָק אֶת עֵשׂוּ בְּנוֹ, יַעֲקֹב
לֹא הָיָה שָׁם, וְהַשְּׂכִינָה הוֹדִיעָה לְרַבְקָה, וְרַבְקָה
הוֹדִיעָה לְיַעֲקֹב.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בֵּא רְאָה, אִם חָס וְחָלִילָה בְּאוֹתוֹ
זְמַן הָיָה מִתְבָּרֵךְ עֵשׂוּ, לֹא הָיָה שׁוֹלֵט יַעֲקֹב
לְעוֹלָמִים. אֲלֹא מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זֶה הָיָה,
וְהַכֹּל בָּא בְּמִקּוֹמוֹ כְּרָאוּי. בֵּא רְאָה, כְּתוּב וְרַבְקָה
אֶהְבֵּת אֶת יַעֲקֹב, וְזֶה נִתְבָּאֵר. וּמִשׁוּם כֶּךָ שְׁלַחָה
בְּשִׁבִיל יַעֲקֹב, הִנֵּה שְׁמַעְתִּי אֶת אָבִיךָ מְדַבֵּר אֶל
עֵשׂוּ אַחִיךָ לֵאמֹר.

וַעֲתָה בְּנֵי שְׁמַע בְּקִלִּי וְגו'. בְּזְמַן הַהוּא עָרַב
פֶּסַח הָיָה, וְצָרִיךְ הַיֵּצֵר הָרַע לְהִתְבַּעַר
וּלְשַׁלֵּט הַלְּבָנָה, סוּד הָאֲמוּנָה, וְלִכְן עָשְׂתָה
שְׁנֵי תַבְשִׁילִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּאֵן רָמַז שְׁעֵתִידִים בְּנֵי יַעֲקֹב
לְהִקְרִיב שְׁנֵי שְׁעִירִים, אֶחָד לֵה' וְאֶחָד
לְעִזָּאוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. מִשׁוּם כֶּךָ הִקְרִיבָה שְׁנֵי
גְדֵי עִזִּים – אֶחָד בְּשִׁבִיל הַדְּרָגָה שְׁלֹמֵעֵלָה, וְאֶחָד
כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת דְּרָגָתוֹ שֶׁל עֵשׂוּ שְׁלֹא יִשְׁלֹט עַל
יַעֲקֹב, וְעַל כֵּן שְׁנֵי גְדֵי עִזִּים, וּמִשְׁנֵיהֶם טַעַם
יִצְחָק וְאָכַל.

וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתֵּה. וַיָּבֵא לוֹ יַיִן, רָמַז רָמַז –
 מִמָּקוֹם רְחוֹק קָרַב אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם
 [שֶׁל עֵשׂוֹן]. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, רָמַז מֵהַיַּיִן הֵהוּא
 שְׁכַל הַשְּׂמֵחָה נִמְצָאת בּוֹ כִּדִּי לְשִׂמְחָה אֶת יִצְחָק,
 שְׂצָרִיךְ שְׂמֵחָה, כְּשֶׁרוֹצִים שְׂמֵחָה לְשִׂמְחָה אֶת צַד
 [הַלְלוּיִם] שְׁלוֹ, וְעַל כֵּן וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתֵּה.

וְהִתְקַח רַבְּקָה אֶת בְּגָדֵי עֵשׂוֹ וְגו'. אֵלוֹ הַלְבוּשִׁים
 שֶׁהָרוּיַח עֵשׂוֹ מִנְמָרוֹד, וְאֵלֶּה לְבוּשֵׁי
 כְבוֹד, שֶׁהָיוּ מֵאָדָם הָרֵאשׁוֹן, וּבָאוּ לְיַדֵּי נְמָרוֹד,
 וּבָהֶם הָיָה צַד צִידָה נְמָרוֹד, שְׂכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ט) הוּא
 הָיָה גִבּוֹר צִיד לְפָנָיו ה' וְגו'. וְעֵשׂוֹ יָצָא לְשָׂדֵה
 וְנִלְחַם בְּקָרֵב עִם נְמָרוֹד וְהָרַג אוֹתוֹ, וְלָקַח מִמֶּנּוּ
 אֶת הַלְבוּשִׁים הַלְלוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיָּבֵא עֵשׂוֹ מִן
 הַשְּׂדֵה וְהוּא עֵיפֵי. וּבְאֵרוֹהָ, כְּתוּב כָּאֵן וְהוּא עֵיפֵי,
 וְכְתוּב שֵׁם (יִרְמִיָּה ד) כִּי עֵיפָה נִפְשֵׁי לְהָרְגִים.

וְעֵשׂוֹ הָיָה מַעֲלָה אֶת אוֹתָם הַלְבוּשִׁים לְרַבְּקָה,
 וּבָהֶם הָיָה יוֹצֵא וְצַד צִיד, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא
 לָקַח אוֹתָם, וְיָצָא לְשָׂדֵה וְהִתְעַכֵּב שָׁם. וּכְשֶׁעֵשׂוֹ
 הָיָה לוֹבֵשׁ אוֹתָם, לֹא הָיוּ מַעֲלִים רֵיחוֹת כָּלָל.
 כִּיּוֹן שֶׁיַּעֲקֹב לָבַשׁ אוֹתָם, אִזּוֹ שָׂבָה הָאֲבֹדָה
 לְמִקּוֹמָה וְהָעֵלוֹ רֵיחוֹת, מִשּׁוּם שֶׁיִּפְּיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב

הָיָה יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם, וּמִשּׁוֹם כֵּן חָזְרוּ בַּשָּׁעָה הַהִיא
לְמָקוֹמָם וְהֶעֱלוּ רֵיחוֹת.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב [הָיָה] שֶׁהוּא יָפְיוֹ
שֶׁל אָדָם אֵיךְ אֲפָשָׁר? וְהָרִי שְׁנִינוּ, תַּפּוּחַ
עֲקָבוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן מְכָהה גִּלְגֵּל חֲמָה, וְאָם
תֹּאמַר שֶׁכֵּן הָיָה יַעֲקֹב? אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי
שֶׁכֵּן הָיָה. בְּרֵאשׁוֹנָה טָרַם חָטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן,
לֹא הָיוּ יְכוּלִים כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּכֵּל בְּיָפְיוֹ. כִּיּוֹן
שֶׁחָטָא, הִשְׁתַּנָּה יָפְיוֹ וְרוֹמוֹ הִנָּמַד, וְנִעְשָׂה בֵּין
מֵאָה אַמּוֹת.

וְבֵא וְרֵאָה, יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן הוּא סוּד,
שֶׁהָאֻמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה תְּלוּיָהּ בִּיָּפִי הַהוּא,
וּמִשּׁוֹם כֵּן (תהלים ז) וַיְהִי נֶעֱם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ,
וְכָתוּב (שם כז) לְחַזּוֹת בְּנֶעֱם ה'. וְזֶהוּ וְדַאי יָפְיוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב, וְהַכֹּל הוּא סוּד עָלֵינוּ.

וַיִּרְח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. בֵּא רֵאָה, וַיִּרְח אֶת
רֵיחַ הַבְּגָדִים לֹא כָתוּב, אֶלָּא רֵיחַ בְּגָדָיו,
כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קד) עֲטָה אֹר כְּשֶׁלְמָה נוֹטָה שָׁמַיִם
כִּירִיעָה. דְּבָר אַחַר [זֶה הוּא] וַיִּרְח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו
וַיְבָרְכֵהוּ – שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהִלְבִּישׁ אוֹתָם יַעֲקֹב, הֶעֱלוּ
רֵיחוֹת בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה. וְעַד שֶׁלֹּא הָרֵיחַ [שֶׁהָרֵיחַ]

אֶת רִיחַ לְבוֹשׁוֹ לֹא בִרְךָ אוֹתוֹ, שְׁהָרִי אֶז [לֹא] יָדַע
שֶׁהוּא רָאוּי לְהִתְבָּרֵךְ. שְׁאִם לֹא רָאוּי לְהִתְבָּרֵךְ, לֹא
הָיוּ עוֹלָיִם כָּל הַרְיחוֹת הַקְּדוּשִׁים הַלָּלוּ עִמּוֹ. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וַיִּרְחַ אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ.

וַיֹּאמֶר רָאֵה רִיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׁדָה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה'.
וַיֹּאמֶר – דְּבַר נִסְתָּר הוּא. יֵשׁ אוֹמְרִים
שְׁהִיְתָה הַשְּׂכִינָה, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׁיִצְחָק הִיָּה. כְּרִיחַ
שְׁדָה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה' – מִי הַשְּׁדָה? זֶה שְׁדָה
הַתְּפוּחִים, הַשְּׁדָה שֶׁהָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים [חוֹמְדִים]
סוֹמְכִים אוֹתוֹ וּמִתְקַנִּים אוֹתוֹ.

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מַטְל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
וְרַב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַפְּסוּק
הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל [פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר] בֹּא
רָאֵה, שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵל ה' בְּצִרְתָּהּ לִי קָרָאתִי
וַיַּעֲנֵנִי. כִּמָּה שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל כְּדִי לְהִתְקִין אֶת
דְּרָגָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-ב' ח)
וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְהַשִּׁירָה הַזֹּאת אָמַר [לוֹ] כְּשֶׁרָאֵה
הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה לִיעֶקֶב [שֶׁל יַעֲקֹב].

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יַעֲקֹב אָמַר הַשִּׁירָה הַזֹּאת [שְׁהָרִי]
בְּשַׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו גִּשְׁה נָא וְאִמְשֶׁךָ בְּנֵי

הַאֲתָה זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ אִם לֹא. אִזּוּ [מִשׁוּם] שְׁהִיָּה
 [הִיָּה] יַעֲקֹב בְּצָרָה גְדוֹלָה, שֶׁפָּחַד שְׁאֲבִיו יִכִּיר
 אוֹתוֹ וַיִּוָּדַע לְפָנָיו. מַה כָּתוּב? וְלֹא הִכִּירוּ כִּי הָיוּ
 יָדָיו כִּיָּדֵי עֲשׂוֹ אָחִיו שְׁעֵרֶת וַיִּבְרַכְהוּ. אִזּוּ אָמַר, אֶל
 ה' בְּצָרְתָה לִי קִרְאתִי וַיַּעֲנֵנִי.

ה' הִצִּילָה נַפְשִׁי מִשְׁפַּת שֶׁקֶר מִלְשׁוֹן רַמְיָה. זוֹהִי
 הַדְרָגָה שֶׁעֲשׂוֹ שָׂרָוִי בָּהּ, שֶׁהִיא שְׁפַת הַשֶּׁקֶר
 [מַה הוּא]. שְׁפַת שֶׁקֶר, בְּשַׁעָה שֶׁהִבִּיא אוֹתוֹ
 הִנָּחַשׁ קָלְלוֹת עַל הָעוֹלָם, וּבִהֲתַחֲכָמוֹת
 וּבְעַקְמִימוֹת הִבִּיא קָלְלוֹת, שֶׁהִתְקַלְלָה הָעוֹלָם.

בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעָה שֶׁאָמַר יִצְחָק לַעֲשׂוֹ, וַיֵּצֵא הַשְּׂדֵה
 וַיְצוּדָה לִי צִידָה, בְּה"א, וּבְאֲרוּהָ, וַיֵּצֵא עֲשׂוֹ
 כְּדֵי שִׁיתְבָּרֵךְ מִיִּצְחָק, שֶׁאָמַר לוֹ וַאֲבָרְכֶכָה לְפָנָי
 ה'. שֶׁאֵלּוֹ אָמַר וַאֲבָרְכֶכָה וְלֹא יוֹתֵר – יָפָה. כִּיּוֹן
 שֶׁאָמַר לְפָנָי ה', בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעָה הַזֹּדֵעֵזַע כִּסָּא
 כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמְרָהּ, וּמַה שֶׁיֵּצֵא
 נָחַשׁ מֵאוֹתָן הַקָּלְלוֹת וַיִּשְׂאֵר יַעֲקֹב.

בְּשַׁעָה הַהִיא הַזֹּדֵמָן מִיכָאֵל, וּבֵא לְפָנָי יַעֲקֹב
 וְהִשְׁכִּינָה עִמּוֹ. וַיִּדַּע יִצְחָק, וַרְאָה אֶת
 גֵּן עֵדֵן עִם יַעֲקֹב וּבִרְכוּ לְפָנָיו. וּכְשֶׁנִּכְנַס עֲשׂוֹ,
 נִכְנַס עִמּוֹ גִּיהֵנִם, וְעַל כֵּן וַיִּחְרַד יִצְחָק חֲרָדָה

גְּדֹלָה עַד מָאד, שְׁחָשַׁב שְׁעָשׂוּ לֹא הָיָה בְּצַד
הַהוּא. פָּתַח וְאָמַר, וְאַבְרָכְהוּ גַם בְּרוּךְ יְהִיָּה.

סדר הלימוד ליום יז חשון [יום 47 בשנה]

מִשׁוּם כִּף הַזְדִּמָּן יַעֲקֹב בְּחֻכְמָה וּבְעִקְמוּמִיּוֹת
שֶׁהֵבִיא בְּרָכוֹת עַל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כְּמוֹ
אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְנִנְטְלוּ מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, שֶׁהוּא שֹׁפֵת
שֶׁקֶר. שֶׁכְּמָה שֶׁקֶר אָמַר, וְכְמָה דִּבְרֵי שֶׁקֶר עָשָׂה
כְּדֵי לְהַטְעוֹת וּלְהֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. מִשׁוּם
כִּף בָּא יַעֲקֹב בְּחֻכְמָה וְהַטְעָה אֶת אָבִיו, כְּדֵי
לְהֵבִיא בְּרָכוֹת עַל הָעוֹלָם וְלִטֹּל מִמֶּנּוּ מַה שֶׁמִּנְעַ
מִן הָעוֹלָם. וּמִדָּה כִּנְגֻד מִדָּה הֵיטָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב
(תהלים קט) וַיֵּאָהֵב קְלָלָה וַתְּבוֹאֶהוּ וְלֹא חָפֵץ
בְּבִרְכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. עָלָיו כָּתוּב (בראשית ג) אָרוּר
אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה וּמְכַל חַיֵּי הַשָּׂדֶה. וְנִשְׁאָר בּוֹ
לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וּבָא יַעֲקֹב וְנִטֹּל מִמֶּנּוּ הַבְּרָכוֹת.

וּמִיָּמִיו שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן נֹעַד יַעֲקֹב לִטֹּל
מִהַנְּחָשׁ הַהוּא אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת הַלְלוֹ,
וְהוּא נִשְׁאָר עִם קְלָלוֹת וְלֹא יֵצֵא מֵהֶם. וְדוּד אָמַר
בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ, (תהלים קכ) מַה יִּתֵּן לָךְ וּמַה יִּסְיֵךְ לָךְ
לְשׁוֹן רְמִיָּה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים. מַה אֲכַפֵּת לְאוֹתוֹ

הַנְחֵשׁ הָרַע שֶׁהֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ
 שְׁאֲמָרוֹ, נִחֵשׁ נוֹשֵׁף וּמַמִּית, וְאִין לוֹ מִמְנוּ הַנְּאָה.
 לְשׁוֹן רַמְיָה - שְׂרָמָה אֶת אָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְהֵבִיא
 רַע עָלָיו וְעַל הָעוֹלָם. אַחַר כֵּן בָּא יַעֲקֹב
 וְנִטַּל מִשְׁלוֹ אֶת כָּל אוֹתָם הַבְּרָכוֹת. חֲצִי גְבוּר
 שְׁנוּנִים - זֶה עָשׂוֹ שֶׁשָּׁמַר שְׁנֵאָה [שֶׁהַפְּחִיד]
 לְיַעֲקֹב עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר וַיִּשְׁטַם
 עָשׂוֹ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה וְגו'. [בֹּא רֵאֵה].

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
 - הִנֵּה מְלַמְעֵלָה וּמִמַּטָּה בַּחֲבוּר אֶחָד. וְרַב
 דָּגָן וְתִירֵשׁ - הִנֵּה פְּרִשׁוּהָ, אָבֵל כְּפָתוּב וְלֹא
 רֵאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לָחֶם. בֹּא רֵאֵה,
 נַעַר הָיִיתִי וְגו', וּבְאֵרוּהָ - הַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר
 אוֹתוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכו'. וּמִשׁוּם כֵּן אָמַר וְרַב
 דָּגָן וְתִירֵשׁ.

יַעֲבֹדוּהָ עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאֻמִּים - בְּזִמְן
 שֶׁשָּׁלַט שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם,
 שְׁכָתוּב וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ וְגו' מְבִיאִים אִישׁ
 מִנְחָתוֹ וְגו'. וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאֻמִּים - בְּזִמְן שֶׁיָּבֵא
 מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ, שְׁכָתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לוֹ כָּל מְלָכִים.
 רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל בְּזִמְן שֶׁיָּבֵא הַמֶּלֶךְ

הַמְּשִׁיחַ, כְּפָתוּב (תהלים עב) וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ כָּל מַלְכִים
כָּל גּוֹיִם יַעֲבֹדוּהוּ.

הַהוּא גְבִיר לְאַחִיךָ. הוּא, וְלֹא אָמַר הִיּוּ אוֹ תְהִיּוּ.
אֲלֵא זֶה סוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל הָאֱמוּנָה, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת
הִלְלוּ הֵן סוּדוֹת הָאֱמוּנָה. ה' לְמַעַלָּה, וְאִ"ו
בְּאֲמֻצָּע, ה' אַחֵר כָּךְ. וּמִשׁוּם כָּךְ אָמַר הוּא גְבִיר
לְאַחִיךָ, לְשֵׁלֵט עֲלֵיהֶם וְלִרְדוֹת אוֹתָם בְּזִמְנֵי שְׂבָא
דוֹד הַמֶּלֶךְ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַכֹּל הוּא בְּזִמְנֵי שְׂבָא
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁהָרִי מִשׁוּם שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל
דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, אִזּוּ וּפְרָקֶת עָלוּ מֵעַל צְוֹאֲרֶךְ.

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל הַבְּרָכוֹת
הִלְלוּ מִצַּד שֶׁל חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיוּ וּמִשְׁלוֹ
הוּא נָטַל. וְהַבְּרָכוֹת הָאֵלוּ הֵיּהָ רוּצָה יִצְחָק לְבָרַךְ
עַתָּה עֲשׂוּ, וּמִשׁוּם כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְגַרְם לִיעֲקֹב לְטַל מִשְׁלוֹ.

בא רֵאָה, בְּשַׁעֲהַ שְׁאוֹתוֹ הַנִּחַשׁ הִבִּיא קָלְלוֹת עַל
הָעוֹלָם וְהָאָדָמָה הַתְּקַלְלָה - מַה כָּתוּב?
(בראשית ג) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְגו',
אֲרוּרָה הָאָדָמָה בְּעִבּוּרְךָ וְגו'. שְׁלֹא תְהִי עוֹשֶׂה
פְּרוֹת וְגִדּוּלִים כְּרֵאוּי. כְּנֶגֶד זֶה וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ.
בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה - כְּנֶגֶד זֶה מִטַּל הַשָּׁמַיִם. וְקוּץ

וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ - כְּנִגְדַּי זֶה וְרַב דְּגָן וְתִירֵשׁ.
 בַּזְעַת אַפִּיךָ תֹאכַל לֶחֶם - כְּנִגְדַּי זֶה יַעֲבֹדוךָ עַמִּים
 וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאֻמִּים, שֶׁהֵם יַעֲבֹדוּ אֶת הָאָרֶץ
 וַיַּעֲבֹדוּ בַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא) וּבְנֵי נֶכֶר
 אֶפְרִיכֶם וְכַרְמִיכֶם. וְהַכֹּל נִטְלָה יַעֲקֹב זֶה כְּנִגְדַּי זֶה,
 וּמִשְׁלוֹ נִטְלָה. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גָרַם לַיַּעֲקֹב
 שִׁיטַל אֶת הַבְּרֻכּוֹת הַלָּלוּ לְהַדְבִּיק בְּמִקוּמוֹ וְחֻלְקוֹ,
 וַעֲשׂוּ שִׁידְבִּיק בְּמִקוּמוֹ וְחֻלְקוֹ.

אָמַר רַבֵּי חִזְקִיָּה, וְהִנֵּה רָאִינוּ שֶׁמִּשְׁמַיִ הָאָרֶץ
 וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם, אוֹתָן בְּרֻכּוֹת נִטְלָה עֲשׂוּ
 אַחֵר כֶּף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה מִשְׁמַיִ הָאָרֶץ יִהְיֶה
 מוֹשְׁבָךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעַל.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, לֹא זֶה כְּזֶה וְלֹא זֶה כְּזֶה, כְּמָה
 נִפְרְדוֹת הַדְּרָגוֹת. בְּיַעֲקֹב כְּתוּב וַיִּתֵּן לָךְ
 הָאֱלֹהִים - וּבְזֶה כְּתוּב יִהְיֶה. בְּיַעֲקֹב כְּתוּב מִטַּל
 הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַיִ הָאָרֶץ - בְּעֲשׂוֹ כְּתוּב מִשְׁמַיִ
 הָאָרֶץ וּטַל הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִנֵּה זֶה אֵינוֹ כְּזֶה.

וְהַדְּרָגוֹת נִפְרְדוֹת כְּמָה וְכְמָה, מִשּׁוֹם שֶׁבְּזֶה שֶׁל
 יַעֲקֹב כְּתוּב בּוֹ, וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים
 מִטַּל הַשָּׁמַיִם - זֶה הַטַּל הָעֲלִיּוֹן שֶׁשׁוֹפֵעַ מֵעֲתִיק
 הַיָּמִים, שֶׁנִּקְרָא טַל הַשָּׁמַיִם, הַשָּׁמַיִם שֶׁל מֵעֵלָה,

הטל ששופע בדרגת השמים, ומשם לשדה
 התפוחים הקדושים. ומשמני הארץ - [זו הארץ
 שלמעלה, ארץ החיים. בעשו כתוב ומשמני
 הארץ, ביעקב משמני הארץ זו ארץ החיים
 שלמעלה, ויורש אותה בארץ שלמעלה ובשמים
 של מעלה, ובעשו בארץ של כאן למטה,
 ובשמים של כאן למטה. יעקב למעלה למעלה,
 ועשו למטה למטה.

עוד, יעקב למעלה ולמטה, ועשו למטה. ואף
 על גב שכתוב והיה כאשר תריד ופרקת
 עלו מעל צוארך - מזה של כאן למטה, אבל
 למעלה לא כלום, שכתוב (דברים לב) כי חלק ה'
 עמו יעקב חבל נחלתו. בא ראה, בשעה
 שהתחילו לטל את ברכותיהם יעקב ועשו, יעקב
 נטל חלקו שלמעלה, ועשו נטל חלקו שלמטה.

רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא אמר לרבי
 אלעזר, כלום שמעת מאביך למה לא
 התקיימו הברכות שברך יצחק את יעקב, ואותן
 הברכות שברך יצחק את עשו כלם התקיימו?

אמר לו, כל אותם הברכות מתקיימות, וברכות
 אחרות שברך הקדוש ברוך הוא את

יַעֲקֹב. אֲבָל מִיָּד יַעֲקֹב נָטַל לְמַעַלָּה, וְעָשׂוּ נָטַל לְמַטָּה. אַחַר כֵּן כְּשֵׁיִקוּם מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, יִטַּל יַעֲקֹב לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וַיֵּאבֵד עָשׂוּ מִן הַכֹּל, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה וְזַכְרוֹן בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עובדיה

א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עָשׂוּ לְקֵשׁ וְגו'. כְּדֵי שֶׁיֵּאבֵד עָשׂוּ מִן הַכֹּל, וַיַּעֲקֹב יִירֶשׁ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת – הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

וּבְזִמְן הַזֶּה כְּתוּב, (שם) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הָרַע עָשׂוּ וְהִיָּתָה לֵה' הַמְּלוּכָה.

אוֹתָהּ מְלָכוֹת עָשׂוּ שֶׁנֶּטַל בְּעוֹלָם הַזֶּה, נָתַן לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [תְּהִיָּה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא] לְבָדוֹ. וְכִי עֲכָשׁוּ אֵינָהּ מְלָכוֹת מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלָּא אֵיךְ עַל גַּב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, הִנֵּה נָתַן לְשָׂרֵי הָעַמִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק וְנַחֲלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בוֹ, וּבְזִמְן הַהוּא יִטַּל מִכֻּלָּם אֶת הַמְּלָכוֹת וְכֻלָּהּ תְּהִיָּה שְׁלוֹ, שְׁכֵתוּב וְהִיָּתָה לֵה' הַמְּלוּכָה, לוֹ לְבָדוֹ, שְׁכֵתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וַיְהִי אֵיךְ יֵצֵא יֵצֵא יַעֲקֹב וְגו'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אֵיךְ יֵצֵא יֵצֵא – שְׁתֵּי הַיְצִיאוֹת הַלְלוּ לָמָּה? אֵלָּא אַחַת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, וְאַחַת שֶׁל יַעֲקֹב. שֶׁהִנֵּה

כְּשֶׁנִּכְנַס יַעֲקֹב, הַשְּׂכִינָה נִכְנָסָה עִמּוֹ וְהִתְבָּרַךְ לִפְנֵי
הַשְּׂכִינָה. שְׂיִצְחָק הָיָה אוֹמֵר אֶת הַבְּרָכוֹת,
וְהַשְּׂכִינָה מוֹדָה לָהֶם עֲלֵיהֶם. וּכְשִׂיִצְאָ יַעֲקֹב,
הַשְּׂכִינָה יִצְאָה עִמּוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב אֲךָ יִצָּא יִצְאָ
יַעֲקֹב. שְׁתֵּי יִצְיָאוֹת יַחַד.

וַיַּעֲשׂוּ אָחִיו בָּא מְצִידוֹ. לֹא כָתוּב מִן הַצִּיד, אֲלָא
מְצִידוֹ, שֶׁהוּא הַצִּידָה שְׁלוֹ, שֶׁלֹּא הִיָּתָה בּוֹ
בְּרָכָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹנַחַת וְאוֹמְרָת, (משלי כג) אֵל
תִּלְחֶם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי.

וַיַּעֲשׂוּ גַם הוּא מְטַעֲמִים וְגו'. יָקוּם אָבִי – דְּבוּרוֹ
הָיָה בְּעִזּוֹת, בְּתַקִּיפוֹת הָרוּחַ, דְּבַר שְׂאִין
בּוֹ טַעַם, יָקוּם אָבִי. בֵּא רְאֵה מָה בֵּין יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ.
יַעֲקֹב אָמַר בְּבוֹשָׁה שֶׁל אָבִיו, בְּעִנְוָה. מָה כָּתוּב?
וַיָּבֵא אֵל אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי. מָה בֵּין זֶה לָזֶה? אֲלָא
שֶׁלֹּא רָצָה לְזַעֲזַע אוֹתוֹ, דְּבַר בְּלִשׁוֹן תַּחְנוּנִים:
קוּם נָא שָׁבָה וְאֶכְלֶה מְצִידִי. וַעֲשׂוֹ אָמַר: יָקוּם
אָבִי, כְּמִי שֶׁלֹּא דְבַר עִמּוֹ.

בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁנִּכְנַס עֲשׂוֹ – נִכְנַס עִמּוֹ גִּיהֵנָם.
הַזְדַּעְזַע יַצְחָק וּפְחַד, שְׂכָתוֹב וַיִּחְרַד יַצְחָק
חֲרָדָה גְדֹלָה עַד מְאֹד. כִּיּוֹן שְׂכָתוֹב וַיִּחְרַד יַצְחָק
חֲרָדָה גְדֹלָה – דִּי. מָה זֶה [גְדֹלָה] עַד מְאֹד? אֲלָא

שְׁלֹא הִיְתָה יְרָאָה וְאִמָּה גְדוּלָה שְׁנַפְּלָה עַל יִצְחָק מִיּוֹם שְׁנִבְרָא. וְאֶפְלוּ בַשְּׁעָה הַהִיא שְׁנַעְקַד יִצְחָק עַל גְּבֵי הַמְזֻבַּח וְרָאָה [שְׁכִינָה] סַכִּין עָלָיו, לֹא הִזְדַּעְזַע כַּשְּׁעָה הַהִיא שְׁנִכְנַס עִשׂוֹ וְרָאָה גֵיהֶנָם שְׁנִכְנַס עִמּוֹ. אַז אָמַר, בְּטָרַם תָּבֵא וְאֶבְרַכְהוּ גַם בְּרוּךְ יִהְיֶה, מִשּׁוּם [שְׁרָאָתָה] שְׁרָאִיתִי שְׁכִינָה שְׁמוּדָה עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

דְּבַר אַחַר, יִצְחָק אָמַר וְאֶבְרַכְהוּ, יִצָּא קוֹל וְאָמַר גַּם בְּרוּךְ יִהְיֶה. רָצָה יִצְחָק לְקַלֵּל אֶת יַעֲקֹב, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִצְחָק, אֶת עֲצֻמְךָ אֶתָּה מְקַלֵּל, שְׁהָרִי כְּבָר אָמַרְתָּ לוֹ אֲרִיךְ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בְּרוּךְ.

בֵּא רְאֵה, כָּלֶם הוֹדוּ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְאֶפְלוּ חֶלֶק גּוֹרְלוֹ שֶׁל עִשׂוֹ הוֹדָה עֲלֵיהֶם, וְהוּא בִּרְךָ אוֹתוֹ, וְהוֹדָה עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, וְהַעֲלָהוּ עַל רֵאשׁוֹ לְמַעְלָה. מִיָּנִין לָנוּ? שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלְּחֶךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי – מִשּׁוּם שְׁהַחֲזִיק בּוֹ יַעֲקֹב. וְכִי אֵיךְ יָכוֹל אָדָם, שֶׁהוּא גּוֹף וּבָשָׂר, לְהַחֲזִיק בְּמִלְאָךְ שֶׁהוּא רוּחַ מְמַשׁ, שְׁכָתוּב (תהלים קד) עֲשֵׂה מִלְאָכֶיךָ רוּחוֹת מְשַׁרְתֵּי אֵשׁ לֵהִט?

אָפֵא, מִכָּאן שְׁמֵלְאָכִים שְׁלוּחֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא, כְּשִׁירְדִים לְעוֹלָם הַזֶּה, גְּלוּמִים
וּמְתַגְלָמִים, וּמְתַלְבָּשִׁים בְּגוּף כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם
הַזֶּה, מְשׁוּם שְׁכַךְ רָאוּי שְׁלֹא לְשִׁנוֹת מִמֶּנְהַג
אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהוֹלְכִים לָשֵׁם.

וְהִנֵּה נֹאמֵר, שְׁכָאֲשֶׁר עָלָה מֹשֶׁה לְמַעְלָה מֵהַ
כְּתוּב? (שְׁמוֹת ל"ד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה' אַרְבַּעִים
יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא
שָׁתָה, מְשׁוּם הַמִּנְהַג, שְׁלֹא לְשִׁנוֹת מִהַמָּקוֹם
הַהוּא שְׁהֵלֶךְ לָשֵׁם. וְאוֹתָם הַמֵּלְאָכִים, כְּשִׁירְדוּ
לְמַטָּה, כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ח) וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת
הָעֵץ וַיֵּאכְלוּ. וְכֵן כָּאן, כְּשִׁירְד לְמַטָּה הַמֵּלְאָךְ
הַזֶּה, לֹא נֹאבֵק עִם יַעֲקֹב אֲלֵא מִתּוֹךְ שֶׁהָיָה
מְלַבֵּשׁ בְּגוּף כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן נֹאבֵק
עִמוֹ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה.

בֵּא רֵאָה, מְשׁוּם שֶׁהַשְּׁלִטוֹן שֶׁל אֱלוֹהֵינוּ אֲלֵא
בְּלִילָה וְדָאִי, וּמְשׁוּם כֶּךָ הַשְּׁלִיטָה שֶׁל עֵשׂוֹ
אֵינָה אֲלֵא בְּגִלוּת, שֶׁהִיא הַלַּיְלָה, וְעַל כֵּן בְּלִילָה
הַתְּחִזֵּק עִם יַעֲקֹב וְנֹאבֵק עִמוֹ. וּכְשָׁבָא הַבְּקָר,
נְחַלֵּשׁ כַּחוֹ וְלֹא יִכַּל, וְאִז הַתְּגַבֵּר יַעֲקֹב, מְשׁוּם
שֶׁשְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בַּיּוֹם.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב, (ישעיה כ"א) מִשָּׂא דוֹמָה אֵלַי קִרָּא
 מִשְׁעִיר שִׁמְר מַה מְלִילָה שִׁמְר מַה מְלִיל.
 שְׁהָרִי אִז הַשְּׁלִטוֹן הוּא שֶׁל עֵשׂו, שֶׁהוּא שְׁעִיר,
 הוּא בְּלִילָה. וּמִשּׁוּם כֶּךָ נַחֲלֵשׁ כְּשָׂבָא הַבְּקָר, וְאִז
 וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר.

וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. כִּי אִם
 בְּרַכְתָּנִי? כִּי אִם תְּבָרַכְנִי הֲיֵה צָרִיךְ
 לְהִיּוֹת! מַה זֶה כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי? אִם תּוֹדָה עַל
 אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁבִּרְךָ אוֹתִי אֲבָא וְלֹא תִהְיֶה
 מְקַטְרָג עָלַי בְּגִלְלָם. מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב
 יֹאמֶר עוֹד שְׂמֵךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל וְגו'. לָמָּה יִשְׂרָאֵל?
 אָמַר לוֹ, בְּעַל כְּרַחֲמֵי יֵשׁ לִי לְשִׁמְשׁ אוֹתָךְ, שְׁהָרִי
 אֶתָּה הַתְּעַטְרָת בְּכַחַךְ לְמַעְלָה בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה,
 וְדַאי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׂמֵךְ.

כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים. מַה זֶה עִם אֱלֹהִים? וְכִי
 תַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שְׁעָלְיוֹ הֲיֵה אוֹמֵר? אֲלֹא
 אָמַר לוֹ, שְׂרִיתָ לְהַתְּחַבֵּר וּלְהַזְדַּוֵּג עִם אֱלֹהִים
 בְּחִבּוּר, בְּזוּוּג שֶׁל הַשְּׂמֵשׁ עִם הַלְּבָנָה. וְעַל כֵּן לֹא
 כָּתוּב עַל [אֶת] אֱלֹהִים, אֲלֹא עִם אֱלֹהִים, בְּחִבּוּר
 וְזוּוּג אֶחָד.

דְּבַר אַחַר וַיֹּאמֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) וַיֹּאמֶר
 אִם שְׂמוּעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ. אַף

כָּאן, וַיֹּאמֶר לֹא יֹאמַר עוֹד שְׁמַךְ יַעֲקֹב כִּי אִם
 יִשְׂרָאֵל. וְאִז הִתְעַטֵּר יַעֲקֹב בְּדַרְגָּתוֹ לְהִיּוֹת הַכֹּלֶל
 שֶׁל הָאָבוֹת. מַה כָּתוּב? וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם. מַה זֶה
 וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם? שֶׁהוֹדָה לוֹ עַל כָּל הַבְּרָכוֹת
 שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ אָביו.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי טז) בְּרָצוֹת ה' דַּרְכֵי
 אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ בֹּא רֵאֵה כִּמָּה יֵשׁ
 לְאָדָם שִׁיתַּקֵּן אֶת שְׁבִילָיו עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 כְּדִי לַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵרִי פְּרִשׁוּהָ,
 שְׂוֹדָאֵי שְׁנַי מְלֹאכִים שְׁלִיחִים יֵשׁ לְאָדָם מְלַמְעָלָה
 לְהַזְדַּוֵּג עִמוֹ, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל, וְהֵם
 מְעִידִים עַל הָאָדָם בְּכֹל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הֵם
 נִמְצָאִים שָׁם, וְקוֹרְאִים לָהֶם יֵצֵר טוֹב וַיֵּצֵר רַע.

בא הָאָדָם לְהִטְהַר וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה –
 אוֹתוֹ יֵצֵר הַטוֹב שֶׁהַזְדַּוֵּג עִמוֹ, כְּכֹר הַתַּגְבֵּר
 עַל אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע וְהַשְּׁלִים עִמוֹ וְהַתְּהַפֵּךְ לוֹ
 לְעֵבֶד. וְכִשְׂאָדָם הוֹלֵךְ לְהִטְמֵא, אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע
 מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עַל אוֹתוֹ יֵצֵר טוֹב, וְהֵרִי בְּאֲרָנוֹ,
 וְדָאֵי כְּשִׂאוֹתוֹ הָאָדָם בָּא לְטְהַר, בְּכִמָּה כַּחַ
 הַתְּחַזֵּק הָאָדָם כְּשֶׁהַתַּגְבֵּר אוֹתוֹ יֵצֵר טוֹב, אִז
 אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ, שִׂאוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע נִכְנָע לְפָנָיו
 הַיֵּצֵר הַטוֹב. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֵמָה, (משלי יב) טוֹב

נִקְלָה וְעָבַד לוֹ. מֵה זֶה וְעָבַד לוֹ? זֶה יֵצֵר הָרַע.
וְאֵז כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אֵז גַּם אוֹיְבֵיו
יִשְׁלַם אֹתוֹ, זֶה יֵצֵר הָרַע וּמֵה שֶׁבֵּא מִצְדוֹ.

בא רֵאָה, מְשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב בָּטַח בְּקַב"ה וְכָל דְרָכָיו
הָיוּ לְשֵׁמוֹ, עַל כֵּן אוֹיְבֵיו יִשְׁלַם אֹתוֹ. וְזֶה
[זֶה] סִמָּא"ל, הַכַּח וְהַחֲזֵק שֶׁל עֲשׂוֹ, שֶׁהַשְּׁלִים עִם
יַעֲקֹב. וּמְשׁוּם שֶׁהַשְּׁלִים עִם יַעֲקֹב וְהוֹדָה לוֹ עַל
אוֹתֵן הַבְּרָכוֹת, אֵזִי הַשְּׁלִים עִמוֹ עֲשׂוֹ. [אֵז הוֹדָה
לוֹ עֲשׂוֹ, שֶׁכָּתוּב יֵשׁ לִי רַב אַחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ,
שֶׁהָרִי הוֹדָה לוֹ עַל אוֹתֵן הַבְּרָכוֹת שֶׁלוֹ בַּחֲרֵב]
וְעַד שֶׁלֹּא הַשְּׁלִים יַעֲקֹב עִם אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה
שֶׁנִּתְמַנֶּה עָלָיו, לֹא הַשְּׁלִים עִמוֹ עֲשׂוֹ. מְשׁוּם כֵּן,
בְּכָל מְקוֹם הַכַּח שֶׁל מָטָה תְּלוּי בַּכַּח שֶׁל מַעְלָה.

ויַחֲרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי
אִפּוּא. מִי אִפּוּא – מֵה זֶה מִי אִפּוּא?
הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת מִי הוּא זֶה! אֵלֹא מִי אִפּוּא –
שֶׁשֵּׁם עֲמֻדָה הַשְּׁכִינָה כְּשֶׁבֵרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב,
וְעַל כֵּן אָמַר מִי אִפּוּא, מִי הוּא שְׁעוֹמֵד כָּאֵן
וּמוֹדָה עַל אוֹתֵן הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵרַכְתִּי אוֹתוֹ? וְדָאִי
גַם בְּרוּךְ יְהִיָּה! שֶׁהִנֵּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַסִּכִּים
לְאוֹתֵן הַבְּרָכוֹת.

רבי יהודה אָמַר, מְשׁוּם אוֹתָהּ הִתְחַרְדָּה
 שֶׁהִתְחַרְדָּה יַעֲקֹב אֶת יִצְחָק אָבִיו, נִעְנַשׁ
 יַעֲקֹב בְּעֵנֶשׁ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁחָרַד חֲרָדָה כְּזוֹ בַּשָּׁעָה
 שֶׁאָמְרוּ לוֹ זֹאת מִצָּאֵנוּ. יִצְחָק אָמַר מִי אֶפּוֹא
 – בְּאִיפֹה נִעְנַשׁ יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב אִיפֹה הֵם רַעִים,
 וְשֵׁם יוֹסֵף נֶאֱבָד, וְנִעְנַשׁ יַעֲקֹב. וְאֵף עַל גֵּב
 שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עַל יָדוֹ בְּאוֹתָן
 הַבְּרָכוֹת, הוּא נִעְנַשׁ בְּאִיפֹה, שֶׁכָּתוּב אִיפֹה הֵם
 רַעִים, וּמִשֵּׁם נֶאֱבָד מִמֶּנּוּ וְנִעְנַשׁ כָּל אוֹתוֹ
 הָעֵנֶשׁ.

וַיִּחְרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה. מֶה זֶה גְדֹלָה? כָּתוּב
 כָּאֵן גְדֹלָה, וְכָתוּב שֵׁם (דְּבָרִים יח) וְאֵת
 הָאֵשׁ הַגְדֹלָה הַזֹּאת וְגו'. שֶׁנִּכְנַס עִמּוֹ גֵּיהֶנָם. עַד
 מָאֵד – מֶה זֶה עַד מָאֵד? כָּתוּב כָּאֵן מָאֵד, וְכָתוּב
 שֵׁם (בְּרֵאשִׁית א) וְהִנֵּה טוֹב מָאֵד. זֶה מִלְאֵךְ הַמּוֹת.
 אַז אָמַר מִי אֶפּוֹא.

כְּשִׁמְעַ עֲשׂו אֶת דְּבָרֵי אָבִיו וְגו'. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,
 כַּמָּה רַעוּת עָשׂו אוֹתָן דְּמַעוֹת שְׂבָכָה
 וְהוֹצִיא עֲשׂו לִפְנֵי אָבִיו כְּדֵי שִׁיתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ,
 מְשׁוּם שֶׁהִיא מַחְשִׁיב דְּבַר אָבִיו יוֹתֵר. הֵכִי קָרָא
 שְׁמוֹ יַעֲקֹב. [וּבְאֵרוֹהוּ] הֵכִי קָרָא שְׁמוֹ – קָרָא
 שְׁמוֹ אוֹתוֹ שֶׁקָּרָא לוֹ. הוֹצִיא הַשְּׂמַעַת קוֹל שֶׁל רַק

בְּשָׁבִיל קְלוֹן. לֹא כְּתוּב הָכִי נִקְרָא שְׁמוֹ, אֲלֵא
קָרָא שְׁמוֹ.

וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעָמִים. זֶה – מֵה הוּא זֶה? [אֲלֵא]
וַיַּעֲקֹבֵנִי פְּעָמִים הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת!
אֲלֵא דָּבָר אֶחָד הָיָה פְּעָמִים – בְּכַרְתִּי, הַחֲזִיר לוֹ
פַּעַם אַחֲרַת בְּרַכְתִּי. זֶהוּ פְּעָמִים. כְּמוֹ כֵן (בראשית
ג) כִּי עָתָה שָׁבְנוּ זֶה פְּעָמִים. דָּבָר אֶחָד פְּעָמִים.
אֶחָד שֶׁהֵנָּה הַחֲזִירִי לוֹ, וְלֹא נִהְיָה בְּבוֹשָׁה לְפָנָי
אוֹתוֹ אָדָם. שָׁבְנוּ – בְּשָׁנוּ. אָנוּ בְּבוֹשָׁה מִמֶּנּוּ,
וּכְבָר הַחֲזִירָנוּ.

כְּמוֹ זֶה אָמַר אִיּוֹב, (איוב ג) וַתַּחֲשַׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ.
חֲזֹר אִיּוֹב – אוֹיֵב. וּפְרָשׁוּהָ שְׁכַתוּב אֲשֶׁר
בְּשַׁעֲרָה יִשׁוּפְנֵי וְגו'. אָמַר לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, שְׁמָא רוּחַ סַעֲרָה עָבְרָה לְפָנֶיךָ? וְכֵאן
בְּכַרְתִּי לְקַח, וְהֵנָּה עָתָה חֲזֹר הַדְּבָר וְנִטַּל בְּרַכְתִּי.
הֵן גְּבִיר שָׁמְתִיו לָךְ וְגו', וְלָךְ אִפּוּא מָה אַעֲשֶׂה
בְּנִי. וְלָךְ אִפּוּא – אֵין עוֹמֵד פֶּה מִי שִׁסְכִּים
עָלֶיךָ. מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי. אֲזוּ בְּרַךְ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְהִסְתַּכַּל בְּדַרְגָּתוֹ וְאָמַר וְעַל חַרְבָּךְ תַּחֲיָה, שְׁהָרִי
כֶּךָ רְאוּי לָךְ לְשַׁפֵּךְ דָּמִים וְלַעֲשׂוֹת קְרָבוֹת, וְעַל כֵּן
אָמַר מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי.

רבי אלעזר אמר, ולך אפוא מה אעשה – כיון שאמר את זה, למה בני? אלא אמר לו, ולך אפוא מה אעשה שאתה בדין ובחרב ובדם אני רואה אותך, ואת אחיך בדרך שלמה. אלא בני, בני ודאי. אני גרמתי לך משום שאתה בני, ועל כן ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבד. ועדין לא התקיים, שהרי לא עבד עשו את יעקב, משום שיעקב לא רצה אותו עכשו, והוא חזר וקרא לו אדוני כמה פעמים, משום שהסתכל למרחוק והעלה אותו לסוף הימים, כמו שאמרנו.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. בעודם הולכים ראו את רבי יוסי הזקן שהיה הולך אחריהם. ישבו עד שהגיע אליהם. כיון שהגיע אליהם, אמרו, עכשו הדרך מתקנת לפנינו. הלכו. אמר רבי חייא, עת לעשות לה'. פתח רבי יוסי ואמר, (משלי לא) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. פיה פתחה בחכמה – זו כנסת ישראל. ותורת חסד על לשונה – אלו הם ישראל, שהם לשון התורה שמדברים בה ימים ולילות.

פיה פתחה בחכמה – זו ב' של בראשית, ופרשונה. ותורת חסד על לשונה – זה

אֲבָרְהָם, שָׁבוּ בָרָא אֶת הָעוֹלָם וּבוֹ מְדַבֵּר תָּמִיד.
 ב' סְתוּמָה מְצַד זֶה, וּפְתוּחָה מְצַד זֶה. סְתוּמָה
 מְצַד זֶה, כְּמוֹ שְׁנֵאֵמַר וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי. פְּתוּחָה
 מְצַד זֶה כְּדֵי לְהָאִיר [לְהַדְרֵי] פָּנֶיהָ כְּלָפֵי מַעְלָה,
 וּפְתוּחָה מְצַד זֶה כְּדֵי לְקַבֵּל מִלְמַעְלָה, וְהִיא
 אֲכֻסְדָּרָה לְקַבֵּל. וּמִשׁוּם כֵּן עוֹמְדַת בְּרֵאשׁ הַתּוֹרָה
 וּמִתְמַלֵּאת אַחֵר כֵּן. פִּיהָ פְּתֻחָה בְּחֻכְמָה, בְּחֻכְמָה
 וְדַאי, שְׁכַתּוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, כְּתַרְגוּמוֹ.
 וְתוֹרַת חֻסֵּד עַל לְשׁוֹנָה – שְׁהָרֵי אַחֵר כֵּן מְסִפֵּר
 וְאוֹמֵר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.

פִּיהָ פְּתֻחָה בְּחֻכְמָה – זוֹ ה' [הֵרֵאשׁוּנָה] שֶׁל
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁהַכֹּל בָּהּ, וְהִיא סְתוּמָה
 וּגְלוּיָהּ, כְּלוּלָה מִמַּעְלָה וּמִטָּה, הַסּוּד שֶׁל מַעְלָה
 וּמִטָּה. פִּיהָ פְּתֻחָה בְּחֻכְמָה – מִשׁוּם שֶׁהִיא
 סְתוּמָה שְׂאִין נוֹדְעַת כָּלֵל, שְׁכַתּוּב וְנַעֲלָמָה מְעִינֵי
 כָּל חַי וּמַעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה. וּכְשֶׁמִּתְחִילָה
 לְהִתְפַּשֵּׁט בְּחֻכְמָה שְׁנֹדְבָקָה בָּהּ, וְהִיא בְּתוֹכָהּ,
 [וְהִיא] מוֹצִיאָה קוֹל, שֶׁהִיא תּוֹרַת חֻסֵּד.

פִּיהָ פְּתֻחָה בְּחֻכְמָה – זוֹ ה"א הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא
 דְּבוּר, וְהַדְּבוּר תְּלוּי בְּחֻכְמָה. וְתוֹרַת חֻסֵּד
 עַל לְשׁוֹנָה – זֶה הַקּוֹל שֶׁעוֹמֵד עַל הַדְּבוּר
 לְהִנְהִיגוֹ. וְתוֹרַת חֻסֵּד – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עַל

לְשׁוֹנָה, לְהִנְהִיג הַדְּבָר וּלְאַחֵז אוֹתוֹ, שְׁהָרִי אֵין
דְּבוּר בְּלִי קוֹל, וּבִבְאֵרוֹהָ.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא אַחֲרָיו וְאָמַר, (משלי ח) אֲנִי חֲכָמָה
שְׁכַנְתִּי עִרְמָה וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֲמָצָא. אֲנִי
חֲכָמָה - זֶה כְּנִסְתִּי יִשְׂרָאֵל. שְׁכַנְתִּי עִרְמָה - זֶה
יַעֲקֹב שֶׁהוּא חֲכָם. וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֲמָצָא - זֶה
יִצְחָק, שֶׁהִיטָה לוֹ דַעַת מְזֻמּוֹת לְבָרֶךְ אֶת עֵשָׂו.
וּמְשׁוּם שֶׁחֲכָמָה הַשְׁתַּתְּפָה עִם יַעֲקֹב, שֶׁהוּא
עִרְמָה - וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֲמָצָא, שֶׁהִתְבָּרַךְ יַעֲקֹב
מֵאֲבִיו, וְשָׂרוּ עָלָיו כָּל הַבְּרָכוֹת, וְהִתְקִימוּ בוֹ
וּבְכַנְיָו לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

מִהֵן הִתְקִימוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֵלְן יִתְקִימוּ לְזִמְן
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׂאֵז יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד
בְּאֶרֶץ וְעַם אֶחָד לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
וְעִשִׂיתִי אִתֶּם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ. וַיִּשְׁלֹטוּ לְמַעַלָּה
וּלְמַטָּה, שְׁכַתוֹב (דְּנִיאל ז) וְהִנֵּה עִם עֲנַנֵי הַשָּׁמַיִם
כְּבֵן אָדָם בָּא. זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁכַתוֹב (שׁם ב)
וּבִימֵיהֶם שָׁל אֵלוֹ הַמְּלָכִים יַעֲמִיד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
מִמְּלָכוֹת. וְעַל כֵּן רָצָה יַעֲקֹב שֶׁיַּעֲבִרוּ בְּרֻכּוֹתָיו
לְאוֹתוֹ עֵתִיד לְבֹא, וְלֹא נָטַל אוֹתָם לְאֵלְתֵּר.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא אַחֲרָיו וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אֵל
תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְאֵל תַּחַת

יִשְׂרָאֵל וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ. אַבְל בְּשַׁעַה
הַהִיא שְׂיִצָּא יַעֲקֹב מִלְּפָנַי אָבִיו עִם אוֹתָן הַבְּרָכוֹת,
הַסֵּתֶפֶל בְּעֵצְמוֹ וְאָמַר: הִנֵּה הַבְּרָכוֹת הִלְלוּ אֲנִי
רוֹצֵה לְהַעֲבִירָן לְאַחַר כֶּךָ, לְאַרְךָ הַיָּמִים. וְהָיָה
יָרָא וּפּוֹחַד. יֵצֵא קוֹל וְאָמַר: וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי
יַעֲקֹב נְאֻם ה' כִּי אַתָּךְ אֲנִי. לֹא אֶעֱזֹב אוֹתָךְ בְּעוֹלָם
הַזֶּה. כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֶךָ מִרְחוֹק, לְאוֹתוֹ הַזְּמַן
שֶׁאַתָּה מַעֲבִיר אוֹתָן, אֶת אוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

וְאֵת זֶרְעֶךָ מֵאַרְץ שְׁבָיִם, שֶׁאַף עַל גַּב שְׁעַכְשָׁו
נוֹטֵל עֲשׂוֹ בְּרָכוֹתָיו וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּ בְּכַנְיָהּ,
אֲנִי אוֹצִיא אוֹתָם מִיָּדָיו, אֲזַ בְּנִיָּךְ יִשְׁתַּעֲבְדוּ בּוֹ.
וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת. וְשָׁב יַעֲקֹב - זו
הַשְּׂכִינָה [שֶׁהִיא עִם יַעֲקֹב]. וְשָׁב יַעֲקֹב וְדָאֵי.
וְשָׁקֵט וְשֶׁאֲנָן, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ, מֵאוֹתָן מְלַכְיֹת:
מִבְּבֶל, וּמִדֵּי, וּמִיָּוֶן, וּמֵאֲדוּם. שֶׁהֵם הָיוּ
שֶׁהִשְׁתַּעֲבְדוּ בְּיִשְׂרָאֵל. וְאֵין מַחְרִיד - לְעוֹלָם
וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

הֲלָבוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי כָּל
מָה שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְץ,
הַכֹּל הָיָה בְּסוּד הַחֲכָמָה, וְהַכֹּל כְּדֵי לְהִרְאוֹת אֶת
הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה לְבְנֵי הָאָדָם כְּדֵי שְׂיִלְמְדוּ
מֵהַמַּעֲשֶׂה הַהוּא אֶת סוּדוֹת הַחֲכָמָה, וְהַכֹּל הֵם

כְּרֹאוי, וְכֹל מַעֲשָׂיו דְרַכֵי הַתּוֹרָה, מְשׁוּם שְׁדַרְכֵי
הַתּוֹרָה הֵם דְרַכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִין דְּבַר
קָטָן שְׂאִין בוּ כַּמָּה דְרַכֵים וּשְׂבִילִים וְסוּדוֹת שֶׁל
חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה.

בא רֵאָה, שְׁהָרִי רַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן זַכַּאי הָיָה אוֹמֵר
שֶׁלֹשׁ מֵאוֹת הֶלְכוֹת פְּסוּקוֹת בְּסוּד הַחֻכְמָה
הָעֲלִיוֹנָה בְּפִסּוּק וְשֵׁם אֲשֶׁתּוֹ מְהֵיטְבָאֵל בַּת
מִטְרָד בַּת מִי זָהָב, וְלֹא גָלָה אוֹתָם אֶלָּא לְרַבִּי
אֱלִיעֶזֶר שְׁהָיָה עִמוֹ, כְּדִי לְדַעַת שְׂכַמָּה סוּדוֹת
עֲלִיוֹנִים הֵם בְּכֹל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה, שֶׁהוּא בַּתּוֹרָה,
וּבְכֹל דְּבַר וְדְבַר, הִיא חֻכְמָה וְתוֹרַת אֱמֶת. מְשׁוּם
כֶּן דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הֵם דְּבָרִים קְדוּשִׁים לְהִרְאוֹת
מִמֶּנָּה נִפְלְאוֹת, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָהּ
נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתָךְ.

בא רֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁעָקָם הִנָּחַשׁ הֵהוּא אֶת אָדָם
וְאֶת אֲשֶׁתּוֹ, שְׁקָרַב לְאִשָּׁה וְהִטִּיל בָּהּ זֶהָמָא,
וְהִתְפַּתָּהּ בּוֹ אָדָם, אִזּוּ נִטְמָא הָעוֹלָם, וְהִתְקַלְלָהּ
בְּשִׁבְלֵי הָאָדָמָה, וְגֵרָם מוֹת לְכֹל הָעוֹלָם, וְעַמְד
הָעוֹלָם לְהִפְרָע מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁבֹא עֵץ הַחַיִּים וְכִפָּה
[וְכִפָּר] עַל אָדָם, וְהִכְנִיעַ אוֹתוֹ הִנָּחַשׁ שֶׁלֹּא יִשְׁלַט
לְעוֹלָמִים עַל זֶרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב.

שְׁהָרִי בְּזִמְן שְׁהַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל שְׁעִיר, הָיָה נִכְנָע
 אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ וְהִתְהַפֵּךְ לְעֶבֶד, כְּמוֹ
 שְׁנֹאֵמַר, וְעַל כֵּן הַקְרִיב יַעֲקֹב לְאָבִיו שְׁנֵי
 שְׁעִירִים. אֶחָד לְהַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו, שֶׁהוּא שְׁעִיר,
 וְאֶחָד בְּשִׁבִיל הַדְּרָגָה שֶׁהִיְתָה תְלוּיָהּ בְּעֵשָׂו
 וְנִדְבַק בּוֹ וְנִתְבָּאֵר.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ עָמַד הָעוֹלָם עַד שֶׁתְּבֹא אִשָּׁה כְּמוֹ
 חַוָּה, וּבֶן אָדָם כְּמוֹ אָדָם, וַיַּעֲקֻמוּ
 וַיַּחֲכִימוּ אֶת אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָרַע וְאוֹתוֹ שָׂרוּכָב
 עָלָיו, וְהַכֵּל נִתְבָּאֵר.

פֶּתַח וְאָמַר, וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שֹׂדֵה,
 וְהָרִי נֹאֵמַר וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהָלִים.
 אִישׁ תָּם – גִּבּוֹר שְׁלָם, כְּתִרְגוּמוֹ. יֹשֵׁב אֲהָלִים –
 לָמָּה הוּא תָּם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא יֹשֵׁב אֲהָלִים, שְׂאוּחַז
 אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, אֶת אַבְרָהָם וְאֶת יִצְחָק. וְעַל כֵּן
 יַעֲקֹב בְּצִדּוֹ שֶׁל יִצְחָק בָּא אֶל עֵשָׂו, כְּמוֹ שְׁנֹאֵמַר,
 שֶׁכְּתוּב עִם חֲסִיד תִּתְחַסֵּד וְעִם עֲקֹשׁ תִּתְפַּתֵּל.
 וּכְשֶׁבֵּא עִם בְּרָכוֹת – עִם סִיוַע שְׁלֹמֶעֱלָה הוּא בָּא,
 עִם סִיוַע שֶׁל אַבְרָהָם וַיִּצְחָק, וּמִשּׁוּם כֵּךְ זֶה הָיָה
 בְּחֻכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, כְּשִׁיעֲקֹב הִתְעוֹרַר אֶל סְמַא"ל, דְּרָגָתוֹ
 שֶׁל עֵשָׂו, וְקִבַּל עָלָיו אֶת יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹב נִצַּח

אותו בכמה צדדים – נצח את הנחש בחכמה ועקמומיות, ולא נצח, רק מהשעיר. ואף על גב שהכל אחד, נצח כמו כן את סמא"ל בנצחון אחר ונצח אותו. זהו שכתוב ויאבק איש עמו עד עלות השחר. וירא כי לא יכל לו.

בא ראה כמה היתה זכותו של יעקב, שהוא בא ורצה להעבירו מן העולם, ואותו הלילה היה הלילה שנבראה בו הלבנה, ויעקב נשאר לבדו, שלא היה מישהו אחר עמו. ששנינו, אל יצא אדם יחידי בלילה, וכל שכן בלילה שנבראו בו המאורות, שהרי הלבנה חסרה, שכתוב יהי מאר"ת חסר. ואותו הלילה נשאר לבדו, משום שכאשר הלבנה בחסרונה, הנחש הרע מתגבר ושולט, ואז בא סמא"ל וקטרג עליו, ורצה להאבידו מן העולם.

ויעקב היה חזק בכל הצדדים, בצד של יצחק ובצד של אברהם, שהם היו חזקו של יעקב. בא לימין, וראה את אברהם חזק בחזק היום, בצד הימין של החסד. בא לשמאל, ראה את יצחק חזק בדין הקשה. בא לגוף, ראה את יעקב חזק משני הצדדים הללו שמקיפים אותו אחד מכאן ואחד מכאן. אזי, וירא כי לא יכל לו

וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ, שֶׁהוּא מְקוּם מְחוּץ לַגּוֹף, וְהוּא עֲמוּד אֶחָד שֶׁל הַגּוֹף. אַזִּי, וּתְקַע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ וְגו'.

בִּיּוֹן שֶׁהִתְעוֹרַר הַבֶּקֶר וְעָבַר הַלֵּילָה, הַתְּגַבֵּר יַעֲקֹב, וְנַחֲלַשׁ כַּחוֹ שֶׁל סַמְא"ל, אִזּוֹ אָמַר שְׁלַחֲנִי, שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לִדְבַר אֶת שִׁירַת הַבֶּקֶר. וְרָצָה לְלַכֵּת, וְהוֹדָה לוֹ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, וְהוֹסִיף לוֹ בְּרָכָה אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם.

בֵּא רֵאֵה כִּמָּה בְּרָכוֹת הַתְּבָרָךְ יַעֲקֹב: אַחַת שֶׁל אָבִיו בְּאוֹתָהּ הַתְּעַקְמוֹת, וְהַרְוִיחַ אֶת כָּל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת. וְאַחַת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהָיָה בֵּא מִלִּבְּךָ, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יַעֲקֹב. וְאַחַת שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ הַמְּלַאָךְ הַהוּא, הַמְּמַנֶּה שֶׁל עֵשׂוֹ. וְאַחַת בְּרָכָה אַחֶרֶת שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו כְּשֶׁהִלֵּךְ לְפָדֵן אָרֶם, שֶׁכָּתוּב וְאֵל שְׂדֵי יְבָרֶךְ אֶתְךָ וְגו'.

בְּזִמְן הַהוּא שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַלְלוֹ, אָמַר, בְּאִיזוֹ בְּרָכָה מֵהֶם אֶשְׁתַּמֵּשׁ כְּעַתָּה? אָמַר, כְּעַתָּה אֶשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲלָשָׁה שְׁבָהֶן, וּמִי הִיא? זוֹ הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא חֲזָקָה, אָמַר, אֵינָה חֲזָקָה בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה כְּרֵאשׁוֹנָה.

אָמַר יַעֲקֹב, אֶטֶל עֲכָשׁוּ אֶת זֹו וְאַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ,
וְאַעֲבִיר אֶת כָּל אוֹתָן הָאַחֲרוֹת לְזִמְן
שְׁאַצְטַרְךָ לִי וּלְבָנֵי אַחֲרֵי, מִתִּי? בְּזִמְן שְׂיִתְכַנְסוּ
כָּל הָעַמִּים לְהֶאֱבִיד אֶת בְּנֵי מִן הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב
כָּל גּוֹיִם סְבֹבֹנֵי בְשֵׁם ה' כִּי אֲמִילָם. סְבֹבֵי גַם
סְבֹבֵי וְגו'. סְבֹבֵי כְדָבָרִים וְגו'. הִנֵּה כָּאֵן
שְׁלֶשָׁה, כְּלָפֵי שְׁלֶשָׁה שְׁנַשְׂאָרוֹ. אַחַת – אוֹתָן
הַבְּרָכוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל אָבִיו. שְׁתַּיִם – אוֹתָן
בְּרָכוֹת שְׁבַרְךָ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁלֶשׁ –
אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שְׁבַרְךָ אוֹתוֹ הַמְּלֶאךָ הַהוּא.

אָמַר יַעֲקֹב, לְשֵׁם צְרִיךְ אוֹתָן, אֶל הַמְּלָכִים וְכָל
הָעַמִּים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְאַעֲבִיר אוֹתָן
לְשֵׁם, וְכָעַת כְּלָפֵי עֵשׂוֹ דֵי לִי בְּזֵה. לְמַלְךְ שְׁהִיֹּ לֹו
כְּמָה לְגִיּוֹנוֹת חֲזָקִים, כְּמָה בְּעֲלֵי לֹוּחְמֵי קְרִבּוֹת
לְהֶלְחֵם בְּקְרִבּוֹת, שְׁמִזְמָנִים כְּלָפֵי מְלָכִים חֲזָקִים
לְהֶלְחֵם בָּהֶם קְרִבּוֹת. בֵּינַתַּיִם שְׁמַע עַל שׁוֹדֵד
אֶחָד רוֹצֵחַ. אָמַר, בְּנֵי הַשְּׁעָרִים הִלְלוּ יִלְכוּ לְשֵׁם.
אָמְרוּ לֹו, מִכָּל הַלְּגִיּוֹנוֹת שְׁלָךְ אֵינְךָ שׁוֹלַח לְשֵׁם
אֶלָּא אֵלֹו? אָמַר, כְּלָפֵי אוֹתוֹ הַשׁוֹדֵד דֵי בְּאֵלֹו,
שְׁהִיֹּ כָּל לְגִיּוֹנוֹתֵי וּבְעֲלֵי הַקְּרִבּ אֲעֲבִיר אוֹתָם
לְאוֹתָם הַמְּלָכִים הַחֲזָקִים. בְּיוֹם הַקְּרִבּ כְּשִׁיִּצְטָרְכוּ
לִי, יִהְיֶה.

אָה כִּן יַעֲקֹב אָמַר כָּל־פִּי עָשׂוּ, דִּי לִי כַעַת בְּבִרְכוֹת
הָלָלוּ. אָבֵל לְזִמֵּן הֵהוּא שְׂיִצְרְכוּ לְבִנֵי כָל־פִּי
כָּל הַמְּלָכִים וְהַשְּׁלִיטִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אַעֲלֶה
אוֹתָם. כְּשִׁיגִיעַ אוֹתוֹ הַזִּמֵּן, יִתְעוֹרְרוּ אוֹתָן
הַבְּרָכוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים, וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל קִיּוּמוֹ
כְּרְאוּי. וַיִּמְהִיּוּם הֵהוּא וְהִלָּאָה תְּקוּם הַמְּלָכוֹת הַזֹּו
עַל כָּל שְׂאָר מְלָכוֹת אַחֲרָת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ, שְׁכַתּוּב
(דניאל ב) תִּכְתֹּת וּתְכַלֶּה כָּל אֵלוֹ הַמְּלָכוֹת וְהִיא
תְּקוּם לְעוֹלָם. וְהִינּוּ הָאֶבֶן הֵהִיא שְׁנַגְזוֹרֶת מִן הַהָר
וְלֹא בִידֵים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשֶּׁם רָעָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.
מִי הָאֶבֶן הַזֶּה? זֹו כְּנִסֶּת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שִׁמְתִי מִצְבֵּה וְגו'.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מִכָּאן, (ישעיה י) שְׂאָר יִשׁוּב שְׂאָר
יַעֲקֹב – אֵלוֹ הַבְּרָכוֹת הָאַחֲרוֹת שֶׁנֶּשְׂאָרוֹ.
וְכַתּוּב (מיכה ה) וְהָיָה שְׂאֵרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב
עַמִּים רַבִּים. [אֵלוֹ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹת. כְּתוּב וְהָיָה
שְׂאֵרִית יַעֲקֹב] בְּגוֹיִם כָּלָם, וְלֹא רַק בְּעָשׂוּ. וְכַתּוּב
וְהָיָה שְׂאֵרִית וְגו' כְּטַל מֵאֵת ה'.

סדר הלימוד ליום יח חשון [יום 48 בשנה]

פֶּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבֹּד אָב וְעַבֵּד
אֲדַנְיֹו. בֵּן זֶה עָשׂוּ, שֶׁלֹּא הָיָה אָדָם בְּעוֹלָם

שִׁיכְבֵּד אֶת אָבִיו כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ כָּבֵד אֶת אָבִיו, וְאוֹתוֹ
הַכְּבוֹד שֶׁכָּבֵד אוֹתוֹ הַשְּׁלִיט אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְעֶבֶד אֲדֹנָיו – זֶה אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, וּבְאֵרוּהָ.
שֶׁהָרִי אָדָם שֶׁהָיָה בָּא לְחָרֵן בְּכֶמֶה עֶשֶׂר
וּכְמֶה מִתְּנוֹת וְאוֹצְרוֹת וּגְמִלִים טְעוּנִים, שְׁלֹא
אָמַר לְבִתּוֹאֵל וְלִבְנֵי שֶׁהוּא אוֹהֵבוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אוֹ
אִישׁ אַחֵר שֶׁבָּא עִם פִּיּוֹס שֶׁל אַבְרָהָם, אֲלֵא טָרַם
יְדַבֵּר אֶת דְּבָרָיו מֵהַ כְּתוּב? וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם
אֲנֹכִי, וְאַחֵר כֶּף אֲדֹנִי אֲדֹנִי, כְּדֵי שִׁיכְבֵּד אֶת
אַבְרָהָם, אוֹתוֹ הַכְּבוֹד וְאוֹתוֹ הַחֶסֶד הָאֲרִיךְ לוֹ
לְכֶמֶה פְּעָמִים.

כֶּף עָשׂוּ, הַכְּבוֹד הַהוּא שֶׁכָּבֵד אֶת אָבִיו הָאֲרִיךְ לוֹ
כָּל הַפְּעָמִים הַלְלוּ שִׁישְׁלֵט בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹתָן
הַדְּמָעוֹת הוֹרִידוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְשַׁעֲבֹדוֹ עַד שִׁישׁוּבוּ
יִשְׂרָאֵל לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבִכְיָה וּבִדְמָעוֹת,
שְׁכָתוּב (יִרְמִיָּה ל"א) בְּבִכְיָ יִבְאוּ וְגו', וְאֵז כְּתוּב (עוֹבְדִיָּה א)
וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הַר עֶשׂוֹ
וְהִיטָה לָהּ הַמְּלוּכָה. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא (דף קמ"ו ע"א – דף קס"ח ע"ב)

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרְנָה. רַבִּי חֵיִיא
פָּתַח וְאָמַר, (קֵהֶלֶת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא

השמש וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֹרֵחַ הוּא שָׁם. הַפְּסוּק
הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל וְזֵרַח הַשֶּׁמֶשׁ – זֶה יַעֲקֹב
כְּשֶׁהָיָה בְּבֵאֵר שְׁבַע. וּבֵאֵר הַשֶּׁמֶשׁ – כְּשֶׁהָלַךְ לְחָרֵן,
שְׁכָתוֹב וַיִּלָּן שָׁם כִּי בֵּאֵר הַשֶּׁמֶשׁ. וְאֵל מְקוֹמוֹ
שׁוֹאֵף זֹרֵחַ, שְׁכָתוֹב וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא.

וּבֵאֵר וּרְאֵה, אֵף עַל גַּב שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר לְכָל
הָעוֹלָם, מִסְעוֹתָיו הֵם בְּשָׁנֵי צְדָדִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר הוֹלֵךְ אֶל דְּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, מִשׁוֹם
שָׁזָה יָמִין וְזָה שְׂמָאל. [וּמִשׁוֹם] וְשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא כָּל
יוֹם מִצַּד הַמְּזָרְח, וְהוֹלֵךְ לְצַד הַדְּרוֹם [שֶׁל
מִעֲרָב], וְאַחַר כֵּן לְצַד הַצָּפוֹן, וּמִצַּד הַצָּפוֹן לְצַד
הַמִּעֲרָב, וְאֵז הַשֶּׁמֶשׁ מִתְכַּנֵּס וַיּוֹצֵא לְצַד מִעֲרָב.
וַיּוֹצֵא מִמְּזָרְח, שְׁכָתוֹב וַיַּצֵּא יַעֲקֹב מִבֵּאֵר שְׁבַע.
וְהוֹלֵךְ לְמִעֲרָב, שְׁכָתוֹב וַיִּלָּךְ חֲרָנָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יוֹצֵא מְכַלְל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
שְׁכָתוֹב וַיַּצֵּא יַעֲקֹב מִבֵּאֵר שְׁבַע, וְהוֹלֵךְ
לְרֵשׁוֹת אַחֲרָת, שְׁכָתוֹב וַיִּלָּךְ חֲרָנָה. יוֹצֵא מִמְּזָרְח,
שְׁכָתוֹב וַיַּצֵּא יַעֲקֹב מִבֵּאֵר שְׁבַע, זֶה הַשֶּׁמֶטָה
שֶׁנוֹטְלָת מִהֶעֱמַק הָעֲלִיּוֹן הָאוֹר שְׂמָאִיר, וְהוֹלְכָת
לְמִעֲרָב, שְׁכָתוֹב וַיִּלָּךְ חֲרָנָה, הַמָּקוֹם שֶׁהַדִּין
וְהָרְגוּז שָׁם.

רבי יוסי מבאר את הפסוק הזה בגלות.
 בראשונה היה יורד אור מן העמק
 העליון, ויעקב היה נוטל אותו והולך לבאר
 שבע, הבאר שחפרוה שרים, שהיה מאיר משם,
 והשלים אותה הבאר בכל השלמות. ובימי
 הגלות נסע מבאר שבע הזו והלך לחרנה,
 שכתוב וילך חרנה, כלומר חרון אף. ומה הוא
 חרון אפו של הקדוש ברוך הוא? הדרגה הרעה,
 הארץ של רשות אחרת.

אמר רבי חייא, כשהולך השמש למערב,
 המערב הזה נקרא מקומו של השמש,
 הכסא שלו, מקום ששולט עליו. זהו שכתוב אל
 מקומו שואף זורח הוא שם. שהולך אליו להאיר
 עליו, ונוטל את כל האורות וכוונס אותם אליו.

והיננו כמו ששנינו שהקדוש ברוך הוא מניח
 תפלין, נס"א ולמדנו, הקדוש ברוך הוא
 מניח תפלין, שכתוב נשבע ה' בימינו ובזרוע
 עזו. ושנינו, ימינו - זו התורה, שכתוב מימינו
 אש דת למו. ובזרוע עזו - אלו תפלין. וכלם נטל
 יעקב ומאסף לצד מערב. והלבנה אוספת לבסוף
 כל אותם האורות והנרות שנוטל יעקב, שהוא

נותן לה ומאיר לה, וזה ששנינו הקדוש ברוך הוא מניח תפלין משום שנוטל את כל הכתרים העליונים, ומי הם? הסוד של האב העליון וסוד האם העליונה, והם התפלין שבראש, כמו ששנינו, כהן גדול נוטל בראש. ואחר שנוטל האב והאם, נוטל הימין והשמאל, ונמצא [שהקדוש ברוך הוא] שנוטל הכל.

רבי אלעזר אמר, תפארת ישראל נוטל הכל, וכשנמשכת כנסת ישראל למעלה, נוטלת אף כאן הכל, עולם הזכר של הקדוש ברוך הוא, וכן עולם הנקבה של הקדוש ברוך הוא. כמו שיוצאים כל האורות מן העולם הזה, כך גם נוטל הכל העולם הזה, שהרי זה כמו זה, ומשום כך באר שבע זה היובל, באר [שבע] זו השמטה. [שהרי זה כמו זה] [הכל לקדוש ברוך הוא] והשמש [הזה] אינו מאיר אלא מן היובל, [והוא נוטל לתוך האורות ומכניס תוך השמטה] ומשום כך ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, זה המערב שהיא השמטה.

רבי שמעון אמר, ויצא יעקב מבאר שבע – זה המערב, שנת השמטה. וילך חרנה – זו שנת הערלה, משום שיצא מרשות

הַקְדָּשָׁה לְרִשּׁוֹת אַחֲרַת, שֶׁהִיא בּוֹרַח מֵאֲחִיו,
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

תוספתא

בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲהוּבֵי עֲלִיּוֹן, בְּחִירֵי הַמַּמְשָׁלָה,
קָרְבוֹ שְׁמֵעוּ. מִי חָכֵם בְּכֶם, בְּעֲלֵי הָעֵינִים
בְּהַשְׁכֵּל, יָבֵא וַיֵּדַע. בְּשַׁעַה שֶׁהָרֹאשׁ הַלְבָן נִטַּל
שֶׁלֹּשׁ אוֹתִיּוֹת וְחֻקֵּק אוֹתָם בְּחֻקֵּקַת הַחֻקֵּיקוֹת,
אַחַת א', אַחַת י', וְאַחַת ו', וְנִחְקַק אִי"ן – הָא'
הָרֹאשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל טָמוֹן שֶׁל כָּל הַטְּמוּנִים,
י' הוּא עֲלִיַת הָרְצוֹן, נִתְקַן מִן הָרֹאשׁ לְמַעְלָה,
וַיֵּרֵד לְמַטָּה. יָצָא וְהוֹצִיא שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם
שְׁבִילִים, עַד שֶׁנִּחְקְקוּ בְּאַבְנֵים יְקָרוֹת שְׁלוֹהֵטוֹת,
וְנִקְשְׂרוּ עִם הָאוֹת נו"ן, שֶׁהִיא זָכָר וְנִקְבָּה, שְׁנֵי
אוֹהֲבִים. קָשֶׁר חֲזָק, בָּהֶם נִתְקַנּוּ, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
נִקְשֶׁר בָּהֶם, מֵהֶם נִמְצָא הַמְּזוֹן לְכָל [בָּהֶם],
נִתְקַנּוּ הָעוֹלָמוֹת.

וַיַּעַל כֵּן נִחְקְקָה ו' פְּשׁוּטָה, הַכֹּלֵל שֶׁל שְׁתֵּים : נ'
כְּפוּפָה נִקְבָּה אַחַת, י' שֶׁהִיא הָרְצוֹן שְׁמוּצִיא
שְׁבִילִים הִכָּה בֵּין הָאוֹתִיּוֹת וְעָשָׂה אֶת הָרְקִיעַ שֶׁל
יַעֲקֹב בֵּין שְׁתֵּי רוּחוֹת, וְהִטִּיל בֵּין הָאֵיבָרִים
דְּבוּרִים. עַד שֶׁיֵּרֵד לְנ' הַזוֹ, שֶׁהִיא כְּפוּפָה, וְחִבְרוּ
אוֹתָהּ יַחַד, צָפוֹן וְדָרוֹם, אַחַר כֵּן נִקְשְׂרוּ יַחַד. הַנ'

הַכְּפוּפָה הַזֹּה נִקְרָאת בְּאֵר שֶׁבַע וּמִתְמַלֵּאת מֵי־עֵקֶב
 לְהִשְׁקוֹת אֶת כָּל עַדְרֵי הַצֹּאן, וְעַל כֵּן וַיֵּצֵא יַעֲקֹב
 מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיִּלֶךְ חֲרָנָה. עוֹד, מִבְּאֵר שֶׁבַע
 לְמַעַלָּה, שֶׁהָרִי מִמֶּנָּה יוֹצֵא אַחַר כֵּךְ לְהִשְׁקוֹת אֶת
 חֲרָנָה, שֶׁהִיא הַבְּאֵר שֶׁלְמִטָּה, חֲרוֹן אָף ה', חֲרַב
 ה', דִּין, בֵּית הַדִּין, אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן אֱלֹהִים בָּאוּ
 גוֹיִם בְּנַחֲלָתָךְ. עַד כֹּאן הַתּוֹסַפְתָּא.

וּכְאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְבֵית אֵל, שֶׁהִיא בְּרִשׁוֹת הַקִּדְשָׁה,
 מָה כָּתוּב? וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם. מִי הַמָּקוֹם?
 רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, זֶהוּ מְקוֹמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, שֶׁכָּתוּב וְאֵל
 מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף [זוֹרַח הוּא שָׁם]. וַיִּלֶן שָׁם כִּי בָא
 הַשֶּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹאֵף זוֹרַח הוּא שָׁם, שֶׁהָרִי
 הוּא בָּא כְּדֵי לְהֵאִיר לוֹ.

וַיִּקְרַח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. לֹא כָּתוּב אַבְנֵי הַמָּקוֹם
 אֶלָּא מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. אֵלּוּ הֵם אַבְנֵים
 יְקָרוֹת מְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵן שְׁתֵּים עָשָׂרָה אַבְנֵים
 עֲלִיּוֹנוֹת, כְּכָתוּב שְׁתֵּים עָשָׂרָה אַבְנֵים. וְתַחַת אֵלּוּ
 שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף וּרְבָבוֹת אַבְנֵים פְּסוּלוֹת, וְכֵלֵן
 נִקְרְאוֹת אַבְנֵים, וּמִשּׁוּם כֵּךְ מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וְלֹא
 אַבְנֵי [הַמָּקוֹם], זֶה הַמָּקוֹם שֶׁאָמַר.

וַיִּשָׂם מְרֹאשְׁתּוֹ. מְרֹאשְׁתּוֹ שֶׁל מִי? אֶלָּא
 מְרֹאשְׁתּוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא. מָה זֶה

מֵרֵאשִׁיתוֹ? אִם תֹּאמַר כְּמִי שְׁשָׁם תַּחַת רֵאשׁוֹ –
 לֹא. אֲלֵא מֵרֵאשִׁיתוֹ – לְאַרְבַּעַה [רֵאשִׁי] צְדָדֵי
 הָעוֹלָם. שְׁלֹשׁ אַבְנִים לְצַד צְפוֹן, וְשְׁלֹשׁ לְצַד
 מַעְרָב, וְשְׁלֹשׁ לְצַד דְרוֹם, וְשְׁלֹשׁ לְצַד מְזֻרַח.
 וְהַמָּקוֹם הַהוּא עֲלֵיהֶם לְהַתְקֵן בָּהֶם.

וְאִזּוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. [וַיִּשְׁכַּב, י"ב מְרַגְלִיּוֹת
 לַמָּטָה, וְכָל אוֹתָן הִדְרָגוֹת שֶׁהֵן עַל הַמָּקוֹם
 הַזֶּה הָרִי הֵן כ"ב.] כִּיּוֹן שְׁנֵתְקַנָּה הַמָּטָה, שְׁכַב
 בָּהּ. מִי שְׁכַב בָּהּ? הַשֵּׁמֶשׁ. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּיַעֲקֹב
 וַיֵּשֶׁב עַל הַמָּטָה, שֶׁהָרִי לוֹ רֵאוּיָה וְלֹא לְאַחֵר. וְעַל
 כֵּן וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, וּמִשּׁוֹם כֵּן כָּתוּב וְזָרַח
 הַשֵּׁמֶשׁ וּבָא הַשֵּׁמֶשׁ.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לְפָנָי מְעַרַת
 אֶפִיקוֹתָא. עָבַר אִישׁ אֶחָד וּשְׁנֵי בָנִים עִמּוֹ,
 וְהָיָה אֶחָד לְאַחֵד אוֹמֵר, חֲזַק הַשֵּׁמֶשׁ הַזֶּה הוּא
 מְצַד הַדְרוֹם, וְאִין הָעוֹלָם מְתַקֵּים אֲלֵא עַל הָרוּחַ,
 מִשּׁוֹם שֶׁהָרוּחַ הִיא קִיּוֹם הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל
 הַצְּדָדִים, וְאַלְמָלָא שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּשְׁלֵמוֹת, אִין
 הָעוֹלָם יְכוֹל לְהַתְקֵים.

אָמַר לוֹ אַחִיו הַקָּטָן, אֲלֵמָלָא יַעֲקֹב, לֹא הַתְקֵים
 הָעוֹלָם. בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעָה שֶׁיִּחְדוּ בָנָיו אֶת

הַיְחוד שְׁלֹמֶעָה וְאָמְרוּ (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, זוּהִי הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיוֹנָה לְהַתְיַחַד בְּיַחְוֹד אֶחָד, אֲזִי הַתְּחִבֵּר יַעֲקֹב אָבִיהֶם, וְנִטַּל אֶת בֵּיתוֹ, וַיֵּשֶׁב בּוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד עִם הָאֲבוֹת, לְהַתְּחַבֵּר זָכַר וּנְקֵבָה יַחַד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשַׁתְּתַף עִמָּהֶם וְאֲשַׁמַּע מָה הֵם אוֹמְרִים. פָּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ אֶתָּה וְאֶרֶוֹן עֲזָךְ. קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ – כְּמִי שֶׁאוֹמֵר יָקוּם הַמֶּלֶךְ לְבֵית מְנוּחַת מִשְׁכָּנוֹ.

שְׁנַיִם הֵם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ קוֹמָה ה' – מֹשֶׁה וְדָוִד. מֹשֶׁה אָמַר, (במדבר י) קוֹמָה ה' וַיִּפְצֹו אִיבֵיךָ. וְדָוִד אָמַר (תהלים קלב) קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ. מָה הַהֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם? אֵלָא מֹשֶׁה, כְּמוֹ מִי שֶׁמְצִוָה אֶת בֵּיתוֹ הוּא אָמַר. מֹשֶׁה צִוָּה אוֹתָהּ לְהִלָּחֵם קָרֵב כְּנֶגֶד שׁוֹנְאָיו, וְדָוִד הַזְמִין אוֹתָהּ לְמִנוּחָהּ. כְּמוֹ שֶׁמְזַמֵּין [לוֹ] אֶת רַבּוֹ, מְזַמֵּין אֶת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה עִמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ אֶתָּה וְאֶרֶוֹן עֲזָךְ, כְּדִי שֶׁלֹּא לְהַפְרִידֵם.

בְּהִנְיָה יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יִרְנְנוּ. מִכָּאֵן לְמַדְנֹו, שְׁמִי שֶׁמְזַמֵּין אֶת הַמֶּלֶךְ, יִשְׁנֶה אֶת מַעֲשָׂיו כְּדִי לְתַת שְׂמֻחָה לְמֶלֶךְ. אִם דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ

שְׁמֵשְׁמַחִים אוֹתוֹ בְּדַחְנִים פְּשׁוּטִים – יְסַדֵּר לְפָנָיו
בְּדַחְנִים נִכְבְּדִים וְשָׂרִים גְּדוֹלִים, וְאִם לֹא – זֶה לֹא
[מְשׁוּם] שְׂמַחַת הַמֶּלֶךְ.

בא רְאֵה, דָּוִד הַזְּמִין אֶת הַמֶּלֶךְ וְהַגְבִּירָה
לְמִנוּחָה, מָה עָשָׂה? שָׁנָה אֶת בְּדַחְנֵי הַמֶּלֶךְ
בְּשָׁבִיל שָׂרִים וְנִכְבְּדִים, וּמִי הֵם? שְׂכַתוֹב כְּהַנְיָה
יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וְחִסְדֵיךָ יִרְנְנוּ. וְחִסְדֵיךָ יִרְנְנוּ? הֲיֵה
צָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹיִיךָ יִרְנְנוּ! שְׁהָרֵי הַלְוִיִּים הֵם בְּדַחְנֵי
הַמֶּלֶךְ, וְכַעַת דָּוִד שֶׁהַזְּמִין אוֹתוֹ לְמִנוּחָה, עָשָׂה
אֶת הַכְּהֻנִּים וְהַחֲסִידִים שֶׁיְהִיוּ הֵם בְּדַחְנֵי הַמֶּלֶךְ.
אמר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דָּוִד, אֵינִי רוֹצֶה
לְהִטְרִיחַ עֲלֵיךָ. [אלון] [אמר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, דָּוִד, לֹא כָךְ] אָמַר לוֹ דָּוִד, רַבּוֹנִי, [לֹא
כָךְ, אֲלֵא] כְּשֶׁאַתָּה בְּהִיכָלְךָ, אַתָּה עוֹשֶׂה רְצוֹנְךָ.
כַּעַת שֶׁהַזְּמַנְתִּי אוֹתְךָ, הַדְּבַר עוֹמֵד בְּרְצוֹנִי לְקַרֵּב
אֶת אֵלֹהֵי, שֶׁהֵם יוֹתֵר חֲשׁוּבִים, אֵף עַל גַּב שְׂאִין
דְּרָכְכֶם בְּזֵה.

מכאן לְמַדְנֵנו, שְׁמִי שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ, יְסַדֵּר דְּרָכוֹ
וּמַעֲשֶׂהוּ כְּרְצוֹנוֹ. אִם מְזַמִּינִים אוֹתוֹ,
יַעֲשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל מְאָרְחוֹ כְּמוֹ שְׂמִסְדֵּר עָלָיו,
שְׁהָרֵי דָּוִד הִחְלִיף לוֹיִים וְסַדֵּר כְּהֻנִּים, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הִקִּים אֶת הַדְּבַר כְּרְצוֹנוֹ.

אָמַר דָּוִד, בְּעֵבוֹר דָּוִד עֲבַדְךָ אֵל תָּשֻׁב פָּנָי מְשִׁיחֶךָ. הַסְּדוֹר שְׁסֻדְרָתִי לֹא יִשׁוּב אַחֲרָי.
אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דָּוִד, חַיִּיךָ, אֶפְלוּ בְּכֵלִים שְׁלִי לֹא אֶשְׁתַּמֵּשׁ, אֶלֶּא בְּכֵלִים שְׁלֶךָ. וְלֹא זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשֵּׁם עַד שְׁנַתָּן לוֹ אוֹצְרוֹת וּמִתְנֹנֹת, שְׁכָתוֹב נִשְׁבַּע ה' לְדָוִד אֲמַת לֹא יִשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנֶךָ אֲשִׁית לְכֶסֶף לָךְ. בָּא רַבִּי יִצְחָק וּנְשָׁק לוֹ. אָמַר, אִם לֹא בָאתִי לְדַרְךָ הַזֶּה אֶלֶּא לְשִׁמְעַ אֶת זֶה – דִּי לִי.

פְּתַח בֵּן אֶחָד שָׁלוּ וְאָמַר, וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, הֵינֹו שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ב) עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ. דָּבָר אַחֲרָי וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה – רָמַז כְּשִׁי צֵאוֹ יִשְׂרָאֵל מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְהִגְלוֹ בֵּין הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אִיכָה א) וַיֵּצֵא מִן בֵּית צִיּוֹן כָּל הַדְּרָה, וְכָתוֹב גְּלַתָּה יְהוּדָה מִעֵנִי וְגו'.
פְּתַח הָאֲחֵר הַקָּטָן וְאָמַר, וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶךְ שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מה זה וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם?
לְמַלְךָ שֶׁהוּלֵךְ לְבֵית הַגְּבִירָה, צָרִיךְ לְפָגֵשׁ אוֹתָהּ וּלְבַשֵּׁם אוֹתָהּ בְּדַבָּרִים כְּדִי שֶׁלֹּא תִמָּצֵא אֶצְלוֹ כְּהַפְקָר, וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא שְׁאֶפְלוּ יֵשׁ לוֹ מְטָה שֶׁל זָהָב וּכְסָתוֹת מְרַקְמוֹת מַעֲשֵׂה רוֹקֵם לִישָׁן בָּהֶם,

וְהִיא מְתַקֶּנֶת לוֹ מִטְּתוֹ מֵאַבְנִים בְּאַרְץ, וּבְחֶדֶר
 שֶׁל תְּבִין. יַעֲזֹב אֶת שְׁלוֹ וַיִּלּוֹן בָּהֶם, לָתֵת לָהּ נַחַת,
 וּכְדֵי שְׂיִהְיֶה הָרְצוֹן שְׁלָהֶם יַחַד בְּלִי אָנֶס. כְּמוֹ
 שְׁלֹמֹדְנוּ כָּאֵן, שְׁכִיּוֹן שְׁהֵלָךְ אֵלֶיהָ, מֵהַ כְּתוּב?
 [וַיִּלֵּן שָׁם כִּי בָּא הַשָּׁמֶשׁ, לְהִרְאוֹת שְׁאָסוּר לוֹ
 לְאָדָם לְשִׁמְשׁ מִטְּתוֹ בַּיּוֹם] וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם
 וַיִּשֶׁם מְרֹאֲשֵׁתוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, כְּדֵי לָתֵת
 לָהּ נַחַת שְׁאֶפְלוּ אַבְנֵי הַבַּיִת אֲהוּבִים לְפָנָיו לְלוֹן
 בָּהֶם [שְׁכָתוּב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא].

בְּכָה רַבִּי יִצְחָק, [וַחֲסִידָךְ] וְשָׂמַח. אָמַר, אֱלוֹ
 הַמְּרַגְלִיּוֹת תַּחַת יְדֵיכֶם, וְלֹא אֵלֶיךָ
 אַחֲרֵיכֶם? אָמְרוּ לוֹ, אַתָּה תִּלְךָ לְדֶרֶכְךָ, וְאָנוּ נִכְנָס
 לְעִיר לְהִלּוֹלָא שֶׁל בְּנֵי זֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַכְשָׁו
 יֵשׁ לִי לְלַכֵּת לְדֶרֶכִי. הֵלֶךְ לוֹ וְסִדֵּר אֶת הַדְּבָרִים
 לְפָנָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי יָפָה
 אָמְרוּ, וְהַכֵּל נֶאֱמַר בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר,
 הַדְּבָרִים הֵלְלוּ הֵם מִבְּנֵי בְּנֵי שֶׁל רַבִּי צְדוּק
 הַחֶלֶשׁ הֵם. מֵהַ הַטְּעַם נִקְרָא חֶלֶשׁ? מִשּׁוֹם
 שְׁאֲרַבְעִים שָׁנָה הִתְעַנָּה עַל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלֹּא תַחְרַב
 בְּיָמָיו, וְהָיָה מְפָרֵשׁ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַתּוֹרָה
 סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וְנוֹתֵן בָּהֶם דֶּרֶךְ לְבְנֵי הָעוֹלָם
 לְהִתְנַהֵג בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיוּ [אֲלֵא] יָמִים מוּעָטִים עַד שֶׁפָּגַשְׁתִּי אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּבְנֵו הִקְטַן עִמּוֹ. אֲמַרְתִּי לוֹ, אֵיפֹה בִּנְךָ הָאֲחֵר? אָמַר לִי, עָשִׂיתִי לוֹ הִלּוּלָא, וְנִשְׂאָר עִם אִשְׁתּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהִכִּיר אוֹתִי, אָמַר לִי, חַיִּיךָ שְׁלֵא הַזְמַנְתִּי אוֹתְךָ לַחֲתַנְתָּ בְּנֵי מְשׁוּם שְׁלֵשָׁה דְבָרִים: אֶחָד – שְׁלֵא יִדְעָתִי בְּךָ וְלֹא הִכְרַתִּי אוֹתְךָ, שֶׁכֶּךָ מְזַמְיָנִים אֶת הָאָדָם – כְּפִי כְבוֹדוֹ, וְאוּלַי אַתָּה אִישׁ גָּדוֹל וַיִּפְגַּם כְּבוֹדְךָ. וְאֶחָד – אוּלַי אַתָּה הוֹלֵךְ לְדַרְכְּךָ בְּחַפְזוֹן וְלֹא אֲטַרִיחַ עָלֶיךָ. וְאֶחָד – שְׁלֵא תִתְבַּיֵּשׁ לִפְנֵי אֲנִשֵּׁי הַחֲבוּרָה, שֶׁדַּרְכָּנוּ – שֶׁכָּל אוֹתָם שְׂאוּכָלִים עַל שְׁלַחַן חֲתָן וְכֹלָה, כָּלָם נוֹתְנִים לָהֶם אוֹצְרוֹת וּמִתְנּוֹת. אֲמַרְתִּי לוֹ, הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְדוֹן אוֹתְךָ לְטוֹב. אֲמַרְתִּי לוֹ, מֵה שְׂמֵךְ? אָמַר לִי, צְדוּק הִקְטַן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֵשָׁה עָשָׂר [תְּרִיסָר] סוּדוֹת עָלְיוֹנִים בַּתּוֹרָה, וּמִבְּנֵו שְׁלֵשָׁה, אֶחָד בְּנְבוּאָה, וְאֶחָד [וּשְׁנַיִם] בְּחֵלוֹם.

וְאָמַר, מֵה בֵּין נְבוּאָה לְחֵלוֹם? נְבוּאָה בְּעוֹלָם הִיא שֶׁל זְכוֹר, וְהַחֵלוֹם בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה, וּמִזֵּה לָזֵה בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת יוֹרֵד. הַנְּבוּאָה בְּיָמִין וּבְשְׂמָאל, וְהַחֵלוֹם בְּשְׂמָאל. וְהַחֵלוֹם נִפְרָד לְכַמָּה דְּרָגוֹת לְמַטָּה, מְשׁוּם כֶּךָ הַחֵלוֹם הוּא

בְּכָל הָעוֹלָם, אֲבָל כְּפִי דְרָגְתּוֹ. כֶּף נִרְאָה, כְּפִי
הָאָדָם כֶּף דְרָגְתּוֹ, הַנְּבוֹאָה אֵינָה מִתְפַּשֵּׁטת
אֶלָּא בְּמִקוּמָה.

בא רֵאָה מָה כְּתוּב, וַיַּחֲלֵם וַהֲנִיחַ סֵלָם מִצָּב
אֶרְצָה וְרָאִישׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה וַהֲנִיחַ מִלְאֲכֵי
אֱלֹהִים עֲלֵים וַיִּרְדִּים בּוֹ. פֶּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א)
הִיָּה הִיָּה דְבַר ה' אֶל יַחְזִקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן
בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שֵׁם יַד
ה'. הִיָּה הִיָּה – נְבוֹאָה לְשַׁעָה הִיָּתָה, שְׁהַצְטַרְכָּה
עַל הַגְּלוּת מְשׁוּם שְׁהַשְׁכִּינָה יִרְדָּה עִם יִשְׂרָאֵל
לְגָלוּת, וְרָאָה יַחְזִקְאֵל מָה שְׁרָאָה לְפִי שַׁעָה.
וְאָף עַל גַּב שְׁאוֹתוֹ הַמְּקוֹם לֹא רָאוּי לָזֶה, מְשׁוּם
כֶּף הִיָּה הִיָּה. מָה זֶה הִיָּה הִיָּה? אֶלָּא הִיָּה
לְמַעְלָה – הִיָּה לְמַטָּה, שְׁכַתוּב סֵלָם מִצָּב אֶרְצָה
וְרָאִישׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה. נוּטֵל [אוֹתוֹ] לְמַעְלָה
וְנוּטֵל [אוֹתוֹ] לְמַטָּה. הִיָּה הִיָּה – אֶחָד לְמַעְלָה
וְאֶחָד לְמַטָּה.

בא רֵאָה, הַסֵּלָם הַזֶּה מִחֲזִיק בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת –
בְּמַעְלָה וּמַטָּה. בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר.
בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים – בְּמִקוֹם שְׁהַגְּלוּת שׁוֹרָה בּוֹ, וְעַם
כָּל זֶה, עַל נְהַר כְּבָר. מָה זֶה נְהַר כְּבָר? אֶלָּא
שְׁהִיָּה כְּבָר מִקְדָּם לְכֵן, שְׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עָלָיו,

שְׁכָתוּב וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.
 וְזֶה הוּא נָהָר אֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבַּעַת הַנְּהָרוֹת.
 וּמִשׁוּם שֶׁשָּׂרָה עָלָיו מִקֶּדֶם לְכֵן וְהָיָה עָלָיו כָּבֶר –
 שׁוֹרָה בּוֹ עֲכָשׁוּ, וְהַתְּגִלָּה לִיחֻזְקָאֵל.

בא רֵאָה, וַיַּחְלֵם, וְכִי יַעֲקֹב הִקְדוֹשׁ, שֶׁהוּא
 הַשָּׁלֵם שֶׁל הָאָבוֹת, הַתְּגִלָּה עָלָיו בַּחֲלוּם,
 וּבִמְקוֹם הִקְדוֹשׁ הַזֶּה לֹא רָאָה [לוֹ] אֲלֵא בַּחֲלוּם?
 אֲלֵא יַעֲקֹב בְּזִמְנָן הַהוּא לֹא הָיָה נִשְׁוִי, וַיִּצְחַק הָיָה
 קָיָם. וְאִם תֵּאמַר שֶׁהֵינָה אַחֵר כֶּךָ, כְּשֶׁנִּשְׁאַ, כְּתוּב
 וְאֵרָא בַּחֲלוּם? שֶׁם הַמְּקוֹם גֵּרָם, וַיִּצְחַק הָיָה קָיָם,
 וְעַל כֵּן כְּתוּב בּוֹ חֲלוּם.

ואחר שֶׁבֵּא לְאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה עִם הַשְּׂבָטִים,
 וְנִשְׁלַמָּה [בְּהֵם] לָהֶם עֵקֶרֶת הַבַּיִת וְאִם
 הַבָּנִים שְׂמִיחָה, כְּתוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וְגו',
 וְכְתוּב (בְּרֵאשִׁית מו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת
 הַלַּיְלָה. כָּאֵן לֹא כְּתוּב בּוֹ חֲלוּם, שֶׁהָרִי הָיָה
 מִדְּרָגָה אַחֲרֵת עֲלִיוֹנָה.

בא רֵאָה, הַחֲלוּם הוּא עַל יְדֵי גַבְרִיאֵל, שֶׁהוּא
 לְמַטָּה, בְּדִרְגָּה הַשְּׁשִׁית מִנְּבוֹנָאָה. מִרְאָה –
 עַל יְדֵי הַדְּרָגָה הַהִיא שֶׁל הַחֲמִיּה הַהִיא שֶׁשׁוֹלֶטֶת
 בַּלַּיְלָה. וְאִם תֵּאמַר, הֵינָה כְּתוּב (דְּנִיאל ח) גַּבְרִיאֵל

הִבֵּן לְהִלֹּז אֶת הַמְּרֹאֶה – כִּךְ זֶה וְדַאי, שְׁמֵרֹאֶה
 דְּבָרָיו יוֹתֵר סְתוּמִים, וּבְחִלּוּם מְפָרֵשׁ יוֹתֵר,
 וּמְפָרֵשׁ אֶת הַסְּתוּמִים שֶׁל הַמְּרֹאֶה. וְעַל כֵּן
 נִפְקֵד גַּבְרִיאֵל, שְׁיִפְרֵשׁ אֶת דְּבָרֵי הַמְּרֹאֶה, שֶׁהוּא
 יוֹתֵר סְתוּם.

וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּמְרֹאֶה – וַיֵּרָא, וְאָרָא. מָה הַטַּעַם?
 מְשׁוּם שֶׁהוּא מְרֹאֶה, כְּמוֹ הַמְּרֹאֶה הַזֶּה
 שְׁנֵרָאִים בְּתוֹכוֹ כָּל הַדְּמִיּוֹת, וּמְשׁוּם כִּךְ וְאָרָא,
 רְאִיתִי דְמוֹתוֹ. בְּאֵל שַׁדִּי, שֶׁהוּא הַמְּרֹאֶה, שְׁנֵרָאִית
 בְּתוֹכוֹ דְמוֹת אַחֲרַת, וְכָל הַדְּמִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת
 נִרְאוֹת בּוֹ.

מִשׁוּם כִּךְ, יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, כָּתוּב וַיַּחְלֵם
 וַהֲנִיחַ סֵלֶם מִצַּב אֲרֻצָּה [וְרֹאשׁוֹ]. מָה זֶה
 סֵלֶם? הַדְּרָגָה שֶׁשָּׂאָר הַדְּרָגוֹת תְּלוּיּוֹת בָּהּ, וְהוּא
 יְסוּד הָעוֹלָם. וְרֹאשׁוֹ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה, כִּךְ הוּא
 לְהִתְקַשֵּׁר עִמוֹ. וְרֹאשׁוֹ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה, מִי רֹאשׁוֹ?
 רֹאשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ סֵלֶם. וּמִי הוּא? זֶה שְׁכָתוּב בּוֹ
 (בראשית מז) רֹאשׁ הַמָּטָה. מְשׁוּם שֶׁהוּא רֹאשׁ לַמָּטָה
 הַזֹּאת וּמִמֶּנָּה מְאִיר. מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה, מְשׁוּם שֶׁהוּא
 סִיּוּם הַגּוֹף, וְעוֹמֵד בֵּין עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן, כְּמוֹ
 שֶׁהַבְּרִית הוּא סִיּוּם הַגּוֹף וְעוֹמֵד בֵּין הַיְרֻכִּים
 וְהַגּוֹף, וְעַל זֶה מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה.

**וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, אֱלוֹ
הַמְּמַנִּים שֶׁל כָּל הָעַמִּים, שֶׁהֵם עוֹלִים
וְיֹרְדִים בְּסֵלֶם הַזֶּה. כְּשִׁישְׂרָאֵל חוֹטְאִים, נִשְׁפָּל
הַסֵּלֶם הַזֶּה, וְעוֹלִים אוֹתָם הַמְּמַנִּים. וְכִשִּׁישְׂרָאֵל
מְכַשִּׁירִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, מִתְעַלֶּה הַסֵּלֶם הַזֶּה, וְכֹל
הַמְּמַנִּים יוֹרְדִים לְמַטָּה וְעוֹבֵר שְׁלִטוֹנָם. הַכֹּל
עוֹמֵד בְּסֵלֶם הַזֶּה. כָּאֵן רָאָה יַעֲקֹב בַּחֲלוּמוֹ אֶת
שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ וְאֶת שְׁלִטוֹן שָׂאֵר הָעַמִּים.**

**דְּבַר אַחֵר וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ,
בְּמִי? בְּאוֹתוֹ רֵאשׁוּ שֶׁל אוֹתוֹ סֵלֶם.
שְׂכַשְׂמִסְתַּלֵּק רֵאשׁוֹ מִמֶּנּוּ – הַסֵּלֶם נִכְנָע, וְעוֹלִים
כָּל הַמְּמַנִּים. וְכִשְׂמִתְחַבֵּר רֵאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ סֵלֶם –
מִתְעַלֶּה, וְכֹל הַמְּמַנִּים יוֹרְדִים. וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד.**

**כְּתוּב (מלכים-א ג) נִרְאָה ה' אֶל שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם
הַלְיָלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל מָה אֲתָן לָךְ.
וְאִם תֹּאמַר, כָּאֵן בַּחֲלוֹם, וְכִי אִיזוֹ רְשׁוֹת יֵשׁ
לְחֲלוֹם בְּזֶה? אֲלֹא כָּאֵן נִכְלַלְתָּ דִּרְגָה בְּדִרְגָה,
הַדִּרְגָה הָעֲלִיוֹנָה עִם הַדִּרְגָה הַתַּחְתּוֹנָה. מִשׁוּם
שֶׁעַד עַכְשָׁיו שְׁלֹמֹה לֹא הָיָה שָׁלֵם. כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁלַם,
כְּתוּב (שם ה) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשְׁלֹמֹה, וְכְתוּב (שם)
וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה. שְׁעֵמְדָה הַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹתָה,**

ובית המקדש נבנה, ואז היה רואה שלמה את
החכמה עין בעין, ולא הצטרף לחלום.

אחר שחטא, הצטרף לחלום כבראשונה, ועל
כן כתוב (שם יא) הנראה אליו פעמים. וכי
פעמים היה ולא יותר? אלא צד החלום היה לו
פעמים, וצד החכמה היה בכל יום.

ועם כל זה הצד של החלום היה יותר על
כל שאר בני האדם, משום שנכללה
דרגה עם דרגה, מרא"ה במרא"ה. והנה כאן
בסוף ימיו יותר חשוף, וזה משום שחטא,
והלבנה עמדה להפגם. מה הטעם? משום
שלא שמר את ברית הקדש בהתעסקותו עם
נשים נכריות, וזה התנאי שהקדוש ברוך הוא
עשה עם דוד, שכתוב (תהלים קלב) אם ישמרו
בניך בריתי וגו', גם בניהם עדי עד ישובו
לכסא לך.

מה זה עדי עד? הינו שכתוב (דברים יא) כימי
השמים על הארץ. ומשום ששלמה לא
שמר את הברית הזו כראוי, התחילה הלבנה
להפגם, ועל כן בסוף הצטרף את החלום, וכן
יעקב הצטרף את החלום, כמו שבארנו.

רַעֲיָא מְהִימָנָא

השלמה מההשמטות (סימן ו)

וַיַּחַלְלוּם וְהִנֵּה סֵלִם מִצָּב אֲרָצָה (בראשית כח). **וְהִנֵּה סֵלִם** – זו תְּפִלָּה. **מִצָּב אֲרָצָה** – שְׁמֵת־פְּלָלִים בְּנֵי אָדָם לוֹ בְּאֶרֶץ, שֶׁהִיא שְׂכִינָה, וּמִגִּיעַ לַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מלכים א-ח) **וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְסוּד הַדָּבָר** – (תהלים ח) **ה' אֲדַנְנוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר. וּבְזִמְנֵי שְׁמוֹדִיעַ לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ שְׁעוּלָה בְּאוֹתָהּ הַתְּפִלָּה, מִיָּד** – **וְהִנֵּה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדִּים בּוֹ. בּוֹ – בְּאוֹתוֹ אָדָם.**

כְּלָם פּוֹתְחִים כְּנִפְיָהֶם לְקַבֵּל שְׂכִינָה בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (יחזקאל א) **וְכִנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מְלֻמְעָלָה. וְזֶה עֲלִים, שְׂכִינָה עַל כְּנִפְיָהֶם, וַיִּרְדִּים בּוֹ. מָה זֶה בּוֹ? בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עֲלֵיהֶם לְקַבֵּל שְׂכִינָתוֹ, וּמִיָּחַד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הָאִישׁ בְּתְפִלָּתוֹ, שֶׁשְׂכִינָה הִיא מְצוּהַ כְּלוּלָה בְּשֵׁם יְהו"ה, הִיא הַחִיָּה שְׁלוֹ, וּמְצוּהַ בְּלִי מַחְשָׁבָה אֵין לָהּ עֲלֵיהָ. וּמַחְשָׁבָה הִיא אָדָם, יו"ד ה"א וָא"ו ה"א, תְּפִאָרַת מְצוּהַ, הַמְּלֻכּוֹת כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע חֵיוֹת הַמְּרַכְּבָה,**

כְּלוּלָה מְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, הִיא הַנִּקְבָּה שְׁלוֹ, הַפְּנִים
שְׁלוֹ, פְּנֵי הַרְחָמִים, עֲבוּרָה אִמְרָתִי (שמות לג) אִם
אֵין פְּנִיָּה הַלְכִים וְגוֹמֵר.

וּמִצֵּד הַצְּדִיק נִקְרָאת אַחֲוָרִיו, חֲיָה כְּלוּלָה
שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת שְׁאַחֲוָרֵי הָאָדָם,
שְׁדוּמָה לְשִׁדְרָה שְׁבָה שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת, הִיא
אַחֲוֹר לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, וְקָדָם לְמַחְשָׁבָה, שְׁנֶאֱמַר
בָּה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּאָדָם שֶׁל
אַחֲוֹר, שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁהוּא אַחֲוֹר
לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית וְקָדָם לְפָרְעָנוֹת.

קָמוּ תַנָּאִים וְאִמּוּרָאִים וְאָמְרוּ, רוּעָה הַנְּאָמֵן,
בְּרוּךְ אַתָּה לְאֵל עֲלִיּוֹן, הוּא יָקִים לְךָ
בְּקִשְׁתְּךָ בְּכֹל. קָם זָקֵן עֲלִיּוֹן בִּינֵיהֶם וְאָמַר, רוּעָה
הַנְּאָמֵן, בְּךָ הַתְּקִים פְּסוּק זֶה שְׁנֶאֱמַר (ישעיה סב) וְאֵל
תַּתְּנוּ דְּמֵי לוֹ, שֶׁהָרִי עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מְקַנְנִים
בְּצִלְמָךְ, מַחְנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם
מֵהִישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה, וּמַחְנוֹת הַגְּבִירָה שֶׁהֵם
מֵהִישִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנָה, עָלֶיךָ נֶאֱמַר וְהִנֵּה מְלֹאכֵי
אֱלֹהִים עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. בְּךָ עוֹלִים מַחְנוֹת
הַשְּׁכִינָה בַתְּפִלָּה, וְיֹרְדִים מַחְנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְשְׁכִינָתוֹ בְּכַמָּה שִׁירִים וְנִגּוּנִים שֶׁל תְּפִלָּה.

אַתָּה הוא הַקְּרוֹב לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתַפְלֵתְךָ,
 שֶׁהִיא קָרְבָן לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנָתוֹ
 בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמָן, בְּצוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. שְׁתַּקְּנוּ
 בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה קָרְבָנוֹת הַתְּפִלָּה מֵצַד הַיְמִינִי,
 שֵׁשׁ כֹּהֵן אִישׁ חֹסֵד, וְתַקְּנוּ זְמִירוֹת שֵׁהֵם שִׁיר
 הַלְלוּיִם אַחֲרֵיהֶם מֵצַד הַגְּבוּרָה, וְהוּד דְרָגָה שֶׁל
 דָּוִד נִקְשְׂרָה בְּשִׁמְאֵל שֶׁל גְּבוּרָה. וְאַהֲרֹן דְרָגָתוֹ
 בַּהוּד נִקְשֶׁר בְּחֹסֵד, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים טז) נְעֻמוֹת
 בַּיְמִינְךָ נֹצֵחַ.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיְחוּד כּוֹלֵל בְּרָכוֹ וּקְדוּשָׁה,
 שֶׁהוּא קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּבְרָכָה מֵצַד
 הַיְמִינִי, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (במדבר 1) דִּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל
 בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּקְדוּשָׁה
 מֵצַד הַלְלוּיִם עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, הַקְּשֶׁר שֶׁל יָמִין
 וְשִׁמְאֵל, וְהוּא קְשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהוּא
 הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה.

תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ כִּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהוּ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה,
 תְּפִלִּין שֶׁל רְבוּן הָעוֹלָם מֵה פְּתוּב בְּהֵן?
 וְהוּא קְשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה.
 וְזֶה שֶׁבְּאֵרוֹ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, הִרְאָהוּ לְמֹשֶׁה קְשֶׁר
 שֶׁל תְּפִלִּין. שִׁי שֶׁלְךָ מֹשֶׁה, כּוֹלֵל שְׁלֹשׁ פְּנֵי
 הָאָבוֹת לְמַעְלָה שְׁתַּקְּנוּ שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת, שְׁסִימָנָם:

”שְׁחֲרִית מִנְחָה עֲרֵבִית. מ”ה שְׁלֶף תְּפֹלֵת
הַשֶּׁבֶת, שְׁנֵאָמַר בָּהּ (בראשית א) וַרְדּוּ בַדְּגַת הַיָּם
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ, וְנִכְלְלָהּ
מִרְכָּבָה הַתְּחִתּוֹנָה שֶׁל אֶהְרֵן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, וְאָדָם
הָרֵאשׁוֹן לְמַעְלָה, וּבֵת זֹגוּ לְמַטָּה, אִם כָּל חַי,
שֶׁהוּא צָדִיק חַי הָעוֹלָמִים.

וְלָבֵן, אֶהְרֵן אֶף עַל גַּב שֶׁהוּא יָמִין, בְּאֵרוֹהוּ
רְבוֹתֵינוּ, אֶהְרֵן שׁוֹשְׁבֵין הַגְּבִירָה הָיָה.
רוּעָה הַנְּאֻמָּן, יַעֲקֹב הוּא הַכוֹלֵל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת,
שָׁבוּ רוֹכְבֵי אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְלֹא לְחִנָּם הִקִּימוּ בְעֲלֵי
הַמִּשְׁנָה, יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כִּיפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, רָאִינוּ
שֶׁכָּפַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמֵךְ וְאָמַר
מִשֶּׁה מִשֶּׁה, לְכֹלֵל אוֹתָךְ בְּמִרְכָּבָה הָעֲלִיוֹנָה
וּבְמִרְכָּבָה הַתְּחִתּוֹנָה, לְהַכְלִיל בָּךְ אָדָם הָרֵאשׁוֹן
מִצְדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וְלְהַכְלִיל בָּךְ חֲוָה מִצְדַּד שֶׁל
אֶהְרֵן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה.

לָמָּה לֹא כָּפַל אֶת שֵׁם יַעֲקֹב כֶּךָ? אָמַר לוֹ מְנוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה, מִשׁוּם שֶׁקָּרָא לוֹ יַעֲקֹב וְקָרָא לוֹ
יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב לְשׁוֹן לְשׁוֹן עָקַב, שֶׁהֵינּוּ נִקְבָּה,
שְׁלֵמִדְנוּ, עָקְבוּ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִכֶּהָ גִלְגַּל

חַמָּה. וְנִקְרָא יִשְׂרָאֵל, שְׁשֵׁם רֹאשׁ זָכָר רֹאשׁ
 לְנִקְבָּה, שֶׁהֵינּוּ עֶקֶב. וְזֶהוּ שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְנִחְשׁ, (שם ג) הוּא יְשׁוּפֵךְ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפְנוּ
 עֶקֶב, וְזֶה גֵרָם שְׂכִינָה בַּגְּלוּת, שְׁנֶאמַר בָּהּ (משלי כב)
 עֶקֶב עֲנוּה יִרְאֵת ה'.

שְׂמַח רַבִּי שְׂמֵעוֹן וְשְׂמַחוּ רֹאשֵׁי הַיְּשִׁיבָה וְאָמְרוּ
 לְפָנָיו, פִּהּ הַשְּׂכִינָה, סִינִי, מִי יָכוֹל לְעַמֵּד
 [לְפָנָיו], שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ מְדַבְּרִים
 עִמוֹ, וְשֵׁשׁ רִבּוּת שֶׁל הַיְּשִׁיבָה הַתְּחִתּוֹנִים
 מְדַבְּרִים עִמוֹ, וְאֵף שֵׁשׁ רִבּוּא שֶׁל הַיְּשִׁיבָה
 הָעֲלִיּוֹנָה כֶּף מְדַבְּרִים עִמוֹ. עַל פִּיךָ נֶאמַר וְהִנֵּה
 מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְגוֹמֵר.

דְּבַר אַחַר וַיְחַלֵּם וְהִנֵּה סֵלֶם. פָּתַח רַבִּי שְׂמֵעוֹן
 וְאָמַר, סִינִי זֶה סֵלֶם, וְהוּא ק"ל, וְסוּד
 הַדְּבַר – (ישעיה יט) הִנֵּה ה' רִכַּב עַל עֶ"ב ק"ל. עַב
 זֶה יו"ד ה"י גִּי'וֹ ה"י. וְעוֹד – יו"ד. יו"ד ה"א.
 יו"ד ה"א וְא"ו. יו"ד ה"א וְא"ו ה"א – זֶה מֵאָה
 וּשְׁלֹשִׁים. הָאוֹתִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת עוֹלוֹת לְשִׁבְעִים
 וּשְׁנַיִם. הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן תּוֹלְדוֹתֵיהֶן עוֹלוֹת לְמֵאָה
 וּשְׁלֹשִׁים. עֶ"ב ק"ל מְאֵתִים וּשְׁתַּיִם כֶּחָשׁבוֹן בָּר. אֶתָּה
 הוּא הַבֵּן, הָרוּעָה הַנְּאָמָן, עֲלִיךָ נֶאמַר
 (תהלים ב) נִשְׁקוּ בָר. אֶתָּה הוּא רִבֵּן שֶׁל

יִשְׂרָאֵל, גְּדוּל לְמַטָּה, רַבֵּן שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת, בִּ"ר
 לְמַעְלָה, בֵּין שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינָתוֹ,
 [חֶסֶר "גַּם" לְהַשְׁלִים לְמֵאֲתִים אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה]
 עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לְגַבֵּי מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף (שְׁמוֹת ב) גַּם
 יְהוֹ"ה הַעֲבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. בִּ"גַם" הַזֶּה
 הַתְּכַפֵּר דָּוִד, וְזֶהוּ שְׁעוֹר שֶׁל הַחֲלָה, אַרְבָּעִים
 וּשְׁלֹשׁ בֵּיּצִים וְתוֹסֶפֶת חֲמֵשׁ בֵּיּצָה, רָמוּז (ויקרא ה)
 וַחֲמִשְׁתֵּי יוֹסֵף עָלָיו.

סדר הלימוד ליום יט חשון [יום 49 בשנה]

אֲשָׁרִי הַתְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מִפִּיךָ, כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יָרַד עַל הַר סִינַי וְנֶאֱמַר בּוֹ
 (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עֲמָנוּ עִמָּד הַיּוֹם
 [וְגו'] וְאֵת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֹה עֲמָנוּ הַיּוֹם, כִּךְ כְּשֵׁאתָהּ
 מִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וּבַתְּפִלָּה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְכַנֵּס עֲלֵינוּנִים וְתַחֲתוּנִים, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ
 שֶׁהֵיוּ וְשֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת, וְכָל מַחֲנוֹת הַמְּלֹאכִים,
 וַיּוֹרֵד בְּצִלְמָךְ לְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ וְתוֹרַתְךָ, מִשּׁוֹם
 שֶׁמִּחֲשַׁבְתָּךְ לִיחַד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם
 שְׂכִינָתוֹ בְּכָל הַמַּחֲנוֹת שְׁלוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,
 בְּתוֹרַתְךָ וּבַתְּפִלָּתְךָ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרֵּךְ

מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֵׂה, וּכְמוֹ שֶׁהוּא אָמַר אָנֹכִי,
וְהֵם אָמְרוּ (שמות כד) נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע.

כָּךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְהֵם
שׁוֹתְקִים וְשׁוֹמְעִים לְדַבְרָךְ, מִשׁוּם שֶׁרְצוֹנְךָ
בָּהֶם לֵיחַד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתוֹ בְּכָל
הַמַּחֲנוֹת שָׁלוֹ. וְכָל מֵה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַבְּטִיחַ וְהוֹדָה לַעֲשׂוֹת לָךְ חֲכָמָה מִכָּמָה טוֹבוֹת
שֶׁאֵין לָהֶם סוּף, כִּלְמַם אוֹמְרִים נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע.

וּמִשׁוּם זֶה אָמְרוּ (תהלים קג) בָּרְכוּ ה' [כָּל]
מִלְאָכָיו גְּבֵרֵי כֹחַ וְגוֹמֵר, וְהַחֲזִיק בָּךְ,
שֶׁהָרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתוֹ וְכָל הַמַּחֲנוֹת
שָׁלוֹ וְשֶׁל שְׂכִינְתוֹ הַסְּכִימוּ לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנְךָ,
וְיֹתֵר מִדְּאִי הוּא כְּתוּב עַל יָדְךָ, וְלֹא נֶפֶל דְּבַר
קָטָן מִכְּתִיבַת יָדְךָ שֶׁלֹּא הִתְקַיַּם. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ
שֶׁאֲדוֹנוֹ מִחֲשִׁיב אוֹתוֹ כְּגוֹפוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ כְּבוֹד
כְּדַמּוֹתוֹ לְהִיּוֹת שׁוֹקֵל דְּבָרֵי פִּיּוֹ בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה
כְּמוֹ לַמּוֹד בְּהַר סִינַי, וְאֵין אֶחָד שֶׁפּוֹתַח פִּיּוֹ
לְקַטְרֵג, אֶלֶּא עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּהַסְּכָמָה אַחַת
בְּרְצוֹן אֶחָד: (ע"כ מההשמטות).

וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו וְגו'. כָּאֵן רָאָה יַעֲקֹב הַקָּשֶׁר
שֶׁל הָאֱמוּנָה כְּאֶחָד. נֹצֵב עָלָיו, וְכְתוּב

ומִלֵּךְ אֵין בְּאֵדוֹם נֶצֶב מֶלֶךְ. [נְצִיב מֶלֶךְ] (מלכים א כב)
 רָאָה, שְׁכַל הַדְּרָגוֹת עוֹמְדוֹת כִּלְּן יַחַד עַל אוֹתוֹ
 הַסֵּלֶם לְקֶשֶׁר הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד, מִשׁוֹם שְׁאוֹתוֹ
 הַסֵּלֶם נִתֵּן בֵּין שְׁנֵי צְדָדִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית כח)
 אָנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ
 וְגו'. אֵלוֹ הֵם שְׁנֵי צְדָדִים, בְּיָמִין וּבְשְׂמָאל.

דְּבַר אַחַר וְהִנֵּה ה' נֶצֶב עָלָיו [וַיֹּאמֶר] – עַל
 יַעֲקֹב, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה, יָמִין
 וּשְׂמָאל, וַיַּעֲקֹב בְּתוֹכָם, וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל לְהַקְשֵׁר
 בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב אָנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ
 וְאֱלֹהֵי יִצְחָק. מִנֵּין לָנוּ שִׁיעֵקֶכּ בְּאֲמִצֵּעַ? מִשְׁמַע
 שְׁכָתוֹב אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק
 [הָאָרֶץ], וְלֹא כָתוּב וְאֱלֹהֵי יִצְחָק אָבִיךָ. שְׁכִיּוֹן
 שְׁנַקְשֵׁר עִם אַבְרָהָם, נִמְצָא שֶׁהוּא בְּאֲמִצֵּעַ. וְאַחַר
 כֵּן, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ – הִנֵּה הַכֹּל
 מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה אַחַת. וְכֵאֵן הוּא רָאָה שִׁיְהִיָּה
 שְׁלֵמוֹת הָאֲבוֹת.

בֵּא רָאָה, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ, שְׁכִיּוֹן שְׁאָמַר
 אַבְרָהָם אָבִיךָ, וְדַאי שֶׁהוּא בְּאֲמִצֵּעַ. וְאֱלֹהֵי
 יִצְחָק, כָּאֵן נִרְמַז שְׁקֶשׁוֹר לְשְׁנֵי צְדָדִים וְאוֹחַז
 אוֹתָם. קֶשׁוֹר לְצַד אֶחָד – שְׁכָתוֹב אַבְרָהָם אָבִיךָ.

וְקָשׁוּר לְצַד אַחַר – שְׁכָתוּב וְאֱלֹהֵי יִצְחָק. תּוֹסַפֵּת
 וְאִ"ו לְיִצְחָק, לְהִרְאוֹת שְׁיַעֲקֹב אַחוֹז לְשְׁנֵי צַדִּדִּים.
 וְעַד שְׁיַעֲקֹב לֹא נִשָּׂא, לֹא נֶאמַר בְּגִלּוּי יוֹתֵר,
 וְנֶאמַר בְּגִלּוּי לְמִי שְׁמִכִּיר דְרַכֵּי הַתּוֹרָה.
 אַחַר שֶׁנִּשָּׂא וְהוֹלִיד, נֶאמַר לוֹ בְּגִלּוּי. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (בראשית לג) וַיֵּצֵב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל. מִכָּאֵן לְמַדְנֹו, מִי שֶׁלֹּא נִשְׁלַם לְמַטָּה – לֹא
 נִשְׁלַם לְמַעְלָה. שׁוֹנֶה יַעֲקֹב, שֶׁנִּשְׁלַם לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה, אֲבָל לֹא בְּגִלּוּי.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁנִּשְׁלַם בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה – לֹא. אֲלֵא
 רָאָה שְׁיִשְׁלַם לְאַחַר זְמַן. וְאִם תֵּאמַר, הִנֵּה
 כָּתוּב וְהִנֵּה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרֵתִיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְךָ?
 אֲלֵא הַשְּׁגָחַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁמְרֵתוֹ לֹא
 נִעְזָבָה מֵיַעֲקֹב לְעוֹלָמִים בְּכֹל מָה שֶׁהִצְטַרַךְ לוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל בְּעוֹלָם הָעֵלְיוֹן עַד שֶׁנִּשְׁלַם.

וַיִּיבֶן יַעֲקֹב מִשְׁנֵתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם
 הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי. וְכִי תִמְיָהָה הוּא
 שֶׁלֹּא יָדַע? אֲלֵא מָה זֶה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי? כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאמַר (שמואל א-ג) וּפְנֵי ה' לֹא חִלִּיתִי. אָמַר, וְכִי
 כָּל זֶה הַתְּגָלָה לִי וְלֹא הִסְתַּכַּלְתִּי לְדַעַת אֲנֹכִי,
 וְלִהְפֹּנֵס תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה וְלִהְיוֹת שָׁלֵם?

בא ראה, כתוב (בראשית כה) **ותאמר אם כן למה זה אנכי. כל יום ויום ראתה רבקה את אור השכינה, שהשכינה היתה במשכנה, והתפללה שם. כיון שראתה צרתה במעיה, מה כתוב? ותלך לדרש את ה'. יצאה מהדרגה הזו לדרגה אחרת, שהיא הוי"ה. משום כך אמר יעקב, וכי כל כך ראיתי ואנכי לא ידעתי? משום שהיה לבדו ולא נכנס תחת כנפי השכינה.**

מיד - וירא ויאמר מה נורא המקום הזה. הדבר הזה הוא לשני הצדדים. מה נורא המקום הזה - אחד על אותו המקום שאמר בראשונה, ואחד על אות הברית הקדוש, שלא צריך להבטל.

ואף על גב שהם לשני צדדים - הוא אחד. אמר, אין זה כי אם בית אלהים. אין זה להיות בטל, אין זה להמצא לבדו, זה לא העמידה שלו, אלא בית אלהים, להשתמש בו ולעשות בו פרות ולהריק לו ברכות מכל איברי הגוף, שזהו השער של כל הגוף. זהו שכתוב וזה שער השמים. זה השער של הגוף ודאי, שער הוא להריק ברכות למטה, אחוז למעלה ואחוז למטה. אחוז למעלה - שכתוב וזה שער השמים. [אחוז] למטה -

שְׁכָתוּב אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. וְעַל זֶה, וַיִּירָא
וַיֹּאמֶר מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. וּבְנֵי אָדָם אֵינָם
מִשְׁגִּיחִים בְּכַבּוּד שָׁבוּ לְהִיּוֹת בּוֹ שָׁלֵם לְמַעַלָּה
וּלְמַטָּה. בָּא אָבִיו וּנְשָׁקוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁשָּׁמַעְתִּי אוֹתָם הַדְּבָרִים
מִפִּי, בְּכִיתִי וְאָמַרְתִּי, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן
שֶׁלֹּא בִטֵּל מִן הָעוֹלָם הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה.
הִלְכְּתִי עִמָּם עַד שֶׁלֹּשׁ פְּרֻסָּאוֹת עַד שֶׁנִּכְנַסְתִּי
עִמָּהֶם לָעִיר. לֹא הִסְפִּיקוּ לְהַכְנִס, עַד שֶׁשָּׂדַךְ
אוֹתוֹ הָאִישׁ אֶת בָּנוּ, וְאָמְרוּ לוֹ, דְּבַרְיָךְ לֹא
יְהִי לְבִטְלָה.

אָמַרְתִּי, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהַדְּבָרִים
הִלְלוּ הֵם כָּלֵם בְּסוּד הַחֲכָמָה
וּלְהִרְאוֹת דְּבָרִים אַחֲרִים. כְּשֶׁסִּדְרְתִּי הַדְּבָרִים לִפְנֵי
רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לִי, אֵל תֹּאמַר שֶׁהַדְּבָרִים הִלְלוּ
הֵם שֶׁל תִּינוּק, אֶלָּא הֵם דְּבָרִים שֶׁל סוּדוֹת
עֲלִיוֹנִים, וְהַכֹּל רְשׁוּמִים בְּסוּד הַחֲכָמָה.

וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֹאמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי
וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן שֶׁכָּל זֶה
הַבְּטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לָמָּה לֹא הֶאֱמִין,
שֶׁאָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגו'? אֶלָּא, אָמַר

יַעֲקֹב, חֲלוֹם חֲלֵמְתִי, וְהַחֲלוֹמוֹת – מֵהֶם אָמֵת
 וּמֵהֶם לֹא אָמֵת, וְאִם יִתְקַיֵּם, הֲרִי יִדְעָתִי שֶׁהוּא
 חֲלוֹם אָמֵת. וְעַל כֵּן אָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי
 וְגו', כִּמוֹ שֶׁחֲלֵמְתִי, וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים. אָנִי
 אֶהְיֶה מוֹשֵׁךְ בְּרִכּוֹת מֵהַמַּעֲיָן שֶׁל הַנַּחֲלָה שֶׁל הַכֹּל
 לְמָקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים.

בא רֵאָה, יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּאִמְצָע, הַכֹּל הוּא נוֹטֵל
 בְּרֵאשׁוֹנָה מֵהַמְּקוֹר שֶׁל הַכֹּל, וְאַחַר שִׁיגִיעַ
 אֵלָיו, מִמֶּנּוּ שׁוֹפֵעַ וּמִמְשִׁיךְ לְמָקוֹם הַזֶּה, מִשְׁמַע
 שֶׁכָּתוּב וְהָיָה ה' לִי – בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר הַכֹּל –
 לֵאלֹהִים. כִּמוֹ שֶׁאֱלֹהִים יִהְיֶה שׁוֹמֵר וְעוֹשֶׂה לִּי כָּל
 אוֹתָן הַטּוֹבוֹת, אַף אָנִי אֶהְיֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ מֵהַמְּקוֹם
 שֶׁלִּי כָּל אוֹתָן הַבְּרִכּוֹת, וְיִתְחַבֵּר בּוֹ הַקָּשֶׁר שֶׁל
 הַכֹּל. מָתִי? וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי,
 כְּשֶׁאֶהְיֶה יוֹשֵׁב בְּדֶרֶגָה שְׁלִי, וְאֶהְיֶה יוֹשֵׁב בְּדֶרֶגָה
 שֶׁל שָׁלוֹם לְתַקֵּן אֶת בֵּית אָבִי, וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם
 דּוֹקָא, אַזְ וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים.

דבר אַחַר וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, שֶׁשֵּׁם
 הֵיא הָאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, שֵׁם אֲשֶׁתִּלֵּם. וְהָיָה
 ה' לִי לֵאלֹהִים. בְּמָקוֹם הַזֶּה אֶעֱלֶה [נִתְעַלָּה]
 מִדֶּרֶגָה זוֹ לְדֶרֶגָה אַחֲרַת כְּרָאוּי, וְשֵׁם אֶעֱבֹד
 עֲבוֹדָתוֹ.

רבי חייא פתח ואמר, דברי עונות גברו מני
 פשעינו אתה תכפרם. הפסוק הזה קשה,
 שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו. אלא דוד
 בקש על עצמו, ואחר כך בקש על הכל (תהלים סה)
 דברי עונות גברו מני. אמר דוד, אני ידעתי
 בעצמי שחטאתי, אבל כמה רשעים הם בעולם
 שהתגברו חטאיהם עליהם יותר ממני. הואיל
 וכן, לי ולהם, פשעינו אתה תכפרם.

בא ראה, בשעה שרבים הרשעים בעולם, הם
 עולים עד אותו מקום שספרי הרשעים
 נפתחו, כמו שנאמר ה(בית) דין יושב וספרים
 נפתחים, ואותו ספר [הדין עומד עליה], [למעלה
 מראשו של דוד הוא] משום כך דברי עונות גברו
 מני, ועל כן פשעינו אתה תכפרם.

יעקב כמו כן משום כך לא האמין. אם תאמר
 שלא האמין בקדוש ברוך הוא - לא.
 אלא שלא האמין בעצמו. אולי יחטא, ואותו
 החטא ימנע אותו שלא ישוב בשלום ותסתלק
 ממנו השמירה, ומשום כך לא האמין בעצמו.
 והיה ה' לי לאלהים אפלו רחמים, כשאשוב
 בשלום, אשים כנגדי את הדין, משום [שהרי]
 שאני עובד לפניו תמיד.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, אָמַר יַעֲקֹב, כָּעֵת אֵינִי צָרִיךְ אֶת הַדִּין. כְּשֶׁאֲשׁוּב לְבֵית אָבִי אֶתְכַלֵּל בְּדִין וְאֶתְקַשֵּׁר בּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא כֹךָ, אֲלֵא אָמַר, עֲכָשׁוּ אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי, אֲנִי צָרִיךְ שֶׁהַדִּין יִשְׁמַר אוֹתִי עַד שֶׁאֲשׁוּב בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי. אָבֵל כִּיּוֹן שֶׁאֲשׁוּב בְּשָׁלוֹם, אֲכַלִּיל אֶת הַרְחָמִים בְּדִין, וְאֶתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר נְאֻמָּן לְהַכְלִיל הַכֹּל יַחַד. וְהֶאֱבֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שֶׁהָרִי אִז הַכֹּל יִהְיֶה קֶשֶׁר אֶחָד, וְהֶאֱבֵן הַזֶּה מִתְבָּרְכַת מִיָּמִין וּמִשְׁמָאל, מִתְבָּרְכַת מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה, מִשּׁוּם [זֶה] שֶׁאַתָּן מַעֲשֵׂר מִכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, הִנֵּה כָּתוּב וַיִּקַּח מֵאֲבִנֵי הַמָּקוֹם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֶאֱבֵן הַזֶּה עֲלִיוֹנָה [עַל] כִּמְהָ אֲבָנִים לְמָקוֹם מוֹשְׁבָה לְשָׁרוֹת עֲלֵיהֶם, [זֶהוּ שְׁכָתוּב] וְהָרִי כָּתוּב וְהֶאֱבֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה – [עֲלִיוֹנָה הִיא צָרִיךְ לְהִיּוֹת!] מִשּׁוּם [כִּיּוֹן] שֶׁאָמַר אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, כָּאֵן הָרִים אוֹתָהּ מִצָּבָה עֲלִיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁתְּלָהּ בָּהּ כָּל הַשִּׁבְחָ שֶׁל זֶה, שֶׁאֵין זֶה לְקִיָּם [לְמַטָּה] כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, וַיִּפָּה. וְעַל כֵּן אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה. יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, לְעוֹלָמִים. בֵּית אֱלֹהִים? בֵּית ה' הִיא צָרִיךְ לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְכוּנָן

אֶת בֵּית ה', וְכֵן (תהלים קכב) בֵּית ה' גִּלְיָהּ. אֶלֶּא
מְקוֹם בֵּית הַדִּין הוּא מִשְׁנֵי צְדָדִים עֲלִיוֹנִים –
מִצַּד הַיּוֹבֵל שֶׁהוּא אֱלֹהִים חַיִּים, וּמִהַצַּד שֶׁל
יִצְחָק אֱלֹהִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַיּוֹבֵל, אֵף עַל גַּב שְׁהַדִּינִים
[יּוֹצְאִים] מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה וְכֻלָּם רַחֲמִים
[וְדִינִים], כָּל הַשְּׂמֻחוֹת יּוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, וְהוּא
שְׂמֻחַת [וְהוּא חֲרוּת] הַכֹּל. אֶלֶּא בֵּית אֱלֹהִים –
הַצַּד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה. אִם לְטוֹב, בְּצַד [הַיּוֹבֵל]
הַשְּׂמֵאל מִתְעוֹרְרַת בּוֹ אֶהְבֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
שְׂמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי. אִם לְרַע, בְּצַד הַשְּׂמֵאל
מִתְעוֹרֵר בּוֹ דִּין קָשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִצְפוֹן
תִּפְתַּח הָרָעָה עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. וְדַאי בֵּית
אֱלֹהִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֵּית אֱלֹהִים, הֵינוּ
שְׂכֵתוֹב קִרְיַת מְלֶךְ רַב. יֵשׁ מְלֶךְ סֵתָם וַיֵּשׁ מְלֶךְ
רַב. וְדַאי שֶׁהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא מְלֶךְ רַב, וְזוֹהֵי
קִרְיַת מְלֶךְ רַב.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ יּוֹשְׁבִים תַּחַת
הָאֵילָנוֹת שֶׁל שְׂדֵה אוֹנוֹ. נִרְדָּם רַבִּי חֲזִיָּא,
וְרָאָה אֶת אֵלֶיהֶו. אָמַר, מִהוֹכַחַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל מֶר
מְאִיר הַשְּׂדֵה. אָמַר, כָּעֵת בָּאתִי לְהוֹדִיעַ שְׁקֻרוֹבָה
יְרוּשָׁלַיִם לְהַחֲרֹב, וְכֹל אוֹתָן קִרְיֹת הַחֲכָמִים,

משום שירושלים היא דין, ועל דין עומדת ועל דין תחרב, והנה נתנה רשות לסמא"ל עליה ועל גבורי העולם, ובאתי להודיע לחכמים אולי יאריכו את שנות ירושלים, שהרי כל זמן שנמצאת בה תורה - היא עומדת, משום שהתורה עץ החיים העומד עליה. כל זמן שהתורה מתעוררת למטה - עץ החיים לא זז למעלה. פסקה התורה למטה - עץ החיים מסתלק [ממנה] מן העולם.

ועל כן, כל זמן שהחכמים ישמחו בתורה, לא יוכל עליהם סמא"ל, שהרי כתוב הקל קול יעקב והידיים ידי עשו. זו התורה העליונה שנקראת קול יעקב. בעוד שאותו קול לא פוסק, הדבור שולט ויכול, ועל כן לא צריך להפסיק בתורה. והתעורר רבי חייא, והלכו ואמרו את הדבר הזה לחכמים.

אמר רבי ייסא, הכל יודעים את זה, וכך הוא, שכתוב אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. אלו הם שמשתדלים בתורה, הקריה הקדושה עומדת עליהם, ולא על הגברים הגבורים של העולם, הינו שכתוב אם ה' לא ישמר עיר וגו'.

וַיִּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֵה וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח
 וְאָמַר, (תהלים ג) מְזֻמּוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי
 אֲבֻשָׁלוֹם בְּנוֹ. בְּפִסּוּק הַזֶּה הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים,
 אֲבָל מְזֻמּוֹר לְדָוִד, לָמָּה אָמַר שִׁירָה? אִם מְשׁוֹם
 שֶׁבְנוּ הוּא שָׁקֵם עָלָיו, יוֹתֵר קִינָה הִיָּה צָרִיף
 לְהִיּוֹת, שֶׁהָרִי הִרַע עָלָיו עַל הָאָדָם קָצַת מְקַרְבֵּיו
 מִשְׁאַחַר הַרְבֵּה. אֲלֵא מְזֻמּוֹר לְדָוִד, אָמַר שִׁירָה,
 וְכֵן בְּקֵשׁ דָּוִד, שֶׁחָשַׁב שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סִלַּק
 אֶת חֲטָאוֹ לְעוֹלָם הַהוּא. כִּיּוֹן שָׂרָאָה שְׁכָאן
 בְּעוֹלָם הַזֶּה רוּצָה לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ, שְׂמַח.

עוֹד, שְׂרָאָה שְׁעֲלִיוֹנִים מִמֶּנּוּ הָיוּ בְּעוֹלָם
 שְׁבָרְחוֹ, וְכֻלָּם לְבָדָם. יַעֲקֹב בָּרַח,
 שְׁכָתוּב (הושע יב) וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שִׂדָה אָרֶם, וַיִּבְרַח
 לְבָדוֹ. מִשֶּׁה בָּרַח, שְׁכָתוּב (שמות כ) וַיִּבְרַח מִשֶּׁה
 מִפְּנֵי פְרָעָה, וַיִּבְרַח לְבָדוֹ. וְדָוִד בָּרַח, כָּל אוֹתָם
 שְׁלִיטֵי הָאָרֶץ וְכֻלָּ אוֹתָם גְּבוּרֵי הָאָרֶץ וְרָאשֵׁי
 יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם בָּרְחוּ עִמּוֹ, וְסוֹכְבִים מִיָּמֵינוּ
 וּמִשְׁמָאלוֹ לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ מְכָל הַצְּדָדִים. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
 הִשְׁבַּח הַזֶּה, אָמַר שִׁירָה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֻּלָּם פָּגְשׁוּ אֶת הַבְּאֵר הַזֶּה.
 וְלָמָּה דָּוִד לֹא פָגַשׁ בָּהּ? אֲלֵא דָּוִד בֶּעַל
 שְׂנָאָה הִיָּה כְּנִגְדּוֹ [שֶׁל הַבְּאֵר] בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן,

וּמְשׁוּם כֶּף לֹא פָגַשׁ בָּהּ. אֶת יַעֲקֹב וּמִשָּׁה קִבְּלָה
 אוֹתָם הַבָּאָר בְּשִׂמְחָה וְרִצְתָה לְהִתְקַרֵּב עִמָּם. וְעַל
 כֵּן, כִּיּוֹן שֶׁרָאִתָּה אוֹתָם הַבָּאָר הַזֶּה, עָלוּ הַמַּיִם
 אֵלֶיהָ כְּאִשָּׁה שֶׁשִּׂמְחָה עִם בַּעְלָהּ.

וְאִם תֹּאמֶר, הִנֵּה אֵלֶיהוּ בָּרַח וְלֹא פָגַשׁ בָּהּ,
 לָמָּה? אֲלֹא אֵלֶיהוּ הוּא לְמַטָּה מִן הַבָּאָר,
 וְלֹא לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מִשָּׁה וַיַּעֲקֹב, וּמְשׁוּם כֶּף
 הוּא מִלְּאָף וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת. וּמְשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב
 וּמִשָּׁה הֵם לְמַעְלָה מִן הַבָּאָר, הַבָּאָר שִׂמְחָה
 אֵלֵיהֶם וְעַלִּתָה לְקַבֵּל אוֹתָם כְּאִשָּׁה שֶׁשִּׂמְחָה
 לְבַעְלָהּ וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ.

וַיִּרְא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשִׂדָּה. סוּד הוּא שֶׁרָאָה אֶת
 הַבָּאָר הַזֶּה לְמַעְלָה, זֶה כְּמוֹ זֶה. כְּתוּב
 שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֶאֱן רֹבְצִים עָלֶיהָ. אִם הֵם שְׁלֹשָׁה,
 לָמָּה כְּתוּב וְנֶאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים? אֲלֹא הֵם
 שְׁלֹשָׁה: דָּרוּם, מְזֻרְחַת, צָפוֹן. דָּרוּם מִן הַצֵּד הַזֶּה,
 וְצָפוֹן מֵהַצֵּד הַזֶּה, וּמְזֻרְחַת בֵּינֵיהֶם. וְאֵלוּ עוֹמְדִים
 עַל הַבָּאָר הַזֶּה וְאוֹחֲזִים אוֹתָהּ וּמְמַלְאִים אוֹתָהּ.
 מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם כִּי מִן הַבָּאָר הַהִיא יִשְׁקוּ
 הָעֲדָרִים. הִינּוּ שֶׁכְּתוּב יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי.

תוספתא

וַיִּרְא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשִׂדָּה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּתוּב

(ישעיה נא) שִׁמְעוּ אֵלַי רְדָפִי צְדָק. אוֹתָם הַמְּבַקְשִׁים
 סוּד הָאָמוּנָה, אוֹתָם שְׁנֵדְבִקוּ בְקֶשֶׁר הָאָמוּנָה,
 אוֹתָם שְׁיִוְדְעִים דְרָכֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן [קָרְבוּ
 שִׁמְעוּ].

כְּשֶׁעוֹלָיִם שְׁנִים וַיֵּצְאוּ לְקִרְאָת אֶחָד – מְקַבְּלִים
 אוֹתוֹ בֵּין שְׁתֵּי זְרוּעוֹת. שְׁנִים יוֹרְדִים
 לְמִטָּה, שְׁנִים הֵם, אֶחָד בִּינֵיהֶם. שְׁנֵי אֵלֶּה מוֹשֵׁב
 הַנְּבִיאִים, הַמְּקוֹם שְׁיִוְנְקִים בוֹ, אֶחָד בִּינֵיהֶם,
 שֶׁהוּא מִתְחַבֵּר בְּכֹל, הוּא נוֹטֵל הַכֹּל.

אוֹתָהּ בְּאֵר קְדוּשָׁה עוֹמְדַת תְּחִתֵּיהֶם, הִיא שִׁדָּה
 הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים. מֵהַבְּאֵר הַזֶּה מְשָׁקִים
 הָעֲדָרִים, כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת, כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי
 כְּנָפַיִם. שְׁלֹשָׁה קִיָּמִים רוֹבְצִים [עוֹמְדִים] עַל
 הַבְּאֵר הַזֶּה. הַבְּאֵר הַזֶּה מִתְמַלֵּאת מֵהֶם. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב כִּי מִן הַבְּאֵר הַזֶּה יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְגו'. זֶה
 נִקְרָא אֲדָנִי, וְעַל זֶה כָּתוּב אֲדָנִי אֱלֹהִים אַתָּה
 הַחֲלוֹת, וְכָתוּב וְהָאֵר פְּנִיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם
 לְמַעַן אֲדָנִי. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב הִנֵּה
 אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. ע"כ הַתּוֹסַפְתָּא.

וְנֶאֱסָפוּ שְׁמָה כָּל הָעֲדָרִים, הֵינּוּ שְׁכָתוֹב (קהלת
 א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶת הַיָּם. וְגִלְלוּ

אֶת הָאָבֶן - מֵעֲבִירִים מִמֶּנָּה אֶת תְּקֵף הַדִּין
הַקָּשָׁה, אוֹתוֹ שֶׁקָּפָא וְנִקְרַשׁ, [מִיָּם זְכָרִים] שָׁאז
נִקְרָא אָבֶן, וְלֹא יוֹצְאִים מִמֶּנָּה מִיָּם הַחוּצָה.
וּכְשֵׁאוֹתָם הִנְחָלִים בָּאִים, מִתְחַזֵּק הַדְּרוֹם, שֶׁהוּא
הַיָּמִין, וְלֹא יָכוֹל הַצָּפוֹן לְהִקְרִישׁ אֶת הַיָּמִים,
כִּנְהַר הַזֶּה, כְּשִׁמְיָמוֹ רַבִּים, לֹא קוֹפְאִים
וְנִקְרָשִׁים הַיָּמִים, כְּמוֹ נֶהָר שֶׁמִּיָּמִיו מוֹעֲטִים.

וְעַל כֵּן, כְּשֵׁאוֹתָם נִחָלִים בָּאִים, מִתְחַזֵּק הַדְּרוֹם,
שֶׁהוּא הַיָּמִין, וְהַיָּמִים מִפְּשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים
וּמִשְׁקִים אֶת הָעֲדָרִים, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁכְּתוּב
יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי. וְהִשְׁיבוּ אֶת הָאָבֶן עַל פִּי
הַבְּאֵר, לְמִקּוֹמָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ אֶת הַדִּין
שְׁלָהּ, שֶׁתְּהִיָּה בְּדִין, לְהוֹכִיחַ אֶת הָרָשָׁעִים בָּהּ.

בֵּא רֵאָה, כְּשִׁיעֶקֶב הָיָה יוֹשֵׁב עַל הַבְּאֵר וְרָאָה
הַיָּמִים עוֹלִים אֵלָיו, יָדַע שֶׁשָּׁם תִּזְדַּמֵּן לוֹ
אֲשֶׁתוֹ. וְכֵן בְּמִשָּׁה, כְּשִׁיִּשֵׁב עַל הַבְּאֵר, כִּיּוֹן
שָׁרָאָה שֶׁהַיָּמִים עוֹלִים אֵלָיו, יָדַע שֶׁאֲשֶׁתוֹ תִּזְדַּמֵּן
לוֹ לְשָׁם. וְכֵן הָיָה לִיעֶקֶב, שֶׁשָּׁם הִזְדַּמְּנָה לוֹ
אֲשֶׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב עוֹדְנֵנוּ מִדְּבַר עַמָּם וְרַחֵל בָּאָה
עִם הַצֹּאֵן. וַיְהִי כִּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל וְגו'.
מִשָּׁה, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיָּבֵאוּ הָרַעִים וַיִּגְרְשׁוּם

וְגו', וְשֵׁם הַזְדַּמְנָה לוֹ צְפוּרָה, מְשׁוּם שְׁאוּתָהּ
הַבְּאֵר גְּרָמָה לָהֶם.

בא רֵאָה, הַבְּאֵר הַזֶּה כְּתוּבָה שְׁבַע פְּעָמִים
בַּפְּרָשָׁה הַזֶּה, מְשׁוּם שֶׁהִיא רִמְזוֹ לְשִׁבְעָה. וְכִּף
נִקְרָאת בְּאֵר שְׁבַע. [וּמְשׁוּם] הַבְּאֵר הַזֶּה נִזְכָּרְת
שְׁבַע פְּעָמִים בַּפְּרָשָׁה הַזֶּה, שְׁכָתוּב וַיֵּרָא וְהִנֵּה
בְּאֵר בְּשָׂדֵה. כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא. וְהָאֲבָן גְּדֹלָה עַל
פִּי הַבְּאֵר. וְנֶאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֵדָרִים וְגו' מֵעַל פִּי
הַבְּאֵר. וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֲבָן עַל
פִּי הַבְּאֵר. וְגִלְלוּ אֶת הָאֲבָן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. וַיִּגַּל
אֶת הָאֲבָן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. הֲרִי שְׁבַעָה, וּבּוֹדָאֵי
שְׁכָף זֶה.

במשה לֹא כָתוּב אֲלֵא פַעַם אַחַת, שְׁכָתוּב וַיֵּשֶׁב
בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. מְשׁוּם
שֶׁמֹּשֶׁה נִפְרַד מִכָּל וְכָל מִהַבֵּית שְׁלֹמֹה, וַיַּעֲקֹב
לֹא נִפְרַד כָּלֵל. בְּמֹשֶׁה אֶחָד, כְּכָתוּב (שִׁיר ו) אַחַת
הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי. אַחַת הִיא לְאַמֶּה. וּמְשׁוּם כִּף
מֹשֶׁה הָיָה בְּעַל הַבֵּית וְהִתְעַלָּה לְמַעְלָה. בְּמֹשֶׁה
כְּתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. בְּיַעֲקֹב – וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר
בְּשָׂדֵה, וְלֹא כָתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר.

דבר אַחַר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שְׁבַע וַיִּלֶךְ חֲרָנָה –
רַבִּי אֲבָא פָתַח וְאָמַר, (תהלים קו) אֲשֶׁרֵי שְׁמַרֵי

מִשְׁפָּט עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. אֲשֶׁרֵי שְׁמֵרֵי מִשְׁפָּט,
 אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם
 תּוֹרַת אֱמֶת לְהַשְׁתַּדֵּל בָּהּ יָמִים וְלֵילוֹת, שֶׁהֵרִי כָּל
 מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֲרוֹת מֵהַכֹּל, חֲרוֹת
 מִן הַמּוֹת, שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְשַׁלֵּט עָלָיו, וְהֵרִי פְּרָשׁוּהָ,
 מִשׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנֶאֱחָז בָּהּ,
 נֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים. וְאִם מֵרַפָּה אֶת עַצְמוֹ מֵעַץ
 הַחַיִּים, הִנֵּה עֵץ הַמּוֹת שׁוֹרָה עָלָיו וְנֶאֱחָז בּוֹ. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (משלי כד) הַתְּרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צָר כַּחֲכָה.
 הַתְּרַפִּיתָ – אִם מֵרַפָּה יָדָיו מִן הַתּוֹרָה.

בְּיוֹם צָרָה צָר כַּחֲכָה, מֵה זֶה צָר כַּחֲכָה? צָר כַּח
 כָּה. שֶׁהֵרִי הִיא תְּמִיד לְיָמִין, וְשִׁמִּירָתָהּ
 תְּמִיד עַל בֶּן אָדָם כַּאֲשֶׁר הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה,
 וְאִזּוֹ דוֹחָה אֶת הָרַע הַחוּצָה שֶׁלֹּא יִקְרַב לְבֶן הָאָדָם
 וְלֹא יוּכַל לְקַטְרֵג לוֹ. וְכִשְׂאָדָם סוּטָה מִדַּרְכֵי
 הַתּוֹרָה וּמִתְרַפֶּה מִמֶּנָּה, אִזּוֹ צָר כַּח כָּה, מִשׁוּם
 שֶׁאֹתוֹ הָרַע, שֶׁהוּא הַשְּׂמָאל, שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם,
 וְדוֹחָה אֶת הַ"כָּה" הַזֶּה הַחוּצָה, עַד שֶׁדוֹחֵק אוֹתוֹ
 מְקוֹם בְּצָרָה.

דְּבַר אַחַר צָר כַּחֲכָה – שֶׁכַּאֲשֶׁר בֶּן אָדָם אוֹחֵז
 בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, נֶאֱהָב לְמַעְלָה וְנֶאֱהָב
 לְמַטָּה, וְהוּא אֶהוּב שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ

שְׁנֵאמַר (שמואל-ב יב) וְה' אָהָבוּ, שְׁהִיָּה אָהוּב שֶׁל
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹהֵב אוֹתוֹ. וְכִשְׁאָדָם סוֹטָה
מִדְרָכֵי הַתּוֹרָה, אָזִי צַר כַּח כָּה, צַר שְׁלוֹ וּבְעַל
שְׁנֵאָה הוּא אֵלָיו, וְשׁוֹלֵט עָלָיו אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא רַע,
עַד שְׁמִקְטָרְג בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בא רָאָה, הָרַע הַזֶּה, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע, שׁוֹלֵט עַל
הָעוֹלָם בְּכֹמָה צְדָדִים, וְכֹמָה שְׁלֵטוֹן יֵשׁ לוֹ
בְּעוֹלָם, וְהוּא נִחַשׁ תְּקִיף שְׁחָטָא בּוֹ אָדָם,
וְנִכְשְׁלִים בּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם וּמוֹשְׁכִים אוֹתוֹ עָלֵיהֶם,
עַד שְׁמוֹצִיא לָהֶם אֶת נְשָׁמוֹתֵיהֶם.

ובא וּרְאָה, כְּשֶׁהוּא שׁוֹלֵט, שׁוֹלֵט עַל הַגּוֹף. וְכִיּוֹן
שְׁשׁוֹלֵט עַל הַגּוֹף, יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה,
מִשׁוּם שֶׁהַגּוֹף נִטְמָא, וְהַנְּשָׁמָה עוֹלָה, וְאֵין שׁוֹלֵט
עָלָיו עַד שֶׁנוֹטֵל רְשׁוּת. וְכֹמָה הֵם שְׁבָאִים מִצְדוֹ
וְשׁוֹלֵטִים עַל הָעוֹלָם, וְהָרִי שְׁנִינוּ שְׁכָל מַעֲשֵׂי
הָעוֹלָם שְׁנַעֲשִׂים וְשׁוֹלֵטִים בָּהֶם, וְיֵשׁ לוֹ מְמַנִּים
וְשְׁמָשִׁים, כְּלָם שְׁמָשִׁים בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם.

ועל כֵּן הוּא קָץ שֶׁל הַשָּׁמַיִל, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ שֵׁישׁ
קָץ לְיָמִין וְיֵשׁ קָץ לְשָׁמַיִל, וְהַקָּץ שֶׁל
הַשָּׁמַיִל הַזֶּה הוּא קָץ כָּל בְּשָׂר. נִקְרָא קָץ כָּל
בְּשָׂר, לֹא נִקְרָא קָץ כָּל רוּחַ, וְסוּד הַדְּבָר – זֶהוּ קָץ

[כָּל בְּשָׂר] וְזֶהוּ קֶץ. זֶה קֶץ עַל בְּשָׂר, וְזֶה עַל רוּחַ.
מִשּׁוּם כִּךְ זֶה פְּנִימִי וְזֶה חִיצוֹנִי, זֶה יָמִין וְזֶה
שְׂמאל, זֶה קְדוּשׁ וְזֶה טָמא, וְהִנֵּה פִּרְשׁוּהָ.

וּבא וּרְאֵה סוּד עֲלִיּוֹן קְדוּשׁ שֶׁל הָאֱמוּנָה,
הַסּוּד שֶׁל עוֹלָם הַזְּכָר וְעוֹלָם הַנְּקֵבָה,
וְכָל קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים בּוֹ, וְכָל סוּדוֹת הָאֱמוּנָה
מִכָּאן יֵצְאוּ, וְכָל הַחַיִּים וְכָל הַחַרוּת, וְכָל
הַטּוֹבוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת הֵם מִכָּאן, וְכָל הַבְּרָכוֹת
וְטַלְלֵי נְדָבוֹת, וְכָל הָאֲהָבָה שֶׁל הָאֲהָבוֹת הַכֹּל
מֵהֵצֵד הַזֶּה, סוּד הַדְּרוֹם.

מוֹצֵד הַצִּפּוֹן מִתְּפִשְׁטוֹת דְּרָגוֹת עַד שְׂמַגִּיעָה
לְמַטָּה פְּסֻלַּת הַזֶּהָב, בְּצֵד הַטְּמָאָה, לְכֻלּוֹף
טָמא, וְאוֹחֵז אֶת זֶה לְמַעְלָה, וְאוֹחֵז אֶת זֶה לְמַטָּה.
וְכָאן מְזוֹדָגִים זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד, וְהֵם רוֹכְבֵי נֶחֱשׁ,
הַסּוּד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְזֶה סוּד עֲזָאז״ל.

וּמִכָּאן נִפְרָדוֹת הַדְּרָגוֹת וְיוֹצְאִים כִּמָּה צְדָדִים
לְעוֹלָם, שְׂמַתְּפִשְׁטִים מִכָּאן וְשׁוֹלְטִים
עַל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם צְדָדֵי הַטְּמָאָה, וּמִמֵּנִים שָׂרִים
לְתוֹף הָעוֹלָם. בֹּא רְאֵה, כְּשִׁיֵּצֵא עֲשׂוֹ לְעוֹלָם, כְּלוֹ
אָדָם כְּשׁוֹשְׁנָה בִּשְׂעָר כְּמוֹ הַשְּׂעִיר, וּמִשָּׁם
אֲלוֹפִים, מְגַנִּים מְמַנִּים [שְׁנַיִם עֶשְׂרִי] שְׁשׁוֹלְטִים
בְּעוֹלָם, וְהִנֵּה פִּרְשׁוּהָ.

בא ראה, אֲשֶׁרִי שְׁמֵרִי מִשְׁפָּט – שְׁשׁוּמְרִים
הָאֲמוּנָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשׁוּם
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא מִשְׁפָּט, וְצָרִיךְ לְאָדָם
לְשָׁמֵר שְׁלֵא יִסְטֶה לְדֶרֶךְ אַחֲרָת, אֲלֵא שְׁיִהְיֶה
שׁוּמֵר מִשְׁפָּט, מִשׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא
מִשְׁפָּט, שְׁכָל דְרָכָיו מִשְׁפָּט.

עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת – וְכִי בְּכָל עֵת יָכוֹל אָדָם
לַעֲשׂוֹת צְדָקָה? אֲלֵא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּדַרְכֵי
הַתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם אוֹתָם שְׁצָרִיכִים אוֹתָהּ.
שְׁכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם הָעָנִי, מְרַבֵּה אוֹתָהּ
צְדָקָה לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

בא ראה, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּצְדָקָה, אוֹתָהּ צְדָקָה
שֶׁעוֹשֶׂה עוֹלָה לְמַעַלָּה וּמַגִּיעָה לְמַעַלָּה
לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מְרַכָּבָה עַל־יוֹנָה,
וּמִמָּשִׁיף בְּרָכוֹת לְמָקוֹם הַהוּא מִן הַמַּעַיֵן שֶׁל כָּל
הַמַּעֲיָנוֹת. וּמֵאוֹתָהּ הַצְּדָקָה מִמָּשִׁיף וּמְרַבֵּה
בְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם הַתַּחֲתוֹנִים וּלְכָל הַמְּרַכָּבוֹת
וּלְכָל הַחֲלִילוֹת, וְכֻלָּם מִתְּבָרְכִים, וְנוֹסְפִים אוֹרוֹת
כְּרָאוֹי, מִשׁוּם שְׁכָלָם נִקְרְאוּ עֵת, וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב
עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת.

בא ראה, בְּזִמְנֵן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה,
הֵם הָיוּ מוֹשְׁכִים בְּרָכוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה.

וּכְשִׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, נִכְנְסוּ תַּחַת
רְשׁוֹת אַחֲרֵת, וְנִמְנְעוּ הַבְּרָכוֹת מִן הָעוֹלָם.

בא ראה, יעקב היה תחת רשות קדושה. כיון
שיצא מן הארץ, נכנס לרשות אחרת. וטרם
שנכנס תחת רשות אחרת, התגלה עליו הקדוש
ברוך הוא בחלום וראה כל מה שראה, והלכו
עמו מלאכים קדושים, עד שישב על הבאר.
וכיון שישב על הבאר עלו אליו המים, וכן היה
משה, שמשם הזדמנה לו אשתו. סוד הדבר –
הבאר לא עולה אלא כשרואה את הקשר שלה
להתחבר עמו.

ואמר רבי אבא, כל הפסוקים הללו קשים זה
על זה. בראשונה כתוב ויצא יעקב מבאר
שבע וילך חרנה. ולכן היה יושב בחרן. למה נסע
משם? שכתוב וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני
קדם. ומנין לנו שבחרן היה דיורו של לבן?
שכתוב ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו
מחרן אנחנו. ויאמר הידעתם את לבן בן נחור
ויאמרו ידענו. משמע שדיורו של לבן היה בחרן.

אלא יעקב אמר, אני רוצה להכנס בשכינה
משום שאני רוצה להתחתן. כשאבא נשא

וְשַׁלַּח אֶת הָעֶבֶד, מִצָּא עַיִן הַמַּיִם, וְאִזּוּ הַזְדַּמְנָה
 לְאָבָא אֲשֶׁה, וְהִנֵּה בַּמָּקוֹם הַזֶּה לֹא מִצָּאתִי לֹא
 עַיִן וְלֹא בָּאֵר וְלֹא מַיִם, וּמִיָּד – וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו
 וַיִּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קָדֶם, וְשֵׁם הַזְדַּמְנָה לוֹ בָּאֵר, כְּמוֹ
 שְׁאִמְרָנוּ, וְהַזְדַּמְנָה לוֹ אֶשְׁתּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, חֲרֹן, שָׁם הָיָה וּדְאִי, וְהַבָּאֵר
 הַזֶּה הָיְתָה בַּשָּׂדֶה. שָׁאֵם לֹא כֶּף, לָמָּה
 כְּתוּב וַתִּרְץ וַתִּגַּד לְאָבִיָּה? אֵלֶּא מִשׁוּם שְׁהָיָה
 סָמוּךְ לְעִיר.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב שֶׁהַזְדַּמְנָה לוֹ אֲשֶׁה עַל
 הַבָּאֵר, לָמָּה לֹא הַזְדַּמְנָה לוֹ לְאָה, שְׁהָרִי
 הַעֲמִידָה לוֹ לְיַעֲקֹב כָּל אוֹתָם הַשְּׂבָטִים? אֵלֶּא
 שְׁאֵת לְאָה לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַוְּגָה עִם
 יַעֲקֹב בְּגִלּוּי, שְׁכָתוּב וַיְהִי בַּבֶּקֶר וְהִנֵּה הִיא לְאָה.
 [מִכְּלָל] שְׁהָרִי קָדֶם לֹא הִתְגַּלָּה הַדְּבָר.

וַעֲזוּד, כְּדִי לְמַשֵּׁךְ אֶת עֵינָיו וְלִבּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בִּיפְי
 שֶׁל רַחֵל, לַעֲשׂוֹת שָׁם אֶת דִּיּוּרוֹ,
 וּבְשִׁבִילָהּ הַזְדַּוְּגָה לוֹ לְאָה וְהַקִּימָה אֶת כָּל אוֹתָם
 הַשְּׂבָטִים. בְּמָה יָדַע יַעֲקֹב מִי הִיא רַחֵל? אֵלֶּא
 שְׁאוֹתָם הָרוּעִים אָמְרוּ לוֹ, שְׁכָתוּב וְהִנֵּה רַחֵל בְּתוֹ
 בָּאָה עִם הַצֹּאֵן.

בא ראה מה כתוב, ויאמר אַעבְדְךָ שְׁבַע שָׁנִים
 בְּרַחֵל בְּתֶךָ הַקְטָנָה. וְכִי מָה דַעְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב
 שֶׁלֹּא אָמַר עֲשֵׂרָה יָרְחִים אוֹ שָׁנָה אַחַת, אֲלֹא
 שְׁבַע שָׁנִים לָמָּה? אֲלֹא יַעֲקֹב עָשָׂה בְּחֻכְמָה, כְּדִי
 שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ שֶׁבְּשִׁבִיל הַתְּשׁוּקָה שֶׁל יַפְיָה שֶׁל
 רָחֵל עָשָׂה, אֲלֹא בְּשִׁבִיל הַחֻכְמָה, שֶׁהִלְבְּנָה בַת
 שְׁבַע שָׁנִים הִיא, וְכָל שְׁבַע הַשָּׁנִים הָעֲלִיוֹנוֹת
 שׁוֹרוֹת הָיוּ עַל יַעֲקֹב טָרַם נָשָׂא אֶת רָחֵל לְשֵׁבֶת
 עִמָּה כְּרֵאוּי, שֶׁהָרִי יַעֲקֹב נָטַל אֶת כָּלֶם
 בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן בָּא אֵלֶיהָ, כְּדִי לְהַמְצֵא הוּא
 שָׁמַיִם וְהִיא אָרֶץ.

וסוד הדבר – ויהיו בעיניו כַּיָּמִים אַחָדִים. מֵה
 זֶה כַּיָּמִים אַחָדִים? אֲלֹא כָּל שְׁבַע הַשָּׁנִים
 שֶׁקָּל אוֹתָם בְּעֵינָיו כְּאוֹתָם עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם אַחָדִים
 וְלֹא נִפְרָדִים, וְכָלֶם אַחָד, שֶׁנִּקְשְׂרִים זֶה עִם זֶה.
 בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ, לְהִיּוֹת כְּדַגְמָה הָעֲלִיוֹנָה.

בא ראה שאִפְלוּ לָבֶן רָמַז לוֹ בְּאוֹתָם הַשְּׁבַע וְלֹא
 יָדַע מֵה אָמַר. שֶׁפֶתַח וְאָמַר טוֹב, שֶׁכְּתוּב
 טוֹב תִּתִּי וְגו'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֵּן זֶה וְדָאֵי, עֲבַד
 שְׁבַע שָׁנִים לְהַזְדַּוֵּג עִם שְׁמִטָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 בָּא רֵאָה, בְּכָל מְקוֹם הַיּוֹבֵל סְתוּם, שֶׁלֹּא הַתְּגִלָּה,
 וְהַשְּׁמִטָּה הַתְּגִלָּתָה.

בא ראה, בפְּשֵׁה שִׁיעֶקֶב עֶבֶד שְׁבַע שָׁנִים
 ראשונות, יָצָא קוֹל וְאָמַר: יַעֲקֹב, כְּתוּב מִן
 הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הָעוֹלָם הַנִּסְתָּר שְׁלֹמֶעֱלָה
 הַיּוֹבֵל, מִשָּׁם הִרְאִישִׁית. שָׂאֵלוּ שָׁהִם נִסְתָּרִים,
 שְׁלֹא הִתְגַּלְּהָ לָּהֶם, הֵם מִן הַיּוֹבֵל. מִשּׁוֹם כִּף
 נִסְתָּמוּ מִיַּעֲקֹב שְׁלֹא יָדַע, שֶׁחָשַׁב שֶׁהָרִי הֵם מִן
 הַשְּׂמֵטָה, וּכְדִי שִׁיעֶשֶׂה רִאשִׁית מִן הָעוֹלָם
 שְׁלֹמֶעֱלָה הִתְכַּסּוּ מִמֶּנּוּ, מִשּׁוֹם שֶׁהַיּוֹבֵל הוּא
 נִסְתָּר. וְאַחַר שֶׁעָבְרוּ שְׁנֵי הַיּוֹבֵל הַמְּכֻסִּים, עָשָׂה
 שְׁנֵי שְׂמֵטָה הַנִּגְלִים, וְהִתְעַטַּר בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת
 וְאַחַז אוֹתָם.

סדר הלימוד ליום כ חשון [יום 50 בשנה]

בא ראה, לֵאָה הוֹלִידָה שְׁשָׁה בָּנִים וּבַת אַחַת,
 וְכִף רְאוּי, שְׁהָרִי שְׁשָׁה צְדִדִים עוֹמְדִים
 עָלֶיהָ, וְאֵלוּ שְׁשָׁה וּבַת אַחַת בְּסוּד עֲלִיּוֹן יִצְאָה.
 רְחַל הוֹלִידָה שְׁנֵי צְדִיקִים, וְכִף רְאוּי, הִנֵּה שְׂמֵטָה,
 שְׁבִין שְׁנֵי צְדִיקִים יוֹשְׁבֵת לְעוֹלָמִים, שְׁכַתוֹב
 צְדִיקִים יִירְשׁוּ אֶרֶץ. צְדִיק לְמַעְלָה וְצְדִיק לְמַטָּה.
 הַצְּדִיק לְמַעְלָה, מִמֶּנּוּ שׁוֹפְעִים מִים עֲלִיוֹנִים.
 הַצְּדִיק לְמַטָּה, מִמֶּנּוּ נוֹבְעַת הַנִּקְבָּה מִים לְזָכָר
 בְּתִשׁוּקָה שְׁלֵמָה. צְדִיק מְצַד זֶה, וְצְדִיק מְצַד זֶה.

כְּמוֹ שֶׁהִזְכַּר לְמַעְלָה יוֹשֵׁב בֵּין שְׁתֵּי נְקֻבוֹת, כִּף גַּם
הַנְּקֻבָּה לְמַטָּה יוֹשֶׁבֶת בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים.

וְעַל כֵּן יוֹסֵף וּבְנֵימִין הֵם שְׁנֵי צְדִיקִים. יוֹסֵף
זָכָה לְהִיּוֹת צְדִיק לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר
אֶת הַבְּרִית, וּבְנֵימִין הוּא צְדִיק לְמַטָּה, לְעֵטֶר
אֶת הַשְּׂמִטָּה בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים – יוֹסֵף הַצְּדִיק
וּבְנֵימִין הַצְּדִיק.

וְכִי בְנֵימִין הָיָה צְדִיק? כֵּן, שְׁכָל יָמָיו לֹא חָטָא
בְּאוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת. וְאִם עַל גַּב שְׂלֵא הַזְדַּמֵּן
לוֹ מַעֲשֵׂה כְּמוֹ יוֹסֵף, אִם כֵּן לָמָּה נִקְרָא צְדִיק?
אֲלֹא כָּל יָמָיו יַעֲקֹב, כְּשֶׁהָיָה בְּאֶבֶל שֶׁל יוֹסֵף, לֹא
שָׁמַשׁ מִטָּתוֹ. וְאִם תֹּאמַר, שְׁכַשְׁנִטְל יוֹסֵף מִיַּעֲקֹב,
עָלָם הָיָה וְלֹא נָשׂוּי, וְאַתָּה אוֹמֵר שְׂלֵא שָׁמַשׁ
מִטָּתוֹ? אֲלֹא אִם עַל גַּב שֶׁהִתְחַתֵּן לְאַחַר מִכֵּן, לֹא
רָצָה לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ.

וְאִנּוּ כִּף שְׁנֵינּוּ, בְּשַׁעַה שֶׁשָּׂאֵל יוֹסֵף אֶת בְּנֵימִין,
אָמַר לוֹ: יֵשׁ לְךָ אִשָּׁה? אָמַר לוֹ: כֵּן. אָמַר
לוֹ: יֵשׁ לְךָ בָּנִים? אָמַר לוֹ: כֵּן. וְאִיךָ נִקְרָאִים?
אָמַר לוֹ: עַל שֵׁם אָחִי וְכוּ', [אָמַר לוֹ, יֵשׁ לְךָ
בָּנִים? אָמַר לוֹ, עֵתִידִים לִי. וְהֵי אֵיךְ תִּקְרָאִים? אָמַר
לוֹ, עַל שֵׁם אָחִי וְגו'] גָּרָא וְנַעֲמָן וְגו', שְׁכַתּוֹב

וּבְנֵי בְנֵימִין בְּלַע וּבְכָר וְגו', וְאַתָּה אֲמַרְתָּ שְׁלֹא שִׁמְשׁ? [אֵלָּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה].

אָמַר לוֹ, כֵּן, שְׁהָרִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לֹא הָיוּ לוֹ. [לְאַחַר שִׁיַּצָּא מִבֵּית הָאֲסוּרִים הָיוּ לוֹ] וְאִם תֹּאמַר, וּבְנֵי בְנֵימִין בְּלַע וּבְכָר, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְמִצְרַיִם, כִּף זֶה וְדָאֵי. שְׁכָל זְמַן שְׁהִתְאַבֵּל יַעֲקֹב עַל יוֹסֵף, לֹא שִׁמְשׁ מִטָּתוֹ וְהוֹלִיד בְּנָיִם. וְאָמַר בְּנֵימִין: הִנֵּה יוֹסֵף אָחִי, אוֹת הַבְּרִית שֶׁל אָבִיא הָיָה, שְׁהָרִי הַבְּרִית הִיא סִיּוּם הַגּוּף. כִּיּוֹן שֶׁהוּא נֶאֱבָד, אֲנִי אֶהְיֶה שׁוֹמֵר מְקוֹמוֹ שֶׁל אָחִי.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּאֱבָד לֹא הָיָה צַדִּיק, שְׁצַדִּיק הוּא לֹא הָיָה עַד שֶׁקָּרָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה בּוֹ – אֵלָּא כֹּלָם הָיוּ יוֹדְעִים מֵיַעֲקֹב, שִׁיַּעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַמְּקוֹם הַזֶּה יִרְשׁ יוֹסֵף, וּמִשׁוּם כִּף הָאֲרִיךְ אֶצֶל לְבָן כָּל כִּף, עַד שִׁיִּסְתִּימִים הַגּוּף, וּמִי הוּא סִיּוּם הַגּוּף? הַבְּרִית, וְעַל כֵּן כָּתוּב וַיְהִי כִּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וְגו'. שְׁהָרִי וְדָאֵי כְּעַת הַשְּׁתֵלָם הַגּוּף. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁתֵלָם הַגּוּף, אֲנִי רוֹצֵה לְלָכֶת. וּמִשׁוּם כִּף בְּנֵימִין יָדַע וְשָׁמַר אֶת דְּרָךְ אָחִיו.

כִּיּוֹן שָׁבֵא לְיוֹסֵף וְנִמְצָא, בְּנֵימִין חָזַר לְבֵיתוֹ וְשִׁמְשׁ מִטָּתוֹ [וְהִלְכוּ וְנִכְנְסוּ] וְהוֹלִיד בְּנָיִם.

וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתוֹ צְדִיק לְמַטָּה, וְיוֹסֵף צְדִיק לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כֵּן רָחַל הוֹלִידָה שְׁנֵי בָּנִים, וְלֵאָה שְׂשָׂה בָּנִים וּבַת.

וְעַל זֶה אוֹתָן שֶׁבַע הַשָּׁנִים הָרֵאשׁוֹנוֹת מְכֻסּוֹת, שֶׁלֹּא יָדַע בְּהֵן יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שֶׁל הַיּוֹבֵל. וְאוֹתָן שֶׁל שְׂמֵטָה הַתְּגָלוֹ, וּבְשֵׁמֵטָה הַגְּלוּיָה עֶבֶד אֶת הַיּוֹבֵל שֶׁהַתְּכֻסָּה, שֶׁכְּתוּב וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחַל שֶׁבַע שָׁנִים. שֶׁבַע שָׁנִים סָתָם. בְּרָחַל עֶבֶד שֶׁבַע שָׁנִים עֲלִיוֹנוֹת, וְנֶאֱחָז בְּהֵן בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת. מִכָּאן לְמַדְנוּ, מִתּוֹךְ הַנִּגְלָה בָּא הָאָדָם לְנִסְתָּר.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֵּן שֶׁהַשָּׁנִים הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵן מֵהַיּוֹבֵל, הֲרֵי בַיּוֹבֵל כְּתוּב שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים. שֶׁבַע שָׁנִים מְצוּיּוֹת, שֶׁבַע פְּעָמִים [לֹא מְצוּיּוֹת] אֵיפֹה הֵן? אֵלֶּא אוֹתָם שֶׁבַע יָמִים שֶׁשָּׁמַר בַּחֲתָנָה שֶׁל לֵאָה הַשְּׁלִימוֹ אֶת הַחֲשֻׁבוֹן, שֶׁהָרִי כָּל יוֹם [פַּעַם אַחַת וְשֵׁבַע אַחַת] [שֶׁבַע] נִקְרָא פַּעַם אַחַת, שֶׁכְּתוּב (תהלים קיט) שֶׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ. וְכָל שֶׁבַע מִשְׁתַּלֵּם בְּשֶׁבַע יָמִים, ז' בְּכָל יוֹם, שֶׁנִּקְרָא פַּעַם אַחַת. וּבְרָחַל לֹא הָיָה כֵּן, שֶׁלֹּא שָׁמַר שֶׁבַע יָמִים, אֵלֶּא שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁעֶבֶד אַחַר כֵּן. וְאִם

תֹּאמֶר, אִם כֶּף, שְׁנַיִם שֶׁל שְׁמֵטָה הִיָּה לוֹ לְעֶבֶד
 קֹדֶם וְאַחַר כֶּף לְהַזְדַּוֵּג עִם הַשְּׁמֵטָה? אֲלֵא כִּיּוֹן
 שֶׁקִּבַּל עָלָיו לְעֶבֶד, כִּפְּלוּ עֲבָד אוֹתָם. בָּא רַבִּי
 אֲבָא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁזָכִיתִי לְפָסוּק
 הַזֶּה, עַל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם כְּתוּב (ישעיה מט) ה' חֲפִץ
 לְמַעַן צְדָקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֵּאדִיר.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שֶׁנֶּאֱמַר לֵאמֹר הוֹלִידָה
 שֵׁשָׁה בָּנִים וּבַת אַחַת – כֶּף זֶה וְדָאֵי. רַחֵל
 שְׁנֵי בָּנִים וְדָאֵי, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת אַרְבָּעָה. תְּקוּנָם אֵיךְ
 עוֹמְדִים? אֲלֵא אוֹתָם אַרְבָּעָה קְשָׁרִים שֶׁנִּקְרְאוּ
 אַחֲרֵיהֶם, שְׁכָתוּב וְכָל אַחֲרֵיהֶם בֵּיתָה.

שְׁהָרִי בְּזִרְוּעַ יְמִין שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, אֲבָל קְשָׁר
 אֶחָד בְּאִמְצָע שֶׁהוּא גָּדוֹל וְהוּא אַחֲזוֹר,
 שֶׁנֶּשְׂאָר בַּחוּץ. וְכֵן אֶחָד בְּזִרְוּעַ שְׂמָאל, וְכֵן אֶחָד
 בְּיָרֵךְ יְמִין, וְכֵן אֶחָד בְּיָרֵךְ שְׂמָאל. וְכִשְׁהִכַּל נִתְקַן,
 נִמְצְאוּ כָּלֵם בֵּיתָה, לְקַיֵּם אֶת הַפָּסוּק שְׁכָתוּב וְכָל
 אַחֲרֵיהֶם בֵּיתָה.

כִּי שְׂאָר הַקְּשָׁרִים, כָּלֵם נִרְאִים בִּישָׁר, וְאֵלוֹ
 יוֹצְאִים מִחוּץ לְזִרְוּעוֹת וּמִחוּץ לְיָרֵכִים
 לְהִרְאוֹת בַּפְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת. שְׂאָף עַל גַּב שֶׁהֵם
 בְּמַנְיִן, אֵינָם חֲשׂוּבִים כְּבְּנֵי רַחֵל וְלֵאמֹר, וּמִשׁוּם כֶּף
 יֵצְאוּ בַּחוּץ.

דְּבַר אַחַר, אֵלּוּ הֵם הָאַרְבָּעָה שְׁכָל שְׂאֵר
הַקְּשָׁרִים נוֹטְלִים בְּשִׁבְלֵם, וְאֵלּוּ נוֹטְלִים
אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אַבְא, כִּף זֶה וְדַאי, [אָמַר רַבִּי
אַבְא, זֶה לֹא זֶה] וְעַל כֵּן הִכַּל נִתְקַן יַחַד.

וַיֵּרָא ה' כִּי שָׁנוּאָה לְאָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח,
(תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים
שְׂמַחָה הַלְלוּיָהּ. מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת – זו רַחֵל,
שֶׁהִיא עֵקֶר הַבַּיִת. אִם הַבָּנִים שְׂמַחָה – זו לְאָה.
דְּבַר אַחַר מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת – זו שְׂמַטָּה,
שֶׁהִיא עֵקֶר הָעוֹלָם הַזֶּה, עָלְיוֹ הוּא מְנַהֵג.
אִם הַבָּנִים שְׂמַחָה – זֶה הַיּוֹבֵל, שְׁכָל שְׂמַחָה וְכָל
חֲדוּהָ שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בּוֹ, וְהַפְּסוּק הַזֶּה
הוּא הַכָּלֵל שֶׁל הַכָּל, מְשׁוּם שֶׁזֶה כּוֹלֵל הַכָּל בְּסוּד
קְדוּשָׁה, וְעַל זֶה סִיּוּם הַפְּסוּק הַלְלוּיָהּ.

וַיֵּרָא ה' כִּי שָׁנוּאָה לְאָה. וְכִי לָמָּה הִיא שָׁנוּאָה,
וְהָרִי בְּנֵי הַשָּׁנוּאָה אֵינָם בָּנִים מְעֵלִים,
וְרָאִינוּ שְׁכָל אוֹתָם בָּנִים מְעֵלִים יֵצְאוּ מִלְּאָה,
וְאִתָּה אוֹמֵר שְׁלֵאָה שָׁנוּאָה? אֵלּא וְדַאי הַיּוֹבֵל
הוּא תָּמִיד עוֹלָם הַנְּסֻתָּר, וְכָל דְּבָרָיו אֵינָם [בְּנֵי]
בְּנִגְלָה, וּמְשׁוּם כִּף נִסְתָּרוּ מֵעֵקֶב כָּל מַעֲשָׂיו.

בֵּא רְאָה, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא בְּנִגְלָה, וְהוּא
רְאֵשִׁית הַכָּל לְעֵלוֹת בְּדַרְגּוֹתָיו. כְּמוֹ

שְׁהַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה הִיא רֵאשִׁית הַכֹּל, כֶּף גַּם
הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא חֲכָמָה, וְהִיא רֵאשִׁית
הַכֹּל, וּמִשׁוּם כֶּף קוֹרְאִים אֹתָהּ, מִשׁוּם שֶׁהוּא
שְׁמֵטָה, וּבְגִלּוּי.

וְהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא הַיּוֹבֵל, קוֹרְאִים הוּא,
שְׁכָל דְּבָרָיו הֵם בְּנִסְתָּר, וְסוּד הַדָּבָר
שֶׁל יֵאָה, שְׁכָתוּב וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בְּלִילָה הוּא, וְעַל
זֶה כָּתוּב (במדבר יח) וְעָבַד הַלְוִי הוּא, כְּדֵי לְמַשֵּׁךְ
מִמֶּנּוּ בְּרִכּוֹת לְכֹל. הוּא – הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּסְתָּר
תָּמִיד. וַיַּעֲקֹב בְּמָה שֶׁנִּסְתָּר לֹא נִדְבַק בְּרִצּוֹנוֹ, אֲלֵא
בְּמָה שֶׁנִּגְלָה, וְזֶה סוּד הַכָּתוּב וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ.

וַיֵּרָא ה' כִּי שָׁנְאוֹהָ לְאָה. מִכָּאן שֶׁשׁוֹנֵא אָדָם
עֲרוֹת אָמוּ [וְאַחֻתוֹ], וַיִּתְיַחַד אָדָם עִם
אָמוּ בְּכֹל מְקוֹם וְלֹא יַחֲשֵׁשׁ, וְהָרִי הָעִירוֹ, בֵּין
מִתְיַחַד עִם אָמוּ. וְהַכֹּל הַתְּכַפֵּה מֵיַעֲקֹב, שֶׁהָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן לֹא הִתְגַּלָּה כָּלֵל.

בֹּא רְאֵה, בְּשִׁבִיל יַעֲקֹב הַתְּקִיִּים הָעוֹלָם. וְאִם
תֹּאמַר, הִנֵּה בְּשִׁבִילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם אֲלֵא
בְּאַבְרָהָם – אֲלֵא מִשׁוּם יַעֲקֹב הַתְּקִיִּים אַבְרָהָם,
שְׁכָתוּב (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר

פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. וּמִקֵּדָם לָכֵן הָיָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵם. כִּיּוֹן שֶׁבֵּא יַעֲקֹב,
 הַשְּׁתַּכְּלָלוּ מִמֶּנּוּ הָעוֹלָמוֹת וְלֹא נִחְרְבוּ
 כְּבָרְאשׁוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב כֹּה אָמַר ה' בְּרֹאֵךְ יַעֲקֹב
 וַיִּצְרַךְ יִשְׂרָאֵל וְגו'.

בא רֵאָה מֶה כְּתוּב, (שמות ד) בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְכְתוּב שֶׁלַח אֶת בְּנֵי וַיַּעֲבֹדְנִי. יִשְׂרָאֵל נִקְרָא
 בֶּן לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשׁוּם שֶׁנִּדְבַק בּוֹ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר מֶה שְׁמוֹ וּמֶה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תִדַע.

בשלישה הוֹלִידָה אֶת רְאוּבֵן, מֶה כְּתוּב? וּתְקַרָּא
 אֶת שְׁמוֹ רְאוּבֵן. רְאוּבֵן סֵתָם, מְשׁוּם
 שֶׁנִּכְלָל בְּשִׁלְשָׁה צְדָדִים מְחַבְּרִים יַחַד – שְׁמַעוֹן
 וְלוֹי. מֶה הַטַּעַם לוֹי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א-ז) לִיּוֹת,
 הַחֲבוּר שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים.

אמר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן שֶׁכְּתוּב יִתֵּר שְׂאֵת
 וַיִּתֵּר עָז, כְּתַרְגוּמוֹ בְּכוּרָה, כִּהְנֵה
 וּמְלָכוּת. וְהַמְּלָכוּת הִיא בְּצַד הַגְּבוּרָה, וְעַל כֵּן
 רְאוּבֵן סֵתָם.

אמר רַבִּי אַבְא, רְאוּ בֶן סֵתָם, שֶׁנִּכְלָל
 בְּשְׁמַעוֹן וְלוֹי. כִּךְ הִיְתָה דַעְתָּה
 [רצוניה] שֶׁל לֵאָה, שֶׁכְּתוּב הַפַּעַם יִלּוּה אִישִׁי

אלי כי ילדתי לו שלשה בנים. משום שהיו שלשה שמתחברים יחד.

ובא וראה שכאן הוא, שהרי המרכבה העליונה – האבות, ודוד המלך שהתחבר עמם, וכל הארבע הם מרכבות עליונות, הסוד של השם הקדוש. ועל כן ראובן שמעון ולוי, אחר כך יהודה שירש מלכות, ועל כן כלם במקום הזה.

וכתוב [זה אחר זה שכתוב] (בראשית כט) הפעם אודה את ה' וגו' ותעמד מלדת. משום שכאן נשלמו ארבעה עמודים. הפעם אודה את ה', מה הטעם אמרה בזה אודה את ה', ולא בכלם? אלא מכאן, שכל זמן שפנסת ישראל בגלות, השם הקדוש אינו שלם.

בא ראה, אף על גב ששלשה בנים היו עד שהולידה את יהודה, הכסא לא השלם, ומשום כך הפעם אודה את ה', ולא בכלם. ועל כן ותעמד מלדת. מה זה ותעמד? שעמד הכסא על תומכיו.

[**ותעמד** עד כאן] ותעמד, שהנה עד כאן ותעמד, ביחוד אחד. מכאן ולמטה הוא עולם הפרוד. ואם תאמר, אותם שני הבנים

שְהוּלִידָה אַחַר כֶּךָ כְּמוֹ זֶה? לֹא שְהַרִי אוֹתָם
הַשְּׁנַיִם הַתְּחִבְרוּ עִם אֱלוֹ, מִשּׁוּם שְׁשֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים
שֶׁל הָעוֹלָם הֵם יַחַד.

וּבֵא וּרְאֵה, כָּל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׁבָטִים הֵם תְּקוּנֵיהָ
שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְתִקּוּן הָאוֹר
הָעֲלִיּוֹן הַשְּׁחוּר כְּמוֹ שְׂרָאוּי, וּלְהַשִּׁיב אֶת עֵקֶר הַכֹּל
לְמָקוֹמוֹ. כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ אֶחָד עוֹמְדִים, וּבְזֶה
נִשְׁלַם הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן כְּמוֹ שְׁהָעוֹלָם שְׁלִמְעֵלָה.

יִשְׁשַׁכֵּר זְבֻלוֹן, כָּאֵן נִשְׁלְמוּ שְׁשֵׁה בָּנִים, שְׁשֵׁת
הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵּן בְּנֵי
הַשְּׁפָחוֹת הֵם אַרְבַּע, וְהַתְּחִבְרוּ עִם אֱלוֹ, וְאֱלוֹ
אַרְבַּעַת הַקְּשָׁרִים שְׁמֵתְחִבְרִים בָּהֶם, וּבִאֲרוּהָ. וְעַל
כֵּן כְּתוּב (מַלְכִים-א ז) וְכָל אַחֲרֵיהֶם בְּיָתָהּ. אֵף עַל גַּב
שְׁבַנֵי שְׁפָחוֹת הֵם – בְּיָתָהּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אִם כֶּךָ, הֲרִי נֹאמֵר, כָּל מָה
שְהוּלִיד הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן הוּא פְרוּד, שְהַרִי
כְתוּב וּמָשָׁם יִפְרָד. מָה תֹאמֵר בְּיוֹסֵף וּבְנִימִין?
אִם תֹאמֵר שְׁעוֹלָם אֶחָד בְּאֵלָה – זֶה אֵינוֹ, שְהַרִי
לֹא יֵצְאוּ מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן –
מָה שְהוּלִיד, הוּלִיד לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, וְאִם כֶּךָ
הוּא פְרוּד.

בא רבי אבא ונשקו. אמר לו, דבר זה הוא נסתר, שהרי העולם העליון התתקן בשנים עשר של אותם משלו. אבל בא ראה סוד הדבר, בכל זמן הצדיק מהעולם התחתון יוצא ונכנס, בו נכנס וממנו יוצא, ומשום כך נבנה במקום הזה, והעקר הוא למעלה, והעקר הוא למטה, [צדיק, בו נכנס בו יוצא] והוא תמיד בעולם התחתון לעולם, כתוב ויהי בצאת נפשה כי מתה.

בא ראה, בעולם התחתון הזה, הצדיק נכנס בו וממנו יוצא. כשנכנס הוא בסוד של יוסף הצדיק, וכשיוצא הוא בסוד של בנימין. זהו שכתוב ויהי בצאת נפשה כי מתה. מי נפשה? זה הצדיק שיוצא ממנה.

וזה בנימין, נקרא בן אוני, שחשבה שהולידה למטה בעולם הפרוד, ונשארו אחד עשר באותם למעלה. מה כתוב? ואביו קרא לו בנימין, בן ימין. שהרי התעלה למעלה בעולם העליון. שכאשר נאבד יוסף, בנימין השלים את מקומו. ועל בן הצדיק נכנס ויוצא בעולם התחתון. משום כך יוסף ובנימין וכל השנים עשר, כמו שלמעלה ביחוד אחד.

הַפַּעַם אֹדֶה אֶת ה'. רַבִּי שְׁמֵעוֹן פָּתַח וְאָמַר,
 (תהלים קיא) אֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב בְּסוּד
 יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה. בְּכָל לֵבָב? בְּכָל לֵב הֲיֵה צָרִיף?
 לְהֵיחֹת! אֵלֶּא דְּוֹד בְּסוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
 רָצָה לְהוֹדוֹת לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֹדֶה ה' בְּכָל
 לֵבָב - בִּיצֵר טוֹב וּבִיצֵר רַע, וְאֵלוֹ שְׁנֵי הַצְּדָדִים,
 אֶחָד יְמִין וְאֶחָד שְׂמָאל.

בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה - אֵלוֹ הֵם שְׂאָר הַצְּדָדִים שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהָרִי לֵבָב כְּמוֹ צְפוֹן וְדָרוֹם.
 בְּסוּד יִשְׂרָאֵל - אֵלוֹ הֵם שְׂאָר צְדָדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם
 שְׂשָׂה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. וְעֵדָה - זֶהוּ הַמְּקוֹם שֶׁל
 יְהוּדָה, וְכַתוּב (תהלים קלב) וְעֵדֹתַי זֹו אֶלְמָדָם. וְכַתוּב
 (הושע יב) וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל וְגו'. כְּתִיב (תהלים
 קלח) אֹדֶךָ בְּכָל לֵבִי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְרָךְ. כָּאֵן
 בְּמְקוֹם אֶחָד נֹאמַר, שְׁכַתוּב נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְרָךְ,
 שֶׁהָרִי לְדַרְגָּה הַזֹּו אָמַר שִׁירָה, לְחַבֵּר אוֹתָהּ לְיְמִין.

בֵּא רָאָה, יְהוּדָה אָחִיו בְּכָל הַצְּדָדִים. אָחִיו
 בְּדָרוֹם, אָחִיו בְּמִזְרָח. שֶׁהָרִי הוּא בֵּא מֵצַד
 הַשְּׂמָאל, וְרֹאשִׁיתוֹ בְּצְפוֹן, וְאָחִיו בְּדָרוֹם, מְשׁוּם
 שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְיְמִין וְנֹאחֵז בְּגוּף. מְשׁוּם כֵּן, הַפַּעַם
 אֹדֶה אֶת ה'. וְתַעֲמַד מְלָדָת. וְתַעֲמַד, שְׁעֵמֶדָה

בְּקִיּוּם שֶׁל הַבְּרִית כְּרֵאוּי, שְׁהָרִי הַכֹּל נִתְקַן
מִרְכָּבָה קְדוֹשָׁה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן יֵצֵא לְקַרְיָהּ. הַזְדַּמֵּן לוֹ רַבִּי אֲבָא
וְרַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי. כִּיּוֹן שְׂרָאָה אוֹתָם,
אָמַר, הַתְּחַדְּשׁוּת שֶׁל הַתּוֹרָה צָרִיךְ כָּאן. יֵשְׁבוּ
שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים [יָמִים]. כְּשֶׁרָצָה לְלַכֵּת, פָּתַח כָּל
אֶחָד מֵהֶם בְּפִסּוּק.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר, וְה' אָמַר אֶל אֲבָרָם אַחֲרֵי
הַפָּרֶד לוֹט מֵעֵמוֹ, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְגו'.

וְכִי לְפִי הִרְאִיָּה שֶׁל אֲבָרָהֶם יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ, וְלֹא
יֹתֵר? עַד כַּמָּה רוֹאֵה בֶּן אָדָם? שְׁלֹשׁ פְּרִסָּאוֹת, אוֹ
אַרְבַּע אוֹ חֲמֵשׁ פְּרִסָּאוֹת, וְהוּא אוֹמֵר כִּי אֶת כָּל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֵה וְגו'!?

אַלְּא, כִּיּוֹן שְׂאֲרַבְעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם רוֹאֵה,
אֶת כָּל הָאָרֶץ רוֹאֵה. שְׁהָרִי אֲרַבְעַת
הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם כְּלָלוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.
עוֹד, הָרִים אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אָרֶץ
יִשְׂרָאֵל וְהִרְאֵה לוֹ שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בְּצַדֵּי הָעוֹלָם,
וְהָיָה רוֹאֵה אֶת הַכֹּל. כְּמוֹ כֵּן, מִי שְׂרוֹאֵה אֶת רַבִּי
שְׁמַעוֹן, רוֹאֵה אֶת כָּל הָעוֹלָם, הַשְּׂמַחָה שֶׁל
מַעֲלָה וּמַטָּה.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה שׁוֹכֵב
עָלֶיהָ לָךְ אֲתַנְנָה וּלְזֶרְעֶךָ, וְכִי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם
לְבַדּוֹ הַבְּטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהָרִי אַרְבַּע
אַמוֹת אוֹ חֲמֵשׁ הָיוּ וְלֹא יוֹתֵר? אֵלָּא בְּאוֹתוֹ זְמַן,
בְּאוֹתָם אַרְבַּע אַמוֹת קָפַל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שְׁאוֹתוֹ מְקוֹם הוּא הַכָּלֵל
שֶׁל כָּל הָאָרֶץ. וּמָה אוֹתוֹ הַמָּקוֹם הוּא הַכָּלֵל שֶׁל
כָּל הָאָרֶץ – רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁהוּא הַמָּאוֹר שֶׁל כָּל
הָאָרֶץ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁשָׁקוּל כָּכֵל הָעוֹלָם.
פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, הַפְּעַם אוֹדֶה אֶת ה', וְכִי
בְּכֹל מָה שֶׁהוֹלִידָה לֹא רָאוּי לְהוֹדוֹת
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלָּא בְּזֶה? אֵלָּא יְהוּדָה הוּא
הַיֵּבן הַרְבִּיעִי לַכֶּסֶּא, וְהוּא מְשָׁלִים אֶת הַכֶּסֶּא.
וּמִשׁוּם כֵּן יְהוּדָה לְבַדּוֹ תִּקְוֶן הַכֶּסֶּא וְתוֹמֵךְ שֶׁל
כָּל הַתּוֹמְכִים. [שְׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה, אַבְרָהָם וַיְצַחֵק
וַיַּעֲקֹב, וְאָז בָּא דָּוִד מִיְהוּדָה וְהַשְּׁלִים הַכֶּסֶּא, וְעַל
כֵּן נִקְרָא יְהוּדָה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְהַדְּלָ"ת
(אַרְבַּע רִגְלִיּוֹת) מְרַגְלוֹת הַכֶּסֶּא] רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁמַאִיר אֶת
כָּל הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה וְכַמָּה מְאוּרוֹת מְאִירִים
בְּשִׁבְלֹו, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַיֵּלֶךְ רַאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוּדָאִים
בְּשָׂדֵה. רַבִּי יְצַחֵק פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קד)

מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיָהּ ה' כָּלָם בְּחֻכְמָהּ עֲשִׂיתָ מְלֶאֶה
הָאָרֶץ קִנְיָנָךְ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ בְכֻמָּה
מְקוֹמוֹת. אֲלֵא מִי יָכוֹל לְמַנּוֹת אֶת מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵנָּה כְּמָה צְבָאוֹת וּמַחְנֹת מְשָׁנִים
זֶה מְזֵה שְׂאִין לָהֶם חֲשֶׁבוֹן, וְכָלֶם בְּפַעַם אַחַת,
כְּמוֹ פְּטִישׁ שְׁמוּצִיא זִיקִים לְכָל הַצְּדָדִים בְּפַעַם
אַחַת, כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוּצִיא כְּמָה מִיָּנִים
וּמַחְנֹת מְשָׁנִים זֶה מְזֵה שְׂאִין לָהֶם חֲשֶׁבוֹן,
וְכָלֶם בְּפַעַם אַחַת.

בא רָאָה, בְּדַבּוּר וּבְרוּחַ יַחַד נַעֲשֶׂה הָעוֹלָם,
שְׁכַתּוֹב בְּדַבָּר ה' שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיּו כָּל
צְבָאָם. בְּדַבָּר ה' - זֶה הַדַּבּוּר. וּבְרוּחַ פִּיּו - זו
הַרוּחַ. זֶה בְּלִי זֶה לֹא הוֹלֵךְ, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה
וְיוֹצְאִים מֵהֶם כְּמָה צְבָאוֹת לְצְבָאוֹת, וּמַחְנֹת
לְמַחְנֹת, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת.

בא רָאָה, כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרֹא אֶת
הָעוֹלָמוֹת, הוּצִיא אוֹר נִסְתָּר אַחַד, שְׁמֵהָאוֹר
הַהוּא יוֹצְאִים וּמְאִירִים כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת
שֶׁהִתְגַּלּוּ, וּמְאֹתוֹ הָאוֹר יוֹצְאִים וְהִתְפַּשְׁטוּ וְנַעֲשׂוּ
שְׂאֵר הָאוֹרוֹת, וְהוּא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

וְעוֹד, הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה הִתְפַּשְׁט וְעָשָׂה אֶמֶן,
אוֹר שְׂאִינוֹ מְאִיר, וְעָשָׂה אֶת הָעוֹלָם

התחתון. ומשום שהוא אור שלא מאיר, רוצה להתקשר למעלה, רוצה להתקשר למטה. ובקשר שלמטה נקשר להאיר בקשר שלמעלה. והאור הזה שאינו מאיר בקשר שלמעלה, מוציא את כל החילות והמחנות למינים רבים. זהו שפתוב מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'.

וכף מה שבארץ כף גם למעלה, ואין לה דבר קטן בעולם הזה שלא תלוי בדבר אחר עליון שהתמנה עליו למעלה. משום שכשמתעורר זה שלמטה, מתעורר אותו שהתמנה עליו למעלה, שהכל נאחז זה עם זה.

בא ראה, כתוב תני נא לי מדיודאי בנך. לא הדיודאים הם שילדו את רחל, אלא הקדוש ברוך הוא מגלגל את הדבר על ידי אותם דיודאים כדי שיצא יששכר, שאוחז בתורה יותר מכל השבטים, משום שהרי רחל האחוזת ביצקב לא השאירה אותו ללאה. זהו שפתוב המעט קחתך את אישי, וכתוב לכן ישכב עמך הלילה תחת דיודאי בנך.

הם גרמו שיצא יששכר לעולם משום שמעלה הריח של התורה לפני הקדוש

בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שְׁכָתוּב הַדּוּדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ
וְכוּ, וְכָתוּב וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בַלֵּילָה הוּא, הוּא
וְדָאִי, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ שְׁהַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא
שְׁנַסְתָּר וְלֹא נִגְלָה, מִשּׁוּם שְׁהָרִי הַתּוֹרָה יוֹצֵאת
מִהַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

וּבְכָל מְקוֹם הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא שְׁלֹא הַתְּגִלָּה,
וְהָרִי נֹאמֵר וְעַבְד הַלְוִי הוּא, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ
מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת לְכֹל, וַיִּשְׁשַׁכְר נֶאֱחָז בּוֹ, וְעַל כֵּן
קוֹרְאִים עַץ הַחַיִּים, הָעֵץ שְׁלֹאוֹתָם הַחַיִּים
הָעֲלִיּוֹנִים שְׁנִקְרָא הוּא וְלֹא אֹתָהּ.

וְאִם תֹּאמֵר שֶׁהַדּוּדָאִים הִלְלוּ פִתְחוּ אֶת מַעֲיָהּ
שֶׁל רַחֵל - לֹא, שֶׁהִנֵּה כָּתוּב וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ
אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא
דָּבַר אַחֵר. מִשּׁוּם שְׁאוֹתָם הַדּוּדָאִים, אֵף עַל פִּי
שְׁכַחֵם לְמַעְלָה, בְּאוֹתוֹ הִכַּח שְׁלָהֶם לֹא מִתְּמַנְּהָ
פְּקִידַת הַבְּנִים, שְׁהָרִי הַבְּנִים תְּלוּיִים בְּמִזֵּל, וְלֹא
בְּדָבָר אַחֵר. וְאִם תֹּאמֵר שֶׁהִנֵּה הֵם נִבְרְאוּ לְחַנָּם
- לֹא, שְׁהָרִי אֶפְלוּ לְדָבָר הַזֶּה הֵם סִיּוּעַ לְאוֹתָם
שְׁמַתְעַכְבִּים, וְאִינָם עֵקְרוֹת, וְלֹא נִגְזַר עֲלֵיהֶם
אֶלָּא בְּמִזֵּל.

וְתִצֵּא לָאָה לְקִרְאָתוֹ וְתֹאמֵר אֵלֵי תְּבוּא וְגו'.
הַדָּבָר הַזֶּה הוּא חֲצֻפָּה? אֵינּוּ כֵּן, אֶלָּא

מִכָּאן לְמִדְנוּ עֲנוּתָנוּתָהּ שֶׁל לָאָה, שְׁלֵא אָמְרָה
 דְּבַר לְפָנַי אַחוּתָהּ, וְהִיא הַקְּדִימָה לְדֶרֶךְ וְאָמְרָה
 לוֹ בַחֲשָׁאֵי וְהוֹדִיעָה לוֹ, שְׁהֵרִי זֶה הִיָּה בְרִשּׁוֹת
 רַחֵל, שְׁפָתוֹב כִּי שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ. מִרַחֵל נִטְלָה
 רִשּׁוֹת. וְכִדִּי שְׁלֵא יִרַע בְּעֵינַי רַחֵל, אָמְרָה לוֹ
 בַּחוּץ, וְלֹא בְּבֵית.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא בַפֶּתַח שֶׁל מִשְׁכַּן לָאָה [לְחוּץ]
 יִצְאָה הַחוּצָה, וְהַכְּנִיסָה אֶת יַעֲקֹב בַּפֶּתַח
 שֶׁבַּחוּץ טָרַם שְׁיִכְנִס לְמִשְׁכַּן רַחֵל. מָה הִטְעַם?
 כִּדִּי שְׁלֵא תֹאמַר דְּבַר לְפָנַי רַחֵל, וְלֹא תִתְחַצֵּף
 לְפָנַי אַחוּתָהּ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אָמְרָה לָאָה, אִם
 יִכְנִס יַעֲקֹב לְמִשְׁכַּן רַחֵל, אֵינּוּ דִין לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם,
 מִשּׁוֹם כֶּךָ הַקְּדִימָה לוֹ בַּחוּץ.

וְכֵן זֶה לָמָּה? אֲלֵא שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִתְעוֹרְרָה
 בְּלָאָה, וַיִּדְעָה שֶׁכָּל הַשְּׁבָטִים הָעֲלִיוֹנִים
 הִלְלוּ, כָּלֵם קְדוֹשִׁים, יִצְאוּ מִמֶּנָּה, וְדַחְקָה הַשְּׁעָה
 בַּחֲבִיבוֹת לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ קָרְאָה
 לָהֶם שְׁמוֹת בְּסוּד הַחֲכָמָה.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי לְרַבִּי חֲזִיָּא, בְּכָל פַּעַם [שְׁאֲנוּ] הוֹלְכִים
 בְּדֶרֶךְ וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

מִרְחִישׁ לָנוּ נְסִים, וְכַעַת הַדְרֹךְ הַזֶּה אֲרַכָּה לָנוּ,
נִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְחַבֵּר עִמָּנוּ.

פְּתַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, (שמות יב) בְּרֵאשֶׁן
בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ
מִצַּת, וְכַתוּב (דברים טז) שִׁבַּעַת יָמִים תֹּאכַל עִלְיוֹ
מִצוֹת לֶחֶם עֲנִי. לֶחֶם עֲנִי כְּתוּב. בַּדָּבָר הַזֶּה
הַתְּעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים. אָכַל בֹּא רָאָה, כְּשֶׁהָיוּ
יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת. כְּשֶׁרָצָה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַרֵּב אוֹתָם אֵלָיו, נָתַן לָהֶם
מְקוֹם שֶׁל לֶחֶם עֲנִי, לֶחֶם עֲנִי. מִי הָעֲנִי? זֶה דָּוִד
הַמֶּלֶךְ, שִׁכְתוּב בּוֹ (תהלים פז) כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי.

וְלֶחֶם עֲנִי הַזֶּה נִקְרָא מִצָּה, נִקְבָּה בְּלִי זָכָר
הִיא עֲנִי. הַתְּקַרְבוּ לַמִּצָּה בַּהֲתַחֲלָה.
כִּיּוֹן שֶׁקָּרְבוּ אוֹתָם יוֹתֵר, הִכְנִיס אוֹתָם הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּדַרְגוֹת אַחֲרוֹת, וְהַתְּחַבֵּר זָכָר עִם
נִקְבָּה. וְאִז, כְּשֶׁמִּצָּה מִתְחַבֵּר בְּזָכָר, נִקְרָא
מִצָּה, בְּתוֹסֶפֶת וְא"ו. זֶהוּ שִׁכְתוּב (דברים ל) כִּי
הַמִּצָּה הַזֹּאת. מִשּׁוֹם כֵּן מִצָּה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר
כֵּן מִצָּה.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים שְׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁאוֹמֵר: גְּדוּד
שֶׁל רוֹצְחִים אוֹרְבִים בְּדָרְךָ, סְטוּ

למעלה, אל תרדו לטירה חסרת הגג שלמטה.
 אמר רבי יוסי, מזה נשמע שהקדוש ברוך הוא
 רוצה לשמר את דרכינו. עלו למעלה ונכנסו להר
 אחד, בין סלעים חזקים. אמרו, הואיל והקדוש
 ברוך הוא רצה בדרך הזו, נראה דבר, או יתרחש
 לנו נס.

הלכו. ישבו על בקיעי הסלע. עלה להם איש
 אחד. תמהו. אמר רבי יוסי, מי אתה?
 אמר, אני מאנשי ארקא. אמר לו, ושם יש בני
 אדם? אמר, כן, וזורעים וקוצרים, מהם במראה
 אחר משנים ממני, ועליתי אליכם להכיר מכם,
 מה שמה של הארץ שאתם בה?

אמר לו, ארץ, משום שכאן שורה ארץ החיים,
 שכתוב (איוב כח) ארץ ממנה יצא לחם. מזו
 יצא לחם? בשאר הארץ לא יצא לחם, ואם יוצא,
 לא משבעת המינים. בינתיים נכנס למקומו.
 תמהו. אמרו, ודאי הקדוש ברוך הוא רוצה
 לעורר אותנו באיזה דבר.

אמר רבי חייא, ודאי על הפסוק הזה שאמרת,
 זכרתי שלמדתי מסבי דבר אחד עליון
 בפסח, שנתן להם הקדוש ברוך הוא לישראל

הלחם הזה מארץ החיים, ואחר כך לחם מן השמים, הלחם הזה, והנה בארנו את הדבר. עוד היה אומר, שאדם, כשיוצא לעולם הזה, לא יודע דבר עד שטועם לחם. כיון שאוכל לחם, מתעורר לדעת ולהכיר. כך כשיצאו ישראל ממצרים, לא היו יודעים דבר, עד שהטעים להם הקדוש ברוך הוא לחם מן הארץ הזו, שכתוב ארץ ממנה יצא לחם, ואז נכנסו ישראל לדעת ולהכיר את הקדוש ברוך הוא. ותינוק לא יודע ולא מכיר עד שטועם לחם של העולם הזה.

ישראל לא ידעו ולא הכירו בדברים שלמעלה עד שאכלו לחם עליון, ואז ידעו והכירו את אותו מקום, ורצה הקדוש ברוך הוא שישראל ידעו יותר באותו מקום שראוי לארץ הזו, ולא יכלו, עד שטעמו לחם מאותו המקום, ומי הוא? שמים, שכתוב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, ואז ידעו והסתכלו לאותו מקום. ועד שאכלו לחם מאותו מקום, [ועד שלא אכלו לחם באלו המקומות] לא ידעו דבר ולא הכירו.

בא רבי יוסי ונשקו. אמר, ודאי על זה העיר אותם הקדוש ברוך הוא בזה, ועל כן

הֲרֵאשִׁית שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְדַעַת הִיָּה הַלֶּחֶם. קָמוּ וְהִלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רָאוּ שְׁנֵי פְרוֹת, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נִקְבָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵין לָנוּ דְבָר בְּעוֹלָם שְׂאִינוּ זָכָר וְנִקְבָּה, וְכָל מָה שְׂבָאָרֶץ - כִּן גַּם בַּיָּם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, וַיָּבֵא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעֶרְבַּ וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ וְגו'. וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ, מַנִּין יִדְעָה? הֲרֵי אָמְרוּ שְׂגָעָה הַחֲמוֹר, וְלָאָה יִדְעָה וַיֵּצֵאָה אֵלָיו, וְגַרְם לּוֹ שְׂיֵצֵא מִמֶּנָּה יִשְׁשָׁכֶר. זֶהוּ שְׂכָתוֹב יִשְׁשָׁכֶר חֲמוֹר גָּרַם, אֵל תִּקְרִי גָרַם אֵלָא גָרַם, שְׂהַחֲמוֹר גָּרַם לּוֹ. אָמְרָה לָאָה: וַדַּאי יִדְעָתִי שְׂאָם יִכְנָס יַעֲקֹב לְמִשְׁכַּן רַחֵל, אֵין לִי לְהוֹצִיא אוֹתוֹ, אֵלָא אַחֲפָה לּוֹ כַּאֲן וַיִּכְנָס לְמִשְׁכָּנִי.

כִּי שָׁכַר שְׂכָרְתִּיךָ בְּדוֹדָאֵי בְּנֵי, מָה זֶה בְּדוֹדָאֵי בְּנֵי? מִשּׁוֹם שְׁנוּחַ לְיַעֲקֹב עַל זֶה, שְׂאֵלוֹ מִסִּיעִים לְהוֹלִיד. וַיַּעֲקֹב הִיָּה יוֹדֵעַ שְׂהַדְבָר לֹא עוֹמֵד בְּדוֹדָאֵים, אֵלָא לְמַעְלָה.

פְּתַח וְאָמַר, מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבֵּית אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה הַלְלוּיָהּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיא, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת: מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבֵּית - זוֹ רַחֵל. אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה - זוֹ לָאָה. מוֹשִׁיבֵי

עֲקַרְתָּ הַבַּיִת - זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. אִם הַבְּנִים
שְׂמַחָה [הַלְלוּיָהּ] - זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. מִשּׁוּם
כִּף הַלְלוּיָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַשְּׂבָטִים הִלְלוּ הֵם תְּקוּנִים
שְׁלֵמָטָה, וְכֹלָם כְּמוֹ שְׁלֵמַעְלָה. בֵּא רְאָה, כִּי
שָׂכַר שְׂכַרְתִּיךָ - לְקַחַת מְמַנּוֹ הַגּוֹף, וּמִי הוּא?
תּוֹרָה. שָׂכַר שְׂכַרְתִּיךָ - לָךְ, לְגוֹפֶךָ מִמֶּשׁ. שָׂכַר
שְׂכַרְתִּיךָ - לְהוֹלִיד אֶת דְּמוּתְךָ.

מִכָּאֵן מִי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, יוֹרֵשׁ אֶת הָעוֹלָם
הַבָּא וַיּוֹרֵשׁ אֶת נַחֲלַת יַעֲקֹב. יוֹרֵשׁ
הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂפָתוֹב יִשְׁשָׁכַר, יֵשׁ שָׂכַר, (יִרְמִיָּה לֵא)
כִּי יֵשׁ שָׂכַר לְפַעֲלָתְךָ, וְכָתוֹב (מִשְׁלֵי ח) לְהַנְחִיל
אֶהְיֵ יֵשׁ וְאַצְרַתִּיהֶם אֲמִלָּא.

כִּי יִלְדַתִּי לוֹ שֵׁשָׁה בָנִים. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, אֵלוֹ
מַעֲלָה וּמִטָּה וְאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם.
וּמִי שְׂמַאֲרִיךְ בְּאַחַד, צָרִיךְ לוֹ לְהַמְלִיךְ אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲלָה וּלְמִטָּה וּלְאַרְבַּעַת
צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְהֵינּוּ אֶחָד.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, כָּתוֹב (שִׁיר ב) עַל הָרִי בְּתוֹר,
וְכָתוֹב (שִׁם ח) עַל הָרִי בְּשָׁמַיִם. מִי הֵם
הָרִי בְּשָׁמַיִם? אֵלוֹ שֵׁשֶׁת הַבְּנִים שֶׁל לְאָה

שְׂכוּלִים שֶׁשָּׂה אַחֲרֵים, וְהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר, וְהֵם שֶׁשָּׂה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ, וְלֹא אֶה עֲלֵיהֶם, לְקַיִם (תהלים קיג) אִם הַבָּנִים שִׁמְחָה הַלְלוּיָהּ.

וְעַל כֵּן כָּתוּב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַנִּסְתָּר וְלֹא הַנִּגְלָה, וְעַל כֵּן שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָעוֹלָם שֶׁנִּסְתָּר וְלֹא הַתְּגָלָה כָּלֵל.

וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, הֵינּוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שָׂאֵל נָא לְיָמִים רֵאשׁוֹנִים וְגו' וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְּהַ שָׁמַיִם. וְכָל אֵלוֹ נִקְרְאִים הָרִי בַשָּׁמַיִם. מִכָּאן וְלִמְטָה נִקְרְאוּ הָרִי בְּתַר, שֶׁכָּתוּב וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רֵאשִׁים, הַהָרִים שֶׁל הַפְּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת קָשְׁרוּ קְשָׁרִים, אַרְבַּעָה קְשָׁרִים שֶׁהֲצִטְרְכוּ לְתַקּוּן. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁמִּשּׁוּם כֶּךָ יוֹצְאִים הַחֲחוּצָה אוֹתָם הַקְּשָׁרִים. וְאֵף עַל גַּב שְׁכָלָם אֶחָד, וּמִכָּאן וְהִלָּאָה כָּלָם אֶחָד, בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן כָּל הַשְּׁבָטִים עוֹלִים בְּעֵדוֹת לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יִהּ עֵדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל
 אֶת יוֹסֵף וְגו'. מָה רָאָה יַעֲקֹב לְלַכֵּת
 לְדַרְכוֹ כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף, וְטָרַם שֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף לֹא רָצָה
 לְלַכֵּת לְדַרְכוֹ? אֲלֵא הִנֵּה פְרִשׁוּהָ, שְׂרָאָה שֶׁנּוֹלַד
 שְׂטֵנוֹ שֶׁל עֵשׂו.

וְבֵא וּרְאָה, יוֹסֵף הַשְּׁלִים אֶת מְקוֹמוֹ אַחֲרָיו
 וַיּוֹסֵף זָכָה לוֹ, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, וְכֵאן סִיּוּם
 הַגּוֹף. כִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב שֶׁנִּשְׁלַם הַגּוֹף, רָצָה הַגּוֹף
 לְלַכֵּת לְדַרְכוֹ, וְסִיּוּם הַגּוֹף הוּא הַבְּרִית, וְעַם כָּל
 זֶה בְּנִימִין הַשְּׁלִים אֶת הַחֲשִׁבוֹן, שָׁבוּ נִשְׁלְמוּ
 שְׁנַיִם עָשָׂר.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ יַעֲקֹב שֶׁעַד עַכְשָׁו
 לֹא הִשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׂבָטִים, אָף עַל גַּב שֶׁנּוֹלַד
 יוֹסֵף, מָה הַטַּעַם לֹא חָפָה עַד שֶׁנּוֹלַד בְּנִימִין
 וַיִּשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׂבָטִים? אֲלֵא יַעֲקֹב עָשָׂה בְּחֻמְהָ
 וַיִּדַּע הַדָּבָר. אָמַר, וְדַאי אִם יִשְׁתַּלְּמוּ כָּאן כָּל
 הַשְּׂבָטִים, הִנֵּה יִדְעָתִי שֶׁהַתְּקוּן שֶׁל מַעְלָה שְׂרוּי
 עֲלֵיהֶם כְּרָאוּי, וּבְאֶרֶץ הַזֶּה לֹא צְרִיכִים שִׁישְׁתַּלְּמוּ,
 אֲלֵא בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

בֵּא רָאָה שְׂכָף הוּא, שְׂכָל שְׁנַיִם עָשָׂר הַשְּׂבָטִים
 הֵם הַתְּקוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְכִיּוֹן שֶׁנּוֹלַד

בנימין, מתה רחל, ולקחה את המקום העולם
 התחתון הזה להתתקן בהם, ועל כן לא נולד
 בנימין אלא בארץ הקדושה. זהו שכתוב ואני
 בבאי מפרן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך,
 ושם מתה רחל ונטלה את המקום, העולם
 התחתון הזה, להתישב בבית שלם. וכל זמן
 שרחל קיימת, העולם התחתון אינו נתקן בהם.
 מתה רחל – נטלה [למעלה] הבית בשלמותו.

ואם תאמר, למה לא מתה לאה באותו הזמן?

אלא משום שהבית הוא בעולם התחתון

[העליון], והכל היו ממנו להתתקן, ולא מן

העולם העליון [התחתון], ומשום כך לא מתה

באותה שעה. וכל מעשי לאה הם בנסתר, משום

שהעולם העליון הוא בנסתר ולא בנגלה, ומשום

כך לא נזכרה מיתתה של לאה כמיתתה של רחל.

ובא וראה שפך זה ודאי, משום שהעולם

העליון כל דבריו בנסתר, והעולם

[העליון] התחתון כל דבריו בנגלה, משום כך

נתכסתה לאה במערת המכפלה, ורחל בדרך

הגלויה. זו בנסתר, וזו בגלוי. ובנסתר העולם

העליון נרשם, שכתוב ותאמר לאה באשרי כי

אשרוני בנות, ומשום כך קראה שמו אשר.

[משום כף כל הברכות של שני העולמות בנגלה ובנסתר, ועם כל זה].

ומשום כף הכל אחד, שהרי הכל הוא מן העולם העליון. כף גם, ובכל מקום, שני עולמות, זה בנגלה וזה בנסתר, ואנו לא מברכים את הקדוש ברוך הוא אלא בשני עולמות, שכתוב ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. משום כף לעולם העליון קוראים הו"א, ולעולם התחתון קוראים את"ה, משום שהוא ברוך מן העולם העליון על ידי הצדיק. זהו שכתוב ברוך ה' מציון שכן ירושלים וגו'. ודאי מציון הוא ברוך.

בא ראה, כמו כן ה' ה' שני עולמות הם, זה בנגלה וזה בנסתר, ועל כן מפסיק הטעם בתוכם, ומקדים הנה ועד העולם הזה הכל אחד.

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו'. אמר רבי יהודה, בא ראה השלמות של יעקב, שלא רצה ללכת אלא ברשות לבן. ואם תאמר, למה לא הלך פעם אחרת ברשותו? אלא משום שפחד יעקב שלא יעזב אותו וישתלמו שנים עשר

שְׁבֻטִים בְּאֶרֶץ אַחֲרֵת, וְעַל כֵּן, כִּיּוֹן שְׂרָאָה
שֶׁהִגִּיעָה שְׁעֵתוֹ שֶׁל בְּנֵימִין, בָּרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ.

שְׂפִיּוֹן שְׁנוּלָד בְּנֵימִין, נִקְשְׂרָה הַשְּׂכִינָה בְּכָל
הַשְּׁבֻטִים וְנִטְלָה הַבַּיִת עִם כָּלֵם. וַיַּעֲקֹב
הָיָה יוֹדֵעַ בְּסוּד הַחֲכָמָה, שֶׁכֶּאֱשֶׁר יִשְׁתַּלְּמוּ שְׁנַיִם
עָשָׂר שְׁבֻטִים, שֶׁהַשְּׂכִינָה תִתְקַשֵּׁט וְתִתְקַשֵּׁר עִמָּם
וְרַחֵל תָּמוּת, וְהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַבַּיִת.

סדר הלימוד ליום כא חשון [יום 51 בשנה]

בא רָאָה, כִּי לְמַדְנֹו, הָעוֹלָם הִתְחַתּוֹן נִרְאָה
לִיַּעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאָה לְמִשָּׁה, אֲלֵא שְׁלֵא
יִכְלָה עַד שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבֻטִים בְּבַיִת
לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּם, וְאִזּוֹ נִטְהַרָה [נִדְחָתָה] רַחֵל, וְהִיא
נִטְלָה אֶת הַבַּיִת בְּכָל הַשְּׁבֻטִים וְהִיָּתָה עֶקֶר הַבַּיִת,
וְאִזּוֹ וְדָאֵי מוֹשִׁיבֵי עֶקֶרֶת הַבַּיִת.

אמר יַעֲקֹב, הִנֵּה הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנִּשְׁלְמוּ שְׁנַיִם
עָשָׂר הַשְּׁבֻטִים, וְדָאֵי יִרַד הָעוֹלָם
שֶׁלְמַעֲלָה לְבַיִת לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּם, וְהַמְסַכְנָה הַזֹּאת
נִדְחִית לְפָנָיו. אִם תָּמוּת כָּאֵן, לֹא אֲצַא מִכָּאֵן
לְעוֹלָמִים. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא בְּאֶרֶץ הַזֹּו לֹא רָאוּי

לְהַשְׁלִים אֶת הַבַּיִת. מִשׁוּם כֶּף וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה
וְגו', טָרַם יִשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׂבָטִים.

שָׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְדַאי יָפִים הֵם כָּל דְּבָרֵי
רַבִּי יְהוּדָה, וְזֶה עוֹלָה עַל הַכֹּל. וְאִם
תֹּאמַר, לָמָּה לֹא הֵלֵךְ לוֹ לְדַרְכוֹ מִיָּד? אֲלֹא כָּל זְמַן
שָׁרַח לֹא הִתְעַבְרָה מִבְּנֵימִין, הִתְעַכַּב שָׁם. כִּיּוֹן
שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁל בְּנֵימִין, בָּרַח וְלֹא בִקֵּשׁ רְשׁוּת,
כְּדִי שְׁלֹא יִתְעַכַּב שָׁם, וַיִּתְחַבֵּר יַעֲקֹב בְּכָל
הַשְּׂבָטִים בְּמָקוֹם [שְׁלֹא] שְׂצָרִיךְ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיֵּשֶׁב אֶל יֶתֶר חֲתָנוֹ
וְגו'. בֹּא רֵאֵה, מֹשֶׁה הָיָה רוֹעֵה אֶת צֹאן
חֲתָנוֹ, וְדִיּוּרוֹ הָיָה עִמוֹ. וּכְשֶׁרָצָה לְלַכֵּת, לֹא הֵלֵךְ
אֲלֹא בְּרְשׁוּתוֹ. וַיַּעֲקֹב, שֶׁהָיָה שָׁלֵם, וְדִיּוּרוֹ תָּמִיד
הָיָה עִם לְבָן, לָמָּה לֹא בִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רְשׁוּת? אֲלֹא
הָרִי נִתְבָּאָר שְׁלֹא יִגְלַגֵּל לְבָן עִמוֹ גְּלִגּוּלִים וַיִּשְׂאָר
שָׁם, שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה אָמַר לוֹ, וּמִיָּד גְּלַגֵּל עָלָיו
גְּלִגּוּלִים וַנִּשְׂאָר שָׁם, וְכַעַת פָּחַד מִמֶּנּוּ.

אַבָּל יִתְרוֹ לֹא הָיָה כֶּף כְּלָפֵי מֹשֶׁה, מִשׁוּם שְׁלֹבָן
הָיָה מְכֻשָּׁף, וּבְכֻשׁוֹף הָיָה כָּל מַעֲשֵׂהוּ
כְּלָפֵי יַעֲקֹב, וְכַעַת לֹא רָצָה יַעֲקֹב לְהִתְעַכַּב שָׁם,
שֶׁהָרִי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ שׁוּב אֶל אָרְץ

אַבְתִּיךָ וְגו', וְעַל כֵּן לֹא רָצָה לְהִתְעַכֵּב וּלְעֻזֹב אֶת
מִצְוֹת רַבּוֹנוּ.

בא רָאָה, כְּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל רַחֵל וְגו'. פִּתַּח
וְאָמַר, (תהלים מו) לְמַנְצַח לְבַנֵּי קִרַח עַל עֲלָמוֹת
שִׁיר. בְּפָסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל שֶׁהוּא סוּד שֶׁל
חֻכְמָה, וְכָל הַשִּׁירִים וְהַתְּשַׁבְּחוֹת הַלְלוּ שֶׁהֵיוּ
אוֹמְרִים בְּנֵי קִרַח, כֻּלָּם מְחַדְּשִׁים הֵם אוֹתָם
שִׁירִים וְתְשַׁבְּחוֹת שֶׁהֵיוּ מִלְּפָנִים, וְכֵן כָּל אוֹתָם
שִׁירוֹת וְתְשַׁבְּחוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד וְכָל אוֹתָם שֶׁהֵיוּ
עִמּוֹ, כֻּלָּם הָיוּ בְּסוּד עֲלִיּוֹן, בְּסוּד הַחֻכְמָה.

בא רָאָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֶת הָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְכָל אוֹתָם
הַסְּדָרִים שֶׁסִּדְּרוּ דָּוִד וְשִׁלְמָה בָּנוּ וְכָל אוֹתָם נִבְיְאֵי
הָאָמֶת – כֻּלָּם סִּדְּרוּ כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה.

בא רָאָה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ מִשְׁמְרוֹת בְּאֶרֶץ – כִּף
גַּם בְּרַקִּיעַ שְׁמֹזְמָרִים לְרַבּוֹנָם וְאוֹמְרִים
תָּמִיד שִׁירָה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים אֵלָיו כַּנֶּגֶד אֵלָיו,
וְהַכֹּל בְּסִדְּרִים שֶׁל שִׁירוֹת וְתְשַׁבְּחוֹת, וְהָרִי
פְּרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים.

עֲלָמוֹת שִׁיר, מַה זֶה עֲלָמוֹת שִׁיר? אֵלָּא כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת

וּשְׂמָנִים פִּילְגָשִׁים וְעֵלְמוֹת אֵין מְסָפֵר. מַה זֶה
 וְעֵלְמוֹת אֵין מְסָפֵר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִישׁ מְסָפֵר
 לְגִדּוּדָיו. וּמִשּׁוֹם שֶׁאֵין לָהֶם חֲשָׁבוֹן, כָּתוּב
 וְעֵלְמוֹת אֵין מְסָפֵר.

וּבְלָם שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת, מְקִיפִים סְדָרִים, אֵלוֹ כְּנָגֵד
 אֵלוֹ, לְזִמְרָה וּלְשִׁבְחָתָא רַבּוֹנָם, וְאֵלוֹ הֵם
 עֵלְמוֹת שִׁיר. וּמִשּׁוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵלְמוֹת שֶׁאֵין מְזַמְּרוֹת
 כְּמוֹ אֵלוֹ, אֵלוֹ נִקְרְאוֹת עֵלְמוֹת שִׁיר.

שְׁלֹשָׁה סְדָרִים נִפְרָדִים לְכָל צֵד לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי
 הָעוֹלָם, וּבְכָל סֵדֵר וְסֵדֵר, שֶׁהוּא לְכָל
 צֵד, שְׁלֹשָׁה סְדָרִים אַחֲרָיִם. סֵדֵר רֵאשׁוֹן שְׁלֹשֶׁת
 מְזָרְחִים - שְׁלֹשָׁה סְדָרִים הֵם, וְהֵם תְּשַׁעַת סְדָרִים,
 מִשּׁוֹם שֶׁכָּל סֵדֵר מֵהַשְּׁלֹשָׁה הֵלְלוּ יֵשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה
 סְדָרִים, וְנִמְצְאוּ שֶׁהֵם תְּשַׁעַת, וְכַמָּה אֲלָפִים
 וּרְבֻבּוֹת תַּחֲתֵיהֶם.

תְּשַׁעַת הַסְּדָרִים הֵלְלוּ, כֻּלָּם מִתְּנַהֲגִים בְּאוֹתִיּוֹת
 רְשׁוּמוֹת, וְכָל סֵדֵר מְסַתְּכָל לְאוֹתָן
 אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, [וְהָרִי בְּאֵרוֹהָ וְכֵן לְכָל סֵדֵר
 וְסֵדֵר, וְכֻלָּם נוֹסְעִים בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְאֵלוֹ
 עֲלִיוֹנִים מֵאֵלוֹ, וְעוֹמְדִים אֵלוֹ עַל אֵלוֹ וְכֵן
 מִתְּחַבְּרוֹת וְאוֹמְרוֹת שִׁירָה. וְכִשְׁאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת

פּוֹרְחוֹת לְתוֹךְ הָאָוִיר שֶׁל הָרוּחַ [הַהֵיא] הַמְּמַנֶּה
עַל הַכֹּל, אָז הֵם נוֹסְעִים, וְהַשִּׁירָה נִמְתָּקֶת, וְאוֹת
אַחַת מִכָּה מִלְמָטָה, וְאוֹתָהּ אוֹת עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת,
וּשְׁתֵּי אוֹתוֹת פּוֹרְחוֹת עָלֶיהֶן. וְהָאוֹת הַזֹּאת מִלְמָטָה
מַעֲלָה סֹדֵר מִמָּטָה לְמַעְלָה וּמִתַּחְבֶּרֶת עִמָּם,
וְנִעְשׂוֹת שְׁלֹשׁ אוֹתוֹת, כָּלֶם לְפִי הָאוֹתוֹת יֵה"ו,
שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ בְּתוֹךְ הָאֶסְפִּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. מֵאֵלּוּ
נִפְרָדִים שְׁלֹשָׁה סֹדְרִים וְאוֹתָן שְׁתֵּי הָאוֹתוֹת,
וְאוֹתָהּ הָאוֹת שְׁעוֹלָה מִתַּחְבֶּרֶת עִמָּהֶן, וְהֵן שְׁלֹשׁ.

בא רְאֵה, אוֹתָן שְׁתֵּי אוֹתוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁעוֹלוֹת
בְּאָוִיר, הֵן כְּלוֹלוֹת זֹאת בְּזוֹ, רַחֲמִים בְּדִין,
וּמִשׁוֹם כֶּךָ הֵן שְׁתֵּים, וְהֵן מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
בְּסוּד שֶׁל זָכָר. וְזוֹ שְׁעוֹלָה וּמִתַּחְבֶּרֶת עִמָּהֶן הִיא
נִקְבָּה, וְנִכְלָלֶת בְּשִׁתִּיהֶן. כְּמוֹ שֶׁהִנְקָבָה נִכְלָלֶת
בְּשְׁנֵי צְדָדִים, בְּיָמִין וּבְשְׂמָאל, וּמִתַּחְבֶּרֶת עִמָּהֶם,
כֶּךָ גַּם הָאוֹת הַנִּקְבָּה הַזֹּאת שְׁמִתַּחְבֶּרֶת עִם שְׁתֵּי
אוֹתוֹת אַחֲרוֹת, וְהֵן בְּשְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ
הָעֲלִיוֹנִים, וְזֶה לְמָטָה, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד, זָכָר
וְנִקְבָּה. [חֻוּץ] שְׁכַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם, שְׁאוֹתָם
הָאוֹתוֹת הֵן מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהֵם הוֹלִידוּ
אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים לְמָטָה כְּמוֹ שֶׁלָּהֶם מִמֶּשׁ.

וּמְשׁוּם כָּךְ, מִי שִׁיּוּדַע אוֹתָן וְנִזְהָר בָּהֶן, אָהוּב
הוּא לְמַעַלָּה וְאָהוּב לְמַטָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל הָאוֹתוּתוֹת הַלָּלוּ, זָכָר
וּנְקֵבָה, לְהַכֵּל יַחַד בְּסוּד הַמַּיִם
הָעֲלִיוֹנִים וְהַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֵּל אֶחָד, וְזֶהוּ
הַיַּחֲוּד הַשְּׁלֵם. וּמְשׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁמְכִיר אוֹתָם
וְנִזְהָר בָּהֶם, אֲשֶׁרִי חָלְקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא, מְשׁוּם שֶׁהוּא עֶקֶר הַיַּחֲוּד הַשְּׁלֵם כְּרֵאוֹי,
שֶׁלֹּשׁ שְׁלֹשׁ מְצַד זֶה וּמְצַד זֶה, בְּיַחֲוּד אֶחָד
בְּשִׁלְמוֹת הַכֵּל, וְכֵלָם הַסּוּד שֶׁל הַסֵּדֵר הָעֲלִיּוֹן
כְּרֵאוֹי כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁאוֹתוֹ סֵדֵר שְׁלֹשָׁה
שְׁלֹשָׁה בְּסוּד אֶחָד.

סֵדֵר שְׁנֵי שְׁלֹצֵד הַדְּרוֹם, שְׁלֹשָׁה סֵדְרִים הֵם
לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְכֵל סֵדֵר וְסֵדֵר שְׁלֹשָׁה
שְׁלֹשָׁה, וְהֵם תְּשַׁעָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְכֵן נַחֲלָקוֹת
הָאוֹתוּתוֹת לְכֹל צַד לְהַתְּחַבֵּר הַכֵּל יַחַד. מְשׁוּם שִׁישׁ
אוֹתוּתוֹת בְּסוּד שֶׁל נְקֵבָה, וְאוֹתוּתוֹת בְּסוּד שֶׁל זָכָר,
וְכֵלָן הַתְּחַבְּרוּ יַחַד, וְהֵן אַחַת בְּסוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
הַשְּׁלֵם, וְאַלִּיֵּהֶם סֵדְרִים מְמַנִּים שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר, וְהַכֵּל יוֹצֵא מֵהַסֵּדֵר שֶׁל הָאֲבוֹת
שְׁלֹמְעֵלָה, כְּסֵדֵר שֶׁנֶּתְקַנּוּ אוֹתוּתוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
י"ה"ו, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר. כָּל הַסֵּדְרִים הַלָּלוּ מְתַנְהֲגִים

בְּאוֹתִיּוֹת הַיְדוּעוֹת הִלְלוּ וְנוֹסְעִים בְּהֵן, וְכַמָּה
צָבָאוֹת וּרְבָבוֹת כָּלֶם לְמַטֵּה שְׁנוֹסְעִים וּמִתְנַהֲגִים
בְּסֵדֶר הַזֶּה.

סֵדֶר שְׁלִישִׁי שֶׁלְצַד צָפוֹן, בְּשִׁלְשָׁה סְדָרִים הֵם
לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְהֵם תְּשׁוּעָה, וּבְשִׁלְשָׁה צְדָדִים
שֶׁלְשָׁה שֶׁלְשָׁה לְכָל צַד הֵם תְּשׁוּעָה, וְאוֹתָם סְדָרִים
מִשְׁלֶשֶׁת הַצְּדָדִים, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאֵר. שְׁבַעָה
וְעֶשְׂרִים, בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן שְׁבַע וְעֶשְׂרִים. וְאִף
עַל גַּב שֶׁהֵן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם, שְׁלֵמוֹת הָאוֹתִיּוֹת הֵן
עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע. וְכֵן הַסְדּוּר שֶׁל הַסְדְּרוֹת הִלְלוּ.
שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִים, לְשִׁלְשָׁה שֶׁלְשָׁה סְדָרִים לְכָל
צַד. וְנִמְצְאוּ שֶׁלְשָׁה אֱלֹהִים מִצַּד זֶה
שֶׁהֵם תְּשׁוּעָה, וּשְׁלֵשָׁה הִלְלוּ מִהַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵם
תְּשׁוּעָה, וּשְׁלֵשָׁה הִלְלוּ מִהַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵם תְּשׁוּעָה,
נִמְצְאוּ כָּלֶם שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִים.

וְהַסּוּד שֶׁל הַשְּׁבַעָה וְעֶשְׂרִים הִלְלוּ הֵן תְּשׁוּעָה
אוֹתִיּוֹת [הֵן] שֶׁהֵן בְּסוּד הַנְּקֻבוֹת,
לְחִבְרַת עֲמֻמָּה נִקְבָּה עִם אוֹתָם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרִים
צְדָדִים אַחֲרֵים בְּסוּד שְׁנַתְבָּאֵר [שֶׁל הַזְּכָר], וְהַכֹּל
הוּא כְּרֵאוּי.

בֵּא רְאֵה, כְּמוֹ שְׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, כֵּן גַּם הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֲרוֹת

למטה, אותיות עליונות גדולות, ואותיות תחתונות קטנות, והכל זה כמו זה. וכל הסודות הללו הם בסוד של זכר ונקבה, הכל אחד בשלמות.

השלמה מההשמטות (סימן נ"א)

ויזכר אלהים את רחל. בשרה כתוב פקידה, וברחל כתוב זכירה, למה? משום שזכור נרשם ביעקב שהוא ברית שלום כשנעשה יוסף, ובמה? כשנטל שור עמו שלא יחזק אותו הצד האחר, ולכן נקרא יוסף בכור, שאותו שור שנטל בכור שורו ודאי, ואותו שור תם, ויעקב איש תם רבון ושליט, בעל הבית שאותו שור תם שורה בתוכו: (ע"כ מההשמטות)

ויזכר אלהים אל רחל, שהרי במזל זה תלוי, ומשום כך כתוב בה זכירה. וה' פקד את שרה – זה לא היה מהמזל. ואם תאמר שהרי הפנים תלויים במזל ולא למטה – כן בשרה זה לא היה במזל, אלא כתוב וה', הכל יחד.

אם כך, למה כתוב פקידה? אלא ודאי הזכירה [הזו] היתה מקדם לכן, והמפתח הזה נמסר למטה, כמו שכתוב (בראשית יז) ואת בריתי אקים

אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלַד לְךָ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה וְגו' .
 אַחֲרֵי כֵן כָּמוֹ זֶה - כִּיּוֹן שְׁנֹזְכָר בְּסוּד שְׁלִמְעֵלָה,
 אַחֲרֵי כֵן נֶאֱמַר בְּסוּד שֶׁל הַנִּקְבָּה פְּקִידָה, שְׂיֵהִיָּה
 הַכָּלָל שֶׁל הַכֹּל יַחַד.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל רַחֵל. רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח וְאָמַר,
 (שמות 1) וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נְאֻמַּת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרִים מַעֲבִידִים אֹתָם וְאֹזְכָר אֶת
 בְּרִיתִי. וְאֹזְכָר - הֵרִי זְכִירָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא
 לְמַעְלָה, שֶׁהַמְזַל הַזֶּה הוּא לְמַעְלָה בְּזִכְרָה, בָּא עַל
 פְּקִידָה שֶׁהִיא בְּגִלוּת לְמַטָּה בְּנִקְבָּה. כָּמוֹ כֵּן וַיִּזְכֹּר
 אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, כָּמוֹ שְׁנֶאֱמַר וְאֹזְכָר אֶת בְּרִיתִי.

בֵּא רֵאָה, כְּתוּב פִּקְדֵי פִקְדוֹתֵי אֲתָכֶם. וְכִי פִקְדֵי
 פִּקְדוֹתֵי? וְהֵרִי הַפְּקִידָה עוֹמֶדֶת בְּנִקְבָּה,
 וּבְאוֹתוֹ הַזְמַן הֵיטָה בְּגִלוּת, וְהִיא אוֹמֶרֶת פִּקְדֵי
 פִּקְדוֹתֵי? אֵלָּא שְׁכָאן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, וְכָאן סוּד שֶׁל
 הַחֲכָמָה, וְהִיא בְּגִלוּת, אֵיךְ נִרְאָה לְמַשֶּׁה כָּאן
 וְאֵיךְ אִמְרָה פִּקְדֵי פִקְדוֹתֵי.

אֵלָּא כֵּן לְמַדְנוּ, כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר - הוּא
 בְּשָׁמַיִם, וְתִקְפוֹ וְכַחוֹ עַל הָאָרֶץ בְּכָל
 מְקוֹם. כָּמוֹ כֵּן מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בְּזְמַן
 שֶׁהַמְקֻדָּשׁ עָמַד - מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זוֹ הָאָרֶץ

הקדושה, וכעת שישראל בגלות – היא למעלה,
והתקף מקיף את ישראל להגן עליהם, ואף על
גב שהם בארץ אחרת.

ובא תראה, שכינה למטה ושכינה למעלה.
שכינה למעלה בשנים עשר תחומים
מרכבות קדושות ושתיים עשרה חיות עליונות.
שכינה למטה בשנים עשר שבטים קדושים. ואז
נכללת השכינה למעלה ולמטה, והכל בפעם
אחת יחד. ואף על גב שבזמן שישראל בגלות
למטה לא נתקנת למעלה, כך גם לא נתקנת
משום שלמטה לא נתקנת, וזהו בגלות עם
ישראל, שהיא בגלות עמהם.

במה נתקנת? למלך שמת בנו, מה עשה? כפה
את מטתו על אבל בנו, ולא התקין לו את
מטתו, אלא נטל קוצים ודרדרים והטיל תחת
מטתו ושכב עליה. כך הקדוש ברוך הוא, כיון
שגלו ישראל ונחרב המקדש, לקח קוצים
ודרדרים ושם תחתיו. זהו שכתוב וירא אליו
מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה, משום
שישראל היו בגלות.

פקד פקדתי אתכם. מי שלא עומד ברשותו, מה
מצוה ומה עושה? אלא פקד מלמעלה,

פְּקַדְתִּי מִלְמָטָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהִזְכִּירָה
 הַזוּ הִיָּתָה עָלֶיהָ מִקֵּדָם לְכֵן, שֶׁכָּתוּב וְאָזְכֹר אֶת
 בְּרִיתִי. כִּיִּוֵן שֶׁכָּתוּב וְאָזְכֹר – הִנֵּה זְכִירָה הַתְּמַנְתָּה
 עָלֶיהָ, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ אָמְרָה אַחַר כֶּךָ פִּקְדוֹתֵי, שֶׁ
 שֶׁהָרִי סִימָן לְקַחָה מִקֵּדָם לְכֵן. כִּמוֹ כֵּן שָׂרָה,
 שֶׁכָּתוּב וְה' פִּקְדוֹת אֶת שָׂרָה. אֲבָל כָּאֵן רַחֵל, שֶׁלֹּא
 נִזְכְּרָה מִקֵּדָם לְכֵן, לֹא נֶאֱמַר בָּהּ פִּקְדוֹת, אֶלֶּא
 זְכִירָה, וְהַכֹּל הוּא בְּזְכִירָה, בְּסוּד שֶׁל הַמְּזֹל.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים
 מִקְפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְרַבִּי יְהוּדָה הָיָה
 רוֹכֵב, וְרַבִּי חִזְקִיָּה עַל רַגְלָיו. בֵּינֵתִים יָרַד רַבִּי
 יְהוּדָה. אָמַר, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה נִתְעַסַּק בַּתּוֹרָה,
 כִּכְתוּב (דְּבָרִים ל"ב) הָבּוּ גְדֹל לְאַלְהֵינוּ.

אָמַר לו', אֵלּוּ הָיִינוּ שְׁלֵשָׁה – יָפָה הוּא, שֶׁאֶחָד
 יֹאמֵר – וּשְׁנַיִם יָשִׁיבוּ לוֹ. אָמַר לו', הַדְּבָרִים
 הִלְלוּ שֶׁל הַבְּרָכוֹת, מִשּׁוֹם שֶׁנִּזְכָּר שֵׁם אֶחָד שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּשְׁנַיִם יָשִׁיבוּ לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב
 כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבּוּ גְדֹל לְאַלְהֵינוּ. כִּי שֵׁם ה'
 אֶקְרָא – זֶה אֶחָד שֶׁמְבָרַךְ. הָבּוּ גְדֹל לְאַלְהֵינוּ –
 אֵלּוּ שְׁנַיִם אַחֲרָיִם. אֲבָל בַּתּוֹרָה, אֶפְלוּ שְׁנַיִם
 יוֹשְׁבִים וְנוֹתְנִים גְּדֹל וְחִזְקָה שֶׁל שְׁבַח הַתּוֹרָה
 לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ רַבֵּי חֲזַקְיָהּ, כָּל־פִּי הַבְּרָכוֹת לְמָה שְׁלָשָׁה? אָמַר לוֹ, הָרִי פִּרְשׁוּהָ וְנִתְבְּאָר, שְׁכַתּוֹב הָבּו גְדֹל לְאֱלֹהֵינוּ. אָבֵל סוּד הַדְּבָר כָּאֵן, שְׁהָרִי כָּל הַסּוּדוֹת שֶׁל הַבְּרָכוֹת הוּא כֶּף - אֶחָד לְבִרְךָ וּשְׁנַיִם לְהַשִּׁיב, כְּדֵי שְׂיַעֲלֶה הַשֶּׁבַח שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסוּד שֶׁל שְׁלָשָׁה, אֶחָד מִבְּרִיךְ וּשְׁנַיִם [אוֹמְרִים אֲמֵן] שְׁמוּדִים, וְזֶהוּ קִיּוּם הַבְּרָכוֹת, וּבְסוּד עֲלִיּוֹן כְּרָאוּי, וּבְסוּד שֶׁל שְׁלָשָׁה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהוּ.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, שְׁנֵינוּ, יֵשׁ זְכִירָה לְטוֹב וְיֵשׁ זְכִירָה לְרַע, יֵשׁ פְּקִידָה לְטוֹב וְיֵשׁ פְּקִידָה לְרַע. יֵשׁ זְכִירָה לְטוֹב - כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ, שְׁכַתּוֹב (ויקרא כו) וְזְכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רַאשֵׁינִים וְגו', (בראשית ח) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח, (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. וְיֵשׁ זְכִירָה לְרַע - שְׁכַתּוֹב (תהלים עח) וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הַלֶּךְ וְלֹא יֵשׁוּב. פְּקִידָה לְטוֹב - שְׁכַתּוֹב (שמות ג) פֶּקֶד פְּקִדְתִּי אֶתְכֶם. פְּקִידָה לְרַע - שְׁכַתּוֹב (תהלים פט) וּפְקִדְתִּי בְּשֵׁבֶט פִּשְׁעִם וּבִגְנָעִים עֲוֹנָם. וְכֻלָּם סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים.

כֵּל אֱלוֹ - זְכִירָה וּפְקִידָה - לְטוֹב, אֱלוֹ הֵן דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת, סוּד הָאֲמוּנָה, זְכָר וּנְקֵבָה,

סוד אַחַד, זְכִירָה וּפְקִידָה, אֵלֹהֵם לְטוֹב. זְכִירָה וּפְקִידָה לְרַע אֵלֹהֵם הַסּוּד שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר שְׁעוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים. זָכַר וּנְקָבָה יַחַד, זְכִירָה בְּזָה וּפְקִידָה בְּזָה, וְאֵלֹהֵם שֶׁתָּמִיד עוֹמְדִים לְרַע וְאֵלֹהֵם כְּנֹגֵד אֵלֹהֵם. מִכָּאן יוֹצְאִים כָּל סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וְכָל הַקְּדוּשׁוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ, וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל הַמִּינִים הָרָעִים וְכָל מוֹת וְכָל הַצְּדָדִים וְהַמִּינִים הָרָעִים בְּעוֹלָם, וּבְאֵרוֹהָ, וְזֶה בְּהַפּוּךְ מִזֶּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, כִּף זֶה וְדָאֵי. אֲשֶׁרִי הוּא מִי שֶׁחֲלָקוּ מִתְקִיִּים בְּצַד הַטּוֹב וְלֹא יִרְפִּין עֲצָמוֹ לְצַד אֲחֵר וַיִּנְצַל מֵהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, כִּף זֶה וְדָאֵי, וְאֲשֶׁרִי מִי שֶׁיְכוּל לְהִנְצִל מִמֶּנּוּ מִהַצַּד הַהוּא, וְאֲשֶׁרִיֵּהֶם הַצְּדִיקִים שֶׁיְכוּלִים לְהִנְצִל מֵהֶם וּלְהִלָּחֵם קָרֵב עִם אוֹתוֹ הַצַּד.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, בְּמָה? פֶּתַח וְאָמַר, (משלי כד) כִּי בְּתַחְבְּלוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ מִלְחָמָה. מִי הַמִּלְחָמָה? זֶה הַמִּלְחָמָה שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָרָע שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִלָּחֵם בּוֹ קָרֵב וְלִשְׁלֹט עָלָיו וּלְהִנְצִל מִמֶּנּוּ.

בא ראה שיעקב כף השתדל אצל עשו משום אותו הצד שלו, להתחכם עליו וללכת עמו בעקמומיות בכל מה שצריך כדי לשלט עליו בראש ובסוף, והכל כראוי, והראש והסוף יחד זה כמו זה, פכתוב בכתתי, ואחר כף ברכתי. הראשית והסוף יחד זה כמו זה, כדי לשלט עליו בדרך ישרה כראוי לו, ומשום כף צדיק הוא מי שנצל מהם ויכול לשלט עליהם.

בא ראה, זכירה ופקידה לטוב הם כאחד בסוד האמונה, ואשרי הוא מי שמשתדל אחר האמונה, כמו שנאמר (הושע יא) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג וגו'. אמר רבי חזקיה, כף הוא ודאי ו**בא** וראה, כשאדם מתפלל תפלתו, אל יאמר עליה זכרני ופקדני, משום שיש זכירה ופקידה לטוב, וזכירה ופקידה לרע, ועתידים לטל את הדבור מפיו, ובאים להזכיר חטאי האדם ולהענישו. פרט אם הוא צדיק שלם, שכאשר בודקים את חטאיו, אותה זכירה ופקידה לרע לא ימצאו אותם, כמו עזרא שאמר זכרה לי אלהי לטובה.

שהנה בכל מקום שאדם מתפלל תפלתו, יכלל את עצמו בין רבים, בכלל של

הַרְבִּים. וּבֹא וּרְאֵה, הַשּׁוֹנְמִית, כְּאֲשֶׁר אָמַר לָהּ
 אֱלִישָׁע (מלכים-ב ד) הַיֵּשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ
 אֶל שַׂר הַצָּבָא, הַיֵּשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ –
 אוֹתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה,
 וְאוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁשׁוּלְטַת מַלְכוּת הַרְקִיעַ לְדוֹן אֶת
 הָעוֹלָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא הַמֶּלֶךְ
 הַמְשַׁפֵּט בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וּמְשׁוֹם כֵּן אָמַר לָהּ הַיֵּשׁ
 לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ.

מָה כְּתוּב? וְתֹאמַר בְּתוֹךְ עֲמִי אֲנֹכִי יִשְׁכַּח. מָה
 אָמְרָה? לֹא רוֹצֵה לְהִיּוֹת רְשׁוּמָה לְמַעַלָּה,
 אֲלֵא לְהַכְנִיס אֶת רֹאשֵׁי בֵּין רַבִּים, וְלֹא לְצֵאת
 מִהַכֶּלֶל שְׁלָהֶם. וְכֵן צָרִיךְ לְאָדָם לְהַכֶּלֶל בְּכֻלּוֹ
 שֶׁל רַבִּים וְלֹא לְהַתִּיחַד לְבַדּוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁגִּיחוּ
 עֲלָיו לְהַזְכִּיר חֲטָאָיו, כְּמוֹ שְׁאֵמְרָנוּ.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (איוב לח) הַנִּגְלוּ לָךְ שְׁעָרֵי
 מוֹת וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת תִּרְאֶה. הַפְּסוּק הַזֶּה
 אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב כְּשֶׁרָאָה שְׁאִיּוֹב
 דוֹחֵק עֲצָמוֹ עַל דֵּין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּא רְאֵה, אִיּוֹב אָמַר הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל. כְּתוּב
 לֹא בְּאֵלֶיךָ, וְקוֹרְאִים לוֹ בְּוַא"ו, וְהַכֵּל הוּא.
 אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי אֲנִי הוֹרֵג בְּנֵי

אָדָם?! הַנְּגִלוּ לָךְ שְׁעָרֵי מוֹת וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת
 תִּרְאֶה?! כִּמָּה שְׁעָרִים פְּתוּחִים בְּאוֹתוֹ הַצַּד,
 וְהַמּוֹת שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְכָלֵם סְתוּמִים מִבְּנֵי אָדָם,
 [וְלֹא יְכוּלִים לְהַשְׁמֵר מֵהֶם מְשׁוּם שֶׁהֵם סְתוּמִים
 מִבְּנֵי אָדָם] שֶׁלֹּא מִכִּירִים אֶת אוֹתָם הַשְׁעָרִים.

וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת תִּרְאֶה. מִי הֵם שְׁעָרֵי מוֹת וּמִי הֵם
 שְׁעָרֵי צְלָמוֹת? אֲלֵא מוֹת וְצְלָמוֹת הֵם
 יַחַד, וְהֵם זְווֹג אֶחָד. מוֹת – הֵרִי נִתְבָּאָר, זֶה מִלְּאָף
 הַמּוֹת, וְהֵרִי פִּרְשׁוּהָ. צְלָמוֹת – צֵל מוֹת, זֶהוּ מִי
 שְׂרוּכֵב עָלָיו, וְהוּא הַצֵּל שְׁלוֹ וְהַכַּח שְׁלוֹ לְהַזְדַּוֵּג
 יַחַד בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְהֵם אֶחָד.

וְכָל אוֹתָם הַדְּרָגוֹת שִׁיּוּצָאוֹת מֵהֶם וְנִקְשָׁרוֹת
 בָּהֶם הֵם הַשְׁעָרִים שְׁלֵהֶם, כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה,
 כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (תהלים כד) שְׁאוֹ שְׁעָרִים רָא שִׁיכֶם וְגו'.
 וְאֵלוֹ [אוֹתָם שְׁעָרִים] נִקְרָאִים נְהָרוֹת וְנִחְלִים.
 שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, אֵף כִּף הֵם שְׁעָרֵי מוֹת,
 וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת מֵהַצַּד הָאַחֵר, דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת
 שְׁשׁוּלְטוֹת בְּעוֹלָם. שְׁעָרֵי מוֹת וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת –
 זֶה נִקְבָּה וְזֶה זָכָר, וּשְׁנֵיהֶם יַחַד.

וַעֲלֵ זֶה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב בְּשִׁבִיל כָּל
 אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהוּא אָמַר, (איוב ז) כָּלֵה עֲנָן

וַיִּלֶךְ בֶּן יוֹרְד שְׂאוֹל לֹא יַעֲלֶה, וְכָל אוֹתָם שְׂאֹר
 דְּבָרִים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִנְגַּלוּ לָךְ שְׂעָרֵי
 מָוֶת, לְדַעַת שְׁהַרִי הַכֹּל בְּרִשׁוֹתַי, וְכָלֶם עֲתִידִים
 לְהִתְבַּעַר מִן הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב (ישעיה כה) בְּלַע הַמָּוֶת
 לְנִצָּח וְגו'.

בא ראה, ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה
 אלהים ויפתח את רחמה. פעמים אלהים
 אלהים, למה? אלא אחד מעולם הזכר, ואחד
 מעולם הנקבה, משום שהדבר תלוי במזל.

וּבְשֵׁמֶת עוֹרֶרֶת רַחֵל בְּשֵׁם הַזֶּה, שְׁכָתוֹב יִסַּף
 ה' לִי בֶן אַחֵר, יִדַע יַעֲקֹב
 שְׁהִיא רְאוּיָה לְהַשְׁלִים אֶת כָּל הַשְּׁבָטִים וְלֹא
 תִתְקַים בְּעוֹלָם, מִשׁוּם כֶּף רָצָה לְלַכֵּת וְלֹא יִכַּל,
 וּכְשֶׁהֲגִיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל בְּנִימִין, בָּרַח וְהִלֵּךְ לוֹ, כְּדִי
 שְׁהַבֵּית לֹא יִשְׁתַּלֵּם בְּאַרְץ אַחֲרַת, לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ
 הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ.

וְהִינּוּ שְׁכָתוֹב (בראשית לא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב
 אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְלִמְוֹלָדְתֶּךָ וְאַהֲיֶה עִמָּךְ.
 מַה זֶה וְאַהֲיֶה עִמָּךְ? אֵלֶּא אָמַר לוֹ, עַד כָּאֵן רַחֵל
 הִיְתִיהָ עִמָּךְ עַקֵּר הַבַּיִת, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אֲנִי אַהֲיֶה
 עִמָּךְ וְאֶטֵּל אֶת הַבַּיִת עִמָּךְ עִם שְׁנַיִם עֶשֶׂר

השִׁבְטִים. וְהִינוּ שְׁכָתוּב וְאֲנִי בְּבֹאֵי מִפְּדֹן מֵתָה
 עָלַי רָחֵל. עָלַי הָיָה זֶה, וּבִגְלָלִי הָיָה הַדָּבָר שֶׁהִיא
 נִדְחָתָה, וּבָאָה דִּירַת אַחֲרַת וְנִטְלָה אֶת הַבֵּית
 בְּשִׁבְלִי לְדוֹר עָמִי.

וַיֹּאמֶר נִקְבָּה שְׁכָרְךָ עָלַי וְאַתְנָה. מַה זֶה נִקְבָּה?
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתוֹ רָשַׁע אָמַר, אֲנִי
 רוֹאֶה שֶׁיַּעֲקֹב לֹא מִסְתַּכֵּל אֶלָּא בְּנִקְבוֹת, וּמְשׁוּם
 זֶה יַעֲבֹד אוֹתִי. אָמַר נִקְבָּה שְׁכָרְךָ, הִנֵּה נִקְבָּה,
 שֶׁהִיא שְׁכָרְךָ, כְּבָרְאשׁוֹנָה. וְאַתְנָה, אָמַר בְּאִיזוֹ
 נִקְבָּה הַסְתַּכְּלֵת וְאַתְנָה, וְעֹבֵד אוֹתִי בְּשִׁבְלָה.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה. אָמַר יַעֲקֹב,
 חֲלִילָהּ, שֶׁהָרִי אֲנִי כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתִי,
 לְשֵׁם כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ עָשִׂיתִי, וְעַל כֵּן לֹא תִתֵּן
 לִי מְאוּמָה, שֶׁהָרִי אֵין דַּעֲתִי בְּזֶה, אֶלָּא אִם תַּעֲשֶׂה
 לִי [אֶת] הַדָּבָר הַזֶּה וְגו'.

וַיִּסַּר בְּיוֹם הַהוּא אֶת הַתְּיָשִׁים. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח
 וְאָמַר, (תהלים טו) ה' מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלָךְ וְגו'.

הָרִי בְּאַרְנוֹ וּבְבָאָרוֹ הַחֲבָרִים, הוֹלֵךְ תָּמִים – זֶה
 אַבְרָהָם, שֶׁכָּאֲשֶׁר נִמּוֹל נִקְרָא תָּמִים. וּפְעַל צָדֵק –
 זֶה יִצְחָק. וְדָבָר אֱמֶת – זֶה יַעֲקֹב. וְדָאֵי שֶׁיַּעֲקֹב
 נִדְבֵק בְּאֱמֶת. אִם הוּא בְּאֱמֶת נִדְבֵק, מַה הַטַּעַם
 עָשָׂה עִם לְבָן בְּצוּרָה הַזֹּאת?

אָפֵא יַעֲקֹב הִבְחִין אֶת שְׁעַת הַמָּזֶל שְׁלוֹ
 שְׁהִיְתָה, שְׁמַתָּר לְאָדָם לְבַחֵן אֶת שְׁעַתוֹ
 טָרָם יָשׁוּב לְאַרְצוֹ, וְאִם מִזְלוֹ עוֹמֵד בְּמָה
 שְׁעוֹשָׂה - יָפֶה, וְאִם לֹא - אֶל יוֹשִׁיט רְגְלוֹ עַד
 שְׁיַעֲלֶה [שְׁיַעֲמֵד בְּמָה שְׁעָשָׂה] אֵלָיו.

בֵּא רָאָה, כְּתוּב וְעֲנִתָּה בִּי צְדָקָתִי בְּיוֹם מָחָר וְגוֹ'.
 שְׁהִרִי הוּא לֹא עָשָׂה כְּדִי שְׁיִטֵּל מִשְׁלוֹ לְחֻנָּם,
 אֲלֹא הִכֵּל בְּאַמַּת וּשְׁלָמוֹת הָרִצּוֹן, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא
 שְׁהוּא נָטַל רְשׁוֹת מְלָכֵן, וְעַל כֵּן כְּתוּב נַחֲשֵׁתִי
 וַיְבָרְכֵנִי ה' בְּגִלְגָּלָה. כְּמָה כְּשָׁפִים וּמִינִים עָשָׂה לְבָן
 וּבְחִין אֶת מִזְלוֹ מִשּׁוּם יַעֲקֹב, וְהָיָה מוֹצֵא בְּגִלְגָּל
 יַעֲקֹב מֵאָה צֵאן כָּל חֲדָשׁ, וּמֵאָה כְּבָשִׂים וּמֵאָה
 עֲזִים יוֹתֵר עַל צֵאנוֹ.

רְבִי אַבָּא אָמַר, אֶלֶף צֵאן וְאֶלֶף כְּבָשִׂים וְאֶלֶף
 עֲזִים הָיָה מְבִיא לוֹ יַעֲקֹב יוֹתֵר בְּכָל חֲדָשׁ
 וְחֲדָשׁ. זֶהוּ שְׁכְּתוּב כִּי מַעֲט אֲשֶׁר הָיָה לָהּ לְפָנַי
 וַיִּפְרֹץ לְרֹב וַיְבָרֶךְ ה' אֶתֶּךָ לְרִגְלִי. וְהַבְּרָכָה
 שְׁלֹמְעֵלָה אֵינָה פְּחוֹת מֵאֶלֶף מְכַל מִין וּמִין. נִמְצָא
 אֶלֶף מֵהַצֵּאן, מֵהַכְּבָשִׂים נִמְצָאוּ אֶלֶף, מֵהָעֲזִים
 נִמְצָאוּ אֶלֶף, עַל כֵּן מֵהַשְּׁשׁוּרָה הַבְּרָכָה
 שְׁלֹמְעֵלָה לֹא פְּחוֹת מֵאֶלֶף, עַד שְׁבַשְׁבִּיל יַעֲקֹב
 הַתְּעֵלָה לְבָן לְעֶשֶׂר רַב.

וּבְשִׁרְצָה יַעֲקֹב לְטַל שְׁכָרוֹ, לֹא מִצָּא אֶלָּא
 עֲשָׂרָה מִכָּל מִין וּמִין, וַיַּעֲקֹב חָשַׁב
 אוֹתוֹ לְעֶשֶׂר רַב. רָאָה כַּמָּה נָטַל מִשְׁלוֹ מִמָּה
 שְׁהָיָה נוֹתֵן הוּא בְּזָכוֹתוֹ לְלִבָּן. וְכֹל זֶה שֶׁעָלָה בּוֹ
 בַּיַּעֲקֹב, לֹא הָיָה אֶלָּא בְּזָרוּעַ שֶׁל אוֹתָם מִקְלוֹת
 שֶׁשָּׁם אֵצֶל הַצֶּאֱנָן.

בא רָאָה כַּמָּה טָרַח אוֹתוֹ יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם אַחֲרֵי
 לָבָן. כָּתוּב וַיֵּשֶׁם דְּרוֹךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְגו',
 וְהֵבִיא לוֹ כָּל הָעֶשֶׂר הַזֶּה, וְעַם כָּל זֶה לֹא רָצָה
 לָבָן שִׁיחֶיָּה כֶּף שְׁכָרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, אֶלָּא נָטַל עֲשָׂרָה
 מִזֶּה וְעֲשָׂרָה מִזֶּה, וְנָתַן [בַּיָּדֵי בְּנָיו] לוֹ וְאָמַר לוֹ:
 טַל אֵת אֱלֹהֵי, וְאִם יוֹלִידוּ כָמוֹ שְׁאִמְרָתְךָ – בְּצוּרָה
 הַזֹּאת יִהְיֶה שְׁכָרְךָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַתַּחֲלֵף אֶת מִשְׁכָּרְתִּי
 עֲשָׂרַת מָנִים. [וּבְאֵלוֹ] עֲשָׂרָה מִזֶּה וְעֲשָׂרָה מִזֶּה,
 וְכָתוּב וְאֲבִיכֵן הִתֵּל בִּי וְהִחֲלֵף אֶת מִשְׁכָּרְתִּי
 עֲשָׂרַת מָנִים. [וּבְאֵלוֹ הָעֲשָׂרָה] הַשְּׁתֵּדֵל אַחֵר
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבִרְכוּ. וּמִכָּל מַה שֶׁהִתְנַּה לָבָן
 עִם יַעֲקֹב – חָזַר בְּדַבּוּרוֹ וְנָטַל מֵיַעֲקֹב הַכֹּל, עַד
 שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וְנָטַל מִשְׁלוֹ בְּזָרוּעַ.
אמר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הַפְּסוּקִים הֵלְלוּ בָּאוֹ
 לְהִרְאוֹת הַחֲכָמָה, שֶׁשָּׁנִינוּ שְׁדָּבָרִים
 שְׁלֹמֵעָלָה, מֵהֶם תְּלוּיִים בְּמַעֲשֵׂה, וּמֵהֶם בְּדַבּוּר,

ומהם בְּרִצּוֹן הַלֵּב, ומי שְׂרוּצָה לְמִשְׁךְ בְּרִכּוֹת
בַּתְּפִלָּה, בְּדַבּוּר וְרִצּוֹן. ומהם שְׁלֵא בַּתְּפִלָּה, אֶלֶא
תְּלוּיִים בְּמַעֲשֵׂה.

בא רֵאָה, יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה, עָשָׂה
בְּחֻכְמָה. כְּתוּב וַיֵּצֵג אֶת הַמְּקִלוֹת אֲשֶׁר
פָּצַל בְּרֵהֻטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם. הַכֹּל בְּחֻכְמָה,
לְמִשְׁךְ בְּרִכּוֹת מֵהַמַּעֲזֵן שֶׁל הַכֹּל לְכֹל הַדְּרָגוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהֵן חֻלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ.

את הַמְּקִלוֹת - אֵיזָה מְקִלוֹת? אֵלּוֹ הַדְּרָגוֹת
שֶׁהֵן בֵּית הַדִּין. אֲשֶׁר פָּצַל - שֶׁהָעֵבִיר מֵהֵן
אֶת הַדִּין. בְּרֵהֻטִים - הֵינּוּ שִׁפְתוֹב (שיר ז) מְלֶךְ
אֲסוּר בְּרֵהֻטִים, שֶׁזֶה מֵהַמְּלֶךְ הַהוּא בְּאוֹת בְּרִכּוֹת
לְכֹל הָעוֹלָמוֹת.

דבר אַחַר מְלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהֻטִים - מְלֶךְ זֶה אֲסוּר
וְקָשׁוּר בְּאוֹתָם הֵרֵהֻטִים הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁמֵּהֶם
מִשְׁקִים אֶת הַכֹּל [נִמְשָׁכוֹת בְּרִכּוֹת לְכֹל] מִן
הַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם - [וּמִשָּׁם מִשְׁקִים
כָּל שִׁקְתוֹת הַמַּיִם] אֵלּוֹ הֵם הַנְּחָלִים שִׁיּוּצָאִים
וּבָאִים עַד שֶׁמִּגִּיעִים לְמָקוֹם שֶׁשָּׁם מִתְּכַנְּסִים.
אֲשֶׁר תְּבֵאֵן הַצֵּאֵן לְשִׁתוֹת - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד)
יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צִמָּאִים.

ובאותו המקום ששם מתכנסים המים, כלם באים להשקות ממנו.

ויחמנה - מה זה ויחמנה? בא ראה, בפעם שרוח צפון נושבת, המים קופאים ולא נמשכים לחוץ ולא משקים, משום שהדין תלוי, וקר הצפון מקפיא את המים. וכשמתעוררת רוח הדרום, מתחממים המים והקפאון שלהם עובר ושופעים. אז הכל משקים, משום שהחם של הדרום מפשירים המים, וכלם מתחממים ושמחים לשתות מאותו הקר של הצפון שהיה להם בראשונה. זהו שכתוב ויחמנה. ויחמנה, והרי [ולא] כתוב ויחמו. אלא שהם כלם נקבות.

ועל זה התכוון יעקב לעשות מעשה בחכמה, וזהו שכתוב ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'. פתח [רבי אלעזר] ואמר, כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו. בא ראה, כי יעקב בחר לו יה, עד כאן לא ידענו מי בחר את מי - אם הקדוש ברוך הוא בחר את יעקב, אם יעקב בחר לו את הקדוש ברוך הוא, אלא ממה שגלה הכתוב ידענו שהקדוש ברוך הוא נטל את יעקב

לְגוֹרְלוֹ, שְׁכָתוֹב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב
חָבַל נִחַלְתּוֹ.

סדר הלימוד ליום כב חשון [יום 52 בשנה]

תוספתא

הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַקֶּשֶׁר הַטְּהוֹר הָיָה עוֹלָה לְפָנַי
וְלְפָנַיִם טָרַם שְׁמָצָא מְקוֹם לְבֵית
מוֹשֶׁבוֹ. אוֹתוֹ מְקוֹם אֵינוֹ מְקוֹם, לֹא נִמְצָא
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, נֶאֱבָד מִן הַכֹּל. אֲבָדוֹן הוּא מִן
הַכֹּל, אֲבָדוֹן זָכָר. סִמָּא"ל שְׂיָצָא מִהַתּוֹךְ שֶׁל
הַחֹזֶק שֶׁל יִצְחָק, אֲבָדוֹן וּמָוֶת הִיא הַנִּקְבָּה שֶׁלוֹ,
הַנְּחָשׁ הַקְּדָמוֹנִי, אִשֶׁת זְנוּנִים, שְׁכָתוֹב (משלי ה)
רַגְלֶיהָ יִרְדוֹת מָוֶת. וְאֵלוֹ שָׁנִים – אֲבָדוֹן וּמָוֶת –
שָׁמְעוּ אֶת תַּקְרָא רְצוֹן הַמֶּלֶךְ.

הַפּוֹד וְהַסְתָּר [הַסְתָּוִם] הַנִּסְתָּר הָעֲלִיּוֹן נֶאֱבָד
[הַטְּמִיר] מִהַכֹּל, טְמִיר מִרְעִיוֹנוֹת
[מְעִינִים] וְהַרְהוּרִים. [מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר אֱלוֹ,
נֶאֱבָד מִן הַכֹּל. הַכֹּל בְּהַפּוֹךְ זֶה מִזֶּה. אֲשֶׁרִיו שֶׁל
אִישׁ שְׁלוֹם, כִּי־עַקֵּב שְׁעוֹלָה וְלֹא נִחְשָׁכוּ הָעֵינַיִם
בְּעֶשֶׂן הַזֶּה, וְזָכָה לְהַתְקַרֵּב בְּאֵמֶת חוֹתֵם הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ. בֹּא רֵא, הַטְּמִיר הָעֲלִיּוֹן מִהַכֹּל] מִמֶּנּוּ
יִצָּא הָאוֹת י', הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה. מִהַנִּקְדָּה

הַעֲלִינָה הַזֹּו יֵצֵא הַכֹּל, הַמְשִׁיךְ וְהוֹצִיא ה', הָאֵם
הַעֲלִינָה שְׁמִשְׁקָה אֶת הַכֹּל. מִזֶּה יֵצֵא ו', הַסּוּד
שֶׁל שֵׁשׁ שְׁאוּחֵז אֶת כָּל הַצְּדִדִים, שֶׁהוּא מִקַּל
לְבָנָה לַח וְלוֹז וְעֶרְמוֹן.

שְׁתֵּי הַזְרוּעוֹת שְׁאוּחֵזוֹת בּוֹ, אֵלוֹ יוֹצְאוֹת
וְאוּחֵזוֹת בִּה"א הַתַּחְתּוֹנָה לְחִבְרַת הַמְשַׁכּוֹן
יַחַד וְלִהְיוֹת אֶחָד. וְאֵז שֶׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת נִהְיוֹת
אַחַת. וְהַלְבֵן נִחְקֵק עַל הַגְּוֹנִים וְעוֹלָה עַל הַגְּוֹנִים
כָּלָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב מִחֲשֵׁף הַלְבָן, וְאֵז נִקְרָא (זְכִרְיָה כ)
ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. וְאֵז (תְּהִלִּים כג) ה' רֵעִי לֹא
אֶחָסֵר, וְכָתוֹב בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצְנִי עַל מֵי מְנַחוֹת
יְנַהֲלֵנִי נִפְשִׁי יִשׁוּבֵב וְגו'. ע"כ תּוֹסַפְתָּא.

בֵּא רֵאָה, כֶּף גַּם יַעֲקֹב בָּחַר אֶת יִרְשָׁתוֹ וְגוֹרְלוֹ
לְחֻלְקוֹ, וְעָלָה לְמַעְלָה מִכָּל הַדְּרָגוֹת וְנִטַּל
אוֹתוֹ לְגוֹרְלוֹ. מִקַּל לְבָנָה לַח - הֵינּוּ הַדְּרָגָה
הַלְבָנָה שֶׁל צֵד הַיָּמִין. וְלוֹז וְעֶרְמוֹן - הֵינּוּ
הַדְּרָגָה הָאֲדָמָה שֶׁל צֵד שְׂמָאל.

וַיִּפְצַץ בָּהֶם פְּצָלוֹת לְבָנוֹת - שֶׁהַעֲבִיר מִזֶּה אֶת
הַדִּין וְחִבְרַת אוֹתוֹ לַיָּמִין, וְהוּא נִכְנָס
בִּיְנֵיהֶם וְנִטַּל אוֹתָם יַחַד וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד בְּשָׁנֵי
גְוֹנִים. וְעַם כָּל זֶה מִחֲשֵׁף הַלְבָן, שְׁיִתְגַּלֶּה הַלְבָן

על האדם. וְכַל זֶה לָמָּה? לְמַשָּׁךְ אֶת הַדְרָגָה הַזֹּאת
שֶׁל גּוּרְלוֹ בְּרִכּוֹת מִן הַמַּעֲיָן שֶׁל הַכֹּל [שֶׁל הַנַּחֲלָה],
וְלָשִׁים אֶת הַדְרָגָה הַזֹּאת שֶׁהִיא שֶׁלֹּשׁ כְּאֶחָת.

בְּרֵה־טִיִּים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם – כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, וְאִז
בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה שֶׁל חֲכָמָה שׁוֹפְעוֹת
הַבְּרִכּוֹת לְמַטָּה וּמִשָּׁקִים [וּמִתְּבָרְכִים] כָּל
הָעוֹלָמוֹת וְשׁוֹרוֹת עֲלֵיהֶם הַבְּרִכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּהָ
(בראשית מט) שֶׁכְּתוּב בְּבִקְרַי אֶכְלֵ עֵד וְגוֹ', וְאַחַר
מִכָּאן – וְלַעֲרַב יִחַלֵּק שָׁלֵל, שֶׁיִּתְּבָרְכוּ כָּל
הָעוֹלָמוֹת לְמַטָּה. וַיַּעֲקֹב נָטַל חֵלְקוֹ מֵאוֹתָן
הַבְּרִכּוֹת שֶׁשׁוֹרוֹת עָלָיו לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
חֵלְקוֹ וְגוּרְלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי יִיסָא הַקָּטָן הָיָה מְצוּי לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן.
אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁכְּתוּב (משלי י') בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ
צְדִיק, הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת לְצַדִּיק, מַה זֶה לְרֹאשׁ
צְדִיק? אָמַר לוֹ, רֹאשׁ צְדִיק זֶה הִיא הָעֲטָרָה
הַקְּדוּשָׁה, וּבְאַרוּהָ. עוֹד, רֹאשׁ צְדִיק זֶה יַעֲקֹב,
שֶׁנָּטַל אֶת הַבְּרִכּוֹת וְהִשְׁפִּיעַ אוֹתָם לְצַדִּיק, וּמִשָּׁם
נִזְרְקוּ לְכָל עֵבֶר, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְּבָרְכִים.

אַבְלִי הֵנָּה בְּאַרְנוֹ, בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק – [רֹאשׁ]
צְדִיק נִקְרָא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם [רֹאשׁ] שֶׁל

הַבְּרִית, שְׁמַמְנוּ יוֹצְאִים מְעִינֹת הַחוּצָה. הַנֶּקֶב
 שֶׁל הַכֹּד שְׂיוֹצָא מִמֶּנּוּ הֵינּוּ הוּא הָרֹאשׁ, כִּן רֹאשׁ
 צְדִיק, אוֹתוֹ מְקוֹם, כְּשִׁזְרֵק מְעִינֹת לְנִקְבָּה,
 נִקְרָא רֹאשׁ צְדִיק. הַצְּדִיק הוּא רֹאשׁ [רֹאשׁ לְכָל
 הַבְּרִכוֹת] מִשּׁוּם שְׁכָל הַבְּרִכוֹת שְׂרוּיֹת בּוֹ.

עוֹד, אוֹתוֹ הָאָדָם שְׂזוֹכָה לְשִׁמּוֹר אֶת אוֹת בְּרִית
 הַקֹּדֶשׁ וְעוֹשֶׂה אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִקְרָא
 צְדִיק, וּמִרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלוֹ כִּן נִקְרָא. וְכִשֶׁהַבְּרִכוֹת
 שׁוֹפְעוֹת לְעוֹלָם, הֵן שׁוֹרוֹת עַל רֹאשׁוֹ, וּמִמֶּנּוּ
 עוֹמְדוֹת הַבְּרִכוֹת לְעוֹלָם בְּבָנִים הַקְּדוֹשִׁים
 הַצְּדִיקִים שֶׁהֵקִים.

עוֹד שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, כְּתוּב (תהלים לו) נַעַר
 הָיִיתִי גַם זָקְנָתִי וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה פְּרָשׁוּהוּ
 שְׂשָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם אָמַר אוֹתוֹ. הוּא אָמַר אוֹתוֹ
 בְּחֻכְמָה יוֹתֵר מִמָּה שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם. אָמַר לוֹ,
 בְּנֵי, יָפָה הוּא, שְׁהָרִי בִּיחּוּד הַקְּדוֹשׁ נֹאמַר נַעַר
 הָיִיתִי גַם זָקְנָתִי. וְכִן הוּא, וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נַעֲזֹב
 – זֶה הַשֵּׁבַח שֶׁל הַיְחוּד שֶׁלֹּא נִמְצָא יוֹם לֹלֵא
 לִילָה, שֶׁהֵנָּה הַלִּילָה תָּמִיד נִמְצָא בּוֹ, וְהַצְּדִיק
 אַחוּז לְמַעֲלָה וְאַחוּז לְמַטָּה.

וְזָרְעוּ מִבְּקֶשׁ לָחֵם, מָה הוּא? אֵלֶּא בְּשַׁעָה
 שִׁזְרֵק וְנִשְׁפַּע הַזָּרַע, אֵינּוּ תוֹכֵעַ אֶת

הַנְּקָבָה, שְׁהָרִי הִיא שׁוֹרָה עִמוֹ, שְׁאִין נִפְרָדֶת מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים וְזְמִינָה הִיא אֶצְלוֹ, שְׁהָרִי אִין זֶרַע שׁוֹפֵעַ אֶלָּא בְּשַׁעָה שְׁהַנְּקָבָה זְמִינָה, וְתִשׁוּקֶת שְׁנִיָּהֶם יַחַד בְּדְבוּק אֶחָד, שְׁאִין נִפְרָדִים, וְלִכֵּן לֹא צָרִיךְ לְתַבְעַ אֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, וּבְזִמְן הַגְּלוּת לֹא כֶּךָ? אָמַר לוֹ, כְּתוּב זֶרַעוּ, וְאִינוּ. מְתִי יוֹצֵא? כְּשֶׁהַנְּקָבָה בְּדְבוּק אֶחָד עִם הַזְּכָר. וְאִם תֹּאמַר, לֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזָב – בְּזִמְן שֶׁל הַגְּלוּת מָה הִיא?

אָלָּא זֶה אַחוּז לְמַעְלָה וְלֹא נֶעְזָב לְעוֹלָמִים. בְּזִמְן אַחַר לֹא נֶעְזָב מִהַנְּקָבָה, אַחוּז לְמַעְלָה וְאַחוּז לְמַטָּה. אַחוּז לְמַעְלָה – בְּזִמְן שֶׁל הַגְּלוּת. בְּזִמְן אַחַר אוּחוּז אֶת שְׁנֵי הַצְּדִיקִים, לְמַעְלָה וְלְמַטָּה, וְלְעוֹלָם אִינוּ נֶעְזָב.

כְּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, זֶה צְדִיק, וְאֵף עַל גַּב שְׁנֵי אֶמֶר בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְדַאי, שֶׁהוּא סִיּוּם הַגּוּף.

בֵּא רֵאָה, שְׁנֵי רִקִיעִים הֵם, וְהֵם הִרְאִישִׁית וְהַסִּיּוּם, זֶה כְּמוֹ זֶה. רֵאִישִׁית הַרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם בּוֹ שְׁקוּעִים כָּל הַכּוֹכָבִים, קִטְנִים

וגדולים, וזהו הרקיע העליון הנסתר שמקיים הכל, וממנו יוצא הכל, והוא השמיני ממטה למעלה, והוא הראשית להוציא ממנו הכל.

כך הוא הרקיע השמיני ממעלה למטה, שבו שקועים כל הכוכבים, כל האורות והמאורות, והוא נוטל את הכל, וזה הסיום של הכל. כמו שאותו הרקיע השמיני, שהוא ראשית הכל, תלויים בו כל האורות, ונוטל אותם, וממנו יוצאים – כך גם זה, אותו רקיע השמיני תלויים בו כל האורות ונוטל אותם, וממנו יצאו לכל העולמות.

הראשית והסיום עומדים כגון אחד, ועל כן הוא הנזהר ששופע ויוצא ולא פוסקים מימיו לעולמים, הכל שיהיה הסיום כמו הראשית, ומשום כך ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ולמה? להאיר על הארץ.

ואף על גב שנאמר, הכל עומדים כגון אחד, וזהו ברור הדבר. מה בין זה לזה? אלא זה מקיים וזן את העולם העליון שהוא בו ואת כל אותם הצדדים העליונים, וזה מקיים וזן את העולם התחתון ואת כל אותם הצדדים התחתונים.

וְאֵם תֹּאמֶר, הָעוֹלָם שְׁלֹמְעֵלָה מִי הוּא? וְהָרִי
 [הוּא] אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הַשְּׁמַיִי הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר
 הוּא הָעוֹלָם שְׁלֹמְעֵלָה, וְכַךְ נִקְרָא, שְׁהָרִי שְׁנֵי
 עוֹלָמוֹת הֵם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֲלָא הוּא עוֹלָם
 עֲלִיּוֹן, וְכָל אוֹתָם שְׂיוּצָאִים מִמֶּנּוּ נִקְרָאִים עַל
 שְׁמוֹ, וְאוֹתָם שְׂיוּצָאִים מִן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
 נִקְרָאִים עַל שְׁמוֹ, וְכָל זֶה וְזֶה הַכֹּל אֶחָד, בְּרוּךְ
 הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

בֵּא רֵאֵה, (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֵצֵי ה' אֲרָזֵי לְבָנוֹן
 אֲשֶׁר נָטַע. מִי הֵלְבָנוֹן? הָרִי פְּרִשׁוּהוּ
 וְנִתְבָּאֵר. הַפְּסוּק הַזֶּה, אֲשֶׁר שָׁם צִפְּרִים יִקְנְנוּ
 חֲסִידָה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה – אֲשֶׁר שָׁם צִפְּרִים יִקְנְנוּ,
 בְּאִיזָה מְקוֹם? בְּלְבָנוֹן. וְאֵלּוּ הֵן שְׁתֵּי הַצִּפְּרִים
 שְׂאֲמָרְנוּ בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת, וּמֵאלוּ נִפְרְדוֹת כְּמָה
 צִפְּרִים אַחֲרוֹת. אֲבָל אֵלּוּ עֲלִיּוֹנוֹת, וְיוֹצֵאת מִן
 לְבָנוֹן, שֶׁהוּא [סְתוּם] לְמַעְלָה, וְסוּד הַדְּבָר –
 וּלְלֶכֶן שְׁתֵּי בָנוֹת וְגו'.

חֲסִידָה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה, [זו לְאָה] בְּאוֹתָם שֶׁשָּׂה
 בָּנִים עֲלִיּוֹנִים, שֵׁשֶׁת צְדִדֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ
 שֶׁנִּתְבָּאֵר. לְמָה נִקְרָא חֲסִידָה? אֲלָא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 הַזֶּה, אֵין עַל גַּב שֶׁהוּא נִקְבָּה, קוֹרְאִים לוֹ זָכָר.
 שְׂכַאֲשֶׁר מִתְפַּשֵּׁט, כָּל טוֹב וְכָל הָאוֹר יוֹצֵא מִמֶּנּוּ.

וּמִשׁוּם שֶׁהִיא חֲסִידָה, יוֹצֵא [מִשָּׁם] מִמֶּנָּה חֶסֶד,
 שֶׁהוּא הָאוֹר הָרָאוּשׁוֹן, שְׁכָתוּב (בראשית א)
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְעַל זֶה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה.
 בְּרוּשִׁים - אֵל תִּקְרִי בְּרוּשִׁים אֶלָּא בְּרָאשִׁים,
 שֶׁהָרִי הָעוֹלָם הָאֲחֵר בְּתַחֲתוֹנִים בֵּיתָה, וְהִיא בֵּית
 הַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם, וְלִפְעָמִים נִקְרָא כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה
 בְּכָל אוֹתָם הַשְּׁמוֹת.

וְעַל הַמָּקוֹם הַזֶּה כָּתוּב, וַיִּנָּחֵם ה', וַיִּתְעַצֵּב אֵל
 לְבוֹ. חֲרוֹן אַף ה'. שֶׁהָרִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה תָּלוּי.
 שֶׁהָרִי כָּל מָה שְׁלֹמֶעֱלָה, הַכֹּל הוּא בְּאוֹר, חַיִּים
 לְכָל הַצְּדָדִים, וְעַל כֵּן שְׁנִינּוּ, אֵין עֲצָבוֹת לִפְנֵי
 הַמָּקוֹם, בְּדִיוֹק לִפְנֵי, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים ק) עֲבָדוּ
 אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹר לִפְנֵי בְּרִנָּה. עֲבָדוּ אֶת ה'
 בְּשִׂמְחָה - כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. בְּאוֹר לִפְנֵי
 בְּרִנָּה - כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, מִשׁוּם כֶּךָ כָּתוּב (דברים
 ג) אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מִי כְּמוֹךָ עִם נוֹשַׁע בְּה' מִגֵּן
 עֲזָרְךָ וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתְךָ וַיִּכְחָשׁוּ וְגו'.

וַיֵּצֵג אֶת הַמְּקוֹלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל בְּרִהֲטִים וְגו'. פָּתַח
 רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי ט) אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ
 לָךְ וְלִצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא. אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ לָךְ - בְּאוֹר

רָאָה, אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגְּיחִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה. וְכִשְׁהֵם מְשַׁגְּיחִים בָּהּ – מִשׁוּם שֶׁאֵין לָהֶם שִׁכְל, דְּבַרֵי הַתּוֹרָה נִרְאִים בְּעֵינֵיהֶם כְּאִלוּ כֵּלָם מְלֵאִים רִיקְנוֹת וְאֵין בָּהֶם תּוֹעֵלָת, וְהַכֵּל מִשׁוּם שֶׁהֵם רִיקְנִים מִדַּעַת וְשִׁכְל, שֶׁהָרִי כֹל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, כֵּלָם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְנִכְבְּדִים, וְכֹל דְּבָר וְדָבָר שֶׁכְּתוּב בָּהּ יִקְרָה הִיא מִפְּנֵינִים וְכֹל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ [בַּתּוֹרָה].

וְכֵן אוֹתָם הַטְּפָשִׁים אֲטוּמֵי הַלֵּב, כְּשֵׁרוֹאִים דְּבַרֵי תוֹרָה, לֹא דִי לָהֶם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים, אֲלֵא שֶׁהֵם אוֹמְרִים שֶׁהֵם דְּבָרִים פְּגוּמִים, דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹעֵלָת. אוֹי לָהֶם כְּשִׁיתְּבַע אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עֲלִבוֹן הַתּוֹרָה, וַיַּעֲנֶשׁוּ עֲנֶשׁ שְׁמוֹרְדִים בְּרַבּוֹנָם.

מַה כְּתוּב בַּתּוֹרָה? כִּי לֹא דְבָר רַק הוּא מִכֶּם. וְאִם הוּא רַק – הוּא מִכֶּם, שֶׁהָרִי כֹל הַתּוֹרָה מְלֵאָה מִכֵּל אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת יִקְרוֹת מִכֵּל הַטּוֹבוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכֹל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ, וְאִיךָ יֵאמְרוּ שֶׁהִיא רִיקָה?!

וַיִּשְׁלַמְהָ הַמֶּלֶךְ אָמַר, אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ לָךְ. שֶׁכֵּאֲשֶׁר יִתְחַכֵּם אָדָם בַּתּוֹרָה, זוּהִי

תועלת לו, שְהַרִי בַתּוֹרָה לֹא יְכוּל לְהוֹסִיף אֶפְלוֹ
 אוֹת אַחַת. וְלִצֵּת לְבַדְךָ תִּשָּׂא, שְהַרִי הַתּוֹרָה לֹא
 יִגְרַע כָּלוּם מִהַשְּׁבַח שְׁלָה, וְהַלִּיצָנוֹת הֵיא שְׁלוֹ
 וּנְשִׂאֲרַת בּוֹ לְהֶאֱבִיד אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן
 הָעוֹלָם הַבָּא.

בא רֵאָה, כַּאֲשֶׁר הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת כִּלְקֵן
 מִתְחַבְּרוֹת בַּדְּרָגָה הַזֹּאת, הַסּוֹף שֶׁל כָּל
 הַדְּרָגוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, וּמִתְמַלֵּאת מֵהֵם
 וּמִתְבָּרַכַת מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, אֲזִי הַדְּרָגָה הַזֹּאת
 עוֹמֵדֵת לְהַשְׁקוֹת אֶת כָּל הָעֲדָרִים, כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִשְׁקָה מִדִּין
 וּרְחֻמִּים.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב, וַיֵּצֵג אֶת הַמְּקִלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל
 בְּרֵהֻטִים וְגו'. שִׁיעֶקֶב רָצָה לְתַקֵּן תְּפִלַּת
 עֲרֵבִית, וּלְהֵאִיר לְלִבָּנָה וּלְהַשְׁקוֹת וּלְבָרֵךְ אוֹתָהּ
 מִכָּל הַצְּדָדִים, שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵג אֶת הַמְּקִלוֹת, אֵלוֹ
 דִּינִים וְגִבּוֹרוֹת שִׁיּוֹצְאִים מִן הַגְּבוּרָה שְׁלֹמְעֵלָה.

וכאשר יֵעֶקֶב רָצָה לְתַקֵּן אֶת הַדְּרָגָה הַזֹּאת, סִלַּק
 אֶת כָּל אוֹתָם הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת מִמֶּנָּה,
 וְהִקִּים אוֹתָם בְּרֵהֻטִים, בְּאוֹתָם אֲרִבְעַת הֲרֵהֻטִים
 שְׁעוֹמְדִים תַּחַת זֶה בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׂרִים, שֶׁמִּתְמַלֵּאת

מאותם הנחלים והמעיינות העליונים. משום שפאשר המים יוצאים מהבאר הקדושה הזו, אלו הארבעה נוטלים הכל, ועל כן נקראים רהטים, ומשם כלם באים לשתות. ואותם דינים וגבורות, כלם עומדים שם לטל את כל אחד ואחד כראוי לו.

אשר תבאנה הצאן לשתות לנכח הצאן, אלו כנגד אלו. ויחמנה, מה זה ויחמנה? שפאשר מתעטרים בדין, מתחממים באותו הדין, והולכים ומשוטטים בעולם, ומעיינים בדרך בני האדם, הן לטוב הן לרע.

בא ראה מה כתוב אחריו, ויחמו הצאן אל המקלות. משום שאותם המקלות היו מתחממים ומשגיחים בדיני העולם, ונפקדים עליו, ונדונים אנשים עליהם, כמו שנאמר (דניאל ד) בגזרת מלאכים הדבר ובפקדת קדושים הגזרה וגו'.

רבי חייא פתח ואמר, (תהלים סג) דבקה נפשי אחריו בי תמכה מינה. בפסוק הזה יש להסתכל, דבקה נפשי אחריו – משום שדוד המלך היה מדביק תמיד את נפשו אחרי הקדוש

בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא חָשַׁשׁ לְדַבְרִים אַחֲרִים שֶׁל
הָעוֹלָם, אֲלֵא לְהַדְבִּיק נַפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ בּוֹ. וְכִיּוֹן
שֶׁהוּא הִיָּה נִדְבֵק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִיָּה תוֹמֵךְ
בּוֹ וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ. מִכָּאֵן שֶׁכָּאֲשֶׁר אָדָם בָּא
לְהַדְבִּיק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אוֹחֵז בּוֹ וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ.

דְּבַר אַחַר דְּבִקָּה נַפְשֵׁי אַחֲרֵיךְ – לְהִתְעַטֵּר דְּרָגָתוֹ
לְמַעֲלָה. שְׁהִירֵי כְּאֲשֶׁר נִדְבַקְתָּ הַדְּרָגָה הַהִיא
[שְׁלוֹ נִתְבָּרְכָה, וְכִשְׁהִתְגַּלְתָּה] בְּדְרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
לְעֵלוֹת אַחֲרֵיהֶן, אֲזַי הֵימִין אוֹחֵז בָּהּ לְהַעֲלוֹתָהּ
וּלְחַבְרָהּ בְּחִבּוּר אֶחָד כְּרֵאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וּתְאֻחֲזֵנִי יְמִינֶךָ, וְכָתוּב וַיְמִינֵנוּ תַחְבֻּקֵנִי, וְעַל כֵּן בִּי
תְּמַכָּה יְמִינֶךָ.

וּכְשֶׁאוֹחֵז בּוֹ בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲזַי כְּתוּב
שְׁמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשֵׁי וַיְמִינֵנוּ
תַחְבֻּקֵנִי. וְהוּא יַחֲוֵד אֶחָד וְחִבּוּר אֶחָד.
וְכִשְׁהוּא חִבּוּר אֶחָד, אֲזַי מִתְמַלֵּאת אוֹתָהּ דְּרָגָה
שְׁלוֹ וּמִתְבָּרְכָת.

וּכְשֶׁמִּתְמַלֵּאִים כָּל אוֹתָם הָרֵהָטִים, מִתְמַלֵּאִים
לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְכָל
הָעֲדָרִים מְשֻׁקִּים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצִדּוֹ. וְכִשְׁבָּא

יַעֲקֹב לְתַקֵּן אֶת הַדְרָגָה הַזֹּאת, בְּחַר לוֹ צַד הַיְמִין
 שְׂרָאוּי לוֹ, וְהֵצֵד הָאֲחֵר שְׂלֵא רָאוּי לוֹ נִפְרָד
 מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שְׂכָתוּב וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוֹ וְלֹא
 שָׁתָם עַל צֹאן לְבָן. לְבָדוֹ - הָיָה לְבָדוֹ שְׂלֵא
 יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתוֹעֲבוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁבְצִדָּדִים הָאֲחֵרִים.
 אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלִיָּהֶם כָּתוּב (דְּבָרִים י"ד)
 כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לְה' אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בְּחַר ה' וְגו'.

וּבֵא וּרְאֵה, יַעֲקֹב הוּא הַמְּשַׁבַּח שֶׁל הָאֲבוֹת וְהוּא
 הַכֶּלֶל שֶׁל כָּלָם, וּמְשׁוּם שֶׁהוּא הַכֶּלֶל שֶׁל
 הַכָּל, מְשׁוּם כֶּךָ הוּא עוֹמֵד לְהַאִיר לְלִבָּנָהּ, שִׁיעֲקֹב
 הוּא עוֹמֵד לְתַקֵּן אֶת תְּפִלַּת עֲרֻבֵית.

וּכָל הַתְּקוּן הַהוּא הוּא כְּרָאוּי לוֹ. כָּל אוֹתָם
 הַצִּדָּדִים הַקְּדוֹשִׁים, כָּלָם בְּתַקוּן הַתְּקִין
 בְּצִדּוֹ, וְהַפְּרִיד חֲלָקוֹ מִחֲלָקָם שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים.
 אֵלוֹ הַצִּדָּדִים הָעֲלִיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים בְּקִדְשָׁה
 עֲלִיוֹנָה, וְאֵלוֹ צִדָּדִים טְמֵאִים בְּטְמֵאוֹת הַטְּמֵאָה.

וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, שְׂכָתוּב וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוֹ.
 וַיֵּשֶׁת לוֹ - שֶׁהַתְּקִין תְּקוּנִים לְאֻמוֹנָהּ.
 לְבָדוֹ - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָךְ בְּחַר ה' לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם
 סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים. וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לְבָן -
 שְׂלֵא שָׁם חֲלָקוֹ וְגוֹרְלוֹ עִמָּהֶם.

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, שְׁלֵמוֹת הָאֲבוֹת, הִתְקִין סוּד
הָאֲמוּנָה, וְהִפְרִיד חֶלְקוֹ וְגוּרְלוֹ מֵהַחֶלֶק
וְהַגּוּרֵל שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים. וְעַל זֶה כָּתוּב וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

רַבִּי אָבָא אָמַר, אֲשֶׁרִי חֶלְקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם
עֲלִיוֹנִים עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
מִשּׁוּם שֶׁדִּרְגָתָם לְמַעְלָה, וְהַדְּרָגוֹת שֶׁל הָעַמִּים
עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לְמַטָּה. אֵלּוֹ בְּצַד הַקְּדוּשָׁה,
וְאֵלּוֹ בְּצַד הַטְּמְאָה. אֵלּוֹ לְיָמִין, וְאֵלּוֹ לְשִׁמְאֵל.

כִּיּוֹן שֶׁנֶּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מֵהַ כָּתוּב? (איכה ב)
הַשֵּׁיב אַחֲרוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וּמִשּׁוּם כִּף
כָּתוּב הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעַנְנִי. וְהַשְּׁמַאל מִתְגַּבֵּר
וְהַטְּמְאָה מִתְחַזְּקֵת, עַד שֶׁיִּכְנֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַיִּתְקַן אֶת הָעוֹלָם עַל תְּקוּנָתוֹ,
וַיַּחְזְרוּ דְבָרָיו כְּרָאוּי, וַיַּעֲבֵר צַד הַטְּמְאָה מִן
הָעוֹלָם. וְהִנֵּה נֹאמַר, שְׁכָתוּב (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ
הַטְּמְאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ וְגו', וְכָתוּב (ישעיה כה)
בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצֵחַ וְגו'.

וַיִּשְׂאֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב
וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יַחֲלֶף, וְכָתוּב וְנִשְׁגָּב ה'
לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. הוּא לְבָדוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דברים

ב) וְאִין עֲמוּ אֵל נְכָר, מְשׁוּם שְׂיִכְלָה כַּח הַטְּמֵאָה
 מִן הָעוֹלָם, וְלֹא יִשְׂאָר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה אֶלָּא
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ, וְיִשְׂרָאֵל לְעִבּוּדָתוֹ, עִם
 קְדוּשׁ. וְיִקְרָא קְדוּשׁ, שְׁכָתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה
 הַנְּשֹׂאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוּשׁ יֵאָמֵר לוֹ
 כָּל הַכְּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלַם. וְאִזּוּ יִהְיֶה מֶלֶךְ יַחֲדֵי
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעִם יַחֲדֵי לְעִבּוּדָתוֹ, כְּמוֹ
 שְׁכָתוּב וּמִי כְּעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יֵיסָא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי יֵיסָא, הִנֵּה שְׂכִינָה אֶצְלָנוּ, נִתְעַסֵּק
 בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׁפָל מִי שְׁעוֹסֵק בְּדַבְרֵי תוֹרָה
 וּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, זוֹכֵה לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָהּ עִמוֹ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים יח) חִי ה' וּבְרוּךְ
 צוּרֵי וִירוֹם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
 סוּד. חִי ה', וְכִי לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נִקְרָא חִי? אֶלָּא אֶפְלוּ צְדִיק גָּמוּר, הוּא נִקְרָא חִי,
 שְׁהָרִי חִי – צְדִיק הוּא לְמַעְלָה וְצְדִיק הוּא לְמַטָּה.
 לְמַעְלָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא חִי – לְמַטָּה
 הַצְּדִיק נִקְרָא חִי, שְׁכָתוּב (שמואל-ב כג) וּבִנְיָהוּ בֶן
 יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חִי. לָמָּה נִקְרָא חִי? מְשׁוּם שֶׁהוּא
 צְדִיק, שְׁהָרִי צְדִיק נִקְרָא חִי, חִי הָעוֹלָמִים. וּבְרוּךְ
 צוּרֵי – הַכֹּל אֶחָד. חִי וּבְרוּךְ – שְׁלֹא נִפְרָדִים זֶה

מִזֶּה. שְׁכַאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים יַחַד נִקְרָא בְּאֵר מַיִם
חַיִּים. זֶה נּוֹבֵעַ הַחוּצָה, וְזֶה מִתְמַלֵּא מִמְּנוּ.

וַיְרֹם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא
רָם וְנִשְׂאָ, רָם עַל הַכֹּל, שֶׁהָרִי מִמְּנוּ יוֹצֵא
הַכֹּל, [מְקוֹר שְׁלֵא פּוֹסֵק] וְכֹל הַנְּבִיעָה שֶׁנוֹבֵעַ
לְמַלֵּא הַבְּאֵר כְּרֵאוּי, וּמִשָּׁם מִתְבָּרַכֶת לְהָאִיר לְכֹל
אוֹתָם שְׁלֵמֻטָּה. וּכְשֶׁמִתְמַלֵּאת [זו] הַכֹּל כְּרֵאוּי,
אֲזַי וַיְרֹם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, (איוב לו) לֹא יִגְרַע מִצְדִּיק
עֵינָיו וְאֵת מַלְכִים לְכַסָּא וַיִּשְׁיבֵם לְנֹצַח
וַיִּגְבְּהוּ. בֵּא רָאָה, כְּשֶׁרְשָׁעִים לֹא שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם
וְנֹאבְדִים מִמְּנוּ [מִהָעוֹלָם], אֲזַי הַצְדִּיק שׁוֹלֵט
בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב לֹא יִחְיֶה רְשָׁע וּמִשְׁפַּט
עֲנִיִּים יִתֵּן. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? לֹא יִגְרַע מִצְדִּיק
עֵינָיו. מַה זֶה עֵינָיו? כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (תהלים לד) עֵינָי
ה' אֶל צְדִיקִים.

וְאֵת מַלְכִים לְכַסָּא – אֵלּוּ הֵם הַמַּלְכִים הַשׁוֹלְטִים
שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּכַסָּא. וַיִּשְׁיבֵם לְנֹצַח –
שֶׁהִתְקִימוּ בְּכַסָּא בְּקִיּוּם שָׁלֵם. וַיִּגְבְּהוּ – לְמַה
וַיִּגְבְּהוּ? לְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם, וַיִּתְקַיֵּם הַכַּסָּא עַל
עַמּוּדָיו. דְּבַר אַחַר וַיִּגְבְּהוּ – שֶׁנוֹטְלִים אֶת הַכַּסָּא

וּמַעֲמִידִים אוֹתוֹ לְמַעַלָּה לְהֶאֱחֹז בְּמִקוֹמוֹ כְּרֵאוֹי,
וְאֵז הַכֹּל יַחֲוֹד אֶחָד.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רְאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא,
וְעָלָם אֶחָד עָמוּ רוֹכֵב עַל כְּתָפוֹ. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה הוּא יְהוּדִי, וְכַדִּי
לְזִכּוֹת אַנְשִׁים הוּא בָּא. אָמַר רַבִּי יִיסָא, נִזְכָּה אָנוּ
בּו בְּרֵאשׁוֹנָה.

כְּשֶׁהֲגִיעַ אֲלֵיהֶם, אָמַר רַבִּי יִיסָא, אֵיפֹה הַכְּלִי
[הַמְּדָה שֶׁל הָעַמִּיר] עִם מֵאֲכָלִי
הַדֶּרֶךְ? אָמַר, כְּדִי שְׂיִזְכּוּ [בו] אַנְשִׁים, שֶׁהָרִי יֵשׁ
לִי שְׁנַי בָּנִים, וְהֲגִיעַ הַצָּבָא לְעִיר וְנִשְׁבּוּ, וְכַעַת
אֲנִי הוֹלֵךְ כְּדִי שְׂיִזְכּוּ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם. זָכוּ עָמוּ
וְנִתְּנוּ לוֹ לְאָכֹל.

בֵּינֵיתִים פָּתַח אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר, (בַּמְדַּבֵּר כַּח) אֵת
קֶרְבְּנִי לְחֲמִי לְאִשִּׁי וְגוֹ'. הַקֶּרְבֵּן שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם כְּדִי לְזוֹן אֵת הָעוֹלָם
וּלְתַת כָּל־כְּלָה לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, שֶׁהָרִי בִּהֲתַעוֹרוֹת
שֶׁלְמַטָּה מִתַּעוֹרֵר לְמַעַלָּה, וּבְזֵה מִתְּכַלְכְּלִים כָּל
אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוֹי.

אֵת קֶרְבְּנִי לְחֲמִי – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר ה') אֲכַלְתִּי
יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי. לְאִשִּׁי

– זהו שכתוב אכלו רעים וגו'. ומה הקדוש ברוך הוא צוה לעורר מזון למעלה [למטה] כדי לעורר מזון [למעלה] למטה מהמזון שהוא – מי שנותן לקיים נפש על אחת כמה וכמה שהקדוש ברוך הוא מברך אותו, ויעיר לו מזון שלמעלה, ויתברך העולם בשבילו.

אמר רבי יצחק, ודאי זה הסוד כראוי, ויפה אמר. אמר רבי ייסא, ודאי על זה אמר אותו, שלא יזלזל אדם בשום אדם אחד בעולם, בשתי צורות זכינו לאיש הזה.

פתח ואמר, הפסוק הזה אמר רבי אלעזר, את קרבני לחמי לאשי. את קרבני – הסוד של כנסת ישראל, שכתוב את, את דוקא. קרבני – זהו קרבן וקשר להתקשר. לחמי – זה המזון שבא מלמעלה בהתעוררות שלמטה. לאשי – להכליל שאר החילות האחרים שהצטרכו להזון כל אחד ואחד כראוי לו. ריח ניחחי – זה הרצון והקשר שאוחז את הכל בסוד העולם העליון.

תשמרו להקריב לי במועדו, מי הוא מועדו? בזמן שמתעורר אברהם לעשות רצונו, שכתוב (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר,

וּבְזִמְנָן שְׁנַעְקָד יִצְחָק עַל גְּבֵי הַמְּזִבְחַת, שְׁאוּתָהּ
 הַשְּׁעָה הִיְתָה בֵּין הָעֶרְבִים. וְאָמַר רַבִּי [חִיָּיא]
 יִיָּסָא, אִם כֶּף, זֶה שְׁכָתוּב בְּמוֹעֲדוֹ הִיָּה צְרִיף
 לְהִיּוֹת בְּמוֹעֲדִים! אָמַר לוֹ, אוּתָהּ הַשְּׁעָה נִכְלָל
 אִשׁ בְּמִים וּמִים בְּאִשׁ, וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב בְּמוֹעֲדוֹ.
בֵּא רָאָה, בְּכָל הַקְּרִבּוֹת לֹא כְּתוּב כְּמוֹ שְׁכָתוּב
 כָּאֵן תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי. תִּשְׁמְרוּ – הַסּוּד שֶׁל
 שְׁמֹר, שֶׁהוּא צְרִיף לְהַקְרִיב לְמַעְלָה, שְׁכָתוּב
 תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ, בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל,
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק, וְהַכֹּל בְּסוּד עֲלִיּוֹן.
אָמַר רַבִּי יִיָּסָא, אֲלֵמְלָא לֹא בָּאתִי לְכָאן אֱלֵא
 לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים הַלְלוּ – דִּי לִי. אֲשֶׁרִיָּהֵם
 יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עַל זֶה כְּתוּב
 (ישעיה ה) וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ
 נִצָּר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהַתְּפָאָר.

וְלָבָן הֵלֵךְ לַגֹּזֵז אֶת צֹאנָו וְגו'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה
 זֶה תְּרָפִים? אֱלֵא עֲבוּדָה זָרָה. וְלָמָּה
 נִקְרְאִים תְּרָפִים? לַגֹּנְאֵי הִיָּה, כְּמוֹ שְׁשִׁנִּינוּ בְּמִקּוֹם
 הַתְּרַף. וּמִנֵּין לָנוּ שֶׁהִיוּ עֲבוּדָה זָרָה? שְׁכָתוּב לָמָּה
 גִּנְבֹתָ אֶת אֱלֹהֵי וְכָתוּב עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֵיךָ
 וְגו'. וְלָבָן הִמְכִּשֵׁף שֶׁל כָּל הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם
 הִיָּה, וּבְזֶה הִיָּה יוֹדֵעַ אֶת כָּל מַה שְּׁרוּצָה לְדַעַת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּקַסָּם נַעֲשֶׂה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר,
בְּנַחֲשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נַעֲשׂוּ אֶלָּא
בְּשָׁעוֹת יְדוּעוֹת. וְלָמָּה נִקְרְאִים תְּרַפִּים? מִשּׁוּם
שְׂמֵכִים אֶת הַשָּׁעָה הַזֹּאת, וְהַשָּׁעָה מְרַפָּה הַיָּד, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר רַב עֲתָה הֶרְף יָדְךָ.

כִּשְׁהָאֱמִין עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, אוֹתוֹ שְׂיֹדֵעַ רִגְעִים
וְשָׁעוֹת עוֹמֵד עָלָיו וְאוֹמֵר: כְּעַת
הַרְפָּה וְכַעַת עֲשֵׂה. וְלֹא תִמְצָא מַעֲשֵׂה שְׂצָרִיף
שְׂיִרְפוּ מִמֶּנּוּ אֶלָּא זֶה. וְהוּא מְדַבֵּר תָּמִיד וְנוֹתֵן
עֲצוֹת רַעוֹת לְהִרְע לְנַפְשׁ הָאָדָם.

וְרַחֵל פְּחַדָּה, מִשּׁוּם שֶׁנִּתֵּן עֲצָה לְהִרְע לְיַעֲקֹב,
וּבְשִׁבִיל בְּזִיוֹן עֲבוּדָה זָרָה שָׁמָּה אוֹתָם
תַּחֲתֶיהָ עַד שֶׁאֵין יְכוּלִים לְדַבֵּר. שֶׁהָרִי כִּשְׁהוּא
מִתְקֵן לְדַבֵּר, מְכַבְּדִים וּמְרַבִּיעִים לְפָנָיו. וְכַעַת מַה
כְּתוּב? וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם. זָכַר וּנְקָבָה הָיוּ, וְעֲבוּדוֹת
רְבוֹת עוֹשִׂים טָרָם מְדַבְּרִים. וּמִשּׁוּם כֶּף הַתְּעַכֵּב
לְבֶן שְׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁכָּרַח יַעֲקֹב, שֶׁכְּתוּב
וַיִּגַּד לְלֶבֶן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַזְּמִין עֲצָמוֹ בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים:
הַזְּדַרְזוּ בְּכָל הַכְּשָׁפִים שֶׁהָיוּ לוֹ, וְהַזְּדַרְזוּ
בְּכָלֵי זֵינן כְּדִי לֹאבֵד אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב

(דברים כו) אַרְמִי אֲבָד אָבִי. כִּיּוֹן שָׂרָאָה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שְׂרָצָה לְאֲבָד אֶת יַעֲקֹב, מֵה כְּתוּב?
 הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּדְבֹר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. וְהִינוּ
 שְׂכָתוּב יֵשׁ לְאֵל יָדֵי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע. בַּמָּה
 בְּטַח? בְּכַשְׁפִּים שֶׁהָיוּ בִידוֹ.

בא ראה, לָכֵן הֵלֵךְ בְּיוֹם אֶחָד הַדֶּרֶךְ שֶׁהֵלֵךְ יַעֲקֹב
 שְׂבָעָה יָמִים כְּדִי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם.
 אֶחָד עַל שֶׁהֵלֵךְ, וְאֶחָד עַל אוֹתָם הַתְּרָפִים. וְאִף
 עַל גַּב שֶׁרַחֵל הִיא שֶׁעֲשִׂתָּה כְּדִי לַעֲקֹר אֶת אָבִיָּהּ
 מֵאַחֲרֵי עֲבוּדָה זָרָה – נַעֲנֶשֶׁה שְׁלֹא גִדְּלָה אֶת
 בְּנֵימִין, וְלֹא עָמְדָה עִמּוֹ שָׁעָה אַחַת בְּשִׁבִיל הַצַּעַר
 שֶׁל אָבִיָּהּ, אִף עַל גַּב שֶׁהַתְּכֻנָּה לְטוֹב.

רבי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוֹתָהּ הַתּוֹכָחָה שֶׁהִיָּתָה
 לַיַּעֲקֹב עִם לָכֵן, הַחֲזִיר לוֹ לְלָכֵן לְהוֹדוֹת
 לַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָתוּב רְאֵה אֱלֹהִים עַד בֵּינִי
 וּבֵינֶיךָ. בֹּא רְאֵה, כְּתוּב אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר
 יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּ. חֲזֹר אוֹתוֹ הִרְשָׁע לְתַקְלָתוֹ. כִּיּוֹן
 שָׂאֵמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, חֲזֹר וְאָמַר וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר.

וישבע יַעֲקֹב בְּפֶחַד אָבִיו יִצְחָק. מֵה הִטְעַם
 בְּפֶחַד יִצְחָק וְלֹא בְּאֱלֹהֵי אַבְרָהָם? אֵלֹא
 שְׁלֹא רָצָה לְהִטְרִיחַ אֶת הַיָּמִין בְּשִׁבִיל לָכֵן, וְלֹא

עוד, אֵלָא שְׁלֵא צְרִיךְ לְאָדָם – אַף עַל גַּב שְׁנִשְׁבַּע
בְּאַמַּת – לְהִשְׁבַּע בְּמָקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, וְדַאי לְקִיּוֹם [לְשִׁבּוּעָה] כְּרֵאוּי
נִשְׁבַּע כְּךָ יַעֲקֹב, וְכֵן רֵאוּי. וַיַּעֲקֹב הִשְׁגִּיחַ
בְּדַבָּר. אָמַר, הֵרִי הוּא אָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, וְעֹזֵב
אֶת אָבִיא. אָנִי אֲשֵׁלִים אֶת הַכֹּל. מִיָּד – וַיִּשְׁבַּע
יַעֲקֹב בְּפֶתַח אָבִיו יִצְחָק. דְּבַר אַחַר, לְהַפְלִיל בְּדִין,
לְעֵמֶד עַל לְבָן.

השלמה מההשמטות (בין סימן נא - נב)

רעיא מהימנא פתח רבי שמעון השייך לדרך קס"ה ע"א אצל ויעקב הלך
תמצא בחלק ג' דף רכ"ה ע"ב (עד כאן מההשמטות)

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים.
רַבֵּי אָבִיא פִּתַּח וְאָמַר, (בראשית ה) זָכַר
וַנִּקְבָּה בְּרָאָם וְגו'. כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכַּל בְּדַבְרֵי
הַתּוֹרָה. אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם אֲטוּמֵי הַלֵּב וְסִטוּמֵי
הָעֵינַיִם. הִנֵּה הַתּוֹרָה קוֹרֵאת לְפָנֵיהֶם, (משלי ט) לָכוּ
לְחַמוּ בְּלַחְמֵי וְשִׁתּוּ בַיַּיִן מִסִּכְתִּי. מִי פְתִי יִסַּר
הִנֵּה. חֲסַר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ.

בֵּא רֵאָה, בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים, הוּא
בְּפָנִים וְהוּא בְּחוּץ. זָכַר וַנִּקְבָּה בְּרָאָם, נִשְׁמַע
לְצוּרָה הַזֹּו וְנִשְׁמַע לְצוּרָה הַזֹּו, וְנִשְׁמַע שֶׁהַשְּׁמַשׁ

וְהִלְבְּנָה הֵם בְּחִבּוּר אֶחָד, שְׂפָתוֹב בְּרֹאם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (חִבְקוּק ג) שֶׁמֶשׁ יֵרַח עֶמֶד זְבִלָה. וְנִשְׁמַע
שֶׁאָדָם וְחַוָּה נִבְרְאוּ יַחַד בְּזוּוּג אֶחָד, וְכִיּוֹן
שֶׁנִּמְצְאוּ בְּזוּוּג אֶחָד, מִיָּד וַיִּבְרָךְ אֹתָם, שְׂאִין
הַבְּרָכָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים זָכָר וּנְקֵבָה.

בא ראה, כְּשֵׁיִצָּא יַעֲקֹב לְלֶכֶת לְחָרָן, הִזָּה לְבַדּוֹ,
שֶׁלֹּא נִשְׂאָ, מַה כָּתוּב? וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וְגו',
וְלֹא הִשְׁיִבּוּ לוֹ אֶלָּא בְּחִלּוּם. כַּעַת שֶׁנִּשְׂאָ, וְהִיָּה
בָּא עִם כָּל הַשְּׂבָטִים, כְּבִיכּוֹל הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים
פָּגְשׁוּ בוֹ וְהִתְחַנְּנוּ לוֹ, שְׂפָתוֹב וַיִּפְגְּעוּ בוֹ. הֵם
חִזְרוּ לְהַפְגִּישׁ בוֹ. בְּרֹא שׁוֹנָה – וַיִּפְגַּע הוּא בְּמָקוֹם,
וְכַעַת הֵם – וַיִּפְגְּעוּ בוֹ.

משום שֶׁשְּׂבִיִל יַעֲקֹב וּבְאוֹתָם הַשְּׂבָטִים הֵם
מְשֻׁקִים, מִן הַמִּים שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל. וְלֹא
עוֹד, אֶלָּא בְּרֹא שׁוֹנָה בְּלִילָה בְּחִלּוּם, וְכַעַת
בְּמִרְאָה הָעֵינַן וּבִיּוֹם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
כַּאֲשֶׁר רָאם מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וְגו'.

במה הִפִּיר אוֹתָם? אֶלָּא רָאָה שֶׁהֵם הָיוּ אוֹתָם
שְׂרָאָה בְּחִלּוּם, מִשׁוּם כֶּךָ קָרָא לָהֶם
מַחְנֵים, מַחְנוֹת שֶׁנִּרְאוּ לְמַעְלָה וּמַחְנוֹת שֶׁנִּרְאוּ
לְמַטָּה. לְמָה נִתְגַּלּוּ לְפָגֵשׁ אוֹתוֹ? אֶלָּא הַשְּׂכִינָה

הִלְכָה אֱלִיו לְטַל אֶת בֵּיתוֹ, וּמִצְפָּה לְבִנְיָמִין
 לְטַל אֶת הַבַּיִת עִם יַעֲקֹב כְּרֵאוֹי, וְאִז כָּתוּב וְשָׁב
 יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁאֲנָן וְאִין מִחְרִיד. בְּרוּךְ ה'
 לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

סדר הלימוד ליום כג חשון [יום 53 בשנה]

סתרי תורה

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ. מָה רָאָה שְׁלֹמֹה
 הַמֶּלֶךְ שְׂרָאשִׁית סֵפֶר הַחֲכָמָה שְׁלוֹ הוּא
 מִכָּאן? אֵלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
 הֵקִים אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה עַל שְׁבַעַת הַבָּלִים, וְהֵעוֹלָם
 עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

וְהֵם הָעֲמוּדִים וְהַתּוֹמְכִים, קִיּוּם הָעוֹלָם.

שְׁמֹשׁוֹם כֶּף נִקְרְאוּ הַבָּלִים: (ס"א בַּהֶבֶל זֶה

שְׂיוּצָא מִפִּיּוֹ שֶׁל אָדָם וּמִתְקִים בּוֹ, וְהַתְּעוּרָו הַחֲבָרִים אִין הָעוֹלָם
 מִתְקִים אֵלָּא בַּהֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁל בַּיִת רַבֵּן. דְּבָר אַחֵר, עַל
 שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת
 חֲסִדִים. הַתּוֹרָה - זֶה יַעֲקֹב, הָעֲבוּדָה - זֶה יִצְחָק, גְּמִילוּת חֲסִדִים - זֶה
 אַבְרָהָם. שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלוֹ הֵם עֲמוּדִים עֲלִיוֹנִים, שְׁלֹשָׁה מִן שְׁבַעַת
 הַבָּלִים) מָה הַגּוֹרֵף אֵינּוּ מִתְקִים בְּלִי הַבָּל - אֵף כֶּף
 הָעוֹלָם אֵינּוּ מִתְקִים אֵלָּא עַל הַבָּלִים שְׂאֵמַר

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְהֵם שִׁבְעָה, שִׁפְתוֹב הַבַּל הַבְּלִים
אָמַר קִהְלַת הַבַּל הַבְּלִים הַכֹּל הַבַּל. הָרִי שִׁבְעָה.
וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּךָ שְׁאוֹתָן מִרְגְּלֵי־טוֹבוֹת
שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, הִנֵּה בְּמָקוֹם אַחַר
כְּתוֹב הַבְּלִים רְעִים, וְהֵן חֲרֻבֵן הָעוֹלָם, כְּמוֹ (קִהְלַת)
זֶה הַבַּל וְחֲלִי רַע הוּא. זֶה הַבַּל וְרַעוֹת רוּחַ.
אֲלֹא וְדָאִי [אַלּוֹ], אֵף עַל גַּב שִׁשְׁבָּעָה הַהַבְּלִים
הַלְלוּ, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, קִיּוֹם הָעוֹלָם, יֵשׁ כְּנֻגַד
אַלּוֹ שִׁבְעָה הַבְּלִים שֶׁכֹּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים
וּמֵהֶם מִתְּפַשְׁטִים [הַבְּלִים אַחֲרִים, וְהַכֹּל קִיּוֹם
שֶׁל הַגְּלוּת (שֶׁל הָעוֹלָם), מִשּׁוּם שֵׁישׁ בְּאֵלּוֹ שִׁבְעָה
הַבְּלִים שֶׁכֹּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים וּמִתְּפַשְׁטִים
מִמֶּנּוּ] וְנִקְרְאִים הַבְּלִים אַחֲרִים לְהִלְקוֹת בְּנֵי
אָדָם וּלְתַקְנָם שִׁילְכוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרְאִים הַבַּל
שִׁשׁוּרָה בָּהֶם חֲלִי רַע, הַבַּל שֶׁהוּא רַעוֹת רוּחַ.
וְהֵם הַקִּיּוֹם [שֶׁל הָעוֹלָם] שֶׁבְּגִלְלָם בְּנֵי אָדָם
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וּפּוֹחֲדִים מִהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְעַל כֵּן רַבִּים הֵם הַהַבְּלִים שֶׁמִּתְּפַשְׁטִים
מִשְׁבְּעָה הַלְלוּ.

וְהָרֵאשִׁית שֶׁהוּא אָמַר, סוּד הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא
הַבַּל שֶׁמְקִים אֶת הָעוֹלָם, וְהוּא
הַסוּד לְהַכְנִיס אֶת הָאָדָם לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה

שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמְשׁוּם כֶּף, כָּל מֵה שֶׁתַּחַת
הַדְרָגָה הַזוֹ אֵינוֹ סוּד הָאֱמוּנָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שם
ב) וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהָרִי מִתַּחַת לָזֶה לֹא צָרִיךְ לְהִדְבֵק.

הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָנָה הֵם אֶחָד בְּלִי פְרוּד. וְאִף עַל גַּב
שֶׁהַלְבָנָה הִיא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, הַכֹּל הוּא
שֶׁמֶשׁ בְּלִי פְרוּד, וְתַחַת לָזֶה הַכֹּל הוּא רְעוּת רוּחַ
וְאָסוּר לְהִדְבֵק בּוֹ.

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב, בְּקֶשֶׁר שֶׁל הַסְּתוּם, מִתּוֹךְ הַסְּתֵר
הַסְּתוּם יוֹצֵא, זֶהר הָאֶסְפֵּק לְרִיָּה הַמְּאִירָה
כְּלוּלָה מִשְׁנֵי גִּוְנִים שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד. כִּיּוֹן שֶׁאֵלוֹ
נִכְלְלוּ זֶה עִם זֶה, נִרְאִים בּוֹ כָּל הַגִּוְנִים. הוּא
אֲרַגְמָן. כָּל מְרֵאָה הָאוּרוֹת כְּלוּלִים בּוֹ. רְצוּא
וְשׁוּב, אוֹתָם הָאוּרוֹת לֹא מִתְעַכְּבִים לְרֵאוֹת, חֲבוּר
אֶחָד הֵם מִתְחַבְּרִים בַּזֶּהר הַהוּא.

בַּזֶּה"ר הַזֶּה שׁוֹרָה מִי שֶׁשׁוֹרָה, הוּא שֵׁם לְאוֹתוֹ
הַנִּסְתָּר שֶׁלֹא יְדוּעַ כָּלֵל, נִקְרָא קוּל יַעֲקֹב,
בְּזֶה נִרְאִית הָאֱמוּנָה שֶׁל הַכֹּל. אוֹתוֹ נִסְתָּר שֶׁלֹא
יְדוּעַ כָּלֵל, בְּזֶה שׁוֹרָה יְהו"ה. הוּא הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל
כָּל הַצְּדָדִים, הָעֲלִיּוֹן וְהַתַּחְתּוֹן נִמְצָא כָּאֵן, יַעֲקֹב
הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הָאָבוֹת שֶׁאֲחוּז מִכָּל הַצְּדָדִים. הַזֶּהר

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ יֵאֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמָרֶם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקֻדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרֵאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשֵּׁם יִמְשֹׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהְרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד שֶׁאֵמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קֶדֶם זְמַנָּנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֵּן שְׂנוּכָל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנָנוּ כְּדַכְתִּיב וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשָּׁרוֹן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לַהֲדוֹת וּלְהִלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחֲוֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵנוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכֹל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרְנוּ וּלְכֹל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַת קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חֲכָמָה רַבְּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְאָ שְׁגֵלָה תִּקְוֵן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ גְּרִנְנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזֻמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֵּי « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְּךָ: » אֲמַרְתָּ
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ, אֲדַנִּי אֶתְּהָ, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִידָה:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציהם-בם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה-יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה-יאהדונהי
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה-יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, כסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה-יאהדונהי לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידה, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה-יאהדונהי,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסובבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרך-זו תלה,

אִיעֲצָה עֲלֶיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלָיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חֶסֶד
 יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כִּי בְּאֶרֶץ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אִיבּוֹ: ד יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי יִסְעֲדֵנוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּ בַחֲלִיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי חַנּוּנִי, רַפְּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתֵּי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יִדְבַר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבַר: ח יַחַד עָלִי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאֵי, עָלִי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעַל
 יֵצוּק בוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוּמֵי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלִי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חַנּוּנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעַע אוֹיְבֵי עָלִי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכַּתָּ בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמַנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי־קֶרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חו, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְה־לִּי דְמַעְתִּי לְחֵם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאִמַר אֵלִי כָּל־הַיּוֹם, אֵיִה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁכְּחֶה עָלַי נַפְשֵׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדִּם עַד־בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל־רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגְג: ו מַה־תִּשְׁתַּחֲוִּי
 נַפְשֵׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוַדְנוּ
 יִשׁוּעוֹת פְּנִיּוֹ: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשֵׁי תִשְׁתַּחֲוֶה, עַל־בֵּן
 אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְצֵן יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצַעַר: ח תַּהוּם־
 אֶל־תַּהוּם קוֹרֵא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל־מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךָ עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה יֵאֱהַדְוֵנִי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְּלֶה לְאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לְאֵל סְלַעִי,
 לָמָּה שָׁכַחְתָּנִי, לָמָּה־קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוּרְרִי, בְּאִמַרְם אֵלִי כָּל־הַיּוֹם אֵיִה
 אֱלֹהֶיךָ: יב מַה־תִּשְׁתַּחֲוִּי נַפְשֵׁי, וּמַה־תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוַדְנוּ יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֵהי:

נבז « לְמַנְצַח אֶל־תִּשְׁחַת, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילְנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הַצִּילְנִי מִפְּעֲלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְּמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשֵׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עֹן
 יִרְצֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עֹנֶה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיֹן בְּפִיהֶם, חֲרֻבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזֹז אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֶי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימּוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימּוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהִים וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעֹן יִנְעֹן כ, לְאָכַל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הִיִּית מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צַר-לִי: יח עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְהוּדוֹתוֹן יִדִּיתוֹן כ, לְאַסְפָּ מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
 ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָ הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֶתְ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל,
 אִם-קָפִץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוֹתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יַמִּין עֲלִיוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מַעֲלֵלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלֹאֵךְ: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּךְ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דִּרְכָּךְ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֹא, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָךְ: טז גְּאֹלְתָּ בּוֹרוֹעַ
 עַמָּךְ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה: יז רְאוּךָ מִיָּם אֱלֹהִים, רְאוּךָ
 מִיָּם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצְיָךְ יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָךְ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דִּרְכָּךְ,
 וַשְׁבִּילְךָ וַשְׁבִּילֶיךָ כ' בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּךְ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלוּל
 אָרֶץ וַתִּבֵּל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיךָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוֹרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאִפְּךָ, וּבְחַמְתָּךְ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדֶּךָ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֵת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהַבְּם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אִפְּךָ, וּכִירְאָתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי
 עַד־מָתִי, וְהִנַּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדְךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בַּיּוֹמֹת עֲנִיתְנוּ,
 שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהַדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה א הוֹדוּ לַיהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי קְרָאוּ בְּשִׁמוֹ, הוֹדִיעוּ
 בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זְמֵרוּ־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תִּמְיֵד: ה זָכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפֶּתְיוֹ
 וּמִשְׁפֹּטֵי־פִיו: ו זָרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוֹ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צְוָה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר בָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֲתֵן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֲבֵל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמִשְׁחִי, וּלְנִבְיָאֵי אֶל-תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְּחֵם שָׁבֵר: יז שְׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדְּ נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכָּבֵל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדָבְרוּ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונגהי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשְׁלַ עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוּ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשְׁלַ בְּכָל-קְנִינֹו: כב לְאָסֹר שָׁרְיוֹ
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִינֹו יַחֲבֵם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרַ אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרַיִם:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֹׂנְאֵ עַמּוֹ, לְהַתְנַכֵּל בְּעַבְדֵי: כו שְׁלַח
 מִטְּהַ עַבְדּוֹ, אֶהֱרִן אֲשֶׁר בְּחָר-בּוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שְׁלַח חֲשָׁד וַיַּחֲשֹׁד,
 וְלֹא-מָרוּ אֶת-דְּבָרוֹ דְּבָרֵי כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דֹּגְתָם: ל שָׁרַץ אֶרֶץ אֲרָצִים צִפְרָדַעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלָכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֲנָתָם, וַיִּשְׁבַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרְצָם, וַיֹּאכַל
 פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיִּדְּ כָל-בְּכוֹר בְּאֶרְצָם, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלֵה: מ שָׁאֵל וַיִּבֵּא
 שְׁלֵיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִיעֵם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נְהַר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹזִים, וַעֲמַל לְאֲמִים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלו א על נְהִירוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-בְּכִינוּ בְּזִכְרָנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב על-עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנִרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֻחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה־
 יֵהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׂפַח יְמִינִי: ו תִּדְבַק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה־יֵהוּדוֹנְהִי לְבִנְי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֲמָרִים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵד הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּ
 וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ בַּמְּנִים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאֱהַרְוֵהוּ
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאֱהַרְוֵהוּ מְעֹזִים בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאֱהַרְוֵהוּ וַיַּפְּלֵמָס וַיַּפְּלֵמָס מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּ
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לְחֻשָּׁב בְּמַחְשְׁבָתִי שׁוּם מַחְשְׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדבק במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שְׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
יאמר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵים:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יִשָּׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלַהֲבִיאֶךָ
אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמְּלֵאךָ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתֵי, אֲבָרְכֵם
וַיִּצְחַק, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיז מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמְהָ שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי, תְּמוֹכֶת בִּי,
 הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֵּלְתָּ אוֹתִי, שְׁמַחְתָּ אוֹתִי רִיפֵאתָ אוֹתִי,
 שְׁמַרְתָּ עָלַי, עוֹדְדַת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תָמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׂכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׂכִינַת עוֹזְנוּ אִם
הַבְּנִים שְׂמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְּדִיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׂמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵי. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלָךְ
עָלוּי הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֵה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסִתְרָא
כְּנִפְיָךְ סְלָה. וְאִזְכָּרָה שְׂבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיוּ שְׂפִתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקַבֵּר, לְמַעַן שְׂמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סְפָרָא סְפָר
הַזוּהַר, יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהְיֵ נָעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה, וְיִהְיֵ נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוז העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
 והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
 יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
 שנקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
 חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
 אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
 תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
 ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
 ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
 אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
 ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
 בסודות תורתך. ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא
 כבודך פריח גיחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
 בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
 אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
 אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמד לנו
 לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
 שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
 ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
 לבי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוֹן עֲלָמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קַדְמָךְ לְאַסְפְּרֵא
 מַלְיִן בְּפּוּמְנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפֵא קַדְמָךְ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלֵאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָּא דְרִישָׁא דְמַתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אָמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֵד וְהָיָה
 לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוּהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיִנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיִנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהַרְיִנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזוּהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יְחֻזְקֵהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנְּפֶשׁ וּרְפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אַבְרָיו
 וַיִּשְׁמְ"ה גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׁאָר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וַיִּשְׁנֹתָיו בְּנְעִימִים] [וַיּוֹשִׁיעֵהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחֻמִּים ...] אָמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצִי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹוֹר הַלְּבָנָה בְּאֹוֹר הַחֲמָה וְאֹוֹר הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹוֹר שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וּזְכוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְּדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לָנוּ
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוֹפֹו בְּרַצוֹנֹו וּכְרַצוֹן
 יִרְאוּ. וּבְזְכוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תַצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׁכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּים בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹוֹר", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹוֹר יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵו הַקְּדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגוֹת בְּסִפְר הַקְּדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֲלֵיָאָה, וּזְכוֹת הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְדְנוּ
 תוֹרָתָם יַעֲמוּד לָנוּ וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשְׁעַי בֵּיעַקֵּב נְאֻם יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעֶךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעֶךָ אָמַר יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְתַּ מֹשֶׁה רַעֲיָא מְהִימְנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנֵנוּ וְאִין עֲמֹו אֵל נְכַר, יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לְבַנְנוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעָתְךָ בְּאֵמַת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְלֵי אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנְךָ. בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחִלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחֵנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהָשִׁב שְׂכִינְתְּךָ לְתוֹכוֹ, וְהָשִׁב כְּהַנִּים לְעַבֹדְתָם וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְנֹויהֶם. וּמְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֵת יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה אֵת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן. (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אִז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שְׁגוֹרִם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרִם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדֵאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הָעוֹלָם לְתֵהוּ וּבֵהוּ, וְגוֹרִם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׂא הָאָרֶץ דְּרָשׂא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמטו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵאשִׁית, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְּׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּגַנֵּד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִינָה. "לְדַרְתֶּם", מֵהוּ
 לְדַרְתֶּם? אֵלָּא זָכַאי הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמַתְּפִנֶה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיִּים עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּגַנֵּד שְׁתֵּי כְּלָיוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹד, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָה יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרָה, יֵשׁ נִהְרָה וְיֵשׁ נִהְרָה, יֵשׁ נִהְרָה הַנִּקְרָא נִהְרָה פְּלִגְיוֹ,
 וְיֵשׁ נִהְרָה הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינִן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרָה
 הוּא אֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאָמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מַשְׁקָה לְגַגְה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכָאִי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבַּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמָּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אַרְבָּעִים
 מְלָאכוֹת חֲסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מְלָקִיּוֹת חֲסֵר
 אַחַת בְּשַׁבַּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעַלֵּי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשַׁבַּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאכוֹת הֵן נַחֲשָׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאוֹת הַשַּׁבַּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבַת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעַקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מָרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעְקְרוּ מֵאַרְצָא יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאַרְצָא נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמְעַבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שְׁבַתֵּא"י הוּא טַחּוּל, חֶמ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמָרָה,
 שְׁבַתֵּא"י עָלְיוֹ נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נַחֲשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצַמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אֲסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבַרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ", נֵעַל מִטַּנָּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁמֵתִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשִׁים, בְּנֵר וּבִמְאֻכָּלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְּרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שיעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׁאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נֶעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה אוֹ תַפְיֶסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׁאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מַתְכַּסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׁאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׁמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשֵׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׁמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׁמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶת לָהֶם, שְׁמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תִּקְנֶת לָהֶם, שְׁנִקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלִפִי הַלְבוּשִׁים שְׁמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תַּפְאֶרֶת כְּנֻגַד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוֹד כְּנֻגַד שְׁנֵי רַגְלִים. יְסוּד - שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׁבַפְּנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבֵה הַלֵּב מִבִּין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסִתְרוֹת לְה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתוּר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתוּר מַלְכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מַגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואומרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חז, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לדרף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הכה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הכה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הִכָּה פֶּעַם ב' בְּהָאֶרֶת
הַמְסֻךְ הַעוֹמֵד וְעַל יְדֵי זֶה הָאִירוּ כּוֹלָם כְּאֶחָד וְנַעֲשׂוּ וְנִתְקַנּוּ
תְּשֻׁעָה הִיכְלוֹת וְאֵלוֹ הִהִיכְלוֹת אֵינָם אִירוֹת וְאֵינָם בְּבַחֲיִנַת
רוּחַ וְאֵינָם בְּבַחֲיִנַת נְשָׁמוֹת וְלֹא יֵשׁ מִי שְׁעוֹמֵד בָּהֶם בְּבַחֲיִנַת
חַיָּה. הַרְצוֹן שֶׁל כָּל תְּשֻׁעַת הָאִירוֹת, שְׁעוֹמְדִים כָּלָם בְּכַח
הַמְחַשְׁבָּה שֶׁהוּא אֶחָד מֵהֶם בְּחֻשְׁבוֹנָם כּוֹלָם רוֹצִים לְרַדֵּף
אֲחֵרֵיהֶם בְּזִמְזוּם שְׁעוֹמְדִים בְּמַחְשְׁבָה וְאֵינָם מְשִׁיגִים אוֹתוֹ וְלֹא
נֹדַע לָהֶם כָּלָל וְאֵלוֹ לֹא קִיְּמִים לֹא בְּרָצוֹן וְלֹא בְּמַחְשְׁבָה
הַעֲלִיּוֹנָה תּוֹפְסִים בָּהּ מַעֲטַת הָאֶרֶץ וְלֹא תּוֹפְסִים. בְּאֵלוֹ נִמְצְאִים
כָּל סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וְכָל אוֹתָם הָאִירוֹת מְסוּד הַמְחַשְׁבָּה
הַעֲלִיּוֹנָה, מִשָּׁם וּלְמַטָּה כּוֹלָם נִקְרָאִים בְּעֶרְכָם אֵין סוּף. עַד
כָּאֵן מְגִיעִים הָאִירוֹת בְּדַקּוֹת וְלֹא מְגִיעִים, וְלֹא נֹדְעִים
מֵהוֹתָם, אֵין כָּאֵן הַשְּׂגָה שֶׁל רָצוֹן וְלֹא הַשְּׂגָה שֶׁל מַחְשְׁבָה
כְּאִשֶׁר מְאִירָה הַמְחַשְׁבָּה וְלֹא נֹדַע לוֹ מִי מְאִיר אֶז מִתְלַבֵּשׁ
וְנִעְלָם בְּתוֹךְ בֵּינָה וּמְאִירִים לְמִי שְׂרָאוּי לְהָאִיר וּמִתְחַבֵּר זֶה
עִם זֶה עַד שְׁנִכְלָלִים וְנִחְשָׁבִים כּוֹלָם לְאֶחָד וּבְסוּד הַקְּרִבָּן
כְּאִשֶׁר עוֹלָה עֲשֵׁן הַקְּטֹרֶת, כּוֹלָם נִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה וּמְאִירִים זֶה
בְּזֶה, אֶז עוֹמְדִים כּוֹלָם בְּסוּד עֲלִיָּה וְהַמְחַשְׁבָּה עוֹלָה
וּמִתְעַטֶּרֶת בְּאֵין סוּף. זֶה הָאִוֹר שְׂמֵאִירָה מִמֶּנּוּ מַחְשְׁבָה עֲלִיּוֹנָה
(שֶׁלֹּא נֹדַע בָּהּ כָּלָל) נִקְרָא אֵין סוּף וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא וְנִנְאָצַל וּמְקִיָּם
וּמְאִיר לְמִי שְׂמֵאִיר וְעַל סוּד זֶה הַכֹּל עוֹמֵד, אֲשֶׁרֵי וְזָךְ חֲלָקִים
שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.